

CALENDARUL PARTIDULUI NAȚIONAL ROMÂN DIN UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

1914

SE VINDE ÎN LI-
BRĂRII ȘI PRĂ-
VĂLII CU 60 FIL.

Josif Moldovan
Inspector școlar
ARAD

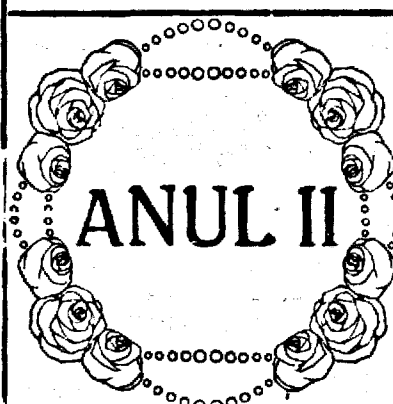
ANUL II

659

CALENDARUL PARTIDULUI NAȚIONAL ROMÂN DIN UNGARIA ȘI TRANSILVANIA.

SE VINDE ÎN LI-
BRĂRII ȘI PRĂ-
VĂLII CU 60 FIL.

Josif Moldovan
Inspector școlar
ARAD

■ CEL MAI MODERN
■ INSTITUT TIPOGRAFIC
■ ROMÂNESC DIN UNGARIA
■ ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

SOCIETATE PE ACȚII

ARAD, Str. Zrinyi 1 a.

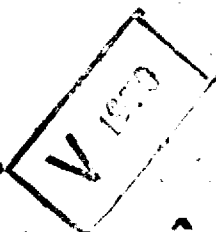
TELEFON PENTRU ORAS ȘI COMITAT 750.

■ Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străi-
■ nătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar,
mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee, precum și
cu cele mai moderne litere. Primește spre executare
tofelul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipărituri
pentru bănci și societăți, tipărituri advocațiale, invitații
pentru petreceri, logodne și cununii. — Anunțuri fune-
brale se execută cu cea mare urgență. Tot aici se tipăresc
și organele partidului național român din Ungaria și
Transilvania „ROMÂNUL” și „POPORUL ROMÂN”.
■ Prețuri moderate. Executare promptă.

039

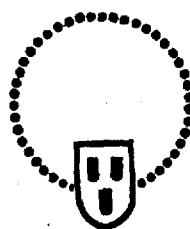
201.343

CALENDARUL

PARTIDULUI NAȚIONAL ROMÂN
DIN UNGARIA ȘI TRANSILVANIA.

ANUL II.
1914

SE VINDE ÎN LIBRĂRII ȘI PRĂVĂLII CU 60 FILERI.

BIBLIOTECA
No. de depozitare 785.
1940/41.

Josif Moldovanu
Inspector școlar
ARAD

ARAD

EDITURA ȘI TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA” SOCIETATE PE

Răvaşul veacurilor.

Dela facerea lumii după Suidas . . .	7914
" " cei 70 traducă- tori ai "sf. Scripturi" . . .	7548
Dela facerea lumii după socoteala bise- ricei apusene . . .	6627
Dela fundarea Romei (24 Aprilie 753 n. de Cristos) . . .	2667
Dela moartea lui Alexandru-cel-Mare . .	2446
Indreptarea Calendarului prin Sosigen .	1959
nașterea lui Christos . . .	1914
risipirea Ierusalimului prin Romani .	1844
descălecarea Romanilor în Dacia sub mpăratul Traian . . .	1809
dla năvălirea popoarelor selbatice (270 până la 275 d. Christos) . . .	1639
dla venirea Maghiarilor în Europa (830 după Christos) . . .	1084
dla încreștinarea Maghiarilor și fonda- rea Ungariei (1000 d. Christos) . . .	914
dla desbinarea bisericei apusene de cea răsăriteană . . .	861
dla întemeierea Munteniei prin Radu- negru domnul Făgărașului . . .	705
" " întemeierea orașului Iași din Moldova București, capi- tala României . . .	630
dla inventarea ochelarilor . . .	621
" aflarea pravului de pușcă . . .	583
" descălecarea lui Dragoș-Vodă din Ma- ramurăș în Moldova . . .	572
dla aflarea hârtiei . . .	541

Dela aflarea tiparului	474
„ocuparea Constantinopolului prin Turci	460
„descoperirea Americii	422
„moartea lui Ștefan-cel-Mare Domnul Moldovei	410
Dela reformatiunea lui Luther	397
„indreptarea calendarului prin papa Grigorie XIII	332
Dela uciderea lui Mihai-Viteazul la Turda	313
„alipirea Bucovinei la Austria (1777)	137
„revoluția Horea-Cloșca și Crișan	130
„cea dintâi răpire a Basarabiei	102
„nașterea Maj. Sale <i>Francisc Iosif I.</i> (6/18 August 1830)	84
Dela cel dintâi telegraf cu scrisoare	82
„aflarea mașinilor de cusut	70
„adunarea celor 40.000 Români pe Câmpul Libertății la Blaj	66
Dela suirea pe tron a Maj. Sale împăra- tului <i>Francisc Iosif I.</i>	66
Dela unirea principatelor Moldova și Mun- tenia	55
Dela înființarea „Asociațiunei“	52
„introducerea dualismului în monarhia noastră	47
Dela proclamarea României ca regat	33
„descoperirea telefon. și fonografului	27
„serbarea mileniului Ungariei	18
„descoperirea telegrafiei fără sârmă	11
„prima expoziție naț. din București	8

Sărbători și alte date schimbăcioase.

Carnevalul (câslegile, dulcele) ține 6 săptămâni și 5 zile. *Inceputul Triodului* 26 Ianuarie. *Lăsatul de carne* 9 Februarie; *lăsatul de brânză* 16 Februarie. *Sf. Teodor Tiron* 22 Februarie. *Floriile* 30 Martie. *Sf. Paști* 6 Aprilie. *Înălțarea Domnului* (Ispasul) 15 Maiu. *Sf. Rusaliu* 25 Maiu. *Dumineca Mare, prinsul postului de Sânpetru* 1 Iunie. *Postul Sf. Apostoli* 3 săptămâni și 6 zile. *Ziua lor: Duminecă. Nașterea Domnului* Joi.

Posturile: Mercurile și Vinerile de peste
An. Ajunul Botezului în 5 Ianuarie. Postul pa-
similor (Sf. Paști) din 16 Februarie până 6
mie. Postul sf. Apostoli, 1 Iunie până 29
e. Postul Sf. Mării din 1 până 14 August.
rea capului sftului Ioan 29 August. Ziua sf.
14 Septembrie. Postul Crăciunului 15 No-
e până în 24 Decembrie.

Deslegare de post: Mercurile și Vinerile dintre Crăciun și Bobotează. Mercuria și Vinerca din săptămâna după Rusalii.

Sărbători școlare: In 29 Martie (11 Aprilie n.): sancționarea (întărirea) legilor din 1848 (ștergerea iobăgiei). In 26 Maiu (8 Iunie n.): aniversarea încoronării M. S. regelui Ungariei. 5/18 August: ziua nașterii M. Sale. In 21 Sept. (4 Oct. n.) ziua numelui M. Sale. In 6/19 Nov. serbarea amintirii reginei-împărăteasa Elisabeta, când tinerimea școlară dela toate școalele merge la biserică și ia parte la parastas.

Sărbătoare publică: În 7/20 August:
ziua S. Ștefan cel dintâi rege al Ungariei.

Elevii români ort și gr-cat., cari cercează școale străine, sunt dispensați dela prelegeri, în comunele unde e biserică româ-

nească: în ziua de Anul-Noi, (1 Ianuarie), în ziua Botezului (6 Ianuarie), în ziua Întâmpinării (2 Februarie), în ziua de Bunavestire (25 Martie). în Vinerea Patimilor, I și II zi de Paști, în ziua de Ispas, I și II zi de Rusalii, în ziua de Sănpetru (29 Iunie) în ziua Nașterii Fecioarei Maria (8 Sept.) în ziua de Intrarea în biserică (21 Nov) în ziua I și II de Crăciun (25 și 26 Dec.) și în ziua hramului bisericii române din loc.

Anotimpuri: *Primăvara* începe în 8/21 Martie, *vara* 8/21 Iunie, *toamna* la 10/23 Septembrie și *iarna* în 9/22 Decembrie.

Regentul anului: este *Mercur* (luceafărul), care după însemnările Gromornicului, ne va aduce în decursul anului, vreme uscată, cu vânturi multe și rodire nu prea după așteptare. Primăvara începe cu răceli, apoi uscată, caldă și

vânturoasă. Pe urmă timp bun. Vara, arareori moină, dar în curând se înseninează. Fânul și poamele să se strângă din vreme. Toamna începe în Octombrie, până pe la jumătate friguroasă apoi cu strălucire de soare și la sfârșit cu ploie. Iarna nu va fi lipsită de vânturi, furtuni, vifore și va fi friguroasă și geroasă. Anul va fi bogat în poame multe, vin puțin, grâu de primăvară de asemenea puțin precum și alte semințe nu vor aduce belsug mult. De aceea să ne grijim din vreme, ca să avem cu ce acoperi lipsurile. La sfârșitul verii, — prin jumătatea a doua a lui August, va fi ploaie multă și vărsări de ape.

Intunecimi: În anul 1914 vor fi 2 întunecimi de soare și două de luna, dintre cari la noi se vor vedea prima de lună și două de soare.

CALENDAR PE 200 DE ANI.

Din 1801 până în 2000 (st. n)

TABELA I.										TABELA II. LUNILE												TABELA III.											
ANII DELA 1801—2000										Januarie	Februarie	Martie	Aprilie	Maiu	Iunie	Iulie	August	Septembrie	Octombrie	Noiembrie	Decembrie	ZILELE											
1801	1829	1857	1885	—	1925	1953	1981	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2	1	8	15	22	29	36	Duminică							
1802	1830	1858	1886	—	1926	1954	1982	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3	2	9	16	23	30	37	Luni							
1803	1831	1859	1887	—	1927	1955	1983	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4	3	10	17	24	31	—	Marti							
																				4	11	18	25	32	—	Mercuri							
*1804	1832	1860	1888	—	1928	1956	1984	0	3	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6	5	12	19	26	33	—	Joi							
																				6	13	20	27	34	—	Vineri							
1805	1833	1861	1889	1901	1929	1957	1985	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0	7	14	21	28	35	—	Sămbătă							
1806	1834	1862	1890	1902	1930	1958	1986	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1														
1807	1835	1863	1891	1903	1931	1959	1987	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	1														
*1808	1836	1864	1892	1904	1932	1960	1988	5	1	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4														
1809	1837	1865	1893	1905	1933	1961	1989	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5														
1810	1838	1866	1894	1906	1934	1962	1990	1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6														
1811	1839	1867	1895	1907	1935	1963	1991	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0														
*1812	1840	1868	1896	1908	1936	1964	1992	3	6	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2														
1813	1841	1869	1897	1909	1937	1965	1993	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3														
1814	1842	1870	1898	1910	1938	1966	1994	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4														
1815	1843	1871	1899	1911	1939	1967	1995	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5														
*1816	1844	1872	—	1912	1940	1968	1996	1	4	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0														
1817	1845	1873	—	1913	1941	1969	1997	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1														
1818	1846	1874	—	1914	1942	1970	1998	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	1														
1819	1847	1875	—	1915	1943	1971	1999	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3														
*1820	1848	1876	—	1916	1944	1972	2000	6	2	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5														
1821	1849	1877	1900	1917	1945	1973	—	1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6														
1822	1850	1878	—	1918	1946	1974	—	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0														
1823	1851	1879	—	1919	1947	1975	—	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1														
*1824	1852	1880	—	1920	1948	1976	—	4	0	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3														
1825	1853	1881	—	1921	1949	1977	—	6	2	2	5	0	2	5	1	4	6	2	4														
1826	1854	1882	—	1922	1950	1978	—	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5														
1827	1855	1883	—	1923	1951	1979	—	1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6														
*1828	1856	1884	—	1924	1952	1980	—	2	5	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1														

De vrei să știi, că oare care dată (înmăplare) în ce zi a săptămânei a căzut în anii trecuți ori va cădea în anii viitori, poți afla așa, dacă dela anul dorit (Tabela I.) mergem cu degetul pe linie către dreapta până unde linia anului se unghiește cu luna ce-o căutăm (Tabela II). Acolo dăm de un numărș (0, 1, 2, 3, 4, 5 ori 6). La numărul aflat adăugăm numărul (datul) zilei din luna căutată. Anoi suma ce ne iese o căutăm în Tabela III, și spre dreapta dela numărul aflat aici, cetim apoi ziua săptămânêl.

De pildă: În care zi a săptămânei s'a născut un om care știe, că nașterea lui a fost la 4 August 1863, după cãlindarul v. — 4 August după calendarul vechiu e 16 August după calendarul nou. — Deci căutăm Tabela I. anul 1863, și acolo unde se unghiește linia anului 1863 cu luna August, în Tabela II, găsim nr. 6. Deci numărul ăsta 6 și cu datul lunei 16 face 22, îl căutăm acum pe numărul 22 în Tabela III și spre dreapta dela el cetim **Duminică**.

De vrei să știi, că oare care dată (înmăplare) în ce zi a săptămânei a căzut în anii trecuți ori va cădea în anii viitori, poți afla așa, dacă dela anul dorit (Tabela I.) mergem cu degetul pe linie către dreapta până unde linia anului se unghiurește cu luna ce-o căutăm (Tabela II.). Acolo dăm de un număr (0, 1, 2, 3, 4, 5 ori 6). La numărul aflat adăugăm numărul (datul) zilei din luna căutată. Anoi suma ce ne iese o căutăm în Tabela III., și spre dreapta dela numărul aflat aici, cetim apoi ziua săptămânii.

De pildă: În care zi a săptămânei s'a născut un om care știe, că nașterea lui a fost la 4 August 1863, după calendarul v. — 4 August după calendarul vechiu e 16 August după calendarul nou. — Deci căutăm Tabela I. anul 1863, și acolo unde se unghiurește linia anului 1863 cu luna August, în Tabela II, găsim nr. 6. Deci numărul asta 6 și cu datul lunei 16 face 22, îl căutăm acum pe numărul 22 în Tabela III și spre dreapta dela el cetim Duminică.

* Sirurile cu stelută sunt ani visecti.

GERAR

Ianuarie

Are 31 zile

Ziua are 10 ceasuri, noaptea 14 ceasuri

1914 zilele săpt.	Calendarul Iulian	Calend. Gregor.	Alte însemnări calendaristice
Mercuri	1 (+) Tăierea Impr. Anul Nou	14 Felix	Calendar istoric. 1 Ianuarie 1595 Mihail-Viteazul trece Dunărea și bătăie pe Turci la Hârșo a. 1 Ianuarie 1785 Horia și Cloșca sunt prinși și escortați de 70 grăniceri săcui la Alba-Iulia. 5 Ianuarie 1859 Din anul Moldovei alege domn al Moldovei pe Alexandru Ioan Cuza, sub care s' făcut unirea principatului. 7 Ian. 1867, Puterile europene trimit Sultanului nota prin care recunosc alegerea prințului Carol domn al României. 15 Ianuarie 1438 Răscoala țărănilor români și unguri din Ardeal contra nemeșilor. 15 Ianuarie 1850 s'a născut poetul Eminescu în Botoșani. 22 Ianuarie 1698 Teodosie, metrop. din București sfințește de metropolit al Ardealului pe Atanasie, care apoi a făcut „Unirea” cu Roma. 24 Ianuarie 1859. Unirea principatelor Moldova și Muntenia sub Al. I. Cuza, dnul României. Românismul e plin de bucurie cântând: Hai să dăm mână cu mână. 30 Ianuarie 1785. Este prins și Crișan a treia căpetenie a revoluției lui Horia. 31 Ian. 1418 a murit Mircea cel-Mare domnul României. Mersul vremii. după căl. pe 140 ani: 1—7 moină și vânt, 8—13 mestecat, 14—15 furtună cu zăpadă. 16—17 liniște. 18—19 viitor și vânt friguros, 20 până la 28 strălucește soarele 29—31 bine. Soarele răsare 1 la 7:53' în 15 la 7:48' apune 1 la 4:15' în 15 la 4:31'. Luna. Lumina lunii se naște în 1 la 5 ore seara și se stinge în 20 la 3 ore dim. Alte vorbe din bătrâni. În ziua de Anul-nou, de va roși cerul spre răsărit va fi an ploios. Noaptea de Anul-Nou, de va fi lină și senină, an bun prorocește. Ploaie ori moiste în ziua Botezului, scumpte mare în toate celea. Ianuarie moale aduce primăvară friguroasă. În 8 Ianuarie soarele intră în zodia vârsătorului de apă cu stăpânire până în 7 Februarie. De va tuna în aceste zile, plugarii vor avea pagube în sămănături. Zodia omului. Din 8 Ianuarie până în 7 Febr. stăpânește zodia vârsătorului. Cel ce se va naște în această zodie va fi bun vorbitor, minunat la față, bun povătuitor și conducător. Va suferi de boale de sânge. Prin moștenire va câștiga mari averi. Copilul de parte bărbătească va fi iubitor de învățătură, smerit, rușinos și iubitor de Dumnezeu. Frumos la trup, cu niscai vine ște în față. Fetele vor fi vesele. Să se ferească de ape. Cu cel dintâi bărbat nu vor fi fericite, căci vor rămâne văduve. Să se ferească și de câni turbați. Boale îl vor ajunge din 11 Iunie până la 12 Iulie. Viața lui are 2 părți. De va trece de 25 de ani, va trăi peste 70. În toate hainele va avea noroc, afară de cele negre.
Joi	2 P. Silvestru	15 Mauriț	
Vineri	3 Pr. Malachia	16 Marcel	
Sâmb.	4 Teoctist	17 Antoniu	
Dumineca înaintea botezului glas 6, inv. 9. Ev. dela Marcu: „Venit-a Isus din Galilea“.			
Dum.	5 Teop. și Ten.	18 Maurus	Dumineca după botezul Domnului. Gl. 7 inv. 10. Ev. Mateiu: „În vremea aceea auzind Isus, că Ioan...“
Luni	6 (+) Botezul Dnui	19 Canuit	
Mărti	7 (+) Ioan Botezătorul	20 Fabian	
Mercuri	8 George și Domnica	21 Agneta	
Joi	9 Polieuct și Eustr.	22 Vincentiu	
Vineri	10 Gregor. Domet. Marc.	23 Jos. log.	Dumineca lui Zacheiu, glas 8, inv. 11. Ev. Luca: „În vremea aceea trecea Isus prin Ier. hon...“
Sâmb.	11 Teodosiu	24 Timoteiu	
Dum.	12 M. Tatiana	25 Saul	
Luni	13 Ermil, Stratonie	26 Policarp	
Mărti	14 Păr. uc. la Sinaia	27 Ioan Cris.	
Mercuri	15 Pavel, I. Colibaș	28 Carol cel m.	Dumineca Vameșului și a Fariseului gl. 1, inv. 1. Ev. Luca: „Doi oameni au intrat în biserică“.
Joi	16 Lanț. Ap. Petru	29 Francise	
Vineri	17 Antonie cel mare	30 Adelgunda	
Sâmb.	18 Atanasie și Ciril	31 Petru	
Dum.	19 Mac. și Eu.	1 Februarie	
Luni	20 Eutim, Vasilie	2 (+) Int. Dnui	Dumineca Vameșului și a Fariseului gl. 1, inv. 1. Ev. Luca: „Doi oameni au intrat în biserică“.
Mărti	21 Max. Valer. Cand.	3 Blasiu	
Mercuri	22 Timoteiu Anast.	4 Veronica	
Joi	23 Clement	5 Agatia	
Vineri	24 Xenia	6 Dorotea	
Sâmb.	25 Greg. Publ. Maris	7 Romnald	Dumineca Vameșului și a Fariseului gl. 1, inv. 1. Ev. Luca: „Doi oameni au intrat în biserică“.
Dum.	26 Xen. Arc.	8 M. Ioan	
Luni	27 Adm. I. Gură de aur	9 Apolonia	
Mărti	28 Efreim, Paladiu	10 Gabriela	
Mercuri	29 Ad. m. Ign. Servil	11 Dezideriu	
Joi	30 (+) Sfinți 3 ierarhi	12 Eulalia	Dumineca Vameșului și a Fariseului gl. 1, inv. 1. Ev. Luca: „Doi oameni au intrat în biserică“.
Vineri	31 Chir. Ioan. Vict.	13 Eduard	

Januarie.

[illegible]

FAUR

Februarie

Are 28 zile

Ziua are 11 ore, noaptea 13 ore

1914 Zilele săptăm.	Calendarul Iulian	Calend. Gregor.
Sâmb.	1 Trifon	14 Valentin

Dumineca Fiului răscălit gl. 2 a inv. 2.
Ev. Luca: „Un om avea doi feciori“.

Dum.	2 (+) Întâmp. D-lui	15 Faust
Luni	3 Simion și Ana	16 Iuliana
Mărti	4 Izidor	17 Sabos P.
Mercuri	5 Agatia	18 Coloman
Joi	6 Vucol	19 Susana
Vineri	7 Partenie	20 Eucherius
Sâmb.	8 Teodor	21 Eleonora

Dumineca lăsatului de carne gl. 3 a inv. 3.
Ev. Mateiu: „Când va veni Fiul Omului...“

Dum.	9 Nicefor	22 Petru
Luni	10 Haralambie	23 Rom. I. d. s.
Mărti	11 Vlasie	24 Matia
Mercuri	12 Meletie	25 Geza
Joi	13 Martinian	26 Valburga
Vineri	14 Axentie	27 Alexandru
Sâmb.	15 Onisim	28 Leandro

Dumineca lăsatului de brânză gl. 8 inv. 4.
Ev. Mateiu: „De veți ierta greșeli e“...

Dum.	16 Pamfilie	1 Martie
Luni	17 Teodor, Mariana	2 Simplicius
Mărti	18 Leontie	3 Cunigunda
Mercuri	19 Arhip	4 Teofil
Joi	20 Leon	5 Eusebiu
Vineri	21 Timoteiu	6 Frideric
Sâmb.	22 (+) Teodor	7 Toma

Dumineca I-a din Paresimi gl. 5 inv. 5.
Ev. Ioan: „Vrea Isus să meargă în Galileia“.

Dum.	23 Policarp	8 Gotfrid
Luni	24 Afl. cap. sf. Ioan	9 Francisca
Mărti	25 Tarasie	10 S. 40 Mart.
Mercuri	26 Porfirie	11 Constantin
Joi	27 Procopie	12 Grigoriu
Vineri	28 Vasile marturis.	13 Rozina

Alte însemnări calendaristice.

Calendar istoric.

9 Februarie 1600 Mihail-Viteazul convoacă Dieta Transilvaniei la Alba-Iulia. 17 Febr. 1878 armata României intră victorioasă în Țară după războiul cu Turcia. 19 Febr. 1878 s'a încheiat pacea la San-Stefano și, răpindu-i-se Basarabia, România capătă Dobrogea. 21 Februarie 1805 în comuna Panade lângă Blaj s'a născut Timoteiu Ci-pariu. 22 Februarie 1788 a murit episcopul Petru Aron la Blaj. 23 Febr. 1729 Inocețiu M. Klein este numit episcop la Blaj. 25 Febr. 1777 se hotărăște răpirea Bucovinei de către Austria. 26 Febr. 1785 Ungurii dau senti- tința de moarte a lui Horea și Cloșca. 27 Februarie 1753 s'a născut marele istoric Gheorghe Șincai la Sășmud în Transilvania. 28 Februarie 1752 Petru Aron a fost nu- mit episcop la Blaj. 28 Februarie 1785 Ho- rea și Cloșca sunt ruși cu roata la Alba- Iulia.

Mersul vremii. După căl. pe 140 ani. 1—2 vânt și frig, 3—9 iarnă și vânt, de la 10 până la 16 nestatornică, 17—18 moină și vânt, 19 până la 26 plecat la zăpadă, 27—29 moină și vânt.

Soarele. Răsare în 1 la 6:40 — apune la 4:26
„ 15 la 6:— — „ 4:43

Luna. Se naște în 3 la 12 seara și se stir- bește în 7 la 6 noaptea.

Alte vorbe din bătrâni. Zăpada din Faur întărește să- mănăturile. Februarie urât, Mai frumos și au roditor, dacă nu-i înghețul prea mare. Apele curgătoare calde, vestesc ger. Dacă ziua de 16 (Pamfilie) va fi cu soare, va urma încă iarnă în putere. Vișorile cari nu vin în Februarie, se rasbună la Paști. Negura din apus arată ger. La Dragobete (cap. de pri- măvară, 24 Febr.) iese ursu din bărlug, și de-și va vedea umbra, (adeacă de-o fi soare) intră de nou în culcus, că va mai urma ger.

Zodia omului. Din 8 Febr. până în 9 Martie stăpânește zodia Peștilor. Cel născut din 7 Febr. până la 9 Martie, adeacă în zodia peștilor, va fi mic de statură, scurt la grumazi, frumos, bun, plănuitor, îndrăgnet și supărăcios, greu la boale, lăudăros, cu învățătura va câștiga bogăție din străinătate. Să se păzească de ciuna, de leacuri, și carne de păsări să nu mănânce des, că din aceasta îi va veni moartea. Dacă va trece peste 9 ani va implini 70 și mai mult.

Februarie.

[illegible]

MĂRȚIȘOR

Martie

Are 31 de zile

Ziua are 12, noaptea 12 ceasuri.

1914
Zilele săpt.

Calendarul Iulian

Calend. Gregor.

Alte însemnări calendaristice.

Sămb. 1 Eudochia 14 Matilda

Duminică a 2-a din Paresimi, gl. 6, inv. 6.
Ev. Marcu: „Intrat-a Isus în Capernaum...”

Dum.	2 Teodot	15 Cristof
Luni	3 Cleonic, Vasilise	16 Henric
Marti	4 Gherasim	17 Gertrud
Mercuri	5 Conon	18 Alexandru
Joi	6 S. 42 Muc.	19 Iosif
Vineri	7 Efrem, Eugeniu	20 Joachim
Sămb.	8 Teofilact	21 Benedict

Duminică a 3-a (Sf. Cruce) din Paresimi gl. 7. v. 7.
Ev. Marcu: „Cine vrea să vină după mine”.

Dum.	9 (+) Sfinți 40 de m.	22 Octavian
Luni	10 Codrat	23 Victoria
Marti	11 Sofronie	24 Gavril
Mercuri	12 Teofan	25 (+) Bunavestire
Joi	13 Moașt. Nicefor	26 Emanuel
Vineri	14 Benedict	27 Damasc
Sămb.	15 Agapia	28 Ioan

Duminică a 4-a din Paresimi, gl. 8. v. 8.
Ev. Marcu: „Venit-a un om la Isus...”

Dum.	16 Sabin	29 Ciril
Luni	17 Alexie	30 Cvirin
Marti	18 Ciril	31 Beniamin
Mercuri	19 Hris. și Darie	1 Aprilie
Joi	20 P. u. Sava	2 Francisc
Vineri	21 Iacob mart.	3 Ricard
Sămb.	22 Vasile pr.	4 Ambrosie

Duminică a 5-a din Paresimi, gl. 1, v. 9.
Ev. Marcu: „Luând Isus pe cei 12 inv...”

Dum.	23 Nicon	5 (+) Florile
Luni	24 Zaharie	6 Celestin
Marti	25 (+) Bunavestire	7 Herman
Mercuri	26 Sob. Gavril	8 Dionis
Joi	27 Matrona	9 Joia mare
Vineri	28 Stefan	10 Vinerea m.
Sămb.	29 Marcu	11 Sămb. mare

Duminică Florilor.
E. Ioan: „Mai înainte de Paști

Dum.	30 (+) Florile	12 (+) Sf. Paști
Luni	31 Ipatie	13 (+) a II-a zi

Calendar istoric.

1 Martie 1600 Mihai Viteazul se duce să viziteze Brașovul cu o escortă de 6000 soldați călări și pedestri. 1 Martie 1837 s'a născut Ioan Creangă marele nostru scriitor popular, în satul Humulești județul Roman. 3 Martie 101 împăratul Traian trece Dunărea pe vase la T-Severin. 3 Martie 1669 Mihail Apafi principele Ardealului întărește legile numite „Compiletele” cari au fost foarte rele pentru Români. 8 Martie 1821 Tudor Vladimirescu dă o înștiințare către poporul din București, prin care cere ca toți mici și mari să se alipească la mișcarea lui. 12 Martie 1812 s'a născut Gheorghe Bariț, mare istoric român în comuna Jucul de jos lângă Cluj. 14 Martie 1881 Camerele române proclamă România de regat. 15 Martie 1443 s'a născut Matei Corvin regele Ungariei din neam Român. 15 Martie 1863 Domnitorul Cuza promulgă decretul prin care este oprit a se mai cânta grecește în bisericile românești. 16 Martie 1881 Belgia putere europeană recunoaște cea dintâi regatul român. 20 Martie 1820 s'a născut în orașul Bârlad, Alexandru Ioan Cuza.

Mersul vremii după căl. de 140 ani: 1—3 senin, 4 nor, 6—8 zăpadă, 9—11 ger, 12—14 mestecat, 15—19 vânt, zăpadă, vifor, 22—25 moaște, 26—31 senin, căldicel și ploaie.

Soarele răsare în 1 la 5:39 și apune la 5:17.
în 15 la 5 și apune la 5:48.

Luna se naște în 16 Martie la 2 ore ziua, se stinge în 30 Martie la 7 ore seara.

Alte vorbe din bătrâni. De va fi frig în 7 Martie vine iarna cea mică. De multe griji va scăpa plugarul, dacă noaptea de Bunavestire va fi senin. Martie mai răcoros puțin umple coșurile economilor. Cu cât mai uscat va fi Martie cu atât mai umed va fi April. Zăpada dela sfârșitul lui Martie împușnează vinul. Roua din Martie se face ploaie în Aprilie.

Zodia omului. Cel născut din 9 Martie până în 9 Aprilie, adică în zodia Berbecului — care zodie e între cele 4 luni — va fi om voinic, uscativ, prelung la obraz, ochii mari, părul aspru, artăgos și flusturatic, bogat, dela alții va avea milă și va ajunge în mare direcțorie, va avea mulți dușmani, iar cu muierea va trăi mai mult în ceartă și bără. În luna lui Mai nimic nu-i va succede. Va avea noroc la toate hainele, numai la cele negre nu; de aceste să nu poarte; de va trece de 22 de ani, va trăi 70 de ani.

Martie.

[illegible]

PRIER

Aprilie

Are 30 zile

Ziua are 13 ore, noaptea 11 ore.

1914 Zilele săpt.	Calendarul Iulian	Calend. Gregor.
Marti	1 Maria Egipt.	14 Tiburtius
Mercuri	2 Titu	15 Anastasie
Joi	3 Nichita	16 Aron
Vineri	4(†) Vinerea patimilor	17 Rudolf
Samb.	5 Teodit	18 Valeriu

Dumineca Paștilor.

Ev. Ioan: „Intru început era cuvântul”...

Dum.	6(†) Sf. Paști	19 Hermogeu
Luni	7(†) Lunea Paștilor	20 Sulpiciu
Marti	8(†) Irodion	21 Anselm
Mercuri	9 Eupsihie	22 Sotir
Joi	10 Pompei, Terentie	23 Adalbert
Vineri	11 Antipa	24 George
Samb.	12 Vasile Mart.	25 Marcu

Dumineca Tomei, gl. 1 v. 1.

Ev. Ioan: „Fiind seară în ziua aceea”.

Dum.	13 Artimoniu	26 Cletus
Luni	14 Martin	27 Peregrin
Marti	15 Aristarh	28 Vitalis
Mercuri	16 Irina Agapia	29 Petru
Joi	17 Simeon	30 Cătarina
Vineri	18 Ioan	1 Matu
Samb.	19 Ioan dela Pestera	2 Anastasie

Dumineca Mironosițelor gl. 2, v. 4.

Ev. Marcu: „Venit-a Iosif din Arimateia”...

Dum.	20 Teodor	3 Afl. c. Cruci
Luni	21 Ianuarie	4 Florian
Marti	22 Teodor S.	5 Pius
Mercuri	23(†) St. Gheorghe	6 Ioan P.
Joi	24 Sava	7 Stanislau
Vineri	25 Ev. Marcu	8 Mihail
Samb.	26 Vasile	9 Greg. Naz.

Dumineca Slăbănogului gl. 3 v. 5.

Ev. Ioan: „S'a suit Isus în Ierusalim”.

Dum.	27 Simeon	10 Isidor
Luni	28 Iason	11 Anzelm
Marti	29 Muc. din Chizie	12 Pancrațiu
Mercuri	30 Iacob	13 Servațiu

Alte însemnări calendaristice.

Calendar istoric.

1 Aprilie 1777. Adunarea țării românești hotărăște a doua oară desrobirea țărănilor și ușurarea clăcii. 1 Aprilie 1784. Horia fu primit în audiință de către împăratul Iosif al II-lea la Viena. 2 Aprilie 1546. Murcea domnul României taie o parte din boieri. 2 Aprilie 1877. Se ține la palatul din București un mare consiliu, în care se decide intrarea României în războiul cu Turcii. 3 Aprilie 1691. Const. Brâncoveanu merge împreună cu turcii contra nemților. 3 Aprilie 1878. România protestează contra răpirei Basarabiei. 4 Aprilie 1714. Turcii ridică din București pe C. Brâncoveanu, dnul țării românești, împreună cu 4 fii ai săi și-l duce la Constantinopol, unde îi ține închis, iar în 15 Aug. 1714 îi omori. 5 Aprilie 1877. Se încheie convenția cu Rusia pentru a trece armata sa prin România spre a se bate cu Turcia. 6 Aprilie 1490. Moare Matei Corvin regele Ungariei. 7 April 1839. Se naște Carol I., primul rege al României. 10 April 1595. Mihai Viteazul ia Brăila. 12 April 1877 Declarația oficială a războiului ruso-turc. 14 April I. Huniade Corvin, voevodul Transilvaniei, încheie un tractat cu Turcia, prin care aduce o îmbunătățire Românilor. 25 April 1877 Turcii bombardează orașul Reni. 29 April 1877 Bateria rusești sfarmă în fața orașului Brăila un cuirasat turcesc.

Mersul vremii după căl. pe 140 ani: 1. nor. 2—13 vânt, rece. 14 și 15 ploaie. 16—19 vreme plăcută. 20 și 21 nor, 22 ploaie și vânt. 23 ploaie rece. 24 se schimbă spre bine. 25—26 noros, 27—30 bine.

Soarele răsare în 1, la 5:15, apune la 6:46 în 15, la 4:50 apune la 7:06

Luna se naște în 14 Aprilie la 4 ore ziua și se stinge în 27 Aprilie la 9 ore ziua.

Zodia omului. Cel născut din 10 Aprilie până la 9 Mai, adică în zodia Taurului, — care e una din cele mai bune — va fi de statură înalt, curat la față, ochii negri frumoși, milosiv, cu obiceiuri bune, cumințe, fără cusur, va fi săgăcit și strângător de averi, iute la fire, tăcut și tainic, supăraos, mânia îi va aduce mare pagubă. Dela 8 Februarie până la 9 Martie va avea noroc la vânzare și cumpărare. Haine negre și galbene să nu poarte, căci n'are noroc. Cu omul cu ochii verzi nu se poate împrieteni. De va trece de 8 ani va trăi 78 de ani.

Aprilie.

[illegible]

FLORAR

Maiu

Bre 31 zile

Ziua are 14 ore, noaptea 10 ore.

1914
Zilele săpt.

Calendarul Iulian

Calend. Gregor.

Alte însemnări calendaristice.

Joi	1 Pror. Jeremia	14 Bonifacius
Vineri	2 M. s. Atanasie	15 Sofia
Sâmb.	3 Timoteiu	16 Ioan Nep.

Dumineca Samarinenței gl. 4, v. 7.

Ev.: Ioan: „Venit-a Isus în cetatea Samariei...”

Dum.	4 Pelagia	17 Pascal
Luni	5 Irina	18 Felix
Mărti	6 Dreptul Iov	19 Iov
Mercuri	7 Acachie	20 Bernhard
Joi	8 Ev. Ioan	21 (+) In. Dlui
Vineri	9 Isaia pr.	22 Iulia
Sâmb.	10 Simion Zilot	23 Desideriu

Dumineca Orbului, gl. 5, v. 8.

Ev.: Ioan: „Trecând Isus văzut-a pe un orb...”

Dum.	11 Machie	24 Ioana
Luni	12 German	25 Urban
Mărti	13 Gliceria	26 Filip
Mercuri	14 Izidor	27 Ioan
Joi	15 (+) Înălțarea Dlui	28 Wilhelm
Vineri	16 Teodor	29 Clement
Sâmb.	17 Andronic	30 Ferdinand

Dumineca SS. Părinți, gl. 6, v. 10.

Ev. Ioan: „Ridicând Isus ochii săi la cer...”

Dum.	18 Paulin	31 (+) Rusalile
Luni	19 Patrichie	1 Iunie
Mărti	20 Talaleu	2 Erasmus
Mercuri	21 (+) Const. și Elena	3 Clotilda
Joi	22 Codru	4 Guirin
Vineri	23 Mihail mărț.	5 Bonifaciu
Sâmb.	24 Simion	6 Norbert

Dumineca Rusalilor

Ev. Ioan: „În ziua cea mare a praznicului”

Dum.	25 (+) Rusalile	7 Lucreția
Luni	26 (+) Luna Rusalilor	8 Medard
Mărti	27 (+) Teropont	9 Primus
Mercuri	28 Nichita	10 Margareta
Joi	29 Teodosia	11 Ziua Dlui
Vineri	30 Isachie	12 Vesilides
Sâmb.	31 Ermina	13 Ant. de Pad.

Calendar istoric

1 Mai 1891 Se publică Memorandul în privința suferințelor neamului românesc din Ardeal și Ungaria. 3 Mai 1848 Intrunirea Românilor din Transilvania pe câmpul „Libertății” în Blaj, unde 40 de mii de Români au declarat libertatea. 4 Mai 1891 Încet-ază din viață Ioan C. Brătianu. 6 Mai 1600 Mihai Viteazul pleacă din Alba-Iulia cu armata, intră în România, gonește pe Simion Movilă, merge spre Suceava unde ajunge pe Ieremia, îl puse pe fugă și îl strânțără în fortăreața Hotinului. 8 Mai 1849 Petru Dobra, prefectul din Zlatna, este ucis mișelește în Abrud de către Unguri. 8 Mai 1910. Jandarmii unguri a îngrășat pământul oltenesc din districtul Făgărașului cu sângele nevinovat a cinci tineri români din comuna Mărgineni, în ajunul alegerilor pentru camera ungară. 14 Mai 1802 Se lățește în București vestea că vin Crajalii lui Pasvantoglu ca să devasteze București, și de frica lor locuitorii fug la munte. 16 Mai 1877 Artileristul Bucuman Marin aruncă o bombă pe fereastra unui mitor turc la Corabia 20 Mai 1595 Deputații trimiși de Mihai Viteazul iscălesc un tractat cu Sigismund Báthori, prin care unesc țara românească cu Ardealul, și fac din domnul țarei un simplu funcționar unguresc. 28 Mai 1812 Rusia răpește Basarabia, în urma încheierii unui tractat cu Turcia.

Mersul vremii după căl. de 140 de ani. 1 până la 4 senin, ploaie și bine, 5—8 rourează, 9—16 bine, 16, 17 ploaie, 18 senin și cald, puțin nestatornic. 19, 20 ploaie, 21—27 căldură, 28 vânt și ploaie, 29 3) ploaie.

Soarele răsare în 1. la 4-5, apune 7-27.

„ în 5 la 4-2, apune la 7-42.

Luna se naște în 19 Mai la 3 ore ziua și se stîrbește în 27 Mai la 4 ore dim.

Zodia omului. Din 10 Maiu până în 9 Iunie stăpânește zodia Gemenilor. Cel născut în timpul acesta adică în zodia gemenilor e mic de statură, trupul greu și trândav, bun la vorbă, fire nestatornică, iubitor de învățătură, ager la minte, înțelept, volos, se mănăie iute, dar nu ține mânia, va avea multe cunoștințe și conveniri cu oameni de rang, se va tot împunge cu alții la vorbă, va fi și bolnav, va vârsa a lăseori. Dela 10 Aprilie până la 10 Maiu nu va avea nici un noroc. De va trece de 24 ani, va trăi până la 70 de ani.

Maiu.

[illegible]

CIREȘAR

Iunie

Are 30 zile

Ziua are 15 ore, noaptea 9 ore

1914 Zilele săpt.	Calendarul Iulian	Calend. Gregor.	Alte însemnări calendaristice.
----------------------	-------------------	-----------------	--------------------------------

Dumineca tut. sfinților gl. 8. v. 1.

Ev. Mateiu: „Cel ce mă va mărturisi...”

Dum.	1 Iustin	14 Antonia
Luni	2 Nicefor	15 Vitus
Mărti	3 Lucian	16 Iustina
Mercuri	4 Mitrofan	17 Adolf
Joi	5 Dorofteiu	18 Marcel
Vineri	6 Visarion și Ilarie	19 Gervasius
Sâmb.	7 Teodor	20 Silvestru

Dumineca II-a după Rusalii, gl. 1, v. 2.

Ev. Mateiu: „Umblând Isus pe Marea-Galileii...”

Dum.	8 Nicandru	21 Alois
Luni	9 Ciril	22 Paulin
Mărti	10 Timoteiu	23 Sidonia
Mercuri	11 Bartolomei	24 N. Ioan Bot.
Joi	12 Onufrie	25 Prosper
Vineri	13 Acilina	26 Eremias
Sâmb.	14 Eliseiu pr.	27 Ladislav

Dumineca a III-a după Rusalii gl. 2, v. 3.

Ev. Mateiu: „Lumina trupului este ochiul...”

Dum.	15 Amos, Augustin	28 Leo II
Luni	16 Tihon	29 (+) Petru și P.
Mărti	17 Manuil	30 Leontinus
Mercuri	18 Leontie	1 Iulie
Joi	19 Iuda frat. D.	2 Cer. Mariei
Vineri	20 Metodie	3 Heliodor
Sâmb.	21 Iulian	4 Uldarieh

Dumineca a IV-a după Rusalii, gl. 3, v. 4.

Ev. Mateiu: „Intrând Isus în Capernaum...”

Dum.	22 Eusebie	5 Ciril
Luni	23 Agripina	6 Isaia
Mărti	24 (+) Nașt. Sf. Ioan	7 Wilibald
Mercuri	25 Fevronia	8 Chilian
Joi	26 David	9 Antonia
Vineri	27 Samson	10 Amalia
Sâmb.	28 Ciril și Ioan	11 Pius I

Dumineca V. după Rusalii gl. 4 v. 5.

Ev. Mateiu: „Trecând Isus de ceea parte...”

Dum.	29 (+) Petru și Pavel	12 Henrich
Luni	30 Sob. sf. Ap.	13 Eugen

Calendar istoric.

1 Iunie 1892 Se prezintă Memorandul Românilor de către comitetul transilvănean într'un plic sigilat șefului cancelariei împăratului din Viena. 1 Iunie 1633 Leon-Vodă este mazilit și dus la Constantinopol. 2 Iunie 1892 Devastarea caselor doctorului Rațiu în Turda, unde o hordă de 3000 de unguri au năvălit cu pietre, securi și arme. 3 Iunie 1906 Se deschide expoziția generală a României, care a fost vizitată de întreaga suflare românească. 7 Iunie 64 Împăratul Neron arde Roma. 8 Iunie 1692 Constantin Brancoveanu cu armata română, împreună cu Turcii, merg în război contra Austriei. 7 Iunie 1702 Se convoacă în Alba-Iulia primul sinod al bisericii Românilor uniți cu biserica Romei. 15 Iunie 1889 Moare Mihail Eminescu marele nostru poet în etate de 39 ani, în București. 15 1873 Moare Andrei Șaguna, mitropolitul Românilor ortodocși din Transilvania, și este înmormântat în satul Râșinari. 24 Iunie 1448 Ioan Huniade Corvin, guvernatorul Ungariei, prin act public se declară român. 25 Iunie 1701 Se face instalarea lui Atanasie de mitropolit român unit în Alba-Iulia. 27 Iunie 1878 Congresul dela Berlin ia Basarabia dela România și o redă Rusiei, dând României în schimb Dobrogea. 30 Iunie 1866 M. S. Domnitorul Carol I. depune jurământul pe constituție.

Mersul vremii. După calend. pe 140 ani: 1 nor și vânt, 2, 3, 4 bine, 5 vânt, 6 ploaie, 7—11 bine și vânt, 12 ploaie, 13 bine, 14, 15 nor cu soare, 16 ploaie, 17, 18 mestecat, 19 ploaie. 20 până la 24 bine. 25 ploaie mare, 26 nor cu soare, 27—30 ploaie.

Soarele: Răsare în 1 la 4:03, apune la 7:57
Răsare în 15 la 4:06, apune la 8:00

Luna: Se naște în 12 Iunie la 6 ore ziua și se stărbeste în 27 la 1 oră noaptea.

Zodia omului. Din 10 Iunie până 11 Iulie stăpânește Zodia Racului. Cel născut în zodia Racului e lung la trup și nătlâng, alb la piele, vesel la față, gros la fălcă și cărnos, lat în spate, molatic și cam leneș, fruntea lată, nasul cărn, gura mică, gâtul gros și părul aspru. Mai mult sărac căci norocul îi e nestatornic. Va fi bolnav de slăbire de nervi, paralizie, epilepsie, idropică și durere de cap și de grumaz. Dela 9 până la 10 Aprilie va avea noroc la vânat, negoț și orice întreprindere. De va trece de 32 de ani, va ajunge până la 66 de ani.

Iunie.

[illegible]

CUPTOR

Iulie

Are 31 de zile

Zina are 14, noaptea 10 ceasuri.

1914 Zilele săpt.	Calendarul Iulian	Calend. Gregor.
Marti	1 Cosma și D.	14 Bonavent.
Mercuri	2 Vestirea Preacuratei	15 Desp. Ap.
Joi	3 Iacint, Anatolie	16 Maria
Vineri	4 Cipriță, Andreiu	17 Alexiu
Sâmb.	5 Anastasie	18 Friderich

Dumineca VI. după Rusalii, gl. 5, v. 6.

Ev. Mateiu: „În vremea aceea intrând Isus în corabie...”

Dum.	6 Sisoie	19 Aurelia
Luni	7 Toma	20 Ilie
Marti	8 Procopin	21 Danil pr.
Mercuri	9 Pangrație	22 Maria Mag.
Joi	10 S. Muc. din Nicopolia	23 Apolinarie
Vineri	11 Eufimia	24 Cristiana
Sâmb.	12 Proclu, Ilarie	25 Iacob

Dumineca VII după Rusalii, gl. 6, v. 7.

Ev. Mateiu: „Voi sunteți lumina lumii...”

Dum.	13 Sob. Arch. Gavriil	26 Ana
Luni	14 Aquila	27 Aurel
Marti	15 Chirie	28 Victor
Mercuri	16 Antinogen	29 Maria
Joi	17 Marina	30 Avdon
Vineri	18 Emilian	31 Ignatius
Sâmb.	19 Macrina, Dia	1 August

Dumineca a VIII. după Rusalii, gl. 7, v. 8.

Ev. Mateiu: „Văzut-a Isus popor mult...”

Dum.	20 (4) Sf. Ilie	2 Portiancula
Luni	21 Simion	3 Augustin
Marti	22 Maria Magdalena	4 Domnica
Mercuri	23 Foca	5 Marta
Joi	24 Cristina	6 Sch. la față
Vineri	25 Ad. sf. Ana	7 Gaetan
Sâmb.	26 Ermolae	8 Ciriace

Dumineca a IX. după Rusalii gl. 8, v. 9.

Ev. Mateiu: „Silit-a Isus pe învățăceii...”

Dum.	27 Pantilimon	9 Roman
Luni	28 Nicanor	10 Laurențiu
Marti	29 Calinic	11 Susana
Mercuri	30 Sila	12 Clara
Joi	31 Iosif din Arimateia	13 Hipolit

Alte însemnări calendaristice.

Calendar istoric

1 Iulie 1680 Sava al II-lea Brancovici, mitropolul Românilor din Transilvania, fu judecat de către sinod în Alba-Iulia, iar principele Apaffy l-a închis la Vintul-de-jos unde a fost batjocorit bătându-l în fiecare Vineri, în târg cu vine de bou, până a murit. 12 Iulie 1611 Șerban Basarab domnul țării românești, sosește în Brașov în fruntea unei armate de 8500 călăreți și pedestri, mergând în contra lui Gabriel Bathory. 17 Iulie 1013 Sângeroasa bătălie dintre Români și Bulgari. 21 Iunie 1908 Moare N. Grigorescu la Câmpina, cel mai mare pictor român. 28 Iulie 1893 Ungurii sub scutul și apărarea poliției, devastează bisericile, școlile și casele Românilor din Oradea-mare. 31 Iulie 1744 Racov ță, domnul României, oprește pe străini de a se bucura de drepturi politice. 31 Iulie 1906 Moare Axente Sever, marele tribun și luptător din 1848 din Ardeal, sub comanda lui Avram Iancu; în spitalul din Brașov, în etate de 85 de ani, și este înmormântat la Blaj.

Mersul vremii. După calendarul pe 140 de ani: 1, 2 bine, 3 până la 5 ploaie și vânt, 6 bine și vânt, 7 bine, 8, 9 ploaie la 10, 11 bine, până la 15 ploaie și vânt, 16, 17 bine, până la 20 ploaie, 21—24 bine, 25 nor cu soare, 26, 27 ploaie mare, 28, 29 bine, 30 ploie, 31 bine

Soarele răsare: în 1 la 4:17 și apune la 7:53 în 15 la 4:32 și apune la 7:39

Luna se naște în 11 la 5 ore dim. și se stinge în 26 la 8 ore seara.

Alte vorbe din bătrâni. De va tuna în ziua de St. Ilie poamele vor cădea fiind vermănoase. De va ploua în ziua de Pantilimon (27) vor fi încă 10 zile ploioase. Cu trei zile înainte de Cuv. năr. Toma de va fi timpul frumos, grâu va fi la spică ca vrabia și mănăst. Ploaie cu soare în această lună, nu e de dorit. Furnicile deși ridică mușinoarele în ziua Cuv. Simion (21) ne putem aștepta la o iarnă grea. Cuptor calduros, vestește an mănăst.

Zodia omului. Din 12 Iulie până în 13 August stăpânește zodia leului. Cel născut în această vreme e voinic la trup, frumos și cărnos, ochii mari căprui, lungăret la obraz, trupul drept și tănos, îi plac hainele scumpe, om vrednic, va avea mare spor la lucru, bun povătuitor pentru alții, meșter de multe lucruri bune, deștept și fără nici un cusur. Mai bun pentru alții decât pentru sine, își trage chiar dela gură pentru alții. Să se ferească de căine turbat. Are noroc, dar haine negre să nu poarte. De va trece de 31 de ani va ajunge până la 76 de ani.

Julie.

[illegible]

MĂSĂLAR

August

Are 31 zile

Ziua are 13 ore, noaptea 11 ore.

1914
Zilele săpt.

Calendarul Iulian

Calend. Gregor.

Vineri 1 Cei 7 frați Macavei
Sâmb. 2 Moașt. Sf. Ștefan

14 Eusebiu
15 (+) Ad. N. Dzeu

Dumineca a X-a după Rusalii gl. 1, v. 10.
Ev. Mateiu: „Apropiatu-s'a către Isus un om“...

Dum. 3 Dalmatio
Luni 4 Tinerii din Efes.
Marți 5 Fabiu
Mereuri 6 (+) Schimb. la față
Joi 7 Dometie
Vineri 8 Emilian
Sâmb. 9 Matia ap.

16 Rocus
17 Liberat
18 Helen
19 Ludvig
20 (+) S. Ștefan
21 Ioana
22 Timoteiu

Dumineca a XI-a după Rusalii gl. 2, v. 11.
Ev. Mateiu: „Asemănatu-s'a împărăția lui Dumnezeu“...

Dum. 10 Laurențiu
Luni 11 Zenon
Marți 12 Fotie
Mereuri 13 Maxim
Joi 14 Luceu
Vineri 15 (+) Ad. Născ. de Dzeu
Sâmb. 16 Diomed

23 Filip
24 Bartolomeu
25 Ludovic
26 Samuil
27 Iosif
28 Augustin
29 T. c. sf. Ioan

Dumineca a XII-a după Rusalii gl. 3, v. 1.
Ev.: Mateiu „Apropiatu-s'a către Isus un tânăr“...

Dum. 17 Miron
Luni 18 Flor și Laur
Marți 19 Teofan
Mereuri 20 Samuil, Sever
Joi 21 Tadeu
Vineri 22 Severian
Sâmb. 23 Irineu

30 Roza
31 Raimund
1 Septemvrie
2 Absolon
3 Serafin
4 Rozalia
5 Victoria

Dumineca a XIII-a după Rusalii gl. 4, v. 2.
Ev. Mateiu: „Un om era stăpânul casei“...

Dum. 24 Eutichie
Luni 25 Titu
Marți 26 Adrian, Natalia
Mereuri 27 Pimen
Joi 28 Moise Arabul
Vineri 29 (+) Tăierea cap. S. Ioan
Sâmb. 30 Alexandru

6 Zaharie
7 Regina
8 (+) N. Mariel
9 Gorgonius
10 Nicolaus
11 Atanasie
12 Tobias

Dumineca a XIV-a după Rusalii, gl. 5, v. 3.
Ev. Mateiu: „Asemănatu-s'a împărăția cerurilor“...

Dum. 31 Brăul Prea Curatei 13 Maternus

Alte însemnări calendaristice.

Calendar istoric.

1 August 1849 Capitulara Ungurilor la Șiria (Világos). 5 August 1484 Cetatea-Albă cade în mâna Turciei, după un lung as. din. 6 August 912 S. o. ion, domnul româno-bulgar sediază Constantinopolul. 8 August 1601 Mihai Viteazul bate pe Sigismund Báthori la satul Guruslău, în ținutul Sălajului din Ardeal. 9 August 1892 apar „Replica“ Junimei Academice române din Transilvania și Ungaria. 10 August moare împăratul Traian la cetatea Salinunt în etate de 61 de ani. 11 Aug. 1544 Ioan Hun ade Corvin, Voievodul Transilvaniei și guvernator al Ungariei, ia comanda armatelor române și ungare și declară război Turciei. 13 Aug. 1849 arm. ta ungurească, sub comanda lui Görgey, depune armele dinaintea generalului rus Rüdiger în orașul Șiria (Világos). 15 Aug. 1714 C. Brâncoveanu, domnul României, este omărit în Constantinopol împreună cu cei trei feciori ai lui, iar corpurile lor au fost așvăr-lito în mare; Brâncoveanu a domnit 25 de ani. 18 Aug. 1601 Mihai Viteazul este omorât pe câmpia Turdei în Ardeal, prin trădare de către germanii și p. lonii lui G. Basta. 21 Aug. 1785 Iosif al II-lea, împ. Austro-Ungariei, dă un decret prin care se desființează iobăgia în Transilvania: adică împiedecarea liberei strămutări. 22 Aug. 1552 armata română, și cea turcă, ia cu asalt e-tatea Timișoarei dela Unguri. 29 Aug. 1526 Turcii bat pe Unguri la Mohács și îi zdrobesc cu desăvârșire.

Mersul vremii după calendarul pe 140 de ani: 1 până la 5 bine și ploaie, 6 mestecat, 7 - 22 bine, 23, 24 nor cu soare, 25 - 29 bine, 30, 31 nor și ceață.

Soarele: răsare în 1 la 4:57 apune la 7:3.
în 15 la 5:12 apune la 6:48.

Luna: Se naște în 10 la 3 ore noaptea se știr-bește în 25 la 12 ziua.

Zodia omului. Din 13 August până în 12 Sept. s'apănește zodia Fecioarei, una din cele mai bune și mai noro-coase. Cel născut în zodie Fecioarei (care e din cele bune) e de statură mijlocie, greu la trup, fruntea mică, genele lungi, buzele cărnose, cu pricepere la învățătură, la socoteli (mate-matică) cam posomorit, pricepător de orice lucru, mândru și cam mincinos, iubește mult hainele, lucrător bun în cancelarie, să se ferească de boerii mari și de casele lor. Oamenii străini vor ținea foarte mult la el, va ajunge și om de rang mare. Va fi bolnav de friguri, vârsături și de tuse. La bătrânețe își va perde grăsimia. De va trece de 40 de ani, va trăi 93 ani.

August.

[illegible]

RĂPCIUNE

Septembrie

Are 30 zile

Ziua are 12 ore, noaptea 12 ore.

1914
Zilele săpt.

Calendarul Iulian

Calend. Gregor.

Alte însemnări calendaristice.

Luni	1	Simion stălpnicul	14	In. Crucii
Marti	2	Mamant	15	Hi degard
Mercuri	3	Antim	16	Ludmila
Joi	4	Vavila	17	Nicodim
Vineri	5	Zaharia	18	Toma
Sâmb.	6	Mihail	19	Lambert

Dumineca a XV-a după Rusalii, gl. 6, v. 4.

Ev. Ioan: „Nimeni nu s'a suit la ceriu...”

Dum.	7	Sozont	20	Eustachiu
Luni	8	(†) Nașt. Născ. de Dzeu	21	Matei
Marti	9	Ioachim și Ana	22	Mauriciu
Mercuri	10	Minodora	23	Tecla
Joi	11	Teodora	24	Gellert
Vineri	12	Aut. Cornut	25	Cleofas
Sâmb.	13	Corneliu	26	Ciprian

Dumineca XVI-a după Rusalii, gl. 7, v. 5.

Ev. Ioan: „Sfat au făcut arhieriei și cărturarii...”

Dum.	14	(†) Înălț. Sf. Cruci	27	Cosm. Dam.
Luni	15	Nichita	28	Vicentiu
Marti	16	Meletia	29	Mihail
Mercuri	17	Sofia	30	Hieronim
Joi	18	Ariadna	1	Octomvrie
Vineri	19	Trofim	2	Leodegar
Sâmb.	20	Eustatie	3	Candid

Dumineca a XVII-a după Rusalii gl. 8, v. 6.

Ev. Maron: „Cela ce va să vină după mine...”

Dum.	21	Iona	4	Francise S.
Luni	22	Martin	5	Placid
Marti	23	Zăm. S. Ioan Botez.	6	Iustina
Mercuri	24	Tecla	7	Bruno
Joi	25	Eufrosina	8	Brigitta
Vineri	26	Afl. moașt. Sf. Ioan	9	Dionisiu
Sâmb.	27	Calistrat	10	Francise

Dumineca a XVIII-a după Rusalii, gl. 1, v. 7.

Ev. Luca: „Stând Isus lângă mare...”

Dum.	28	Hariton	11	Filomela
Luni	29	Ciriac, Dada	12	Maximilian
Marti	30	Grigorie	13	Coloman

Calendar istoric

1 Sept. 407 moare Sf. Ioan Gură-de-Aur.
2 Sept. 1854 Armata austriacă ocupă București, fiind condusă de generalul Coronini.
3 Sept. 1812 Napoleon-cel-Mare intră cu armata în Moscova. 3 Sept. 1887 Moare, în Blaj, marele istoric și filolog român Timotei Cipariu, în etate de 82 de ani. 8 Sept. 1877 Cavaleria română bate pe Turci la apa Vidului și le ia un drapel. În toată țara se serbează pomenirea sufletelor eroilor români căzuți în lupte. 10 Sept. 1872 Moare în Baia de Criș Avram Iancu, marele luptător dela 1848, și este înmormântat în satul Tebea, lângă goronul lui Horia. 16 Sept. 1896 împăratul Austro-Ungar, ei. Francise Iosf I., intră în București spre a face vizită regelui român Carol I. 17 Sept. 1437 N. bili unguri chiamă în ajutor pe Săcui și pe Sași la Kápolna, unde făcură legătură solemnă, spre a stârpi cu desăvârșire pe Români. 13 Sept. 1600 Lupta lui Mihai Viteazul cu Basta la Mirăslău. 28 Sept. 1396 Marea luptă a lui Mircea-cel-Mare cu Turcii la Nicopoli. 30 Sept. 1492 Cristofor Columb descopere America. 30 Sept. 1857 Se deschide în București Divanul ad-hoc al țării românești.

Mersul vremii: 1 până la 5 bine. 6 nor. 7 ploaie. 8—14 bine. 15. 16 ploaie. 17 bine. 18 frig, până la 24 bine. 25. 26 ploaie, 27 bine. 28 vânt, 29. 30 ploaie.

Soarele: Răsare în 1 la 5-37 și apune la 6 14 în 15 la 5-56 și apune la 5-43

Luna: se naște în 10 la 6 ore seara și se sursoare în 23 la 12 or. noapte.

A te vorbe din bătrâni. Cum va fi timpul în 8 Sept. (Sta Măria) așa va fi încă 8 săptămâni. Ploaia din 11 (C. Teod.) prevestește toamnă urâtă. De va tuna în Sept. va cădea multă neaună în Februarie, și va fi an mănos.

Zodia omului. Din 13 Sept. până în 12 Octomvrie stăpânește zodia „Cumpenei”. Cel născut în zodia Cumpenei e de de statură mijlocie, frumos și curat la față, iubitor de dreptate, milostiv, când tăcut, când prea vorbitor, cuminte, iute mână, dar curând se întoarce, va călători prin țări străine. Dela 13 Oct. până la 10 Nov. va avea câștig la întreprinderi. Va trăi mai mult ca părinții lui. Noroc va avea la toate hainele, numai la cele negre nu. De va ajunge până la 44 de ani, va trăi 60 de ani.

Septemvrie.

[illegible]

BRUMĂREL

Octombrie

Are 31 zile

Ziua are 11 ore, noaptea 13 ore

1914 Zilele săpt.	Calendarul Iulian	Calend. Gregor.	Alte însemnări calendaristice.
Mercuri	1 Anania	14 Calist	Calendar istoric. 1 Octombrie 1877 Cavaleria română face o recunoaștere spre Dornu-Dubnic. 2 Oct. 1613 Gabriel Báthory, principele Ardealului, este omorât de popor în stradă la Oradea-mare. 7 Oct. 1877 Mare atac în fața Plevnei, unde se săvârșesc mari acte de curaj și devotament din partea ofițerilor și soldaților români. 8 Oct. 1878 Intrarea triumfală a armatei române în București, cu steagurile și trofeele luate de la Turci. 10 Oct. 1818 Ioan Caragă, luând cu sine cele 18 milioane ce storse-se din sângele și sudoarea Românilor, pleacă din București la Brașov împreună cu familia sa și escortat de 400 arnăuți. 11 Oct. 1877 moare marele istoric Papiu Ilarian, în Sibiu. 12 Oct. 1492 Cristofor Columb descopere America. 12 Oct. 1777 Gr. Ghica, domnul Moldovei, fu ucis de Turci la Iași, iar capul lui fu dus la Constantinopol. 13 Oct. 1908 Husarii unguri din Christian, lângă Brașov, măcelăresc 25 de români. 19 Oct. 1784 Horea cheamă adunarea în biserică de la Mesteacăn. 22 Oct. 1877 Crâncena bombardare între Ruscuc și Giurgiu, unde sunt uciși pe străde doi soldați și un călător. 25 Oct. 1595 Mihai Viteazul bate pe Sinan Pașa, sfărâmă podul peste Dunăre și goneste pe Turci, din cari mulți se înecă în Dunăre. 31 Oct. 1784 Se adună, în secret, la biserica din Mesteacăn peste 600 de țărani români din Zărand și din muntele Abrudului, unde Crișan le spuse că a sosit timpul să se scape de nobilii unguri. Mersul vremii după căl. pe 140 ani: 1 zăpadă. 2, 3 noaptea frig. 4, 5 bine, 6 zăpadă, 7, 8 vifor și vânt, 9—15 bine și ploaie. 16—21 bine și cald. 22 moină și ceață. 23 până la 30 ger și ceață. Soarele: Răsare în 1 la 6-18, apune la 5-13 în 15 la 6-38, apune la 4-18 Luna: Se naște în 8 Oct. la 8 ore seara și se stinge în 23 la 3 ore seara. Zodia omului. Din 13 Oct până în 10 Nov., stăpânește zodia „Scorpiei”. Cel născut în această zodie e ușcăt, în zori de argint, scump, nu se prea întovărășește cu cei buni, mândru, gândește mereu la arma, la război lesne în zori, temperament melancolic, gata de ceață și bătaie, are roșu la față și cu părul aspru. Dintr-ceil născuți în această zodie vor fi chiar și ucigași, nepăsători de orice s'ar întâmpla. În toate aceste ani și naravuri bune, vor fi drepti și vor cădea la inima boierilor. Vor fi fricoși de ară. Vor avea semni în piept, spate sau la urechi. De la 11 Noem. până la 11 Dec. va avea noroc. Haine negre să nu poarte. De va trece de 44 de ani, va trăi 99 de ani.
Joi	2 Iustina	15 Terezia	
Vineri	3 Dionisie	16 Galus	
Sâmb.	4 Jeroteiu	17 Hedvig	

Dumineca a XIX-a după Rusalii, gl. 2, v. 8.

Ev. Luca: „Precum voiți să vă faceți vouă oamenii...”

Dum.	5 Haretina	18 Luca
Luni	6 Toma ap.	19 Ferdinand
Marti	7 Sergiu	20 Vendelin
Mercuri	8 Pelaghia	21 Ursula
Joi	9 Iacob Alfeu	22 Cordula
Vineri	10 Eulamp.	23 Fortunat
Sâmb.	11 Filip	24 Rafail

Dumineca a XX-a după Rusalii, gl. 3, v. 9.

Ev. Luca: „Merga Isus într-o cetate...”

Dum.	12 Androniu	25 Crisant.
Luni	13 Carp. Papil	26 Dimitrie
Marti	14 (+) Cuv. Paraschiva	27 Sabina
Mercuri	15 Lucian	28 Simion
Joi	16 Longin	29 Narcis
Vineri	17 Osie	30 Claudius
Sâmb.	18 Marin	31 Wolfgang

Dumineca a XXI-a după Rusalii, gl. 4, v. 10.

Ev. Luca: „Eșit-a sămănătorul...”

Dum.	19 Ioil pr.	1 Noembrie
Luni	20 Artemie	2 Pom. mor.
Marti	21 Ilarion	3 Silvia
Mercuri	22 Averchie	4 Carol
Joi	23 Iacob fr. D.	5 Emeric
Vineri	24 Valentin	6 Leonard
Sâmb.	25 Valeriu	7 Engelbert

Dumineca a XXII-a după Rusalii, gl. 5, v. 11.

Ev. Luca: Venit-a Isus cu corabia în laturea Gadarenilor...

Dum.	26 (+) St. Dumitrie	8 Gotfried
Luni	27 Nestor	9 Teodor
Marti	28 Pompiliu	10 Andreiu
Mercuri	29 Anastasia	11 Martin
Joi	30 Zenoviu	12 Emilia
Vineri	31 Ample	13 Sanislau

Octomvrie.

[illegible]

BRUMAR

Noembrie

Are 31 zile

Ziua are 10 ceasuri, noaptea 14 ceasuri

1914	Calendarul Iulian	Calend. Gregor.
zilele săpt.		
Sâmb.	1 Cosma și Damian	14 Venerat

Dumineca a XXIII-a după Rusalii gl. 6, v. 1.

Ev. Luca: „Era un om oarecare bogat...”

Dum.	2 Achindin	15 Leopold
Luni	3 Iosif	16 Eduard
Mărti	4 Ioanichie	17 Grigoriu
Mercuri	5 Galact. Caius	18 Otto
Joi	6 Pavel märt.	19 El sabeta
Vineri	7 S. 33 m. din Mel.	20 Fel x
Sâmb.	8 (†) Arh. Mihai și Gavril	21 Intr. în bis.

Dumineca a XXIV după Rusalii gl. 7, v. 2.

Ev. Luca: „Venit-a un om către Isus, care era lair...”

Dum.	9 On sif r	22 C. elia
Luni	10 Orest	23 Clement
Mărti	11 Victor, Mina Vichentie	24 Flora
Mercuri	12 Ioan. Nil	25 Ecaterina
Joi	13 I. Gură de aur	26 Conrad
Vineri	14 Filip (Prins. post Cr.)	27 Virgil
Sâmb.	15 Gurie	28 Sosten

Dumineca a XXV-a după Rusalii gl. 8, v. 3.

Ev. Luca: „Venit-a un legiutor la Isus...”

Dum.	16 Mateiu ev.	29 Saturnus
Luni	17 Lazar, Gregoriu	30 Andreiu
Mărti	18 Platon, Roman	1 Decembrie
Mercuri	19 Varlaam	2 Aurelia
Joi	20 Grig. Deca	3 Francisc
Vineri	21 (†) Intr. în bis.	4 Barbara
Sâmb.	22 Filimon	5 Sava

Dumineca a XXVI-a după Rusalii, gl. 1, v. 4.

Ev. Luca: „Unui om bogat i-a rodit...”

Dum.	23 Amfilochie	6 Nicolau
Luni	24 Clement	7 Ambrosiu
Mărti	25 Ecaterina	8 (+) Zam. Mar.
Mercuri	26 Stelian	9 Leocadia
Joi	27 Iacob Persul	10 Iudit
Vineri	28 Stefan cel nou	11 Damascchin
Sâmb.	29 Param. Filumen	12 Maxentius

Dumineca a XXVII-a după Rusalii, gl. 2, v. 5.

Ev. Luca: „Un om oarecarele s'a apropiat către Isus...”

Dum.	30 Sf. Andreiu	13 Lucia
------	----------------	----------

Alte însemnări calendaristice

Calendar istoric.

1 Noem. 1599 Mihai Viteazul intră triumfător în Alba-Iulia. 1 Noemv. 1784 Horia, în capul a 5 mii răsculați, merge în contra magnaților din Transilvania. 3 Noem. 1908 În noaptea de 3 spre 4 Noem., sălbaticii unguri au aruncat în aer cu dinamită piatra de pe Câmpul Libertății din Blaj și crucea de piatră, zisă „Crucea lui Iancu”, de pe dealul viilor din Blaj, care veste-a căzut ca un trzănet în sufletul tuturor Românilor. 7 Noem. 1910 A murit contele Leon Tolstoi, filozof și mare scriitor rus. 8 Noem. 1877 Lupta în ante-posturi între armatele română și turcă aproape de Silistra. 10 Noem. 1330 Alex. Basarab zdrobește armata lui Carol Robert, regele Ungariei; măcelul ținu din 9 până în 12 Noem., de Vineri până Luni. 15 Noem. 1595 Mihai Viteazul arde Giurgiul și trece sub sabie toată suflarea ce îi iese în cale, numai 2 turei au putut scăpa trecând Dunărea. 16 Noem. 1816 S'a născut în Bistrița Andrei Mureșanu, autorul marșului național „Deșteaptă-te Române”. 27 Noem. 1439 Tătarii ocupă Moldova, după ce o prădează. 30 Noem. 1877 Armata română bate pe Turci la Topolovița.

Mersul vremii după cal. pe 140 de ani: 1 până la 4 frig. nor și ceață. 5 până la 8 mai cald, 9 - 13 vânt și ger uscut. 14 mai cald, noaptea zăpadă. 15—22 tot frig. 23. 24 nor și vânt. 25 zăpadă. 26 furtună cu vânt, 27, 28 zăpadă și vânt. 29. 30 senin.

Soarele răsare în 1 la 7:04 și apune la 4:24 în 15 la 7:25 și apune la 4:10

Luna se naște în 7 la 7 ore dim. și se stinge în 22 la 2 ore noaptea.

Alte vorbe din bătrâni. Dacă va tuna în Brumar, iarna va fi târzie. De va fi frunza pe pomi și după s. Mihan (8 Nov.) va urma o iarnă grea, zăpada multă pe pomi, muguri puțini la primăvară. Ploaia la începutul acestei luni, săptămâna Crăciunului va fi geroasă. Soarecii pe câmp de se mai arată, iarna încă e departe. Cum va fi Brumar așa va fi și Gerar.

Zodia omului. Din 18 Nov. până în 11 Dec. stăpânește zodia Săgetătorului. Cel născut în zodia Săgetătorului e frumos la stat, minunat la obraz, dinții lați, nasul proporțional și cărnos. Cu minte și socotită, înțelept, cucernic, iubitor de lucrurile sfite, smerit, milostiv, rușinos și norocos. În boale flegmatice, va avea semn la piept sau în frunte. Va îngropa pe părinți lui apoi va călători în țări străine. Va avea două femei, rămânând văduv de cea dintâi. Noroc are la toate hainele, chiar și la cele negre de va ști cum să le poarte. De va trece de 33 de ani, va trăi 78 de ani.

Noemvrie.

[illegible]

INDREA

Decembrie

Are 31 zile

Ziua are 9 ore, noaptea 15 ore

1914
Zilele săpt.

Calendarul Iulian

Calend. Gregor.

Alte însemnări calendaristice.

Luni 1 Naum
Marți 2 Teofil
Miercuri 3 Sofronie
Joi 4 Varvara
Vineri 5 Sava
Sâmb. 6 (+) Sf. Nicolae

14 Spiridon
15 Irinen
16 Adelaida
17 Lazar
18 Grațian
19 Manasie

Duminică a XXVIII-a după Rusalii, gl. 3, v. 6.

Ev. Luca: „Învăța Isus într-una din sinagogi...”

Dum. 7 Ambrosie, Filoteia
Luni 8 Patapie, Cesar
Marți 9 Zăm. sfintei Ana
Miercuri 10 Mina, Marian
Joi 11 Daniil
Vineri 12 Spiridon
Sâmb. 13 Eustatie

20 Liberatus
21 Toma
22 Zeno
23 Victoria
24 Adam și Eva
25 (+) Nast. D.
26 M. Stefan

Duminică a XXIX-a după Rusalii gl. 4, v. 7.

Ev. Luca: „Un om făcut-a cină...”

Dum. 14 Arian
Luni 15 Susana
Marți 16 Agheu
Miercuri 17 Daniil prorocul
Joi 18 Sebastian, Marzel.
Vineri 19 Bonifacie
Sâmb. 20 Ignatie

27 Ioan evang.
28 Pruncii nev.
29 Toma ep.
30 David împ.
31 Silvestru
1 Ian. 1915
2 Macarius

Duminică înainte de Naștere, gl. 5, v. 8.

Ev. Matei: „Cartea neamului lui I. Chr. fiul lui David...”

Dum. 21 Iuliana
Luni 22 Anastasie
Marți 23 S. 10 mucenici Crit.
Miercuri 24 Eugenia
Joi 25 (+) Nast. Dlui
Vineri 26 (+) Sob. Preacuratei
Sâmb. 27 (+) Ap. Stefan

3 Genoveva
4 Titus
5 Telesfor
6 (+) Bot. D.
7 Balint
8 Sever
9 Iuliana

Duminică după Nașterea Domnului, gl. 6, v. 9

Ev. Matei: „Dupăce s'a dus Magii, iată îngerul Domnului”

Dum. 28 S. 20 mii muc. Nic.
Luni 29 Pruncii uciși de Irod
Marți 30 Anisia
Miercuri 31 Melania

10 Paul
11 Highinus
12 Ernest
13 Ilarion

Calendar istoric.

2 Dec. 1804 Napoleon-cel-Mare se încoronează de împărat. 7 Dec. 1467 Matei Corvin, regele Ungariei, dupăce stă 7 zile în orașul Roman, îi dă foc și, în urmă, pleacă cu armata sa. 7 Dec. 1910 Au fost împușcați de zbirii șovinismului unguresc 11 alogători români, frunziși din Galați, lângă Făgăraș; 2 au murit pe loc iar 9 mai în urmă; așa dar o nouă baie de sânge românesc nevinovat. 9 Dec. 1437 Izbucnește revoluția țărănilor români din Transilvania, împreună cu țărăni unguri, contra nobililor unguri, care îi aduseseră în stare de sclăvie. 17 Dec. 1876 Guvernul român, protestează contra constituției turcești, prin care proclamă România ca provincie turcească. 20 Dec. 1596 Mihai Viteazul trece Dunărea cu 12 mii de soldați și atacă cetatea Nicopol, taie pe turci, iar cetatea o aseamănă pământului. 23 Dec. 1877 Armata română începe operațiunile asupra Vidinului. 25 Dec. 1806 Rusia ocupă țara românească. 26 Dec. 1462 Vlad Tepeș bate pe Turci aproape de București. 28 Dec. 1438 Nobilii unguri ocupă Clujul cu asalt.

Mersul vremii după calendarul de pe 140 de ani: 1 până la 4 ger. 5, 6 nor și plect spre ploaie. 7-10 nor și ceață. 11, 12 moină. 13 vânt, 14, 15 ploaie cu zăpadă. 16, 17 zăpadă. 18 până la 23 ger și vânt. 24, 25 zăpadă. 26, 27 nor, 28, 29 moină. 30, 31 ger.

Soarele răsare în 1 la 7-42, apune 4-07
” în 15 la 7-49, apune 4-14

Luna se naște în 6 la 12 ore noaptea și se stirbește în 21 la 8 ore seara.

Alte vorbe din bătrâni. De se arăa multe găste sălbătice, și iepurii se apropie de săt, va fi iarna grea. Decembrie geros la început, va fi iarna gerul 19 săptămâni. Vos Crăciun zăpădos prevestește an mănos. De va fi Crăciun ploios, vor fi Paștile cu zăpadă. Crăciun cu zăpadă, bucuria copiilor. Se min și ger de va fi, vitele mănca bine, asemenea porcii grași vor avea cautare și preț. Undrea geros, anul viitor norocos.

Zodia omului. Din 12 Dec. până la 7 Ianuarie stăpânește zodia Tașului. Cel născut în Zodi. Tașului e înalt de stat, lungăreț la obraz, rumen, frumos la privire, dulce la vorbă, muncitor, lacom, viclean, gânditor și tăcut, bețiv și cam stricat în năcravuri. Privește tot în pământ, lesne se bolnăvește, fărâncă și cam dibăci la hoții. La toate hainele va avea noroc, nu însă și la cele negre. De va trece de 25 de ani, va ajunge până la 85 de ani.

Decemvrie.

[illegible]

Răvașul țărilor.

I. Domnitorii din Europa.

Austro-Ungaria.

Domnește Maj. Sa *Francisc Iosif I*, împăratul Austriei și regele apostolic al Ungariei etc. etc. S'a născut în 6/18 August 1830 și s'a suit pe tron în 20 Nov. 1848. S'a căsătorit la 12 Aprilie 1854 cu *Elisabeta* de Bavaria (n. 1837), ucisă în Elveția de anarhistul Luccheni, în Septembrie 1898.

Copiii Majestății Sale: *Sofia* născ. 5 Martie 1855 † 29 Maiu 1857, *Gizela* născ. 12 Iulie 1856 căsătorită cu principele de Bavaria, Leopold. 3, *Rudolf*, fost principe de coroană și moștenitor al tronului, născut 9/21 August 1858, căsătorit la 10 Maiu 1881 cu principesa *Stefania* de Belgia, răposat la 18/30 Ianuarie 1889. 4, *Maria* (Valeria) născ. la 22 Aprilie 1868, măr. la 19 Iulie 1890 după arhiducele *Francisc Salvator*, din care căsătorie fericită s'au născut 10 copii.

Moștenitor al tronului, este Alteta Sa arhiducele *Francisc Ferdinand* de Este, născ. la 18 Dec. 1863, este nepot de frate al Maj. Sa'e, căsătorit cu principesa *Sofia Hohenberg*.

România.

Regat constituțional. Domnește Maj. S. regele *Carol I*, de Hohenzollern-Sigmaringen. E născut în 21 Aprilie 1839 ales ca domnitor la 1866, căsătorit cu regina *Elisabeta*, (poeta Carmen Sylva) născ. la 5/17 Dec. 1843. Moștenitorul tronului României: prințul *Ferdinand*, nepot de frate al regelui Carol, născ. în 12 August 1865. Căsătorit cu Maria principesa de Saxa-Coburg-Gotha, având copii născuți pe pământul României principii: *Carol*, născ. la 12 Oct. 1893, *Elisabeta*, *Maria*, *Nicolae* și *Ileana*.

Alte țări din Europa.

Bavaria: rege *Otto I*.

Belgia: rege *Albert I*.

Britania: (Anglia), rege *George I*, este și împărat al Indiilor britanice din Asia.

Bulgaria: rege, țarul *Ferdinand I*, de Coburg.

Danemarca: rege *Cristian X*.

Elveția: republică federativă, al cărei președinte se alege în fiecare an. Actualul președinte este *Eduard Müller*.

Franta: republică, al cărei prezident se alege din 7 în 7 ani. Prezidentul actual *Raimond Poincaré*, a fost ales în 1913.

Germania: împărat *Wilhelm II*, născut în 15/27 Ianuarie 1865.

Grecia: rege *Constantin I*, din casa de Holstein-Glücksburg.

Italia: rege *Victor Emanuel III*, din casa de Savoia.

Muntenegru: rege *Nicolae I*.

Norvegia: s'a despărțit de Svedia și în 1906 s'a ales de rege pe *Hakon VII-lea*.

Olanda: regina *Wilhelmina* născ. la 19/31 August 1880 din casa de Nassau.

Portugalia: republică din 1911.

Rusia: împărat *Nicolae II Alexandrovici* născ. în 18 Maiu 1868 din casa de Romanov.

Serbia: rege *Petru I*, Carageorgevici (din 1903, 2 Iunie).

Spania: rege *Alfonso XIII*.

Svedia: rege *Gustav V*.

Turcia: sultan *Mohamed V*, n. 1844.

II. Afară de Europa.

1. **Abisinia:** Lidi Juasu (n. 1895). 2. **Afganistan:** Abdul Rohmân (n. 1895). 3. **America,** Statele-unite: președintele Willson. 4. **Egipt:** chedivul Abas II (n. 1874). 5. **China:** republică. 6. **Japonia:** împ. Mutsuhitto, (n. 1852). 7. **Maroco:** sultanul Muleiy Hafid. 8. **Persia:** șahul Achmed Mirza (n. 1897). 9. **Siam:** regele Maha Wajiravudh (n. 1891).

Poșta.

Cu *poșta* se pot trimite, în loc, în țară și în străinătate *scrisori* (epistole), *cărți poștale* (corespondențe), *gazete*, *tipărituri*, *cărți*, *probe de mărfuri* (mustre), *bani*, *pachete* și *mărfuri*.

Scrisorile (epistoalele) pot fi simple (francate), recomandate și cu expres. Pentru o scrisoare care cântărește până la 20 grame, cam cât trage o coală de hârtie cu *plicul* (cuverta) la olaltă, se plătește:

a) în loc: 6 fileri (până la 200 grame.)

b) afară de sat sau oras, ori unde în țara noastră, în Austria, Bosnia, Hertegovina, Germania, Serbia și Muntenegru se plătește *marcă* de 10 fileri.

Poșta duce ori unde, chiar și afară din țară și scrisori (epistole) nefrancate (neplătite), dar cere dela cel ce o primește *taxă indoită*, adică în loc de 10 sau 25 fileri, 20 ori 50 fileri. Celce capătă scrisori nefrancate, adică neplătite, nu-i dator să le primească și atunci poștaşul nici nu-i dă scrisoarea, ci o nimicește.

Pentru scrisori ce cântăresc dela 20—250 gr. ($\frac{1}{4}$ klgr.) se plătește în loco 12 fileri, în țară 20 de fileri. Dela 250—500 grame în loco 18 fil., în afară 30 fileri.

Este oprit ca în epistole să se trimită *pe ascuns* bani ori alte scumpeturi.

Scrisori recomandate: Pentru scrisorile ce vrei să le trimitem recomandate, ca sigur să ajungă la adresă, plătim pe lângă marca de francare, în loc încă 10 fil. și în țară încă 25 fil. adică 16 ori 35 fil. La predarea unei scrisori recomandate, trimițătorul primește gratuit o *recepisă* (adeverință) și dacă scrisoarea recomandată s'ar pierde, trimițătorul e despăgubit cu 100 cor.

Dacă ești în indoială, că oare scrisoarea recomandată ajuns-a la adresă, o poți *reclama* cu *recepisa* primită, *plătind încă 10 fil.* și-ți vine răspuns, că cine și când a primit scrisoarea.

Scrisori expres.

Se pot trimite cu poșta și scrisori *expres*, adică o astfel de scrisoare, cum ajunge la poșta din urmă numai decât se și trimite acasă cu un om expres, fără să mai aștepte până vine altă poștă, ori până se împărțesc celelalte scrisori.

Pentru o scrisoare *expres* se plătește deosebit numai 30 fil.

Scrisori cu bani.

În scrisori recomandate se mai pot trimite și bani de hârtie. Pot fi grele numai de 250 gr.

($\frac{1}{4}$ klgr.) Pentru astfel de scrisori e bine să se folosească anume plicuri pentru scrisori cu bani, cari se capătă cu 4 fileri, dela orice oficiu poștal și se sigilează cu 5 *peceturi* de ceară roșie. Pe plic trebuie să se scrie câte și de ce fel sunt banonotele (hârțile) din el și cât e suma generală a banilor. Pe sub numele adresatului, ori pe sub numele comunei nu e permis a se trage linie cu peana, căci nu ți-o primește la poștă. Pe dosul plicului închis și sigilat, se scrie numele și adresa trimițătorului. Dacă n'ai numărat hârțile de bani înaintea oficianțului dela poștă, acesta răspunde numai de sosirea epistolei nevătămată și cu sigilele întregi, dar nu și de suma banilor.

Pentru scrisoarea cu bani se plătește pe lângă porto de greutate și porto de depărtare și valoare, care mai bine ți-l știe spune la poștă, când trimiți banii, ca cum am mai lungi noi vorba aici, căci și așa foarte rar se trimite bani în scrisori, ci mai lesne se pot trimite cu *mandate poștale* (Posta-utalvány) cum vom vedea mai jos.

Scrisori cu bani se pot trimite și în *plicuri deschise*, ca oficiul poștal să poată număra banii. Atunci poșta garantează și pentru suma banilor. Ba ce se trimite cu poșta peste 1000 cor. e *obligat* a-i da în plic deschis, și atunci plătește taxa odată și jumătate. Iată o tabelă despre cât se plătește când se trimite bani cu plicuri deschise:

Suma banilor		Taxa în fileri
dela	900—1200 coroane	24
"	1200—1500	30
"	1500—1800	36
"	1800—2100	42
"	2100—2400	48
"	2400—2700	54
"	2700—3000	60
"	3000—3300	66
"	3300—3600	72
"	3600—3900	78
"	3900—4200	84
"	4200—4500	90
"	4500—4800	96
"	4800—5100	102
"	5100—5400	108
"	5400—5700	114
"	5700—6000	120
"	6000—6300	126
"	6300—6600	132
"	6600—6900	138

Suma banilor	Taxa în fileri
dela 6000—7200 coroane	144
" 7200—7500 "	150
" 7500—7800 "	156
" 7800—8100 "	162
" 8100—8400 "	168
" 8400—8700 "	174
" 8700—9000 "	180
" 9000—9300 "	186
" 9300—9600 "	192
" 9600—9900 "	198
" 9900—10200 "	104

Și așa mai departe, de fiecare 300 cor. câte cu 6 fileri mai mult.

Scrisori cu rambursă.

Se mai pot trimite și scrisori cu rambursă, adică așa ca poșta să-ți încaseze datoriile dela cine le ai, — bine înțeles, dacă vrea acela să ți-le plătească. Scrisori cu rambursă se pot trimite numai pentru sume până la 1000 cor. Plătești pentru aceste scrisori cât și pentru cele recomandate, dar dacă îți încasează și-ți aduce datoria, îți mai detrage numai 10 fileri.

Cărți poștale.

Se trimite atât în țară cât și în străinătate, costă 5 fileri. Cu răspuns plătit, adică carte poștală dublă, 10 fileri. Se pot și recomanda. Cărți poștale închise, în loc 6 fil., în țară, în Austria, Bosnia-Hertegovina, Germania, Serbia, Muntenegru: 10 fileri.

Cărți poștale se pot trimite și în celelalte țări din lume, dar se plătește marcă de 10 fil., iar cele închise, ca și scrisorile cu marca de 25 fileri.

Tipărituri.

Se pot trimite în legătură de fășii de hârtie pe cari se scrie adresa. Trebuie francate la trimitere, altcum nu le duce poșta. Costă după greutate:

dela	0— 10	grame	2 fil.
"	10— 50	"	5 "
"	50— 150	"	10 "
"	150— 250	"	20 "
"	250— 500	"	25 "
"	500—1000	"	30 "

Tipăriturile încă se pot trimite expres ori cu retur recipisă.

Probe de mărfuri.

Se pot trimite cu poșta și probe de mărfuri (bucate, postavuri, pânză ș. a.) Probele de bucate se trimit în anume pungi de hârtie, ori săculețe, cari să se poată deschide, dacă vrea cel dela poștă și să le închidă iarăși. Greutatea nu poate trece peste 350 grame. Taxa de transport încă trebuie plătită înainte, altcum nu le duce poșta. Cartea, dacă cântărește 50 de grame, 3 f. Dela 50—250 costă 10 f. dela 250—300 grame costă 20 fil. Aceste probe încă se pot trimite recomandat ori cu retur-recipisă.

Mandate poștale.

Trimiterea banilor cu poșta se poate face mai ușor prin *mandat poștal* (Posta-utalvány), care se cumpără dela orice oficiu cu 2 fileri. Se pot trimite cu mandat poștal cel mult 1000 cor., și se plătește:

până la 20 cor.	= 10 fil.
Dela 20— 100 cor.	= 20 fil.
" 100— 300 "	= 40 "
" 300— 600 "	= 60 "
" 600—1000 "	= 100 "

Mandatele poștale încă se pot trimite „expres” ori cu recepise-retour.

Mandate telegrafice.

Banii se pot trimite în cazuri grabnice și cu mandate telegrafice, dar numai până la 100 cor. Se plătește mai întâi taxa ca și pentru mandate, apoi taxa pentru adresa telegrafică și 30 fil. pentru expres.

Pachete.

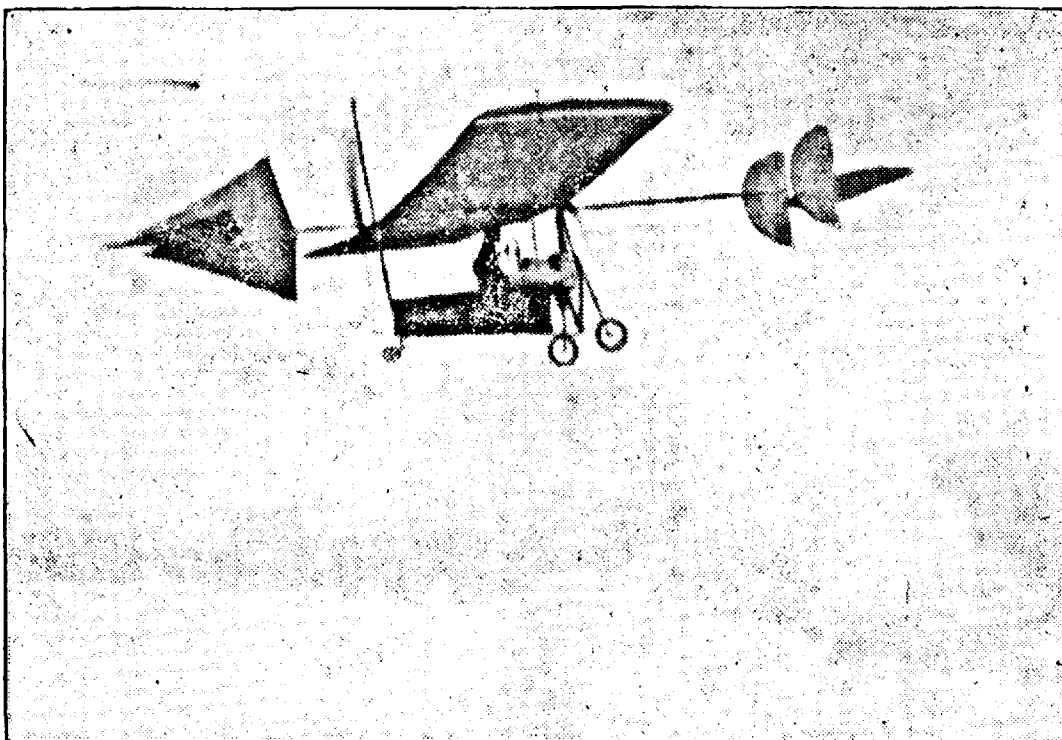
Cu poșta se pot trimite și pachete, coșuri, sticle, lădițe ș. a. în cari se pot cuprinde orice lucruri și mărfuri, dar greutatea să nu treacă peste 50 klgr. Adresa unde merge pachetul trebuie scrisă pe învâlișul pachetului, coșului etc. și pe un „Fracht” (Szállítólevél), care se cumpără dela poștă cu 12 fil.

Se plătește pentru un pachet de 5 klgr. până la o depărtare de 75 klm. 30 fil., iar mai departe 60 fil.

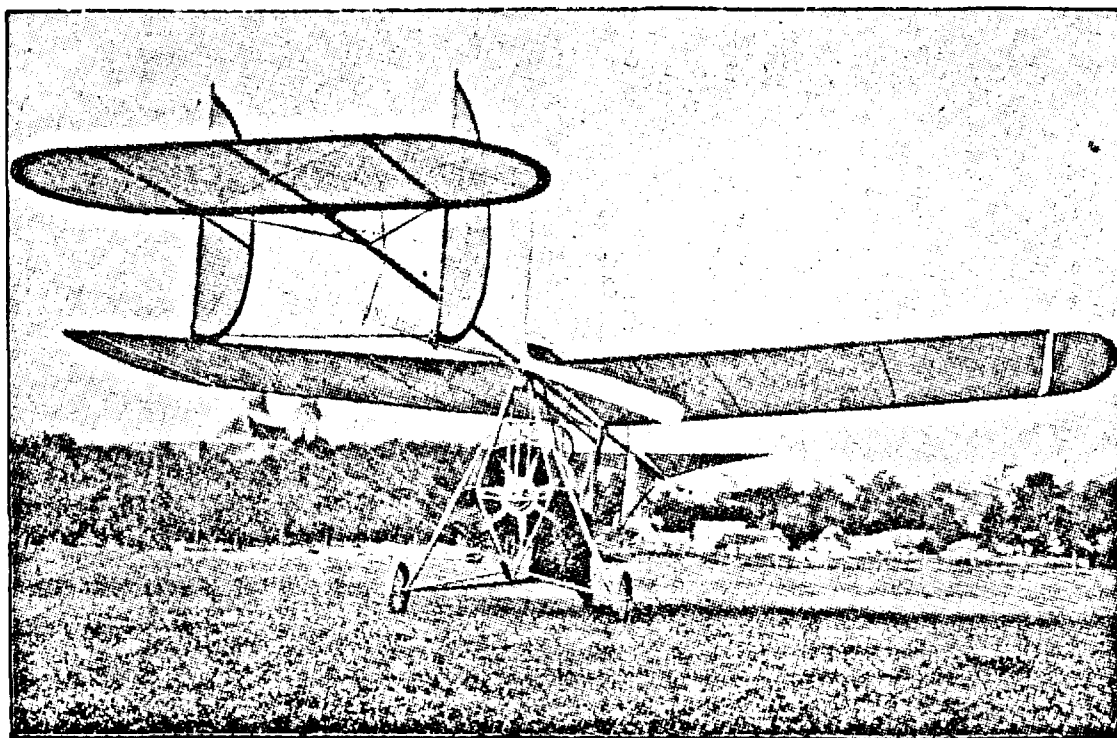
Iar pentru pachete mai grele de 5 klgr. și la diferite depărtați se plătește porto după următoarea tabelă, cu care mai bateți capul și d-ta frate române și dacă nu te vei putea lămurii, îți va deschide ochii amplotiatul dela poștă:

Martirul științei: marele constructor-aviator român
AUREL VLAICU.

AUREL VLAICU sburând.

Aeroplanul (mașina) cu care a sburat genialul nostru aviator și care i-a pricinuit moarlea.

Pachetul: kilograme	K i l o m e t r i					
	75	75-150	150-375	375-750	750-1125	peste 1125
	fil.	fil.	fil.	fil.	fil.	fil.
5-6	36	72	84	96	108	120
6-7	42	84	108	132	156	180
7-8	48	96	132	168	204	240
8-9	54	108	156	204	252	300
9-10	60	120	180	240	300	360
10-11	66	132	204	276	348	420
11-12	72	144	228	312	396	480
12-13	78	156	252	348	444	540
13-14	84	168	276	384	492	600
14-15	90	180	300	420	540	660
15-16	96	194	324	456	588	720
16-17	102	204	348	492	636	780
și mai de parte de fieștecare kilogram	6	12	24	36	48	60

Pentru unele pachete, cari de altcum pot fi mai ușoare, dar *cuprind loc mult*, se plătește odată și jumătate mai mult ca sumele arătate în aceeași tabelă.

Cu posta în afară.

Scrisori (epistole). În *Austria, Bosnia, Herțegovina și Germania* până la 20 gr. 10 fil. până la 250 gr. 20 fil.

În *Serbia și Muntenegru* până la 20 gr. 10 fil.

În *România* și celelalte țări, oricare, până la 20 gr. 25 fil., — dela 20 gr. în sus pentru fiecare 20 gr. 15 fil., iar pentru cele expres câte 30 fil. Mandatele postale ca și în țară.

Cărți postale. În *Austria, Bosnia, Herțegovina, Germania, Serbia și Muntenegru*, câte 5 fil. Cele cu răspuns, ori închise 10 fil.

Tipărituri. În *Austria, Bosnia, Herțegovina și Germania*, până la 50 gr. 2 fil., — până la 100 gr. 5 fil. — până la 250 gr. 10 fil. — până la 500 gr. 20 fil. — până la 1000 gr. 30 fil.

În *România* (tipărituri) și alte state până la 50 gr. câte 10 fil. și de aci în sus pentru fiecare 50 gr. câte 5 fil. Mai mult de 2000 gr. (2 kigr.) nu se pot trimite sub o fașie în alte state.

Probe de mărfuri. Ori unde: 350 gr. 20 fil. și de aici în sus pentru fiecare 50 grame cel puțin 10 fil.

Mandate postale. În *Austria* ca și cele din țară. În *Bosnia și Herțegovina* până la 50 cor.: 10 fil. — până la 100 cor.: 20 fil. — 150 cor.: 30 fil. — 200 cor.: 40 fil. — 250 cor.: 50 fil.

În *Germania*, (se pot trimite numai până la 1000 cor.): 40 cor. 20 fil. și mai departe de fiecare 20 cor. încă câte 10 fil.

În *România*, (se pot trimite numai până la 1000 cor. 50 cor.: 25 fil. — 100 cor.: 50 fil. — 150 cor.: 75 fil. — 200 cor.: 100 fil. și mai departe de fiecare 50 cor. câte 25 fil.

În *Muntenegru și Sârbia*, până la 50 cor.: 25 fil. — 100 cor.: 50 fil. — 300 cor.: 100 fil. — 600 cor.: 150 fil. — 1000 cor.: 250 fil.

În *America și Anglia*, până la 25 cor.: 25 fil. — 5 cor.: 50 fil. — 75 cor.: 75 fil. — 100 cor.: 100 fil. și mai departe de fiecare 25 cor. câte 25 fil. mai mult.

Pachete. *Bosnia și Herțegovina*: a) *tari de transport* fără considerare la depărtări, greutate până la 5 kigr. 60 fil. Dela 5—10 kigr. 160 fil. b) Taxă de valoare: De fiecare 300 cor. 10 fil. Pachete mai grele ca de zece kigr. O taxează altcum.

Telegrame.

În *Ungaria*. Se pot trimite și telegrame dela fiecare oficiu postal împreună și cu oficiu telegrafic. Telegramele se plătesc după fiecare cuvânt. Într'un cuvânt pot să fie și 15 litere. Dacă e mai lung ca de 15 litere se numără ca două cuvinte. Punctul coma, semnul întrebării subtragerea cuvintelor se socotesc fiecare ca un cuvânt. Numărușul de 1—5 cifre însă se socoteste ca un cuvânt. Litere ori cifre singurătice încă să iau ca cuvinte.

Pe telegramă, care ou totul numără numai până la 10 *cuvinte* se plătește 60 fil. Dela 10 cuvinte în sus, se plătește de fiecare cuvânt încă câte 6 fileri. Pentru blancheta (hârtia) pe care scrii, ori se lipește la postă telegrama scrisă acasă, se plătește 2 fil. Poți cere recipisă pentru trimiterea telegramii, dar atunci mai plătești 10 fileri.

Tot atâta se plătește și pentru telegramele trimise în *Austria, Bosnia, Herțegovina, Sârbia și Germania*.

Dacă vrei să dai *telegrama urgentă* (care să meagră înaintea tuturor adunate atunci la postă) plătești *taxa întreită*. La o astfel de telegramă scrii înainte de adresă litera *d* mare în paranteze, așa: (D)¹⁾.

Poți da și telegrame cu *răspuns plătit*. Atunci scrii înainte de adresă (R. P.)²⁾ și plă-

¹⁾ De pildă (D) G. Bârsan etc.

²⁾ De pildă (R. P.) N. Mihali etc.

tești peste taxa telegramei încă cel puțin 60 fil., taxa pentru 10 cuvinte ca să-ți vie răspunsul acasă.

Telegrame în străinătate.

Pentru telegramele ce le trimitem afară de Ungaria și de țările amintite până acum se plătește de fiecare cuvânt:

In România	10 fil.
In Bulgaria	20 fil.
In Rusia	28 fil.
In Franța	20 fil.
In Italia	20 fil.
In Turcia	32 fil.
In Anglia	30 fil.

In statele din America sunt deosebite taxe. Dar in fiecare stat taxa pe un singur cuvânt trece *peste 1 cor.*

TIMBRE ȘI TAXE.

La acest punct numai lungim vorba, căci oricât de mult ne-am încerca să lămurim, că pentru ce și câte feluri de timbre și taxări s'au inventat, mai mult am încălci, partea cea mai mare dintre cetitorii pentru cari am scris acest călindar. Aici numai d-nii адвоаți, ba chiar și ei mai de multe ori numai cu cartea în mână știu să ne spună, că oare cutare act, document etc. de ce soiul este și în ce „scală” de timbru cade, ca să fie timbrat după lege. De aceea noi nici nu mai încurcăm lumea cu „tălmăciri”. Căci urzindu-le pe lung nu ne-arajunge locul, iar indesate în câteva rânduri nu folosesc nimic. Astfel ne mărginim a publica aici cele trei „scale”.

SCARA I		TAXA
pentru cambii (polițe). asemnate de bani prin comercianți, documente de datorie dela case pu- blice despre împrumu- turi pe trei luni		
		c. fil.
	cor. cor.	
până la	150	10
peste 150	300	20
	300	40
	600	60
	900	80
	1200	1
	1500	1 20
	1800	1 40
	2100	1 60
	2400	1 80
	2700	2
	3000	4
	6000	6
	9000	8
	12000	10
	15000	12
	18000	14
	21000	16
	24000	18

și așa mai departe la
fiecare 3000 cor. cu
2 cor. mai mult, unde
apoi și de 3—3999 co-
roane se ia întreg.

SCARA II		TAXA
pentru cuitanțe și alle documente de drept, cari în privința timbului nu se țin de scara I. ori III.		
cor.	co ^{re} .	c. fil.
până la	40	14
peste 40	80	26
80	120	38
120	200	64
200	400	1 26
400	600	1 88
600	800	2 50
800	1600	5
1600	2400	7 50
2400	2200	10
3200	4000	12 50
4000	4800	15
4800	6400	20
6400	8000	25
8000	9600	30
9600	11200	35
11200	12800	40
12800	14400	45
14400	16000	50

peste 16000 cor. vine a se plăti dela fiecare 800 cor. o taxă de 2 50 fil. când și un rest mai mic de 800 c. trebuie socotit ca întreg.

SCARA III		TAXA
pentru cesiunea de obiecte mobile, contracte de cumpărare și de schimb la obiecte mobile, contracte de furnisere etc.		
		c. fil.
cor. cor.		
până la	20	—14
peste 20	40	—26
40	60	—38
60	100	—64
100	200	126
200	300	188
300	400	250
400	800	5—
800	1200	750
1200	1600	10—
1600	2000	1250
2000	2400	15—
2400	3200	20—
3200	4000	25—
4000	4800	30—
4800	5600	35—
5600	6400	40—
6400	7200	45—
7200	8000	50—

peste 8000 cor. se plătește după fiecare 400 cor. o competență de 250 cor., apoi iarăși un rest mai mic de 400 cor. se ia întreg.

Răvașul lunilor.

Pentru țărani.

I. Ianuarie.

Fă-ți socoteala anului trecut și o încheie, ca să știi cum și pentru cine ai muncit. Tot deodată fă-ți și un plan despre venitele și spesele ce le cam poți avea pe anul viitor (buget) ca să nu lucră cum se zice cu capu 'n sac.

Acuma ai timp! Derege uneltele economice tu însuși cu casnicii tăi; iar ce nu puteți, dați-le la măestru, ca să nu-ți perzi vremea cu deresul lor în toată lucrul. Cumpără uneltele ce-ți lipsesc și nu te uita la scump, că și face mai mult, ca oeeace cumperi efțin.

Vitelor, pentru că acum odihnesc mai mult, dă-le nutreț învrăstat cu paie, că-l mistue mai ușor, și faci și economie la nutrețuri. Le poți da și ceva mai puțin ca de obicei.

Dacă ai de gând, ca în primăvară să zidești ceva, apoi acum și în luna viitoare e vremea să-ți câștigi, să cari la loc materialul de lipsă: lemn, piatră, cărămidă, năsip etc.

Cesală vitele bărbătește și grijește de curățenie în grajduri. Vacile și iepele fătate nu le prinde la poveri mari și la drumuri lungi, că ai pagubă indoită. Dă-le adeseori sare.

Nu lăsa gunoiul să zacă în curte până la vară, când e vremea scumpă, cară-l acum bărbătește și gunoiește pământurile, ierburile și viile.

Grijește bine de stupii ce-i ai puși la iernat; dă pe la ei tot a doua, a treia zi, de vezi ce-i calea pe vale, și pregătește acum conșnițe pentru roii viitori, reparând cele vechi și făcând alte nouă, ca la vreme de bună treabă să le ai la îndemână. Fă-ți socoteală cum stai cu fânul, căci până la Sf. George e încă mult de întins.

Dă cât mai des prin pivniță (podrum) și dacă ai poame la iernat, alege bărbătește pe cele putrede.

Pe vreme frumoasă scoate vitele din grajd, în ceasurile de amiază, să se soarească prin curte și aierizează grajdurile.

Deprinde caii tineri la ham și la călărit, iar juncii la jug.

Pădureții, ce i-ai păstrat din toamnă în pivniță, oltoiește-i în zilele frumoase și-i așază apoi cu rădăcinele în năsip până la plantarea din primăvară. Pomii din grădină curăți-i pe vreme uscată de coajă moartă (uscată și crepată), de mușchiu și de crengi de prisos uscate, iar pe vreme ploioasă de iască. Ranele pricinuite pomilor prin retezarea creniglor ori prin alte vătămări, ungele cu amestecătură de balebă, pă-

mânt cleios (galben) păr dela ceselatul vitelor și puțin var.

În vreme de moște adună în jurul trupinei pomilor din grădină, pământ cât de sus, ca topindu-se de cu primăvară apa să străbată la rădăcini, să umezească și ingrase pământul. Aceasta opăcește înflorirea prea de timpuriu a pomilor, și-i scapă de brumă.

Dacă ai vin nou în pivniță (podrum) începe tragerea lui și urmează mai departe, după cum se limpezește.

Dacă ai servitori noi, nu fi cu ei nici prea moale, nici prea aspru. Poartă-te cu ei oreștinește, căci și ei sunt oameni asemenea ție și grijește de ei cu cele de lipsă. Nu uita proverbul: „stăpânul scump își învață sluga hoată.”

II. Februarie.

Pregătește semințe ce vrei să le arunci în brazdele pământului. Cerne-le, vântură-le și le curăță de gozuri, căci ce sameni aceea răsare. Curăță livezile de mușinoaie, — dacă nu ai făcut lucrul acesta în toamnă — și fă scursoare bălților ciocite, provenite din topirea zăpezii. Stârpește de pe ele mărăcini, curățe-le de petri și grapă-le bărbătește, aruncând pe unde sunt păcuri belite, floare de fân și ogrinji de sub ieslea vitelor. În pământurile arate din toamnă, dacă te îngăduie mersul vremii, samănă ovăs, orz, mazărice ș. a.

Apropiindu-se greul muncii, vitelor de tras, începi a le da din nutrețul cel mai bun, ce l-ai păstrat anume pentru zilele acestea. Boilor le dă, cel puțin de două pe săptămână, lături din uruială, pieavă curată și paie tăiate mărunt. Păzește oile de prăsilă să nu bea apă din băltoace de zăpadă, că lapadă meii. Dă drumul berbecilor la oile ce vrei să fete în Iulie.

Impărștie gunoiul de pe locuri, ca deodată cu topirea zăpezii să se tragă în pământ.

Taie mlădițe de altoit, frumoase și sănătoase, numai din partea de mează-zi a pomilor și până la folosință le ține în năsipul din vr'un unghiu întunecos al pivniței. Adună și acum zăpada în jurul pomilor. Stârpește omidele culegându-le cu frunze cu tot de pe pomi și le arde, altcum nu scapi de paguba or. Regulează coaroana altoilor tineri, tăind orengile de prisos și ungând ranele cu oeară de altoit, ca să-i ferești de putrezire.

Fă răsadnița în grădină și-ți samănă: salată, ceapă, țel, catarabe, ardeiu, ridichi, ca la vreme să ai răsad din cele ce se pot sădi.

Taie acum sălciile prea crescute și mai să-deste lăstari noi.

Incepe acum, îndată ce s'a sbicit pământul, cu strămutarea pomilor acolo unde vrei.

Dacă ai vin la păstrare în pivniță grijește de el. Umple tot la 10—14 zile butoaiile secate, curățindu-le mai întâi mucezeala de pe la vrană.

Nu uita de grija coșnițelor de cari ai lipsă pentru roit. Fă acum ce n'ai putut face în iarnă.

Grijește de gunoarea viilor.

III. Martie.

Numără săptămânile dela Crăciun și în a noua săptămână ce cade în Martie, începe cu sămănatul grâului de primăvară. Apoi urmează dacă ai întârziat, cu sămănatul de orz, ovăs, mazăriche, linte, lăternă, trifoi etc.

Venind înțelegerea lucrului, macină bucate pentru casnici și pentru vite pe mai multă vreme. Cară gunoiul rămas din lunile trecute. Grapă și greblează pajiștele de lucernă, trifoiu etc., sămănate din alți ani, ca să crească mai bine. Printre holdele de toamnă, (grâu și săcară), răsărite mai rar, aruncă sământă de trifoi și dă cu grapa, ca la câteva săptămâni după secere, vei avea, unde n'ai gândit, livezi de cosit.

Dă ovăs mănșilor încă de cum au împlinit 15—20 zile. Tine vitele, îndeosebi pe cele de muncă, cu nutrețuri bune.

După cea dintâi ploie din Martie curăță pomii de mușchii și de omizi. Retează mlădițele anuale ale altoilor cam pe a jumătate și teșiturile or unge-le cu oeară de oltoit.

Scoate din pivniță legumele ce le-ai păstrat anume „de sământă” și le sădește în grădină la locul lor. Ca să le aperi de omide, presară în apropierea lor, *ploscănită*, ori sământă de cânepă, căci mirosul acestora aungă fluturii și nu-și depun ouăle pe ele. Imblojește marginile răsadnițelor cu gunoiu proaspăt, ca să țină caldura.

Acum e vremea să începi cu altoitul cireșilor, vișinilor și prunilor în crengile din coroană, iar pociumpii de pădureți, meri și peri la o palmă de pământ.

Sapă și gătește straturi pentru legumi și samănă, ori sădește acum în ele ceapă, ridichii, mazăre, spanac, pătrânjei, salată, aiu (usturoi).

Pune gămile și găștele la clocit. Curăță și aerizează pivnița, grajdurile și regulează și mătură curtea prin toate unghetele.

Curăță coșurile goale, precum și butoaiile goale, de mucigaiu, iar butoaiile de vin secate, umplele la loc ca să se păstreze bine. Cartofii degerați nu-i da la vite cruzi, ci-i ferbe și scurge apa de pe ei, apoi îi dă, altcum vitele se pot bolnăvi.

Puii de galițe, scoși de curând, numai în zile frumoase, să-i lăși pe-afară, încolo ține-i la loc ferit și nu friguros.

IV. Aprilie.

Incepe și isprăvește cât mai curând cu pilitul sămănaturilor ce nu se pot săpa, și totodată sapă și curăță straturile de buruieni. Alege și sădește cartofii mărunti pentru sământă. Samănă cucuruzul (păpușoiul), linte, fasole, inul și pe la sfârșit cânepă. Sapă școala de pomi și udă pe vreme de secetă pomii sădiți de curând. Grăbește și isprăvește cu altoirae pădureților ce ți-au mai rămas. Freacă vitele la gură și între unghii cu sare mestecată cu funingine, ca să le ferești de boace. Păzește ca să nu se umile de nutreț verde. Înainte de ale scoate dimineața la pășune dă-le totdeauna ceva nutreț uscat, mestecat cu urzici și alte buruieni.

Unge trupina pomilor bântuiți de furnci, cu var nestins, ca să le dea pace.

Răsadnițele acoperite, pot rămânea toată ziua, ba pe vreme bună și noaptea desooperite, dacă nu e temere de îngheț și brumă.

Caută legăturile altoilor și dacă a căzut ceara, ungele din nou și-i curăță de coajă moartă și de crengile de prisos.

Incepe lucru la vii și păstrează pentru prăsilă numai vitele anuale, puternice și sănătoase. Pe vreme de secetă udă regulat straturile de legume și școala de pomi dimineața și seara.

Grijește de grâul rămas în coșuri, și-l întoarce ca să nu prăsească gărgărițe. Ca să le alungi pe acestea din grâu, acopere-l în coș cu lână nespălată așa cum o ai tuns de pe oaie. Păzește mieii de răceală.

Dă raita și prin sură din când în când, așează și curăță plevnicerele.

Pe livezile ce vrei să le cosești nu mai e iertat să pășunească vite din luna asta încolo.

V. Maiu.

Sămănaturile de toamnă sunt frumoase, cele de primăvară încă s'au pornit bine. Grija lui Dumnezeu peste ele! Dar nici omul ouminte să nu le lase într'atâta. Să se îngrijească din vreme, și să le asigure contra grindinei. Tunde oile cu grijă ca să nu le chinuiești și după putință în ajunul zilelor frumoase, ca să e scapi

de răceală. Lucerna sau trifoiul ce-l dai la vite, mestecă-le cu paie mărunțite ca să le ferești de greață și de umflătură.

Cercetează pădureții oltoii, udă-i cât mai des dacă e secetă și celor prinși le slăbește legătura, ungând ranele nevindecate cu ceară, pe care o cam fură albinele dela o vreme. Repetează sămănatul inului nerăsărit. După 10 Maiu poți încă sămăna cânepa, iar pe la 19 Maiu hiriscă și meiu.

Scoate răsadurile din răsadnițe și le sădește la locul lor îndată ce a dat o ploicică bună. Păruiește pomii tineri și taie crengile sălcilor pentru foc.

Samănă crastaveți, ridichi de lună, cicorie și sădește salată. Sara și dimineata udă în grădina de legumi, dar nicidecât pe arșița soarelui.

Pomii băntuiți de omide afumă-i pe vreme liniștită cu praf de pucioasă presărată pe jărat, că se vor prăpădi. Incepe cu săpatul (prășitul) cucuruzului îndată ce are patru frunze.

Cosește lucerna până nu înflorește, dar n'o lua prea pe jos, căci jumătate din miriștea rămasă se va usca. Nu urmări și nu stărpi rândunelele, lilieci, codobaturile, pițigoi, broaștele șopârlele, aricii și alte de asemenea animale, cari ți-s buni prietini, stărpind o mulțime de insecte stricăcioase, omide, melci, gândaci și altele. Gândacii de Maiu, scutură-i dimineata de pomi și arbori și dă-i în grija galitelor să se ospeteze cu ei, iar ele să capete nutrețul de ajuns și apă proaspătă. E timpul pentru săditul florilor, la cari orice cu inimă bună, ține mult.

Să începe roirea stupilor, grijește ca să nu ai pagubă prin pribegirea lor. Fă rânduială și pune târsari în șoprurile pentru fân.

Sapă cartofii și celelalte legume îndată ce s'a sbicit pământul după ploicică. Curăță vlăstratele crescute pe cartofii vechi, ce-i dai porcilor, ca să-i ferești de înveninare.

Pe la sfârșitul lunii apucă-te și isprăvește cu sapa de-a doua oară a viilor. Vinul nou din pivnițe se trage a doua oară.

VI. Iunie.

Săvârșește cositul ierburilor până sunt în floare, ca să faci fân bun mătăsos, iar nu cotoros și cocenos. Asază-l, bine uscat, la locul său pentru iarnă și nu uita să asiguri toate nutrețurile contra focului. Pe vremuri uscate udă gunoiul din greu, ca să ai gunoi gras nu sgură seacă. Isprăvește nesmintit la începutul lunii cu săpatul cucuruzului, ca să-l scoți din boală. Pe unde a rămas pâlcuri goale sădește napi (sfecle) fasole oloagă, bostani, ridichi, crastaveți pentru iarnă și altele. Oculează, oltoiește

în ochiu) pădureții în ceasurile de dimineată și spre seară. Pe seama oilor, ca nutreț pentru iarnă poți aduna mlădițe din ăst an de sălcie, răchită, stejar și mesteacăn și uscându-le bine păstrează-le la loc ferit. Viteii din anul acesta se pot da pe la sfârșitul lunii la pășune, că le prinde bine. Păzește, mai ales, porcii, puși la îngrășat de boale de grumazi, pricinuite de căldura prea mare. Dă-le leacuri de stomach, ca de pildă *Heleborus albus* din apotecă: celor mari un vârf de cuțit, celor mici pe jumătate. Freacă-i cu vinars mestecat cu otăt și le dă mană feartă cu olosină.

Păzește regulat stupina dela 7 dimineata până la 6 seara că-ți poate ieși vr'un roi. Unge scândura dela urdinișul albinelor cu petroleu (gaz) ca sătai calea furnicilor hoate.

Sădește curechiu (varză) pentru iarnă. De asemenea sădește pentru iarnă, paradici, ardei și ridichi de iarnă.

Altoiește (oculează) trandafirii.

Sapă viile a doua oară, ori înainte, ori după înflorire.

Frăgarii prea crăcușori trebuiesc tunși în luna aceasta, pomișorii din școala de pomi săpați și pe vreme de secetă udați. Sapă cartofii a doua oară trăgându-le mușinoaie de pământ împrejur.

Pivnițele de vin apără-le de căldură, aierizându-le numai seara sau dimineata. Ține butoaiele secete mereu pline și le păzește vramele de mucezeală.

Cu două săptămâni înainte de cositul fânului, abate, pe matca veche, apele ce-ți udau livezile. Pentru iarnă să uști în cuptor ori la soare vișine, cereșe și strugurei roși.

Dacă n'ai făcut-o până acum, apoi la începutul acestei luni, nesmintit să-ți asiguri holdele contra grindinei.

VII. Iulie.

Incepe bucuria și greul secerișului. Curăță plevnicele șurei, coșurile și podurile ca să ai unde așeza cinstit darul lui Dumnezeu, ferit de vremuri grele. Seceră holdele până-s oarecum în pârgă și nu când sunt răcoapte, de se scutură fruntea grăunțelor din spicele încârligate. Nici făina din grăunțe secerate în răscopt nu prinde așa bine la dospit și nu e așa spornică. Înainte de seceriș să fi isprăvit de tot cu săpatul (prășitul) cucuruzului. Numai în satele cu oameni lăsători și fără rânduială vezi deodată pe unii la seceră, pe alții la săpat și pe alții la ogorit sau la făcutul fânului.

Deprinde-ți a înlocui secera migăloasă prin coasa cu greblă. Prin aceasta sporești la lucru și câștigi la paie. Fă snopii mai mici ca

să se poată usca mai bine la legături și să poți umbla mai ușor cu ei.

La căratul grâului nu te grăbi dura-vura. Pune în coșul carului rogojina (lepedeu) că se adună cele mai frumoase grăunțe de sămânță, la încărcat și descărcat.

Oculează pomii când se desface coaja cu înlesnire de pe trunchiu. Privește viile pe vreme răcoroasă, căci dacă faci lucrul acesta pe vreme de arșiță opăcești creșterea strugurilor.

Proptește pomii prea încărcăți de roadă.

Dacă pe curechiu (varză) au năpădit omidele străpește-l bărbătește cu apă de săpun (zoale, săpunele).

După seceriș ară și îngroapă numai decât miriștea, că plătește cât o gunoie bună.

Fiind călduri mari și rouă puțină, este de lipsă ca în fiecare zi să fie aproape de stupină, la umbră, un vas cu apă pentru albine. Deasupra apei aruncă o mână de paie sau frunze uscate, ca să scapi de inec albinele setoase.

Pânea de grâu nou mucezește în luna aceasta și în cea viitoare foarte ușor, de aceea pune în ea mai multă sare și-i adaugă și chimen multșor, care o face atât de gustoasă și de sănătoasă.

Asigură cu bună seamă, bucatele din stoguri și din șuri, precum și fânul și toate nutrețurile de iernat contra focului.

Udă bărbătește grămada de gunoiu și-l acopere cu un strat gros de pământ ca să nu se topească de-agiaba și să iasă puterea din el.

Meii mai bătrâni (cârlanii) îi poți tunde în luna aceasta pe la sfârșit. Dă drumul berbecilor la oile ce vrei să fete în Noemvrie. Ciupelește de pene și cu milă, găstele bătrâne, a doua oară. Impiedecă roirea stupilor, că roi câpătați acum la finea lunii nu-ți mai sunt de nici un folos. La sfârșitul lunii sapă viile a treia oară.

VIII. August.

Incepe și continuă bărbătește cu treeratul (imblătitul) spicoaselor. Smulge și topește cânepa și inul, căci în luna aceasta fac gospodinele harnice frântul și melințatul cânepii.

Împreună stupii cei slabi, ori fără matcă câte doi să se facă unu bun și-i păzește de albine hoate din vecini.

Mere și pere coapte, uscă-le pentru iarnă în cuptor, s'au curățele de coajă și tale felii uscă-le la soare, că iarna vor fi bune. Uscă și fasole verde pentru iarnă. Fă întorsul pentru sămănăturile de toamnă, îngropând sub arătură gunoiul ce l-ai cărat după ogor.

Sapă în jurul pomilor mai tineri și continuă cu altoitul în ochiuri. Altoii neprinși oculează-i cur nou.

Fă straturi nouă în locul celor rămase goale după sămănăturile din primăvară și samănă sălata de iarnă, pătrânjei, spanac; iar în ajunul iernei acoperele cu frunzis ori paie ca să fie scutite de ger.

Adună sămânțe de legumi pentru iarnă, curăță-le și puse deosebit în săculețe le păstrează în cuiu până la primăvară. Isprăvește cu seceratul ovășului ce ți-a mai rămas.

Dacă vezi că albinele pierd vremea șezând mai mult pe afară pe lângă coșniță, să ști că s'a umplut coșnița de faguri și ele nu mai pot lucra; deci pune dedesubt la coșniță un adaos cam de-o palmă de lat. Proptește pomii prea încărcăți, cari amenință a se rupe, ba chiar și mai rărește din poame ca să poată crește mai frumos și să se coacă mai bine.

Pe la sfârșitul lunii te poți apuca, dacă îngăduie vremea de arat și de sămănat, secară și grâu de toamnă.

Grijește de grăunțele așezate în coșuri, mai mișcă-le din când în când ca să nu prindă mucezeală și să nu prăsească gărgărițe.

Adună sămburi dela poame coapte, (mere și pere pădurețe mai ales, și pruni neoltoiți, că-s mai buni); uscă-i și-i păstrează să-i ai de sămânță.

Adună de pe acum și așază pe încetul ouăle pentru iarnă, în cenușă cernută ori în zama de var.

Depărtează de sub coșnițe pe trântorii pe cari albinele îi omoară în luna aceasta ca să nu mai mânânce de giaba, (ca mulți oameni) sudoarea altora.

Incepe cositul otăvurilor, și adună plante ce-s bune de ceva leac.

IX. Septemvrie.

Acum e toiul sămănatului, începând dela „Simion stălpnicul” cap de sămănat, după vorba din bătrâni. Deci continuă și isprăvește că sămănatul grâului și al secărei.

Incepe și cu culesul poamelor coapte, având grijă ca pe cele destinate pentru iernat să nu le vatem. De aceia culege-le cu mâna și le alege după mărime și frumusețe și așa le pune în pătule pentru iernat. Până nu le așezi la loc sbicește-le de umezeală, lăsându-le câtă-va vreme tinse ca să se zvinte.

De asemenea sbicește la soare sămănțele legumelor de prăsilă. Grijește să-ți fie curate și în bună rânduială vasele ce-ți sunt de lipsă la culesul viilor. Nășipul mărunț pentru păstrarea legumelor rădăcinoase din pivnițe scoate-l afară și-l tinde la soare, ca să se uște și-l greblează curățindu-l de rămășițe netrebnice. Pe urmă du-l înapoi, și dacă nu-i deajuns mai cară din

nou. Pentru strămutarea altoilor în toamnă ori în primăvară fă gropile de lipsă, ca să se de-reagă pământul peste iarnă.

Gozurile și borbotinele, ce ți-au rămas dela cernutul bucatelor, nu le arunca pe gunoiu, că sporești cu capul tău buruienile din bucate, ci — arde-le.

Sădește încă la începutul lunii, sălătă iernatică, chil și calarabe. Samănă, pe vreme umedă, cu floare de fân ori anume cu sămânță de iarbă, păcurile din livezi în cari vezi că s'a ros colțul ierbeii.

Dacă socotești că nu vei avea nutreț destul pe iarnă, îngrijește-te și cumpără mai bine acum, când e cu mult mai ieftin, ca la primăvară, s'au apoi mai vinde din vite.

Taie varza (curechiul) și-l așează apoi la vremea sa pentru iarnă. Incepe cu scosul cartofilor (crumpene) și isprăvește cu cositul otăvurilor.

Lasă berbecii în oile ce vrei să fete în luna lui Februarie. Pune porcii la îngrășat pentru Crăciun. Taie stupii dela cari vrei să iai mie-re, dacă n'ai coșnițe moderne.

La sfârșitul lunii se pot sămăna simburii în școala de pomi, care trebuie săpată și pomii curățiți de crengi și vâlstare rele. La vie fă cea din urmă săpătură, ca să mu umbli la cules prin buruieni. Pe fruntea strugurilor copti mai de timpuriu poți face bani frumoși mergând să-i vinzi la orașe.

Și lucru cel mai de căpetenie din această lună este începutul anului școlar. Nu întârzia nici o zi. Scrieți copii de anii cuveniți la școală, — și provăzuți cu hainele și cărțile de lipsă, trimite-i la școală și stăruie din tot sufletul ca să o cerceteze regulat și să învețe. Căci sfântă este și rămâne în vecii vecilor vorba Bibliei, că „cel învățat înțelept va fi, și pe cel neînvățat slugă-l va avea”.

X. Octomvrie.

Scoate bărbătește legumele rădăcinoase și le așează pe iarnă. Lucrul acesta să-l faci pe vreme uscată și legumele încă să le sbicești înainte de așezare. Culege soiurile iernatice de poame târzii, dar nicidecât dimineata pe rouă sau pe vreme umedă, că putrezăsc.

Înainte de a se slobode frigul curată pomii de uscături, sapă împrejurul lor și le îngroapă gunoi la rădăcină. Pentru cei ce vrei să-i sădești la primăvară sapă, găuri cât mai adânci și mai largi. Scoarta moartă și putredă de pe trunchiurile cu o ciruială pregătită din lut cleios (galbin), din var și sânge de bou. Scoate pomii cei uscați,

iar pe cei tinări îi îngrădește cu măracini s'au altcum, ca să nu-i vatem ie purii la iarnă. Sapă grădina de legumi cât mai brăsoș, ca să degere peste iarnă pământul.

Dacă ai isprăvit cu culesul cucuruzului, pune-te și ară pământurile pentru sămănăturile de primăvară. Scoate cartofii și napii (sfeclele) de nutreț. Pune napii să se zvinte, apoi curăță-i de pământ și de rădăcinile mai subțiri, precum și mucurile de frunze, și-i așază la iernat. Iernarea napilor, ori a cartofilor o poți face și în gropi, anume săpate, și unde-i așezi și acoperi cu un strat bunșor de pământ ca să nu degere.

Cu prilejul culesului viilor, alege strugurii cei acrii și toți cei putreziți, căci numai așa vei putea face un vin aievea bun, curat și cu pref la vândut.

Incepe a da vitelor, acum și așa pe încetul, nutreț uscat, ca să le desprinzi de pe acum cu iernarea.

Fă-ți ochii roată împrejurul nenrestiilor (clădirilor) și vezi de reparaază ce-i de lipsă, ca să nu te apuce „picul” nepregătit.

Berbecii nu-i mai lăsa acum între oi. Incepe culesul strugurilor și îndată îngropatul și gunoitul viilor. Strugurii cei negri lasă-i să se dospească puțin (fermenteze) apoi stoarcei la teasc. Fierberea mustului ține în putere 8—10 zile.

Procurați „Calendarul partidului național” care în luna aceasta iese de sub tipar, căci se poate că întârziind, rămâi fără el.

XI. Noemvrie.

Ne apropiem cu pași grăbiți de începutul iernei. Dacă n'ai făcut-o luna trecută apoi cumpărăți acum nesmintit „Calendarul partidului național”, care a apărut încă luna trecută. În serile lungi cetește regulat cu casnicii tăi gaze românești, dar în special foile partidului național, care ți-s mai folositoare.

Păzește de ger poamele și legumele puse la iernat, alege și îndepărtează pe cele putrede.

Pe timp frumos mai poți încă în dragă voie să răsădești pomi și să sapi gropi pentru sădirea de primăvară. Împlântă sade de salcie acolo unde vrei să prășești. Curăță grădina și livezile de măracini și de alte gozuri și petri. Îngroapă vița rămasă neîngropată din luna trecută. În grădină curăță pomii de crengi uscate, mușchiu și de ouăle de omide, depuse în frunzele uscate.

Scoate pădureții de altuit și-i așază la olaltă cu mlădițe tăiate în năsip în pivniță, ca să-i altoești în Ianuarie acolo.

Scutește altoii tineri de dinții iepurilor. La începutul lunii încă, pune varză la murat (înăcrit) și o pritocește regulat până se înăorește.

Singurul lucru ce-l mai ai de isprăvit în grădina de legume este: să acoperi cu paie, ori cu frunziș uscat legumele iernatice ce rămân în straturi. Pe vrana buților în cari încă ferbe vinul, ține regulat un săculeț cu năsip mărunț, curat, ca să împedecă intrarea aerului și prin urmare oțătirea vinului. Dacă vinul ferbe prea înocet e semn, că în podrum nu-i destul de cald, deci acopere butea cu ceva călduros de lână. Iar dacă ferbe prea iute, imblojește butea cu un lepedeu ud, ori stropește-o din când în când cu apă rece.

Coșnițele albinelor imblojește cu otavă, sau cu paie contra gerului și griji ca albinele să aibă nutremânt și să fie ferite de șoareci. Ai grije de închisoarea curții și a grădinilor și reparează gardurile și pălanurile.

Nutrirea vitelor de tras, după ce am trecut preste greul muncii, poate fi subțiată acum pe încetul, până în Februarie. Sloboade verii la scroafele ce vrei să-ți fete în Martie. Incepi cu căratul gunoiului la câmp, îndată ce vezi că se ridică grămada în curte. Vinurile albe din anul trecut, trebuesc trase de patru ori, cele roșii de două ori. Astupă din vreme fereștrile pivnițelor.

XII. Decembrie.

Puneți în bună rânduială toate lucrurile, ca tu și casnicii tăi, cu tot cuprinsul, să poți petrece în tihnă zilele de iarnă, spre folosul tău întregesc și sufletesc. Fi cu ochi deschiși asupra întregii gospodării, și mai ales priveghiază petrecerea și faptele casnicilor tăi în decursul zilelor scurte și nopților lungi de iarnă, ca să știi unde umblă și ce face fiecare dintre casnicii tăi.

Dacă pivnița s'a încins de mucegaiu aierizează bărbătește în ciasurile de amiază și afumă cu peatră pucioasă presărată pe cărbuni. Grijește de curățenia vitelor din grajduri și le lasă din când în când la sorit prin curte.

Adapă-le, întru cât poți numai cu apă stă-

tută, ținută de azi pe mâne în ciubere prin grajduri. Dă-le sare regulat. Cinstea și hărnicia unui plugar se măsoară după sănătatea, curățenia și frumsețea vitelor așezate și scăpate dela iernat.

Cară gunoiul la câmp, că să mai facă mișcare vitele de tras. În grajdurile călduroase și curate chiar și nutrețul e mai spornic.

Dă vitelor cel puțin de două ori la săptămână: pleavă curată opărită și vărsată peste napi de nutreț, tăiați felii mărunțele, sau peste cartofi cruzi.

Fă-ți socoteala ce-a fost bine și ce-a fost rău în anul trecut: ferește-te de ce ai lucrat rău și urmează cu zor binele.

Așterne din gros vitelor ca să le țină de căldură și de curățenie, dar și ca să prăsești gunoiul mult.

Invață mânzii la ham și la călărit și juncii la jug. Nu umbla pe drumuri lunecoase mai lungi și adeseori cu vitele nepotcovite de iarnă. Grijește de galițe, ca pe vremea înghețului să aibă apă de beut, căci mâncând zăpadă le strică.

Mai taie mlădițe de altoit din partea de câtră mează-zi și le du în năsipul din pivniță, ca să le ai la îndemână în luna viitoare.

Acum e timpul să pregătești în tihnă parii pentru vie.

Vinurile isprăvite cu fertul și limpezite să stea în liniște, vre-o două săptămâni, apoi le putem trage.

Grijește să mu mucegăiască pivnița și limpezește-o cu fum de pucioasă.

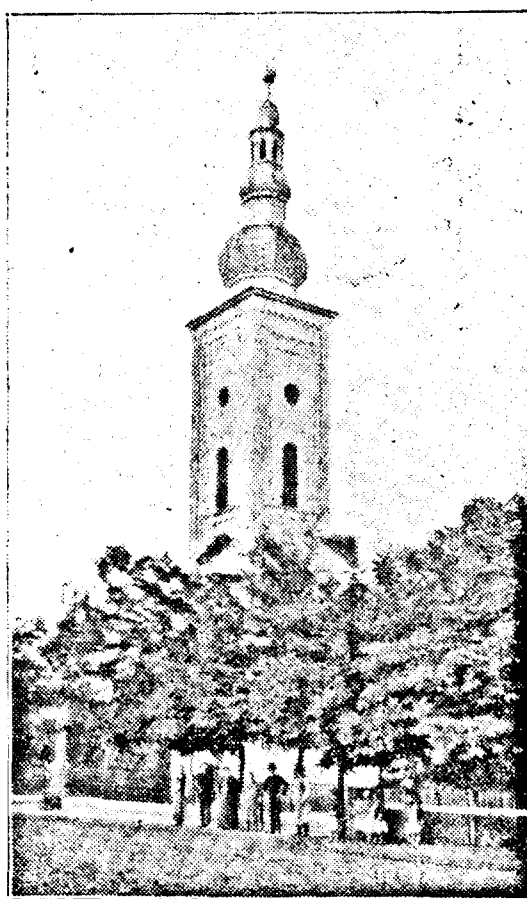
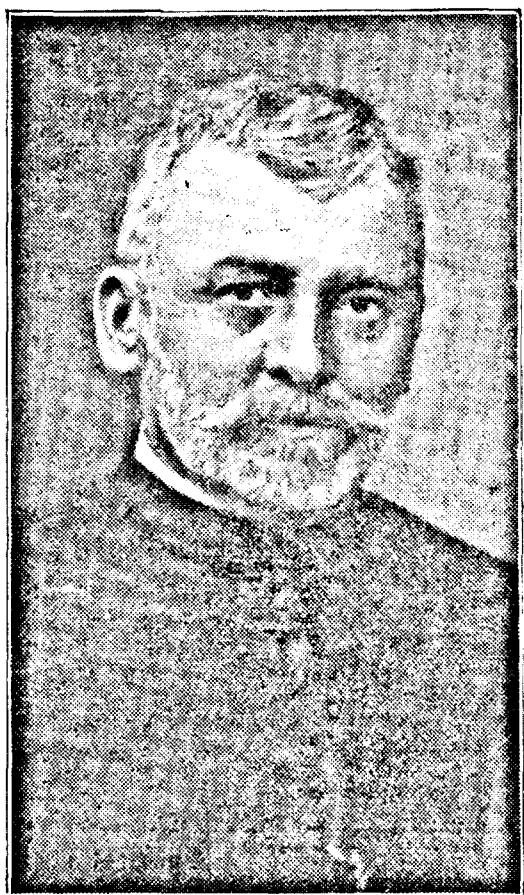
Inchiați socotelile anului trecut și vezi cum stai: din cari lucrări ai avut câștig și din cari pagubă.

Acum e timpul din urmă, că dacă nu ți-ai cumpărat încă „Calendarul partidului național” pe anul viitor, să-l cumperi fără amânare, că rămâi fără el.

Și în sărbătorile Nașterii, ce se apropie, și celelalte de după acestea, bucurându-te în tihnă de roadele muncii tale cinstite, dorim ca bunul Dumnezeu al neamului nostru românesc să binecuvinteze și munca ta din anul viitor.

Lupta contra episcopiei maghiare de Hajdudorogh.

Martirul-preot GHEORGHE MURĂȘAN din Mofștinul-mic; Biserica din Mofștinut-mic, și interiorul ei.

Târgurile

în rând alfabetic, după datele oficiului de statistică reg. ung. central.

Nimic nu ridică bunătaea unui calendar, înaintea plugarilor noștri, ca însemnarea corectă și fără greșală a zilelor în cari se țin târgurile din țară.

Nici nu prea este lucru ușor să nu se mai greșească câte ceva, mai ales când e vorba de târgurile, ce sunt legată anumite *sărbători schimbătoare* după călindarul nou ori după cel vechiu, sau când e vorba că cutare târg se ține totdeauna, în fiecare an, în o zi anumită zi de săptămână d. e. Vinerea după Rusalii, Sâmbăta dinaintea Floriilor ș. a. De aici urmează cele mai multe greșeli la data târgurilor în calendaristica noastră. De aceea ne-am dat toată silința, și am urzit acest răvas al târgurilor în rând alfabetic, întocmai și fără sminteală, după

cum sunt scrise în *cartea de evidență* a ministerului reg. ung. de comerț.

Aici nu poate exista greșală.

Dăm însă numai târgurile ce se țin în comunele din comitatele locuite de români. Căci cele de prin cottul Heves, Sopron, etc., nu interesează. Și pentru ocolirea încurcăturilor, scriem numele fiecărei comune românești și pe ungurește, și totodată însemnăm în paranteze și numele comitatului.

Ziua târgurilor este după *Calendarul nou*, afară de unele târguri, ce sunt legate de sărbători românești și e de a se înțelege totdeauna ziua târgului slobod, — târg de mărfuri.

Abrud — Abrudbánya (cott Alba inferoară), după calendarul vechiu, în ziua de sf. Teodor; apoi după calendarul nou: Luni în cea dintâi săptămână, a lunei Maiu, în cea dintâi Luni după sf. Mihaiu, și în cea dintâi Luni după Crăciunul apusean. Târg de săptămână în toată Vinerea.

Agârbiciu — Egerbegy (c. T. Aries): 19 Martie, 15 Noemvrie. Câte trei zile de vite.

Agârbiciu (c. Târnava-mare): 5 Maiu, 3 Dec. Dacă terminul cade pe vre-o Duminecă, se amână târgul pe ziua următoare de lucru. Joia târg de mărturie, cu vânzare de vite.

Aita mare (Săcuime): 16 Februarie, Vineri după Ispasul catolic, 28 Dec. Marța târg de mărturie.

Aiud — Nagyenyed (c. Alba-de-Jos): 25 Ian. 8 Maiu, 19 Aug. 16 Sept. Câte trei zile premergătoare târg de vite. Și în fiecare an din 1—7 Maiu târg de oi; Joi târg de mărturie.

Aletea: Dum., înainte de 2 Mart., 2 Iunie și 2 Octomvrie.

Apold — Trapold (c. Târnava-mare), 19—20 Martie 15—18 Dec. Cele două zile dintâi târg de vite.

Apoldul-mare (c. Sibiiu): 19 Martie, 12 Sept. Câte două zile premergătoare târg de vite și Mercurea târg de săptămână.

Apoldul-mic (c. Sibiiu): 3 Ian. 11 Aug.

Arad: Câte 5 zile, începând Vineri în săptămâna a cincea a postului mare (catolic), Vineri înainte de Sâmpetru (catolic) și Vineri înainte de 5 Nov. (nou) și anume, Vinerea și Sâmbăta numai târg de vite, iar Duminecă, Luni și Marți totdeauna târg slobod.

Aradul-nou (c. Timiș): 1 Martie, 16 Iunie, 18 Oct. — Marța târg de mărturie.

Arcid: 21—23 Aprilie, 13—15 Octomvrie.

Arghehat: 1 Maiu, 31 Iulie, 19 Septemvrie și 22 Decemvrie.

Armeni: 7 Februarie, 25 Iulie.

Atel: 11—12 Februarie, 21—24 Aprilie, 8—11 August, 3—6 Decemvrie.

Avrig — Felek (c. Sibiiu): 12—13 Aug.

Altina (c. Sibiiu): 20 Februarie, 31 August. Câte două zile înainte târg de vite. Dacă terminul pică pe zi de sărbătoare se amână pe a doua zi.

Alibunar (c. Torontal): În ziua de Rusalii și de sf. Măria românească, Vinerea târg de mărturie.

Almașul-mare: (Cluj): 6 Februarie, 1 Maiu, 22 Iulie, 25 Octomvrie.

Arpașul-dejos (c. Făgăraș): 6 Iulie, 11 Oct. — Două zile premergătoare târg de vite.

Arcas (c. Torontal): 13 Maiu, 13 Iulie, și 30 Oct. Dacă terminele acestea cad pe zi de Duminecă, târgul se ține ziua următoare.

Bachnea (comitatul Târnava): 28—30 Ianuarie, 6—8 Maiu și 14—16 Septemvrie.

Baghion — Bágyon. (Turda-Aries): 17 Ian. și 11 Nov.

Baia-de-Criș — Körösbánya (c. Hunedoara): 2 Ian., 8 Iulie, 20 Nov. și 7 Decemvrie. Numai târg de mărfuri.

Baia-mare — Nagybánya. (Sătmar): Totdeauna Lunea și Marța după Dumineca Ocului

- (căl. nou), după Joiaverde, în August, după
sftul Ștefan și în Noemvrie după sftul Mar-
ton.
- Bălcaciu (c. Târnava-mică): 18 Martie, 9 Nov.
și trei zile înainte târg de vite.
- Bancfal: 24 Martie, 22 Decemvrie.
- Bandul-de-Câmpie — Mező-Band (ctul Mu-
reș-Turda): 31 Maiu, 31 Oct. Câte trei zile
înainte târg de oi.
- Baroth (c. Treiscaune): 3 Febr., Vineri după
Rusaliile catolicilor, 21 Aug., 12 Nov. Câte
3 zile înainte târg de vite. — Miercurea târg
de mărturie.
- Basna: 1 Apr., 1 Sept. Două zile înainte târg
de vite.
- Batania — Batanya (c. Cianad): Dumineca a
patra din postul Paștilor catolic, Duminecă
după Sf.-Petru cat. și Dumineca cu două săp-
tămâni înainte de sftul Dumitru catolic. —
Luni târg de mărturie.
- Batoș (c. Cluj): 27 Ian., 21 Maiu. — Sâmbăta
târg de mărturie.
- Bazias (c. Timiș): 23 Ian., 23 Apr., 25 Iulie
31 Oct.
- Balnăk la tăierea capului sf. Ioan (căl. vechiu).
- Bavaniste — Bavanistye (c. Timiș): 28 Febr.,
22 Maiu, 26 Oct., 20 Nov. — Joia târg de
săptămână.
- Baton 21 Ian., 13 Martie, 31 Iulie, 7 Octomvrie.
- Beba-veche — O-Béba, (c. Torontal): 8 Martie,
8 Iunie, 8 Sept. Dacă ziua târgului nu cade
pe Duminecă se amână pe Dumineca vii-
toare.
- Becicherecu-mare — Nagybecskerek (c. To-
rontal): Joile, Vinerile, Sâmbetile și Dumine-
cile dinaintea zilelor de 1 Martie, 25 Maiu,
17 August, 12 Octomvrie și 23 Noemvrie
Vinerea (șidin 1 Ian. până în 5 Maiu a fiecă-
rui an și Marța) târg de mărturie.
- Beclean — Bethlen, (Solnok-Doboka): 5—6
Aprilie, Duminecă și Luni după Rusaliile ca-
tolice Duminecă și Luni înainte de sfânta
Mărie mică catolică. Duminecă și Luni după
sfta Catalină (catolică, 25 Nov.). Miercurea
târg de mărturie.
- Beius — Belényes: Joile și Vinerile, după ca-
lendarul vechiu, din săptămâna Streteniei
(Intimp. Domnului), din săptămâna sftului
George, din săptămâna sf. Ilie și din săpt.
sf. Dumitru.
- Beliu — Beél, (c. Bihor): Marțile și Miercu-
rile din săptămânile în cari cad, 1 Martie, 1
Iunie, 1 Sept. și 1 Oct. (Marțile târg de vite
și Miercurea slobod).
- Berceniș 12 Iulie.
- Bichis — Békes (c. Békes): 24 Martie, 20 Iun.
și 29 Septemvrie. Dacă aceste zile nu cad
Dumineca, se ține târgul în Dumineca pre-
mergătoare. Câte 2 zile înainte târg de vite.
- Marța și Sâmbăta târg de mărturie.
- Bichisziaba — Békéscsaba, (c. Béke): 3 Martie,
1 Iulie, 26 Oct. și în a doua Duminecă ale
vent. din Dec. Dacă zilele lunilor însemnate
nu cad Dumineca, atunci târgul slobod se
ține în ziua premergătoare, iar înainte de
târg slobod, se ține târg de vite și anume:
Vinerea târg de vite cornute, oi și porci și
Sâmbăta târg de cai.
- Biertan — Berethalom, (c. Târnava-mare): 17
Apr., 17 Dec. Luni târg de mărturie.
- Bilac, (c. Bistrița-Năsăud): 21 Martie.
- Biled, (c. Torontal): 26 Martie, 15 Iunie, 8 Oct.
De cade pe zide Duminecă se ținea Luni.
— Miercurea târg de mărturie.
- Biozod 2 Iunie, 3 Sept., 13 Decemvrie.
- Bistrița: Dumineca întâi din săptămâna primă
a postului Paștilor catolice, 17 Maiu, Miercu-
rea după sf. Bertalan catolic (August) și
Miercurea înainte de sf. Catalina catolică
(Noemvrie).
- Blaj — Balázsfalva, (c. Alba-de-jos): Sâmbăta
lui Lazar (înainte de Florii), 2 Iun. 6 Dec.
— Joia târg de mărturie.
- Bogșa-montană — Némethbógsán, (c. Caraș-
Severin): Totdeauna în Vinerile, Sâmbetile
și Duminecile ce cad înainte de Dumineca
neagră căl. nou. În săptămâna în care cade
sftul Ioan (Maiu) căl. n., după Săn-Petru și
după 18 Septemvrie. Târg de mărturie Săm-
băta.
- Bontida, (Cluj): Ziua după „Laetare”, Martie
17 n., 30 Iunie, 21 Oct. Câte o zi înainte târg
de vite.
- Borgo-prund. (Bistrița-Năsăud): 14 Apr. două
zile înainte de târg de vite, 30 Oct. trei zile
înainte târg de vite. — Sâmbăta târg de
mărturie.
- Boroșineu — Boroșjenő, (c. Arad): După căl.
vechi: Duminecile dinaintea sf. Ioan (Bobo-
tează), sf. Ilie și sf. Paraschivă. Două zile
înainte târg de vite. Vinerea târg de mă-
rturie.
- Boroș-șebes, (c. Arad): După cal. nou: În Mer-
curile dinaintea sftul George și sftul Mihail,
după căl. vechiu, în Miercurea din săptămâ-
na st. Nicolae, căl. v. — Joia târg de mă-
rturie.
- Borsa, (c. Cluj): 24 Febr., 6 Maiu, 4 Oct.
- Borsa, (c. Maramureș): 1 Iunie, 13 Sept.
- Brad, (c. Hunedoara): Tot a treia Joie din lu-
nile: Martie, Iunie, Sept. și Dec. căl. nou și
câte 2 zile înainte târg de vite. Joia târg de
săptămână.
- Bran — Törösvár, (c. Făgăraș): 8 Aug., 6 Oct.
- Brașov: Miercuri până Vineri după Joia verde
catolică și ziua înainte de sf. Paraschivă căl.
vechiu. În fiecare săptămână Joia târg de
vite și Vinerea târg de mărturie.

- Brețou — Bereczk, (com. Trei-Scaune): 25 Ian., 7 Aug., 26 Sept. Câte o zi înainte târg de mărturie.
- Bruiu — Brulya, (com. Târnava-mare): 1 Martie și 24 Sept. n.
- Buteni — Buttyin, (com. Arad): După căl. vechiu: În fiecare Luni, premergătoare ori următoare, care e mai aproape de Stretenie, întâmpinarea Domnului, de Tăierea capului sf. Ioan sau de Crăciun. Vinerea târg de mărturie.
- Buza, (com. Solnoc-Dobâca): 20 Ian., 30 Apr., 28 Iulie și 26 Oct. Ziua premergătoare târg de vite. Miercurea târg de săptămână.
- Buziaș, (com. Timiș): 23 Ian., 24 Aprilie, 25 Iulie, 1 Oct. Ziua premergătoare târg de mărturie.
- Berzova, (com. Arad): Duminecile înainte de 40 Sfinți, de Sânziene și de sîta Paraschiva. Lunea târg de mărturie.
- Biserica-Albă — Fehértempóm, (com. Timiș): 5, 6 și 7 Martie, în 20—23 Iunie și 15—18 Oct. Martia și Sâmbăta târg de săptămână.
- Borodul-mare, (com. Bihor): Lunile înainte de 40 Sfinți, căl. v., sîtul Petru catolic, apoi Luni după sîta Mărie catolică și Luni înainte de Arhangheli v.
- Bozovici, (c. Caraș-Severin): Cele dintâi Marți din lunile Ian. și Aprilie, căl. nou, dinaintea Ispasului românesc și cea dintâi Marți din luna Oct. În aceeași zi și târg de vite.
- Bega-Sân-George, (c. Torontal): 15 Aprilie, 20 Iunie și 30 Sept. Dumineca și Joia târg de mărturie.
- Banffy-Huniad, (c. Cluj): 25 Ian., Miercurile dinaintea Paștilor și Rusalilor catolice, 26 Iulie, 21 Sept., 25 Nov., zilele premergătoare târg de vite), mai departe Martia dinainte de prinsul postului catolic și dinaintea Crăciunului catolic, numai târg de vite. În toată Martia târg de mărturie.
- Bărcut — Báránykut, (c. Târnava-mare): 10 Octombrie.
- Baromlaka, (c. Târnava-mare): 2—5 Aprilie și 10 Sept.
- Berchenyész, (c. Cluj): După căl. vechiu în ziua de sf. Petru.
- Berzaszka, (c. Caraș-Severin): 26—27 Maiu, 25—26 Iulie, 6—7 Oct. și 7—8 Nov.
- Bethlen-Szt.-Miklós, (c. Târnava-mică): 25 Ap. 21 Sept., 13 Dec. Trei zile premergătoare târg de vite. În 12—25 Aprilie și 8—21 Sept. târg de oi.
- Birchiș, (c. Caraș-Severin): Căl. nou, 28 Ian., 6 Aprilie și Dumineca mare după Rusalii, căl. vechiu.
- Boița, (c. Humedoara): După căl. vechiu: Vinerile și Sâmbetele din săptămâna primă a postului mare, dinaintea Floriilor, în Joia Ispasului și Vinerea următoare. În Joia și Vinerea după Varvara, Dec. târg de vite. În fiecare Vinere târg de mărturie.
- Böröd, (c. Odorheiu): 2 Iunie, 13 Dec. Două zile premergătoare târg de vite.
- Bărghiș — Bürkös, (c. Târnava-mare): A doua Luni după 1 Maiu, și în adoua Luni după sf. Mihail (29 Sept. catolic). În Vinerile și Sâmbetele premergătoare acestor zile se ține târg de vite.
- Cacova. — Joile înainte de Sf. George și de sf. Arhangheli (Nov.) după căl. vechiu.
- Cal. (Kál) (c. Murăș-Turda): 19—22 Ian. 22—25 Maiu, 1—4 Oct.
- Câmpeni — Topánfalva (c. Alba-de-jos) după căl. vechiu: Vinerile dinaintea Floriilor și Rusalilor rom., apoi după căl. nou 9 Iulie, 28 Aug. 2 Nov. Ziua premergătoare târg de vite.
- Canija-Turcească — Török-Kanizsa (c. Torontal): 29 Aprilie, 1 Aug., 1 Nov. Dacă zilele acestea nu cad Dumineca se ține târgul în Duminecile premergătoare. În fiecare Joi și Duminecă târg de mărturie.
- Capolnaș (Caras-Severn): 13 Ian. 21 Martie, 5 Maiu, Luni după Rusalile noastre, 6 Iulie, 20 Sept., 20 Nov.
- Capolnaș-Olaialău (c. Odorheiu): 11 Martie, 28 Iunie.
- Capolnokmonostor (Soln.-Dobâca): 1 Iunie, 6 Decembrie.
- Caransebeș: Vinerile, Sâmbetele și Duminecile în cea din urmă săptămână a lunilor Ian. și Apr. și cel dintâi săptămâni ale lunilor Aug. și Oct. Joia târg de mărturie.
- Cartfalău: 17 Febr., 23 Iunie, 15 Oct.
- Cason, (c. Ciuc): 1 Maiu, 2 Iulie, 27 Nov. — Sâmbăta târg de mărturie.
- Cața, (c. Târnava-mare): 7 Maiu, 16 Sept. În zilele premergătoare târg de vite.
- Cătina — Katona (Cluj): 3 Febr. Două zile premergătoare târg de vite.
- Cehu din Sălagiu — Szilágyi-Cseh: După căl. nou în toată Miercurea și Joia după Anul-nou apus. înainte de Florii apus., după Ispas apus., după sf. Marie mică apus., după sf. Lukács în săptămâna dinaintea Crăciunului. Joia târg de mărturie.
- Cermeiu, (c. Arad): După căl. nou, în Dumineca Floriilor, Dumineca după Sân-Petru catolic; după căl. vechiu: Dumineca după sf. Dumitru căl. vechiu.
- Cernat (Săcele-Brașov): 3 Maiu 20 Sept. Târg de vite și slobod. Lunea târg de mărturie.

- Cernatul de jos — Alsócsernáton (Trei scaune): 2 Apr., 5 Iulie, 20 Dec. Dacă se potrivește pe zi de Dumineca se ține a doua zi. Sâmbăta târg de mărturie.
- Cetatea-de-baltă — Kükülvár: Luni după Boboteaza catolică, Luni dinaintea prinsului de postul mare al catolicilor, Luni după Floriile catolicilor și Luni dinaintea Crăciunului unguresc. Câte trei zile înainte târg de vite.
- Chendul-mic, (Târnava-mică): 22 Febr., 7 Nov. Câte 3 zile înainte târg de vite.
- Chiled (c. M. Turda) 16 Febr., 19 Maiu, 2 Dec. și fiecare Marti târg de mărturie.
- Chichinda-mare — Nagyikinda (c. Torontal): 24 Apr., 24 Iunie, 20 Sept., 1 Dec. În toată Lunea, Mercurea, Vinerea și Dumineca târg de mărturie.
- Chinpăr (c. Târnava-mare): 29 Ian., 1 Apr.
- Chisdu: 5 Maiu, 25 Nov.
- Chișineu — Kisjenő (c. Arad): Sâmbăta și Dumineca dinaintea sf. George catolic. Luni și Marti înainte de 2 Iulie Sâmbăta și Dumineca ce cade înainte de 29 Sept. (Sân-Mihailul cat.) În cea dintâi Sâmb. și Duminecă din Dec. c. n.
- Ciachigârbon — Csákigorbo (S. Doboca). După căl. vechiu: Luni și Martia după Rusaliile noastre. În ziua de Sân-Mihailu al nostru și cea următoare, și în Luni și Martia dinaintea Duminecii lăsatului de carne al nostru. Toată Mercurea târg de mărturie.
- Ciacova — Csákovár (c. Timiș): După calend. vechiu: Joia din mijlocul postului mare, apoi în toate săptămânile în cari cade 29 Iunie, 27 Aug., 10 Oct. și 11 Nov., se începe Joia la amiază și ține într-una până Duminecă. În fiecare Marti și Vinere târg de mărturie.
- Cianadul sârbesc — Szerb-Csanád, (c. Torontal): 16 Martie, 20 Iunie, 16 Oct., 10 Dec. Dacă aceste zile nu cad pe zile de lucru târgul se ține în Dumineca premergătoare.
- Cincul-mare — Nagysink (c. Târnava-mare): După căl. nou, totdeauna se ține Luni după Dumineca „Reminiscere” catolică, Luni după „Ispasul” catolic și Luni după Sân-Mihailul catolici. Totdeauna Vinerea și Sâmbăta dinaintea acestor date se ține târg de vite. În toată Joia târg de mărturie.
- Cincșor, (Cincul-mic) — Kissink (c. Târnava-mare): Totdeauna Luni după Dumineca „Laetare” catolică, Martie. Două zile înainte târg de vite.
- Ciosven: 9 Febr., 3 Maiu, 21 Aug., 2 Nov.
- Cisnădie — Nagydisznod (c. Sibiu) 30 Iunie, 29 Aug. Lunea târg de mărturie.
- Cozmaș-Ciuc, (c. Ciuc) 25 Ian., 21 Aug.
- Ciuc-Sân-Domokos (c. Ciuc): 19 Martie și 10 Oct. Zilele premergătoare târg de vite.
- Ciuc-Sân-Georgiu (c. Ciuc): Luni înainte de Paști și Luni înainte de Crăciun. Dacă ar cădea aceste termene Dumineca ori sârbătoreea se amână e ziua premergătoare. Două zile premergătoare târg de vite.
- Ciuc-Sân-Martin (c. Ciuc): 3 Maiu și 9 Nov. Dacă cade Dumineca, atunci ziua următoare.
- Csikszépviz, (c. Ciuc): 7 Ian., 14 Apr., 30 Iunie, 9 Sept. Câte trei zile premergătoare târg de vite. Sâmbăta târg de săptămână.
- Csikszereda: Înainte de Mercurea prinsului de pos al Paștilor catolice cu 12 zile (sau mai bine în Vinerea de „septuagesima”) Vineri după Ispasul catolic, în 13 Iulie, 29 Sept. (Sân-Mihailu cat.) În câte trei zile premergătoare târg de vite. Dacă vre-un termen cade pe Duminecă ori sârbătoreea catolică se amână pe a doua zi de lucru. Mercurea târg de mărturie.
- Ceghe, (com. S.-Dobâca): 19 Febr., 22 Maiu, 9 Octomvrie.
- Cluj — Kolzsvár: 10 Ian., 12 Martie, 13 Iunie, 2 Sept., 2 Nov., Câte trei zile târg de vite. În 5 Maiu târg de țară pentru oi.
- Cocmani: 13 Oct., 8 Ianuar.
- Codlea — Feketehalom (c. Brașov) 25 Apr., 30 Sept. Câte o zi premergătoare târg de vite.
- Cohalm — Köhalom (c. Târnava-mare). Luni după Boboteaza catolică, Sâmbăta și Dumineca premergătoare târg de vite.
- Cojocna — Kolozs (c. Cluj): Mercuri după Paștile catolice, 5 Nov. Câte două zile premergătoare târg de vite.
- Comlos — Nagykomlos (c. Torontal) 5 Martie, 15 Iulie, 1 Sept. Dacă termenele cad pe zi de Duminecă sau sârbătoreea se ține târgul în ziua următoare. Vinerea târg de mărturie.
- Copșa-mare — Nagykapus (c. Târnava-mare): 24 August.
- Copșa-mică — Kiskapus (c. Târnava-mare): 28 Aprilie, 23 August.
- Corond (c. Odorheiu): 18 Ian. 13 Maiu, 4 Iulie, 25 Aug. Câte 2 zile premergătoare târg de vite.
- Covasna (Secuime): 17 Febr., 2 Maiu, 22 Iulie, 11 Nov. Sâmbăta târg de mărturie.
- Crasna (c. Sălăgiu): Luni și Martia din a treia săptămână a lui Ianuarie. Lunile și Martile din săpt. a doua a lui Apr. Iul. și Oct. Iar Martia târg de mărturie.
- Criș — Szász-kereszt (c. Târnava-mare): 25 Ian. 1 Sept. Câte trei zile premergătoare târg de vite.
- Crispatac: 23 Febr., 16 Iun și 4 Sept.
- Cubin: 17 Martie, 5 Maiu, 6 Oct.
- Ciuciu: 10 Apr. și 25 Nov.
- Canac — Kanak (c. Torontal): 19 Martie și 29 Sept. Vinerea târg de mărturie.

Dalboșet (com. Caraș-Severin): 10 Martie și 23 Oct. deodată târg de vite și târg slobod.

Debrețin: În zilele Sf. catolici Remete Antal, Sf. George (24 Apr.) Sf. Marie (28 Aug.) Dénes (9 Oct.), și anume se începe Luni în săptămâna *premergătoare* (bagă bine de samă) săptămânii în care cad termenele sus însemnate și țin câte 9 zile târgul de oi și de mărfuri. În Joile și Vinerile din toate săptămânile încă se țin târg de oi, afară de Joia și Vinerea din săptămâna lui Remete, când nu se țin târg de oi; Sâmbăta și Dumineca târg de porci; Dumineca și Lunea târg de cai, iar Luni și Marți în care cad termenele de sus se țin și târg de măturie în Debrețin.

Daruvár (c. Caraș-Severin): 10 Martie, 10 Iunie. Delibát (c. Timiș): 6 Apr., 10 Sept. În toată Mercurea târg de măturie.

Dej — Deés, (c. Solnok-Doboca): Martia, Mercurea și Joia din săptămânile în care cade 1 Martie și 1 Iunie. Apoi Martia, Merourea și Joia din săptămâna *premerg.* săptămânii în care cade Sf. Stefan (20 Aug. cāl. n.) și pe urmă Martia, Mercurea și Joia din săptămâna care, cuprinde în sine ziua de 13 Dec. și anume Martile târg de cai și porci, Mercurile târg de vite și Joile târg de mărfuri (târg slobod.)

Detta, (c. Timiș) Sâmbetele și Duminecele înainte de 24 Martie, 15 Iunie, 12 Septemevrie, 30 Nov. Dumineca și Miercurea târg de săptămână.

Deva, (c. Hunedoara): 14 Ian., 13 Maiu, 3 Aug., 30 Oct. Câte trei zile înainte târg de vite și deosebit înaintea zilelor petru târg de vite, câte 4 zile târg de oi. În toată Sâmbăta târg de măturie împreună cu târg de porci.

Dezna, (com. Arad) 19 Martie, 14 Maiu, 3 Aug., 30 Oct. Dacă termenele cad pe Dumineci, târgul se ține ziua următoare, Sâmbăta târg de măturie.

Dicio-Sân-Martin, (c. Târnăv-mică): 1 Martie, 1 Maiu, 24 Iulie, 15 Oct. Câte trei zile *premergătoare* târg de vite. Din 10—30 Aprilie târg de oi. Mercurea târg de săptămână.

Dobra, (c. Hunedoara): 5 Maiu, apoi după cāl. vechiu Joi a doua săptămână după Rusaliile noastre, și iar după cl. n. 20 Sept., 7 Nov. Martia târg de săptămână.

Dobrița, (c. Torontal): 2—5 Maiu, 23—25 Sept. În toate Joile târg de săptămână împreună cu târg de vite.

Domașina, (c. Caraș-Severin): La 5 zile după Sân-Petru românesc, (16 Iulie cāl. n.)

Drag, (Cluj): În Joia Paștilor catolice în 6 Iunie, 18 Aug., 7 Nov. Câte 2 zile *premergătoare* târg de vite.

Drăguș, (c. Făgăraș): 27—28 Febr.

Dragomeria (c. Maramureș): În ajunul Bobotezei românești. În ziua dinaintea Sf. George catolic și în Lunia ce cade după Sân-Petru românesc.

Drașău, (c. Alba-de-jos): 10 Sept., (Tăierea cap sf. Ioan, v.) O zi înainte târg de vite.

Dognacea, (c. Caraș-Severin): 18 Sept. Vinerea târg de săptămână.

Doloave — Dolova, (c. Torontal) 21 Martie, 11 Oct. Sâmbăta târg de măturie.

Egerbegy (c. Turda-Arieș): 19 Martie, 15 Nov. Câte trei zile înainte târg de vite.

Eleid — Elesd. (c. Bihor): În Mercurea și Joia ce cade după 25 Febr., Joi și Vineri ce cade înainte de 8 Iunie, apoi Joile și Vinerile ce cad în Sept. sf. Maté (catolic Sept.) și sf. Lucza în Decemvrie.

Erdő-Szt.-György: 21 Martie, 28 Oct.

Etéd (c. Odorheiu): Din 31 Ian. până în 3 Febr., apoi din 1—4 Apr., Lunia și Joia după Rusaliile catolice, 26—29 Sept. Târg de mărfuri numai în fiecare a patra zi.

Făgăraș: Joi după Rusaliile catolice, în 9 Sept. și în 6 Dec. Două zile înainte târg de vite. În ziua termenelor arătate și a doua zi târg de mărfuri.

Făget — Facset, (c. Caraș-Severin): După calendarul vechi, în ziua de Boboteaza noastră, în ziua de Florii, la Ispas, la Sân-Petru, la sf. Marie mare, la sf. Dumitru și la sf. Nicolae. — Vinerea târg de măturie.

Farkaslaka (c. Odorheiu): 8 Maiu, 19 Aug. 12 Nov. Două zile *premergătoare* târg de vite.

Feldioara — Földvár (c. Brașov): 25 Martie, 14 Dec. Sâmbăta târg de săptămână.

Feriház: 4—6 Martie, 20—22 Iun. 15—18 Aug. 15—17 Oct.

Frata ung.: 23 Aug. 21 Nov.

Gaiul-mare. — Nagygai (c. Torontal): 1 Maiu 7 Nov. Vinerea târg de măturie.

Galgo (c. S. Doboca): Vinerile din săptămânile în cari pică 24 Apr. și 11 Sept., iar Joi târg de vite.

Geaca: 6 Iulie.

Geoagiul de jos — Algyogy (c. Hunedoara): 5 Maiu, 5 Sept. și 30 Dec. Câte 2 zile înainte târg de vite.

Gherla — Szamosujvár (c. S. Dobâca): 3, 4 și 5 Febr., 29, 30 Apr. și 1 Maiu, 23, 24 și 25 Iul. 26, 27 și 28 Oct. Lunea și Vinerea târg de măturie.

Gyalakuta: 25 Ian. 30 Maiu, 12 Nov. Câte 3 zile înainte târg de vite.

Gataia (c. Timiș): 20 Ian., 20 Apr., 20 Iul., 20 Oct. Lunea târg de săptămână.

- Ghiriș: 3 Febr., 8 Iun., 12 Oct.
 Grid: 26 Iul., 8 Oct.
 Gurahont, (c. Arad): În lunile din săptămânile în cari cade 11 Maiu și 20 August. Intu cât 20 Aug. ar cădea tocmăi Lunea, târgul se ține ziua următoare.
 Ghermesâg, (c. M.-Turda): 14 Ian., 15 Maiu, 16 Aug., 19 Nov.
 Ghiorghio-Dibro (c. Ciuc): 3 Febr., 1 Maiu, 17 Iulie, 25 Nov. În caz de sărbtori pe ziua următoare.
 Gheorghio-Sân-Miklos, (c. Ciuc): În Sâmbăta Floriilor catolice, 15 Iulie, 7 Sept., 13 Dec. În caz de sărbători pe zilele următoare.
 Gilau: 20 April, 24 Iul., 11 Oct.
 Ghiula, (c. Beches): În săptămâna premergătoare celeia în care cade „Încreștinarea lui Paul” (25 Ian.) de Mercuri până Duminecă. Apoi în săptămânile premergătoare celorla în cari cade 22 Iulie și 8 Sept, începând de Mercuri și isprăvind cu Duminecă. Vinerea târg de săptămână.
 Györosön, (c. Selagiu): 19 Martie, 24 Iunie, 21 Sept., și 25 Nov.
 Goroslău (pe Someș): 29 Ian., 22 Febr., 14 Maiu, 19 August, 21 Nov.
 Grădiște — Várhely, (c. Hunedoara): După căl. vechiu în a doua Sâmbătă după Paști, (înainte de Duminecă Mironosițelor), și 20 Oct.
 Ghiarmata, (c. Timiș): 16 Ian., 16 Maiu, 26 Oct.
 Ghertyamos (c. Torontal): 5 Apr., 17 Iun., 19 Sept. Dacă cade termenul pe Duminecă, se ține ziua următoare. Joia târg de mărturie.
 Gyoma, (c. Békés): 10—11 Mart., 1—2 Iunie, 15—16 Aug., 15—16 Nov. Dacă termenul nu cade pe Sâmbătă și Duminecă, atunci târgul se ține Sâmbăta și Duminecă premergătoare. Mercurea târg de mărturie.
 Györgeni: 5 Maiu, 16 Sept.
 Gyorok, (c. Arad): 15 Martie, 29 Sept., Joia târg de mărturie.
 Hadad (c. Selagiu): În 13 Ian. și Martia din săptămânile în cari cad „Gergely” (9 Apr.) Joia verde, Ladislau (27 Iunie, Maria Magd. 22 Aug. Sf. Dumitru 26 Oct.) toate după căl. n. O zi înainte târg de vite.
 Halmeag, (c. Târnava-mare): 12 Aprilie, 16 Oct. Ziua premergătoare târg de vite.
 Halmagiul-mare — Nagyhalma, (c. Arad): După calendarul vechiu: Sâmbăta din săptămâna întâi a postului mare, (Sân-Teodor); Sâmbăta Floriilor, Sâmbăta din săpt. în care cade Sân-Petru, Sâmbăta din săpt. Sf. Maria mică, Sâmbăta din săpt. sf. Varvara, 4 Dec. v. Târg de mărturie în fiecare Sâmbătă.
 Haroscherec: 11 Martie, 2 Iulie, 16 Aug., 19 Noemvrie.
 Hațeg: (c. Hunedoara): 14 Febr. trei zile premergătoare târg de vite; 27 Aug. În 21, 22 și 23 Aug. târg de oi și apoi 24—26 târg de vite. Lunea târg de mărturie.
 Hasmașul Lăpușului: 7 Aprilie, 18 Dec.
 Hașfalău — Hejasfalva, (c. Târnava-mare): 30 Martie, 4 Decemvrie.
 Hida: 6 Aprilie, 16 Sept.
 Hidegkut, (c. Timiș): 16 Ian., 16 Maiu, 14 Sept. Joia târg de săptămână.
 Hodoș, (c. M.-Torda) 28 Ian., 17 Apr., 21 Sept. Câte o zi premergătoare târg de vite. Sâmbăta târg de săptămână.
 Huedin: 25 Ian., 20 Febr., 2 April, 21 Maiu, 26 Iulie, 21 Sept., 25 Nov. și 24 Dec.
 Hundrubechiu — Százhalom, (c. Târnava-mare): În Lună care urmează după sf. Marton. (Vezi 11 Nov. căl. nou.)
 Hunedoara — Vajdahunyad: Sâmbăta a patra din postul mare românesc; în ziua de Ispasul românesc, apoi după cal. nou în 11 Iulie și 13 Nov. Martia și Sâmbăta târg de mărturie.
 Homolicz, (c. Torontal) 18 Aug. și fiecare Sâmbătă târg de săptămână.
 Horat-Boca, (c. Torontal): 18 Sept., dar dacă acest termen nu cade Duminecă se amână pe Duminecă următoare.
 Iacăștorf — Iakobfalva (c. Târnava-mare): 22—24 Apr., 27—28 Oct.
 Iara — Nagyjára, (c. Turda-Arieș): 1 Maiu, 3 Oct. Trei zile premergătoare târg de vite. Martia târg de mărturie.
 Iasenova, (c. Timiș): 21 Maiu, 11 Oct. Vinerea târg de mărturie.
 Igrîș — Egres, (c. Torontal): 26 Aug. Miercurea târg de mărturie.
 Iamul-mare (c. Timiș): Duminecă înainte de sf. George rom. și înainte de sf. Mihail.
 Iablanita: Marțea cea dintâi din lunile Maiu, Sept. și Dec.
 Ibașfalău — Erzsébetváros, (Târnava-mică): 27 Ian. Ziua de după Bunavestire și Ispasul catolic. 5 Iulie, 21 Sept., 20 Nov. Câte trei zile premergătoare târg de vite. Miercurea târg de mărturie.
 Idvor, (c. Torontal): 3 Maiu, 23 Sept. Duminecă târg de săptămână.
 Ighiu: Vinerea după Rusaliile noastre, 26 Oct.
 Ilia — Marosillye, (c. Hunedoara): 19 Ian., 6 Aprilie. Apoi a doua zi de Rusaliile noastre.
 Illeșfalău, (Săcuime): 1 Maiu, 7 Sept., 10 Dec.
 Ileanda — Nagy-Monda, (c. S.-Dobâca): 9—10 Febr., 1—2 Maiu, 15—16 Oct.
 Ispanmező, (c. S.-Dobâca): 20 Maiu, 10 Sept. Lunea târg de mărturie.

Jibău, (c. Selagiu): 13—14 Febr., 4—5 Maiu, 10—11 Iulie, 10—11 Oct., 17—18 Dec. Joia târg de mărturie.

Jimborul-mare: 20 Ian., 7 Maiu. In ziua de Rusaliile noastre, 27 August și 22 Nov.

Jombolia, (c. Torontal): 27 Martie, 29 Iunie, 8 Sept., 11 Nov. Dacă cutare termen nu cade pe zi de Duminecă, târgul se ține în Dumineca premergătoare.

Jucul-de-jos — Alsó Zsuk, (Cluj): 20 Maiu, 4 Sept. numai târg de mărfuri. În 1, 2 și 3 Maiu târg de oi.

Kézdivásárhely, (Săcuime): În lunile de după 3 Ian., după 2 Maiu, apoi în ziua după ap. Simon Iuda. (28 Oct.) Câte trei zile premergătoare târg de vite. Joia târg de mărturie.

Kecskemét: 12 Martie, 10 Maiu, 10 Aug., 26 Sept., 25 Nov.

Kékes, (c. S.-Dobâca): 6 Aprilie, 30 Oct.

Köboldogfalva, (c. Hunedoara): 11 Ian. și apoi a patra zi de Paștile noastre.

Kötegyán, (c. Bihor): 10 Ian., 10 Iulie. Luni târg de mărturie.

Lăpușul-rom. — Oláhlaposbánya, (S.-Dobâca): În Sâmbăta cea dintâi a lunilor Februarie, Aprilie, Iunie, August și Oct. târg de vite, apoi în cea dintâi Sâmbătă ce urmează după 1 Dec., târg de vite, iar în Duminecile următoare târgurilor de vite se țin târg slobod.

Lăpușul unguresc — Magyarlapos, (c. S.-Dobâca): 18—19 Ian., 13—14 Maiu, 6—7 Iulie, 26—27 Sept. În amândouă zilele târg de vite, iar a doua zi și târg de mărfuri.

Lechința — Lekencze, (B.-Năsăud): 1—2 Mar., 25—26 Aprilie, 1 Iunie, 20—21 Sept. zile de târg slobod împreunate cu târg de vite, care se începe cu câte 2 zile înainte.

Lechința, (c. Sătmăr): 1 Martie, 6 Iulie

Lipova — Lippa, (c. Timiș): În Duminecile premergătoare sârbăt. românești, sf. George, sf. Ilie, sf. Măria-mică și sf. Mihail, iar în Vinerile și Sâmbetele dinainte, târg de vite. Sâmbăta târg de mărturie.

Ludoș: 4 Maiu, 4 Octomvrie.

Lugoj: În Sâmbetele Vinerile și Duminecile ce cad înainte de 10 Febr., 10 Maiu, 2—4 Iulie și 21 Oct. În toate zilele târg de vite și slobod.

Luna: 23 Ian., 24 Maiu, 16 Aug.

Lunca: 25 Apr., 21 Sept.

Lupșa, (c. T. Arieș): 13 Ian., 3 Maiu, 18 Sept. Câte 3 zile înainte târg de vite.

Macău (c. Cianad): În Sâmbetele, Duminecile și Lunile premergătoare Duminecii catolice „Iudica”, 24 Iunie, 19 Aug., 19 Nov. și anume

în ziua dintâi târg de vite, iar ziua a doua și a treia târg de mărfuri. Joia târg de mărturie.

Macfalău — Makfalva, (c. M.-Turda): 6 Febr., 10 Apr., 5 Aug., 15 Nov. Câte o zi târg de vite.

Mada, (c. Hunedoara): S'a luat din greșală în conspectul oficios al târgurilor, dar nu se ține târg și prin urmare s'a șters din rândul comunelor cu târg.

Marghita, (c. Bihor): 6 Ian., Mercuria și Joia din mijlocului postului mare catolic, apoi în Miercurile și Joile din săptămânile în care cade: 24 Apr., 13 Iulie, 14 Sept. și 5 Nov. târg de vite și în Vinerile următoare târg slobod. Vinerea târg de mărturie.

Mărgineni, (c. Făgăraș): 22 Iulie.

Maria-mică — Kismaria, (c. Bihor): 9 Martie, 12 Iunie, 11 Sept., 11 Dec. Lunea târg de săptămână.

Modoș: 25 Martie, 14 Iunie, 24 Aug., 26 Oct.

Mănăsturul-unguresc: 19 Martie, 29 Iunie, 20 Aug., 11 Nov.

Mănărade: 5 Iunie, 28 Oct. Două zile premergătoare târg de vite.

Marcod, (c. Turda): 1 Aprilie, 17 Sept. Trei zile premergătoare târg de vite.

Maroskecze, (c. T.-Arieș): 2 Maiu, 2 Iunie și 1 Sept.

Marosvéce, (c. T.-Arieș): 2 Iulie.

Marpod: După căl. nou în Lunea Rusaliilor catolice și Lunea ce urmează după Apostolii Simeon și Iuda, catolici 28 Oct. căl. n.)

Mehadia, (c. Caraș-Severin): 22 Ian., 6 Apr., 16 Iulie, 16 Oct. Afară de aceia în fiecare Vineri târg de mărturie cu vânzare de mărfuri și vite.

Mercuria — Szerdahely, (c. Sibiu): 24 Febr., 27 Iunie, 11 Nov. Câte două zile înainte târg de vite. Sâmbăta târg de mărturie.

Merghindeal — Morgonda, (c. Târnava-mare): 23—25 Aug. Cele dintâi două zile târg de vite.

Merczfalva, (c. Temes): 20 Apr., 10 Aug. Martia târg de săptămână.

Mezőérked: 24 Apr., 16 Oct.

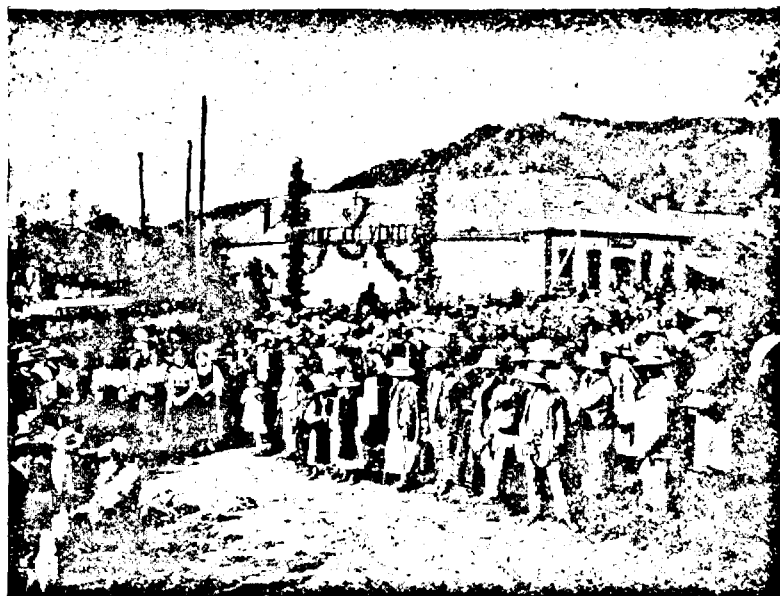
Mediaș — Medgyes, (c. Târnava-mare): Joi după „Juvocate” cat., 13 Iulie Joia dinaintea sîntului Mihail cat. adică 29 Sept. n. și 30 Nov. Pe lângă aceia în 20 Martie n. târg pentru vite de prăsâlă, fără vamă.

Micăsasa, (c. Târnava-mare): 28 Ian., 20 Maiu, 13 Oct.

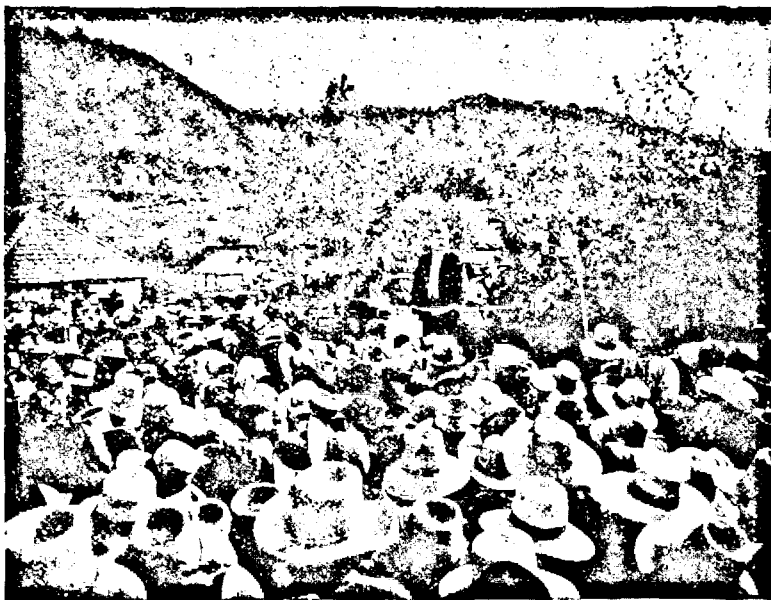
Mihes: 24 Ian., 30 Maiu, 8 Iulie.

Mociu — Moos (Cluj): 1—2 Ian. Luni după Florile catolice, Vinerea după Ispasul rom. 21 Aug. căl. nou. Două zile premergătoare târg de vite, ziua a doua a târgului de vite e și târg de mărfuri, iar zilele terminului numai de mărfuri.

- Mocrin, (c. Torontal): 14 Febr., 20 Maiu, 12 Aug. Toată Miercurea și Dumineca târg de mărturie.
- Moldova-veche — Omoldova, (c. Caraș-Severin): 21 Apr., 27 Aug.
- Moldova-niua: 5 Maiu, 24 Iunie.
- Monor, (B.-Năsăud): 31 Maiu, 27 Sept. Vinerea târg de mărturie.
- Morisdorf: 16 Martie. Ziua de Ispasul catolic, 2 Nov.
- Moșna — Muzsna, (c. Târnava-mare): 21—23 Apr. Cele dintâi două zile târg de vite.
- Murăș-Orga: 15 Ian., Joia înainte de Floriile cat., Luni după Joia verde cat., 1 Sept., 8 Nov.
- Murășvașarheiu — Marosvásárhely: 17 Ian. Joi înainte de Floriile catolice. Luni după Ispasul cat., 4 Sept. 11 Nov. Câte trei zile înainte târg de vite. Joia târg de săptămână.
- Maroscsucs: 2 Ian.
- Mezőtelek, (c. Bihor): Mercuri din a treia săptămână a lui Apr. și Miercuri din întâia săptămână a lui Decembrie.
- Nădlac. Sâmbăta după Boboteaza catolică. In Sâmbăta săptămânilor în cari cad zilele 26 Apr., 29 Sept. căl. n. și în a doua Sâmbăta din luna lui Iulie căl. n.
- Nădașul-sășesc — Szásznados (c. Târnava-mare): 5 Febr. dacă cade Dumineca se ține ziua următoare, apoi 28 Apr. 31 Oct. Câte trei zile înainte târg de vite.
- Năsăud — Nászod: 27 Maiu. Apoi a doua Miercuri după sf. Bartolomeiu cat. (după 24 Sept.) și în 8 Nov. Joia târg de mărturie.
- Nochrich — Ujegyház, (c. Sibiu): 3 Febr. Vineri după Ispasul catolic și Luni după sf. Gal (16 Oct. n.) Două zile premergătoare târg de vite. Dumineca târg de măruntăie.
- Niczkifalva, (c. Timiș): 23 Maiu, 7 Aug. Câte două zile premergătoare târg de vite.
- Ocland — Homorodokland (c. Odorheiu): 28 Apr. 27 Oct. Două zile premergătoare târg de vite.
- Ocna — Vizakna, (c. Alba-de-jos): 1 Apr., 6 Aug., 20 Dec. Câte trei zile premergătoare târg de vite. Sâmbăta târg de mărturie.
- Odorheiu — Székelyudvarhely: Mercurea și Joia din a patra săptămână a postului mare cat., Luni și Marti după Joia verde, 4—5 Oct. și 21—22 Dec. Câte trei zile premergătoare târg de vite. Ori ziua dintâi a târgului de vite ori a celui slobod, dacă va cădea pe zi de Duminecă ori sârbătoare se începe târgul numai ziua următoare.
- Olafalăul-mare: 12 Martie, 29 Nov.
- Oipret — Alparet (c. S.-Dobâca): 2—3 Ian., Dumineca Florilor rom., Ispasul rom., 1—2 Aug., 10—11 Oct.
- Oradea-mare — Nagyvárad: Se începe în fiecare Vinere din săptămâna în care cade 12 Martie, 21 Iunie, 8 Sept. și 8 Dec. și anume: Vinerea și Sâmbăta târg de porci și de oi; Dumineca, Lunea și Martia târg de bucate, vite cornute și cai. Apoi Dumineca, Lunea, Martia, Mercurea, Joia și Vinerea a doua târg de mărfuri și de toate. Martia și Vinerea târg de mărturie.
- Orăștie — Szászváros (c. Hunedara): 14 Martie, 4 Iunie și 4 Oct. — Câte trei zile premergătoare târg de vite. Sâmbăta târg de mărturie, împreună cu târg de porci.
- Oravița — Románoravicza, (c. Caraș-Severin): 25 Martie, 25 Iulie. Mercurea târg de săpt.
- O-Pecșka, (c. Arad): Sâmbăta, Dumineca și Lunea înainte de 2 Febr. și de 24 Iulie. Lunea târg de mărturie.
- Oriczdorf — Orczifalva, (c. Timiș): 24 Apr., 8 Sept. Sâmbăta târg de mărturie.
- Orlat, (c. Sibiuului): 21 Martie, 24 Iulie. Joia târg de săptămână.
- Ormeniș: 18 Ian., 5 Maiu, 6 Iunie, 18 Dec. Câte trei zile înainte târg de vite.
- Orșova, (c. Caraș-Severin) 1—3 Maiu, 17—19 Sept., deodată târg de vite și târg de mărfuri. Lunea și Joia târg de mărturie.
- Panciova: In Joile ce cad în, ori după 22 Aprilie, 9 Iunie și 18 Sept. Se începe Joia și Vinerea cu târg de vite, iar Sâmbăta și Dumineca târg de mărfuri. Sâmbăta târg de mărț.
- Pâncota — Pankota (c. Arad): In cea dintâi Duminecă din luna August. Apoi in 3 Maiu și 15 Oct. Dacă terminele acestea nu cad pe zi de Duminecă, târgul se ține în Dumineca premergătoare.
- Panticeu: 23 Iunie, 8 Sept.
- Papolez, (c. Treiscaune): Luni după 14 Febr., Luni înainte de Rusaliile cat., Luni după 12 Aug. și Luni după 29 Oct.
- Parajd (c. Odorheiu): 19 Martie, 26 Iulie, 15 Oct., 17 Dec. Câte două zile premergătoare târg de vite.
- Paulș, (c. Timiș): 6 Maiu, 1 Oct.
- Pecica magh. — Magyarpecșka (Arad): In Sâmbătile, Duminecile și Lunile premergătoare zilelor de 9 Maiu și 14 Sept. Mercurea și Sâmbăta târg de mărturie.
- Pecica-română, vezi O-Pecica.
- Periamos (c. Torontal): 24 Apr., 15 Iunie, 24 Sept.
- Petelea, (c. M. Turda): 1 Iunie, 6 Dec.

Marea adunare poporală

de la Ileanda-mare.

Petriș, (c. Arad) 2 Ian., 8 Martie, 23 Iunie și 1 Aug.

Petriș, (c. B.-Năsăud): 1 Aprilie, 28 Oct.

Petroșeni, (c. Hunedoara): 15 Maiu, 15 Oct. Vinerea târg de mărturie.

Pișcolț, (c. Bihor): Miercurea din săptămânile în carj cad (înainte ori după) 1 Martie, 1 Sept.

Poiana, (c. Sibiiu): 13 Iulie, 21 Sept. Două zile premergătoare târg de vite. Târg de mărturie Dumineca.

Poiana sărată (Săcuime): 3 Apr., 20 Maiu, 15 Iulie și 13 Oct.

Porumbaul de jos, (c. Făgăraș): 16 Aprilie, 1 Sept.

Prejmer, (c. Brașov): 2 Febr. și 1 Aug.

Proștea-mare: 1 Febr. și 13 Iunie.

Puiu, (c. Hunedoara): în toată Sâmbăta târg de mărturie cu vânzare de vite.

Racoșul-de-sus — Alsó-Rákos (c. Târn.-mare): 24 Iunie, 21 Sept. Cu o zi înainte târg de vite.

Radna — Mariaradna, (c. Arad): În ziua de Ispasul catolic, apoi după calendarul vechiu în Vinerea ce cade înainte de 6 Oct. Sâmb. târg de mărturie.

Radnof, (c. Târnava-mică): După călindarul vechiu, a patra zi de Crăciunul nostru. Apoi în Lunea după a patra Duminecă din postul mare catolic, 2 Iulie, 4 Nov. căl. nou.

Rechișdorf: 15 Nov.

Râșnov — Barczarosnyó, (c. Brașov): 25 Ian. 11 Iulie. O zi premergătoare târg de vite.

Reghinul-săsesc, (Szászregén): 12 Febr., 12 Maiu, 10 Aug., 23 Oct. Câte trei zile premergătoare târg de vite.

Reșinari, (c. Sibiiu): 1 Martie târg de vite, 16 Nov. târg slobod. Sâmbăta târg de săptămână și de porci.

Reteag — Retteg, (c. S.-Dobâca): 7 Maiu, 11 Iulie, 28 Sept. Câte trei zile premergătoare târg de vite.

Retișdorf — Régen (c. Târnava-mare): Lunea după Ispasul catolic, 8 Sept.

Radna-Veche — O-Radna, (c. Bistrița-Năsăud): Sâmbăta dinainte de 26 Febr., Sâmbăta cea din urmă din Iunie, Sâmbăta cea din urmă din Oct. și Miercurea dinainte de 18 Dec., precum și în 4 Maiu și Aug. Două zile premergătoare târg de vite.

Roșia: 29—30 Martie, 11—12 Oct. târg de mărfuri, iar câte-o zi înainte târg de vite.

Roșinău: 25 Ian., 11 Iulie.

Rușu-munți: 20 Martie, 20 Sept.

Sacul, (c. Caraș-Severin): Luni după Joia verde și Lunea după „Toți Sfinții” catolici, adică după 1 Nov. nou.

Sălașul-de-sus: 6 Maiu (sf. George românesc), 12 Oct.

Sâmbăta-de-jos, (c. Făgăraș): 24 Aprilie căl. n. și în ziua de Ispasul nostru. Câte 2 zile premergătoare târg de vite.

Sângiorgiul-săsesc, (c. Bis.-Năsăud): 1 Febr., 8 Maiu, 1 Aug., 1 Nov. Miercurea târg de mărturie.

Sân-Nicolaul-mare: Duminecă înainte de 18 Apr., 18 Iulie și 7 Nov.

Sânta-Mărie: 30 Martie, 21 Sept.

Sân-Paul: 8 Apr. 23 Aug.

Sân-Mărtinul-Homorodului: 14 Febr., 16 Maiu, 1 Sept.

Șărcaia — Sárkány, (c. Făgăraș): 10 Maiu, 23 Aug., 11 Nov. Câte două zile premergătoare târg de vite. Miercurea târg de săptămână.

Șarmășul-mare — Nagysármás, (Cluj): 20 Ian., 18—20 Apr., 18—20 Oct.

Șárpátoc, (c. M.-Turda): Vineri după Ispasul catolic. Două zile înainte târg de vite.

Săsciori, (c. Sibiiu): 30 Martie, 26 Oct. Câte 2 zile premergătoare târg de vite.

Sebeșul-săsesc, (com. Sibiu): 29 Ian., 24 Apr., 24 Aug. Câte trei zile premergătoare târg de vite. Apoi din 6—7 Aprilie și în 10, 11 și 12 Aug. târg de oi. În toată Joia târg de mărturie cu vânzare de vite.

Seghedin: Se începe Dumineca premergătoare zilelor de 17 Febr., 5 Maiu, 31 Iulie, 10 Oct. și 30 Nov. și ține într-una o săptămână întreagă până în Dumineca următoare. În Vinerea și Sâmbăta premergătoare începerei târgului se ține târg de porci. Miercurea și Sâmbăta târg de mărturie.

Șeica-mare — Nagyselyk (c. Târnava-mare): În Dumineca dinaintea Rusalilor catolice și în 13 Dec.

Șelca-mică, (c. Târnava-m.): 24 Iunie, 11 Nov.

Săliște, (c. Sibiiu): 14 Iunie, 7 Oct. Câte trei zile premergătoare târg de vite. De va cădea pe zi de Duminecă sau de serbătoare se ține ziua următoare.

Sângeorgiu — Szt.-György. (Săcuime): Totdeauna Miercurile și Joile după Dumineca catolică „Reminiscere”, după sfatul George catolic, după sfatul Ioan catolic din Iunie, și după sfatul Brighita 8 Oct. Marți înainte de începerea târgului de vite din Iunie e târg de cai. Lunea târg de săptămână.

Sereda-Murășului: 24 Febr., 1 Aug., 10 Dec.

Sibiiu — Nagyszeben: Lunea de după Boboteaza catolică, 3 Maiu, 14 Sept. Câte 7 zile premergătoare târg de vite, dintre cari cele trei dintâi târg de oi, a patra și a cincia târg de vite cornute și ziua a șasea și a șaptea

- târg de cai. Marța și Vinerea târg de săptămână.
- Sic: 24 Febr., 8 Iulie, 27 Sept., 30 Nov.
- Sionul-mare: 30 Sept.
- Sighetul-Marmației — Mármarosziget: Marți în săptămâna dintâi a postului mare românesc. În Lunia Rusaliilor noastre, 30 Aug., 5 Sept., 17 Oct., 19 Dec. Câte o zi premergătoare târg de vite.
- Sighisoara — Segesvár: 16 Martie, 24 Iunie, 4 Nov. Câte două zile premergătoare târg de vite. Joia târg de mărturie.
- Sasca-montană: 3 Maiu, 6 Iulie 15 Aug.
- Silimeji: 14 Ian. Ziua de Rusaliile noastre și 28 Aug. sîta Mărie.
- Silinghia, (c. Arad): 25 Maiu, 2 Oct. și Dumineca următoare după 13 Dec. Miercurea târg de mărturie.
- Silvașul-de-sus: 21—22 Ian., 21—22 Martie, 5—6 Iulie, 25—26 Sept.
- Simand, (c. Arad): Dumineca următoare din săptămânile în care cade 13 Febr., 13 Maiu, și 13 Dec. Vineri târg de mărturie.
- Simleul-Silvaniei — Szilágy-Somlyó: Joile și Vinerile din săptămâna în care cade 20 Martie, 26 Iunie, 25 Sept. și 18 Dec. Miercurea târg de mărturie.
- Sinca-veche — O-Sinka, (c. Făgăraș): 30 Apr., 25 Oct. Câte o zi premergătoare târg de vite.
- Soborșin, (c. Arad): 14 Febr., 13 Maiu, 18 Aug., 3 Dec. Joia târg de mărturie.
- Somcuta-mare — Nagysomkut, (c. Sătmăr): Joia înainte de Dumineca „Oculi” catolic. În Joia verde catolică, Joile înainte de 20 Aug. și 11 Nov. Câte o zi premergătoare târg de vite. Lunia târg de mărturie.
- Somkerék (c. S.-Dobâca): 2—3 Ian., 2—3 Febr., 23—24 Iunie.
- Somărtin — Mártonhegy, (c. Târnava-mare): Lunea Paștilor catolice, Lunea ce urmează după 1 Nov. căl. nou.
- Șupurul-de-jos: Joile după Stretenia noastră 2 Febr. v., după sf. Petru, după sf. Mihailu catolic și Joi în săptămâna cea dintâi din postul Crăciunului catolic.
- Sătmăr, (Szatmárnémeti): Miercurile din săptămânile în cari cade în 2 Febr., 19 Martie, 29 Sept. și 21 Nov. Câte o zi premergătoare târg de vite. În toată Miercurea târg de mărturie.
- Secusigiu — Székesut: 25 Ian., 27 Iulie, 23 Oct. Joia târg de săptămână.
- Semlac: Lunea a doua ce cade înaintea Sămbetului nostru și Luni înainte de 15 Oct. căl. nou.
- Sag: 15 Maiu, 15 Aug., 21 Sept. și 6 Nov.
- Șepreuș: Duminecile înainte de 21 Apr., 20 Nov.
- Seitin: Sămbetile înainte de 5 Apr., 10 Nov.
- Șiria — Világos: În Sămbăta din a treia săptămână a postului mare, Sămbăta după 29 Maiu, Sămbăta înainte de schimbarea la față, și Sămbăta din cea dintâi săptămână a postului de Crăciun. Toate după căl. v.
- Tășnad: 16 Febr., 12 Apr., 10 Maiu, 6 Iulie 13 Sept., 18 Oct., 15 Nov.
- Teaca — Teke, (c. Cluj): 1 Febr., 1 Maiu, 27 Iunie, 5 Nov. Câte două zile înainte târg de vite, iar în tot anul din 11—14 Apr. târg de oi. Lunea târg de săptămână.
- Teiuș — Tövis, (c. Alba-de-jos): 20 Februarie, 24—27 Aug., 4—7 Nov. Câte trei zile premergătoare târg de vite.
- Timișoara — Temesvár: Câte 5 zile târg de vite și de mărfuri deodată, din 14—18 Martie, din 30 Maiu până în 2 Iunie, din 15—19 Aug., din 26—30 Sept., din 12—16 Dec. Târg de mărturie Marța și Vinerea.
- Tinca — Tenke, (c. Bihor): Totdeauna în Lunia din săptămâna a patra a lunilor: Mart., Iunie, Sept. și Dec.
- Torda-Szt.-László: 27 Apr., 28 Oct.
- Trăscău (c. T.-Arieș): 16 Maiu, 10 Oct. Câte trei zile premergătoare târg de vite.
- Tăuți, (c. Arad): 2 Iulie, 5 Ian. Lunea târg de mărturie cu vânzare de vite.
- Totvárad, (c. Arad): 19 Ian. nou, Joi după Paștile noastre, 5 Iulie nou, 26 Sept. nou.
- Toplița: 1 Maiu, 26 Iunie, 1 Sept., 11 Dec.
- Teregova, (c. Caraș-Severin): 19 Ian., Vineri după Paștile catolice, 6 Iulie și Miercurea ce cade înainte de 26 Oct. nou.
- Ugra, (c. Târnava-mică): 10 April.
- Uioara — Marosujvár, (c. Alba-de-jos): În Vinerile ce cad înainte de 13 Apr., 15 Aug. Câte o zi premergătoare târg de vite. Vinerea târg de mărturie.
- Uzon, (Săcuime): 18—19 Martie, 24—25 Maiu 5—6 Dec.
- Uzdin: 11 Maiu, 12 Aug.
- Vajdaháza, (c. S.-Dobâca): 19 Martie, 13 Sept.
- Vaida-Recea, (com. Făgăraș): 18—19 Ian., 21 Martie, 1—2 Aug.
- Văcele: 17 Aug.
- Veneția-de-jos, (c. Făgăraș): 3 Martie, 8 Iulie, 25 Sept.
- Verset: Dumineca și Lunea înainte de 2 Febr., înainte de Floriile noastre. În Dumineca și Lunia cea dintâi din Aug. căl. n., și în cea din urmă Duminecă din Oct. Două zile premergătoare târg de vite. Joia și Dumineca târg de mărturie.
- Vinerea: 7 Maiu, 7 Ian. căl. nou.

Vinga, (com. Timiș): În ziua de Ispasul nostru. Apoi după căl. nou Dumineca cea dintâi după sf. Stefan, 20 August și Duminecă după sf. Mihail

Vințul-de-jos — Alvincz, (c. Alba-de-jos): 24 Ian., 25 Nov. Câte două zile premergătoare târg de vite. Miercurea târg de mărturie.

Vințul-de-sus — Felvincz, (c. T.-Arieș) : Lună după Dumineca „Oculi” catolică, 8 Iunie, 23 Aug., 19 Nov. Câte trei zile înainte târg de vite. Miercurea târg de săptămână.

Voila, (c. Făgăraș): 5 Maiu și 18 Aug. n. Câte două zile înainte târg de vite.

Vojtek (c. Timiș): 1 Maiu, 1 Sept.

Vurmloc: 5 Apr., 10 Sept.

Vădaș, (c. Arad): În 7 Apr., 24 Iunie și în Dumineca a doua din luna Oct. n.

Vârșan: 26 Oct.

Valea-mare: Joi înainte de Paștile noastre și 26 Oct. n.

Vrani, (c. Caraș-Severin): 13 Apr., 11 Iunie 7 Nov.

Vascău — Vaskóh, (Bihor): În Vinerile cele dintâi din lunile Apr., Iunie, Aug., Oct. și Decembrie.

Verespatak (Roșia): Vineri și Sâmbătă din cea din urmă săptămână a lunii Martie și în a doua săptămână din Oct.

Vermeș, (c. Caraș-Severin): 8 Maiu, 11 Oct. Vinerea târg de săptămână.

Zabola, (Săcuime): Vineri înainte de prinsul postului mare catolic. Vineri după 24 Iunie căl. nou, și în Vinerile ce cad după 4 Oct. și după 25 Nov. n.

Zarand, (c. Arad): Dumineca întâi din postul mare românesc. În Dumineca Rusaliilor românești. În ziua de sfta Măria noastră și în Dumineca ce va cădea înainte de 17 Dec. n. Câte-o zi înainte Sâmbăta târg de vite.

Zelău — Zilah (c. Selagiu): În cea dintâi Joi din lunile Martie, Iunie, Sept. și Dec.

Zerindul-mare, (c. Arad): 1 Ian., 12 Aug. Joia târg de mărturie.

Zărnești (c. Făgăraș) 2 Iunie, 20 Nov., Lunea târg de mărturie.

Zeteleaca — Zeteleka (Săcuime): 30 Maiu, 3—5 Sept.

Zlagna, (c. Alba-de-jos): 1—3 Martie, 16—18 Iunie, 30 Aug. până în 1 Sept. Câte trei zile premergătoare târg de mărturie.

Zorlentul-mare, (c. C.-Severin): Marti după Floriile românești și două zile premergătoare târg de vite, adică în Dumineca și Lunea.

Zsombolya, (c. Torontal): 27 Martie, 29 Iunie, 8 Sept., 11 Nov. Dacă termenele nu cad pe zi de Duminecă, târgul se ține în Dumineca următoare.

BĂLCIURILE.

(Târgurile) mai însemnate din România

Februarie în 2, întâmpinarea Domnului, la Roznov, (Neamtu), Cărbunesti, (Gori), Galați. În 8 la Piatra.

Martie în 9, 40 Mucenici: la Comănești, Onești (Bacău) Grind (Ialomița), Roznov, (Neamtu), Brăncoveni (Romanati), Jupa, Ciupagea (Vlașca, Câmpu-Mare (Arges), Tecuciu (Teleorman), Giurgeni (Ialomița). În 13, Bogdănești, Onești (Bacău). În 25, Bunavestire: Greci (Olt), Tigveni (Arges), Chiojdeni, Stănești (R.-Sărat), Negrești (Vaslui), Bălănești (Gori). La sftul Teodor: în Iași. În săptămâna brânzei, Marti și Miercuri: la Vaideeni (Vâlcea). În Dumineca Florilor: la Iași Sutești (Brăila), Giurgeni, Ciochina (Ialomița), Roznov (Neamtu), Negrești (Vaslui).

Aprilie în 23, sftul Gheorghe: la Moinești (Bacău), Bărgoan (Neamtu), Botești, Nesporești (Roman), Slatina, Caracal, Pitești, Lupoia (Mehedinți), R.-Sărat, Sălcioara (R.-Sărat), Polovraci (Schitul), Preajba (Gori), Slobozia (Ialomița), Frățești (Vlașca), Iași, Bârlad.

Maiu în 21, sftul Constantin și Elena: la Ocna, Dărmănești (Bacău), Dobroteni (Olt), Roznev (Neamtu), Galați, La înălțarea Domnului: în Pitești, T.-Jiu, Uda (Olt), Câmpu-mare (Arges), Mărculești (Muscel), Iași, Ceacăr, Brăila, Slobozia (Ialomița), Neamtu, Trifești (Roman), R.-Sărat. La Moși, în București, Mavrodin (Teleorman), Oltenița (Ilfov). Dumineca Rusaliilor: la Alexandria (Teleorman), Vaideeni (Vâlcea). În Dumineca tuturor Sfinților, la Piatra-Neamtu, Ciojdeni (Ialomița), în Pitești, Ulmeni (Arges), Negoști (Dolj), Lucești, Sălcii (Ialomița), Jilava (Ilfov), Piatra, Negrești (Vaslui).

Iunie în 24, Drăgacea, la Buzău, Focșani, Ipătești (Olt), Buda (R.-Sărat), Coletina-Teiu (Ilfov), Giurgeni (Ialomița), Pitești, Câmpu-Lung, Cornătel, Cărbunesti, Broșteni (Mehedinți). În 29, sftul Petru, la Bacău, Onești (Bacău), Viziru-de-Sus (Brăila), Broșteni (Ialomița), Talpa (Neamtu), Boghecea, Sagna, Buruenesti (Roman), Giurgiu.

Iulie în 20, sftul Ilie: la Câmpu-Lung, Florești (Vaslui), Dărmănuși (Bacău), Sutești (Brăila), Budești-Ghicăi (Neamtu), Bârlad, Pălticeni, Băile Slănic (Bacău), Radiana (Bacău), Giurgeni (Ialomița), Dumitrești (R.-Sărat). În 24 la Jilava (Ilfov), Tupilați (Roman). În 27 sftul Pantilimon, la Ocna (Bacău), Davideni (Neamtu), Curtea-de-Arges, Argintoaia (Mehedinți), Drăghiceni (Olt), Plesești (R.-Sărat), Vaideeni (Vâlcea), Pantelimon (Ilfov).

August la 6, Schimbarea la Față, la Locu (Mehedinți), Poenari (Arges), Neamtu (Muscel), Mogosești, Roman, Dărmănești (Roman), Bogdana (Tutova), Galați. În 15 sfta Maria-Mare, în T.-Jiu, Curtea-de-Arges, Constanta, Ulmeni (Ilfov), Vârtești, Dumitrești (R.-Sărat), Giurgiu, Iași (Abatoriu), Giurgeni (Ialomița), Cotroceni (Ilfov), Voinesti, Deleni (Vaslui), Cașin (Bacău), Sinaia (Prahova). În 29 Tăierea capului sftului Ioan, la Bacău, Comănești, Onești (Bacău), Călărași (Ialomița), Davideni (Neamtu), Mogosești, Mircești, Iugani (Roman). În 30, la Bârlad, Cornătel (Dâmbovița).

Septembrie în 8, sfta Maria-Mică, la Răurent (Vâlcea), ține 25 zile, Cărbunesti (Gori), Giurgeni (Ialomița), Buda (R.-Sărat), Bogdana (Bacău), Ciochina (Ialomița), Valea Hălăucești (Roman), Buzeni (Prahova). În 14 Ziua Crucii, la Drăgășani (Olt), Negrești (Vaslui), Scheia, Doljești, (Roman), Bârlad, Telega (Prahova).

Octombrie în 14, Vinerea Mare, în Târgu-Jiu, Râmnicu-Vâlcei, Godeni (Muscel) Slobozia (Ialomița), Galați. În 26 Moinești (Bacău), Lupoia (Romanati), Negrești (Vaslui).

Noembrie în 8, sf. Voevozi, la Ocna, Dărmănești, Onești (Bacău), Bârlad, Piatra, Telega (Prahova).

Decembrie în 2, la Comănești (Bacău). În 5, la Piatra. În 7, la Moinești (Bacău), Sutești (Brăila), Neamtu Borosești, Negrești (Vaslui).

XVII. Răbojul bătrânilor

despre semnele vremurilor în fiecare lună a anului, după Gromovnic.

IANUARIE.

Dacă în ziua Anului-nou se va roși cerul la ivirea zorilor în crepatul zilei, însemnează, că vor fi ploi multe și vărsări de ape. Iar de va străluci soarele frumos și curat în păclă aurie, este semn de an bun și peste mult. Noaptea anului nou de va fi luminoasă strălucită și fără vânt, binecuvântat va fi și anul care urmează. Dar de va bate în acea noapte vânt de către miază-zi, să știe fiecare, că boale multe vor bântui și multă moarte între oameni și animale.

În ziua de Bobotează de va străluci soarele pe cerul senin, bun an va urma, iar de va minge ori ploaia, multă moarte de om se va întâmpla, precum și scumpete de pâine va fi.

În zilele acestea soarele intră în semnul „Vărsătorului de apă”, deci de va tuna în aceste zile plugarii multă pagubă vor avea în sămănațuri.

FEBRUARIE.

La Întâmpinarea Domnului (Stretenie) dacă luna pe cer va fi curată luminoasă, zăpadă mare va cădea curând după aceea și an bun și roditor va fi. Dacă în ziua de Martion, va fi frig și ger așa va dăinui 40 de zile și 40 de nopți. Iar dacă atunci de cu seară va bate vânt, vânturoasă va fi vremea în 40 de zile.

Dacă în ziua lăsatului de carne va răsări soarele în senin, e bine a ne apuca de sămănatul de primăvară cât mai curând, încă din sămăna albă.

În 7 Februarie intră soarele în semnul cerului „Peștii” care semn vestește frig și umezeală. Dacă va tuna în ziua când intră soarele în zodia Peștilor, stricare de pâine se va întâmpla.

MARTIE.

Câteva zile din Martie dacă vor fi neguroase apoi peste tot anul vor fi ploi. Tot așa în câte zile din luna Martie va cădea rouă, în atâtea zile după Paști va fi brumă, iar în luna August atâtea zile neguri stricătore. Dacă luna lui Martie va fi uscată, iar luna lui Maiu tare ploioasă, va fi belșug de pâine. Dacă noaptea Bunei vestiri va fi luminoasă și stelele vor străluci frumos, e semn de mare indestulare în bucate, și anul întreg va fi binecuvântat.

Dacă în Vinerea mare va fi o ploaie lină și căldică, mare bucurie vei avea de rodirea

holdelor tale. Ziua sf. Paști de va fi ploioasă, atunci încă 50 de zile vor fi mai mult ploioase decât senine.

Bagă de seamă cum va umbla vremea Miercuri, Joi, Vineri și Sâmbătă din cea dintâi săptămână a postului mare, că întocmai așa va fi primăvara (Miercuri), vara (Joi), toamna (Vineri) și iarna (Sâmbătă).

La 40 de Sfinti, în 9 Martie, e începutul primăverii, ziua și noaptea se fac asemenea de lungi. (Echinocțiul de primăvară 21 Martie după călindarul nou). În ziua aceea intră soarele în zodia „Berbecului”, care este de regulă călduros și uscat. În vremea aceasta e bine a face negustorii și călătorii.

Dacă va tuna în ziua de 40 de Sfinti, când intră soarele în semnul „Berbecului” însemnează mare frică și zăpăceală între oameni.

APRILIE.

Luna Aprilie, de regulă se întâmplă, că este tare schimbătorească și ploioasă. S'a socotit, cu bună socoteală, că pricina la aceasta nestatornicie de vreme ar fi, că în luna aceasta cele 7 stele de pe cer, care se numesc Pleiade iar poporul le zice Moașe, se întâlnesc seara și dimineața cu stelele ce se numesc Vițel, și cu soarele și de multeori se întâmplă că acest semn ceresc, Vițelul, merge la oaltă cu planeta Saturn și se împreună cu Pleiadele. Atunci se întâmplă că se face primăvara ger, zăpadă și frig, care aduce mare stricăciune grădinilor.

În 8 Aprilie intră soarele în semnul cerului „Taur” care e călduros și uscăcios. De la această dată începând e bine ca omul care are lipsă să se apuce să zidească case, să altoiască în grădină și de chivernisirea holdelor.

De va tuna la 8 Aprilie, adică în ziua când intră soarele în Zodia „Taurului” va fi recoltă slabă de orz și de săcară.

MAIU.

Tunetele și trăsnetele, dese și puternice din această lună, ar bun și vară rodnică însemnează. An bogat va fi chiar și dacă în aceasta lună va ploua până va putrezi gluga ciobanului de după cap. În ziua de Rusali de va fi ploaie multe zile rele vor urma.

La 10 Maiu intră soarele în semnul cerului ce se numește „Gemeni” care este călduros. Atunci e bine a face negustorie și a umbla la vânat.

IUNIE.

Dacă în ziua de Sânziene (Nașterea Sf. Ioan Botezătorul) va răsări soarele frumos și până la apunerea sa va străluci va fi vreme bună la seceriș și la cosit. Iar dacă în ziua aceasta va fi negură sau ploaie atunci și pe timpul secerișului va fi mai multă ploaie ca senin.

La 12 Iunie intră soarele în semnul ceresc ce se numește „Rac”. Acesta este călduros și umed. Pe vremea aceasta e bine să faci cineva moară nouă, ori să repareze cele vechi căci și așa nu prea să îmbulzesc oamenii cu măcinășul.

În luna aceasta, la Sânziene, de va tuna, în Crucea amezii, va fi rod bun la pâine, dar vacile vor rămânea sterpe.

IULIE.

În ziua de 2 Iulie (Punerea cinstului vest. al Născ. de Dumnezeu) dacă va ploua, ori va bate vântul, mare pagubă vei avea în nuci. Alunele însă vor rodi din belșug. După 2 Iulie urmează „zilele căinești” cari se numesc așa, pentru că steaua cânelui se apropie de soare și umblă și ziua cu el. O putem vedea ziua pe lângă soare, dacă ne uităm într'un lac, ori într'un ciubăr cu apă limpede. Când va fi în zilele căinești mai multă ploaie și umezeală, decât senin și vreme bună, să te păzești bine, căci ușor poți cădea în boale. Iar de va umbla vreme bună, anul, până la sfârșit, va fi sănătos.

Dacă în trei săptămâni înainte de 15 Iulie va fi vreme bună și călduroasă, atunci sămănăturile de pe șesuri vor rodi frumos, iar din contră cele de pe dealuri vor aduce rod mai puțin bogat.

În 15 Iulie de va tuna cu un ceas mai înainte de Crucea amezii, însemnează că iarna viitoare va sosi de timpuriu; iar dacă va tuna la un ceas după amezii va fi toamna lungă și frumoasă. Dacă soarele în ziua aceasta va străluci pe un cer senin și curat, iarna va fi de mijloc, dar cu vânturi reci. De va fi însă ploaie — și iarna va fi ploioasă.

În 6 Iulie (sf. Sisoe) intră soarele în semnul ceresc numit „Leul” carele este uscat și foarte ferbinte. Pe vremea asta e bine a zidi case și a intra la moșii. De va fi întunecat în 6 Iulie secara și orzul de pe dealuri vor avea scădere.

AUGUST.

În ziua de sf. Marie, 15 August, de va fi cerul senin, poamele se vor coace bine, chiar și dacă le va fi opăcit ploaia până acum. De vei găsi în ziua aceasta struguri copti în vie, bună nădejde să ai de vin mult și bun. Toamna întreagă va fi la fel cu vremea din ziua de sf. Bartolomeu (25 August).

La 12 August intră soarele în zodia „Fecioarei”, semn ceresc uscat și răcoros. De va tuna în ziua aceasta se vor porni ploi cari vor ținea 8 zile și va ineca câmpurile pe multe locuri.

SEPTEMBRIE.

La 10 sau la 11 Septembrie de va fi senin, mare belșug de vin și de poame vei aduna. Ia mere de stejar (gogoșele, mărul lupului) și te taie în două. Dacă vei găsi în ele paiangia, anul va fi rău; de vei găsi muscă, anul va fi de mijloc; de vei găsi vermușul anul va fi bun; iar de nu vei găsi nimic teme-te de boale. De vor fi afară din cale multe mere de stejar să ști că iarna va începe, cu multă zăpadă, înainte de vreme și frig deajuns va fi. De vor fi merele de stejar la mijloc bune, bun va fi și anul viitor, de vor fi ude vara viitoare va fi ploioasă, iar de vor fi uscate, secetoasă va fi și vara viitoare.

În luna aceasta intră soarele în zodia „Cumpenii”, când se face ziua și noaptea asemnea (Echinocțiul de toamnă 8/21 Septembrie.) Semnul ceresc „Cumpăna” e cald și ud. De va fi tunet când soarele e în zodia Cumpenei se vor strica poamele.

OCTOMBRIE.

De vor începe a cădea frunzele arborilor încă din luna aceasta, iarna va fi tare, iute și aspră.

Privește seara stelele ce se numesc „Găinușa” (găina, cloșca), când apun, (că de regulă în luna aceasta se întâmplă de apun seara) și de va ploua seara înainte de apusul „Găinușei” vara va fi timpurie și roditoare. Iar de va fi ploaie cu grindină când apune „Găinușa” vara avea numai roade de mijloc la sămănături. De va ploua după apusul Găinușei vara va fi târzie dar nu rea.

Să bagi de seamă și să-ți însemnezi în care zi din luna aceasta minge mai întâi. Numără apoi câte zile sunt până la Crăciun, căci tocmai în atâtea zile va mai ploua și va mai ninge și după Crăciun.

În 12 Oct. intră soarele în semnul ceresc, ce se numește „Scorpie” care este umedă și friguroasă. Pe vremea aceasta să te ferești de leacuri și nici într'un fel să nu te apuci de vr'un lucru nou. De vor fi tunete în zodia Scorpiei, pânea se va scumpi și va fi foamete pe unele locuri. Se numește semnul acesta Scorpie, pentru că vremea este veninată și jalnică, aerul nepotrivit: dimineata frig și răceală și pe la amiază căldură și nădușală. De aceea să te ferești de boale.

NOEMVRIE.

Într'una din zilele dela începutul lunei acesteia, mergi în pădure și taie dela un stejar surcele. Dacă surcelele le vei simți uscate, uscată va fi și iarna și vara următoare. Un bun cunosător al vremurilor, Constantin, scrie, că pe cum va fi vremea în 24 Noemvrie așa va fi peste tot anul viitor.

În ce chip va fi ziua de 26 Noemvrie, așa va fi și în 26 Februarie și celelalte zile până la sfârșit.

Apoi să mai ști, că filosoful Aristotel, în cartea sa a IV despre fiarăle sălbatice scrie, că pasărea Alvion, scoate pui totdeauna în 17 sau 18 Noemvrie și în zilele aceste două, se conținesc valurile mărilor.

La 30 Nov. (sf. Andreiu) umple ras un vas cu apă și-l lasă să stea în liniște pe masă, ca să nu se clătească nici cum. Dacă dela o vreme, apa se va fi vărsat singură din vas, va fi an ploios. Dacă însă în vreme de un ceas nu se varsă va fi an secetos.

La 10 Nov. soarele intră în zodia „Săgetătorului”, care este uscat și ferbinte. De va tuna în ziua aceasta însemnează, că holdele de pe coaste vor fi bune iar cele de pe șes vor fi slabe.

DECEMVRIE.

Tărâmi de demult numărau din 13 Dec. (sf. Lucie) 12 zile și 12 nopți, adică până la Crăciun și susțineau, că precum e vremea în 13 Decemvrie așa va fi întreagă luna lui Ianuarie, 14 Decemvrie ca luna Februarie, 15 Decemvrie ca luna Martie și așa mai departe.

De va cădea Crăciunul **Dumineca**, iarna va fi caldă îndoit de rea și ploioasă; primăvara ploaie și cald. Vara veselă și vreme bună, toamna vânturoasă. Vin, poame și miere multă. Șerpilor și oilor le va fi perire. Imblătitoră puțină, dobitoacelor și fiarălor sălbatice înmulțire. Oamenilor bătrâni și muierilor povarnice primejdie; iar celor însurați dragoste cu pace.

De va fi Crăciunul **Lunea**, va fi iarnă de mijloc, primăvară bună și ploioasă, vară cu ploi și vânturi pe vremea secerișului.

Prin sate veselii la ospete. Vin mult și miere puțină. Mare moarte printre bătrâni. Ostășilor bucurie și femeilor mare scârbă și primejdie.

De se va întâmpla Crăciunul **Marta**, iarna va fi grea și zăpadă multă. Primăvara bună,

dar ploioasă și vânturoasă. Vara mijlocie, toamna secetoasă, viile proaste, holdele de mijloc, poamele puține, în animale scădere. Boale între muieri, mai marilor supărări, celor ce călătoresc pe mare durere și inecări multe. Unt și miere multă.

Când se va întâmpla Crăciunul **Miercurea**, iarna va fi aspră și cu mari vijelii, dar și bună chiar dacă va și ploua în câteva rânduri. Primăvara va fi ploioasă și vara frumoasă. Pâne fân, vin, poame și mere destule. Ceapă și unt puțin. Vreme rea pentru meșteșugari și negustori, moarte între copii și pagube oamenilor buni.

De va fi Crăciunul **Jola**, iarna va fi ploioasă vânturoasă și tare, ghiață va fi multă, dar spre sfârșit iarna se va domoli. Primăvara cu vânturi și ploi multe, vara frumoasă dar nu va fi secetă mare. Grâu poame și vin din belsug dar miere puțină. Toamna mestecată cu vânturi și ploioasă. Viața lumii va fi pașnică, iar ceice stăpânesc lumea cătră sine vor trage binele.

De se va întâmpla Crăciunul **Vinerea**, iarna va fi grea, năpraznică și statornică. Primăvara bună dar ploioasă. Vara statornică și cu ploi mari pe vremea secerișului. Toamna bună și cam secetoasă. Pâne, vin și fân dindestul. Moarte între oi și stupi. Dureri de ochi și de gât la oameni. Muierilor povarnice sminteală și între copii boale și moarte.

Dacă va cădea Crăciunul **Sâmbăta**, iarna vor fi neguri și zăpadă multă. Primăvara ploi și vânturi. Vară călduroasă. Toamnă secetoasă. Pagubă puțină în oi. A treia parte din roadă abia va rămânea. Tunete multe, sămănături bune, pâne și poame puține și vrajbă multă între oameni. La oameni și la stupi boale fără veste. Seninul din ziua de Crăciun aduce an bun. A patra zi de va străluci soarele, cu moarte îngrozește pe cei tineri. A cincea de va fi senin pâne multă și poame vor rodi. A șasea zi de va fi luminoasă bucurie vom avea din grădini. A noua zi de va ploia va fi an bun pentru oi.

În 12 Decemvrie intră soarele în zodia „Tapului” și se întoarce dela iarnă cătră primăvară, de aceia ziua începe a crește. Semnul Tapului este friguros și uscat. În vremea aceasta e bine a se lega căsătoriile. De va fi trăznet când soarele se află în zodia Tapului va fi an ploios și stricăciune la sămănături.

XIII. Semnele vremurilor

după arătările din văzduh, după animale și lucruri din lume, precum le-au statornicit și adevărit înțelepciunea filosofilor din bătrâni.

Dintre toate paserile de curte, porumbii sunt mai mari gâcitori pentru schimbarea timpului. Când porumbii se vor așeza pe strășina porumbarului cu gusa plină către răsărit, dacă nu va ploua în noaptea aceea, va ploua de sigur a doua zi.

Dacă porumbii zboară departe și numai târziu spre seară vin la culcuș semn de vreme bună îndelungată. Iar când vor ciuguli pe aproape prin curte și vor intra de vreme în căsuțele lor, ploaia e aproape.

E aproape ploia dacă albinele intră în coșniță înainte de apusul soarelui.

Semn de ploaie este, dacă ciorile se scoală de până în ziua și fac gălăgie în sborul lor.

Când vacile ling păreții grajdurilor va ploua desigur a doua zi.

Dacă pânza coasei rămâne uscată va ținea vremea bună, dar dacă se înverzeste și bate în albastru roșu, în curând va ploua.

Dacă toporul e neted și lucitor va fi vreme bună, iar dacă coada lui se oleiește și nu luminează în mână e semn de ploaie.

Dacă la primul pătrar luna n'are pete întunecoase, va fi vreme frumoasă.

Vara, dacă luna ni-se pare roșie la răsăritul ei și va fi strălucitoare, e semn de mare căldură și vreme bună.

Când paianjenul cu cruce își strânge firele dela casă va ploua, iar de le lungeste va fi vreme frumoasă. Dacă stă și nu lucrează va ploua, iar dacă chiar pe vreme de ploaie îl vezi umblând pe firele lui ploaia va înceta.

Tot la 24 de ore paianjinul își schimbă firele de casă și dacă schimbarea o face seara, noaptea va fi frumoasă și senină.

În ajunul ploii, păunul strigă, papagul se ceartă, bibilina sare și se urcă pe cotete, găscă găgăie și se aruncă în apă ori zboară.

Cântatul regulat al greerilor încă vestește vreme bună.

Dacă jăratecul ți-se pare mai aprins ca de obicei, va fi vânt.

Când mirosurile plăcute ori neplăcute se răspândesc mai tare și se simt mai aspre e semn de ploaie.

Ceața de după ploaie ne spune îndreptarea vremii, iar ceața de după vreme bună vestește schimbare.

Se schimbă vremea și atunci, când stelele ni se par mai mari și mai apropiate una de alta, ca de obicei.

Când ne zâmbește fulgeratul la marginea orizontului, fără să durduie și fără să fie nori pe cer, e semn de vreme bună și căldură cu năduf.

Dacă după ploaie, norii se lasă pe pământ ca păcla, se va îndrepta vremea.

Când umblă seara lilieci mulți e semn de vreme frumoasă.

Dacă pisicile peptănându-se își dau cu labele după ureche, va ploua.

Ploaie va fi și când caprele și berbecii joacă ori se bat.

Dacă câinii n'au odihnă și scormonesc în pământ, — plouă.

Norii albi și alburii, pe de desubtul celor negri, întunecați sunt semn de peatră.

Dacă ciorile, găștile și rațele sălbatice vin cu grămada e semn că se apropie frigul.

Când funinginea se aprinde și părăie pe fundul și pe păreții căldărilor, semn de frig și ploaie.

În timpul când e lună nouă, timpul e mai frumos ziua ca noaptea, în sfertul întâi al lunii e mai frumos seara decât dimineața; când e lună plină e mai frumoasă noaptea ca ziua; iar în sfertul din urmă al lunii e mai frumos dimineața ca seara.

Când soarele răsare întunecos și se ridică fioros e semn de vânt.

Când norii dela răsăritul soarelui merg către apus se poate aștepta timp frumos statornic.

Dacă soarele, când răsare sau apune, ni-se pare mai mare ca de obicei, și pe lângă aceasta va sufla și vânt de meazăzi, va urma ploaie.

Când razele soarelui la răsăritul său ni-se par cu linii negre, iar fața lui roșietică, vom căpăta ploaie.

Dacă la răsăritul soarelui cerul e roșu și la apusul lui cerul e vântat vânt și ploaie va urma.

Când ni-se pare că soarele a răsărit mai de dimineață ca de obicei, și e încunjurat de imburală roșie, ploaie mare vestește.

Când rotogolul lunii e întunecos și cornurile ei ni-se par mușcate semn de ploaie este. Când luna are cearcăn și totodată bate vânt de meazăzi, să știi, că ori mâine, ori poimâine va ploua.

Dacă cornul cel din jos al lunei va fi mai întunecos, ca cel de sus, atunci în pătrarul dimtău va fi ploaie.

După trei zile dela luna nouă, dacă vei vedea, că un corn e mai drept și altul că bate în vânt, să ști că în săptămâna viitoare va fi vreme ploioasă.

Dacă nu se arată lună nouă la vremea sa și nu în înălțimea firească, întreagă luna aceea va fi ploioasă.

Mai multe cearcăne în jurul lunei și în felurile fețe cari se prefac în norișori negri și turburi, vestesc ploaie grabnică și fără de nici o lipsă.

În pătrarul din urmă, dacă va avea luna cearcăni roșu, ploaie mare și vânt însemnează și oam va fi vremea la schimbarea pătrarului de lună, cam așa va rămânea până la sfârșitul pătrarului.

Dacă pe cer nu sunt nori, dar totuși ni-se par stele puține și fără strălucirea obicinuită, să ne așteptăm la furtună mare.

Când „Calea lapteului” (drumul lui Traian, Calea vacilor) de pe cer ni-se arată limpede, cu multe și mărunte stele luminoase, să avem nădejde bună de vreme frumoasă.

Cearcăne motorite în jurul stelelor mai mari încă e semn de ploaie.

Strălucirea neobicinuită a stelelor aduce vânt, aior curat și răceală.

Dacă dimineata, înainte de răsăritul soarelui cerul e roșu ca sângele e semn, că în ziua următoare va fi vânt sau ploaie, iar dacă cerul se roșește ca sângele după sfârșitul soarelui, ziua următoare va fi frumoasă, iar dacă roșata de dimineața sau de seara va fi în fața aramei va urma vreme neplăcută.

Norii cari în chip de munți albi, ori ca troiene de zăpadă se ridică la marginea cerului și grămădesc ca turmurile vestesc vreme luminoasă.

Norii întunecați roșii-verzii, cari se ridică grămezi la apus, aduc ploaie pe trei zile.

Norii albi sau cenușii adeseori aduc grindină.

Când în zile călduroase de vară norii fac pe cer tot felul de friguri și închipuiri să nădăjduim ploaie.

Din norii negri și albi de regulă ies tunete cu mari cutremure. Loviri de trăsnete și fulgere năprasnice isvorec din norii roșcați-turburi.

Dacă seara sunt nori mari de câtră mează-noapte și răsărit, și vin repede din părțile acelea în noaptea aceea va fi ploaie și vreme tare.

Negură deasă (ceata, burhanul) ce se lasă de cu seară aduce ploaie peste noapte.

Când vedem negura așezată pe văi și stă-tută, iar culmea dealurilor și munților curată și limpede, va fi timp frumos.

Ploaia care începe domol și crește mereu, cu inoetul, ține mai îndelungat ca aceea care se sloboade dintr'odată. Ce vine repede, repede și trece.

Semn de ploaie este, când paserile văzduhului se adună pe lângă ape și cu strigare mare se scaldă și se cufundă în apă.

Semne de ploaie sunt când paserile de apă se trag la uscat; când cioarele se adună stohuri și se despart repede; când boii își largesc nările și mirosind cu nasul ridicat se întorc spre meazăzi și culcându-se se ling bărbătește; când râmele ies din pământ; când paianjenii se trag în anghiu; când muștele, țintarii și purecii pișcă mai întâpător ca de obicei.

Dacă paianjenii se lasă încet pe ațșoara din pânză, semn de vreme bună. Când pești cei mari înoată la suprafața apei, de i-ai putea prinde cu mâna, ori fac sărituri din apă afară, va ploua.

Dacă paianjenii torc liniștit, și-si întind multă culcușurile lor, dacă râmele scot multe rămături (frecăței) din pământ, dacă albinele nu se depărtează, ci zboară numai în jurul stupinei punându-se pe lemne, toate acestea vestesc ploaie.

Dacă asudă păreții, dacă cade funinginea, ori se aprinde și pâlpăie pe horn în sus, dacă sarea e umedă și untul netopit asudă cu brob-nane de apă, dacă se moaie coardele dela laută, dacă se jăvește potângul de piele, serparul și cureaua de încois, e semn de vreme ploioasă.

Când mănâncă câni fire de iarbă, când se pun ciorile pe crucile dela turnuri, cărăiesc triste și își vâră capul sub arpă; când se freacă porcii de ce ating și aleargă la culcușuri cu paie în gură, când vacile, fiind seară de vară frumoasă nu se culcă în curte ci se duc de se așează în grajd, și mugesc, când sbiară măgarii mai adeseori ca de obicei, mișcă urechile, ridică ceada și se tăvălesc în țărână, când cântă cocșii pe la 9, 10 sau 11 ceasuri seara, — toate aceste sunt semne de ploaie. Dar va ținea ploaia îndelungat dacă cocșii bătrâni, nu intră în coțet după ce a început a ploua ci se prindă prin ploaie.

Dacă se înmoaie curelele dela opinci, dacă plesnesc cărbunii aprinși și schinteiază, dacă ceata miroasă greu, a sperlă paie arse, dacă clopotele sună mai tare și se aud mai de departe ca de obicei, dacă ferbe apa ușor și fără sgomot, încă e semn de ploaie.

Semne de frig și îngheț: dacă paserile se ascund prin tufișuri, prin locuri ferite și tac molcom; dacă paserile de apă (în ajutorul frigului) pleacă dela bălțile mari, cari îngheață și se adună pe la izvoare și pe la apele curgă-

toare cari nu îngheață așa curând; dacă pisicile se întorc cu spatele către foc; dacă păsările mici se adună stoluri și umblă împreună, dacă țes paianjenii două-trei pânze una peste alta într-o noapte peste 10 zile va urina un ger mare.

Iarnă grea va fi când pasările sunt tare grase și picioarele lor mai mult negre ca negrișoare; când rodește din greu cucuruzul, mălaiul, ghinda, nucile și alunele; când alunii au mătisoari mulți și în ghinda vermănoasă nu se cunosc paianjenii; când sunt șoareci mulți; când blana (părul) lupilor, epurilor și vulpilor e mai deasă ca de obicei; când șoarecii de munte își astupă intrarea găurilor cu mușchi; când cad frunzele arborilor îndată ce s'au vestejit.

Iarna va ținea mult: când furnicile își fac mușinoaiele mai mari și mai înalte ca de obicei; când sunt vespi și goange multe în luna Octombrie; când păsările de pădure se apropie de sate și de locuințe.

Iarna timpurie va fi: dacă păsările de apă părăsesc lacurile și râurile; când se adună corii și pleacă de vreme; când se bat găștele și fac gălăgie în jurul mâncărei, dacă cântă vrăbile cum se creapă de ziuă; dacă pleacă rândunelele înainte de sf. Marie mică.

Iarna va fi moale: când este ier mult dar alte fructe sămburare (nuci, ghinde) puține când

nu se trec toate florile pe la sfârșitul toamnei; când sunt puține ciuperci vara; când tună în Nov. și Dec., este semn, că nu va fi iarnă până la Crăciun.

Ce mai zic plugarii?

În Ianuarie: apă multă, vin puțin; apă puțină, vin mult.

Februarie: ciobanii mai bucuroși văd lupul, decât soarele.

Martie: pulberea de pe drum, din luna lui Mărțișor se cântărește cu aur, iar tunetele de vreme sunt foamete târzie.

Aprilie: Prier prierse când plouă și ninge.

Maiu: ploaia din Maiu fân destul, pâne multă și vin bun; Rusalii ploioase culesuri frumoase.

Iunie: vântul de mează-noapte, vin și bucate. Ce nu poate coace *Iulie*, *August* și *Septembrie* nici *Brumariu* nu poate frige. Paiele vechi, fânul și ovăsul sunt, ca banii cei vechi și ca prietenii cei buni. Oile au masele de fer dar rânză de lână. Vacile se roagă:

Dă-mi bine la gură
Că-ți dau la măsură.

Ochiul stăpânului îngrașă vitele, însă de paie goale nu se îngrașă nici caprele.

Răvașul așezămintelor

noastre românești, bisericești, școlare, culturale, sociale, economice, etc.

Biserica.

Biserica cea vie românească din țările tinătoare de coroana Sf. Ștefan, o formează cele preste trei și jumătate milioane suflete de Români, băștinași pe aceste meleaguri de aproape 2000 de ani.

Aproape una și nedespărțiți în credința dogmatică, dar cu același rit ortodox, liturgic și ceremonial, cu aceeași limbă românească în serviciu și administrația bisericească, Românii de aici se țin de două biserici surori: cea greco-orientală, (Metropolia de Sibiu) și cea greco-catolică (Metropolia de Blaj).

I. Biserica gr.-or. română.

Numirea oficială, înregistrată în lege: „*Biserica ortodoxă română din Ungaria și Transilvania*”.

Metropolia bisericeii gr.-or., reședința Sibiu, se compune din: Arhiepiscopia Transilvaniei, dieceza Aradului și dieceza Caransebeșului.

Arhiepiscop și Metropolit: „Excelența Sa înalt Prea Sfințitul Domn *Ioan Mețianu*, *arhiepiscop* al Transilvaniei, metropolit al Românilor ortodoksi din Ungaria și Transilvania, consilier intim al Maj. Sale ces. și reg. apost. vca-vafer al ordinului „coroana de fer” cl. II, proprietar al crucii cea mari a ordinului „Francisc Iosif”, membru în casa magnatilor, etc. (Reședința în Sibiu).

Episcopi diecezani: Prea Sfinția Sa Domnul *Ioan I. Papp*, episcopul Aradului, Orășii-mari, Ienopoliei, Hălmașului și al părților anexate din Bănatul timișan, membru în casa magnatilor.

Prea Sfinția Sa d. dr. *Miron E. Cristea*, episcopul Caransebeșului, membru în casa magnatilor.

Sinodul episcopesc al mitropoliei se compune: arhiepiscopul-metropolit, ca președinte, membrii: episcopii diecezani, consilieri: demnitarii mitropolitani, cari sunt următorii: Dr. Ilarion Pușcariu, arhimandrit, vicar arhiepiscopesc în Sibiu; Filaret Măsta, arhimandrit, vicar episcopesc în Caransebeș; Au-

gustin Hamsea, arhimandrit, egumenul mănăstirii H.-Bodrog; Vasile Mangra, arhimandrit, vicar episcopesc în Oradea-mare; Dr. Eusebiu R. Roșca, protosincol, director seminarial în Sibiu; Dr. Iosif T. Badescu, protosincol, ases. cons. în Caransebeș; Roman R. Ciorogariu, protosincol, dir. sem. în Arad; Dr. Iosif Olariu, protosincol, dir. sem. în Caransebeș; Ghenadie Bogoievici, protosincol, adm. realit. fund. „Gozsdu” Budapesta.

Congresul național bisericesc, care hotărăște și legiuiește toate chestiunile ce privesc întreaga metropolie, îl formează:

Președintele: Arhiepiscopul-metropolit.

Membrii naturali: episcopii diecezani.

Membrii aleși (din trei în trei ani).

a) clericali (preoți), câte zece din fiecare eparhie, așadară 30.

b) mireni: câte 20 din fiecare eparhie, așadară 60. Cu totul deci congresul național-bisericesc se compune din 90 de membri, aleși de toți credincioșii majoreni (capi de familie) cari sunt luați cu drept de vot în lista parohială a vre-unei comune bisericești și-și împlinesc datorințele parohiale. Congresul național-bisericesc se convoacă de către președintele arhiepiscop-metropolit, cu aprobarea Maj. Sale împăratului și se întrunește numai din 3 în 3 ani la Sibiu. În cazuri de lipsă arzătoare se poate convoca și în *sesiune extraordinară*, ca de pildă pentru alegerea metropolitului.

Reprezentanța fundațiunii „Gozsdu”. Chivernisirea marelui fundațiuni: a nemuritorului Gozsdu, încă e incredintată consistoriului metropolitan și se face prin următoarea reprezentanță: a) **membri:** Ioan Mețianu, arhiepiscop și metropolit; Ioan I. Papp, episcopul Aradului; Dr. Miron E. Cristea, episcopul Caransebeșului; Dr. Iosif Gal, membru al casei magnatilor, proprietar mare în Budapesta; Avram Berlogia, jude în penziune la curia reg. în Budapesta; Parteniu Cosma, director la banca „Albina” în Sibiu; Georgiu Serb, avocat în Budapesta; Dr. Nicolau Poybaru, adv. în Aleșd.

b) **Comitetul executiv:** Președinte: vacant. Membrii: Dr. Iosif Gal și Georgiu Szerb. Mem-

brii suplenți: Avram Berlogia și Dr. Nicolau Poynar.

c) *Cancelaria*: Exactor: Ghenadie Bogoeviciu, protosincol Budapesta, cassar și controfor: cei dela conzistoriul metropolitan. Administratorul realităților în Budapesta: Gh. Bogoeviciu, protosincol.

Eparhiile.

Metropolia ortodoxă română din Transilvania și Ungaria se compune din următoarele trei eparhii:

A) Arhidieceza Transilvaniei.

Arhiepiscop cu reședința în Sibiu: *Exzellența Sa I. P. S. Domn Ioan Meșianu*. Arhimandritul: *Dr. Il. Pușcariu*, secretar: *Dr. G. Proca*.

Sinodul arhidiecezan, prezidat de arhiepiscopul se compune din 20 deputați din cler și 40 dintre mireni aleși pe trei ani în cele 20 de cercuri electorale în cari e împărțită arhidieceza.

Conzistorul arhidiecezan, se compune din 5 asesori ordinari (cu salarii) și mai mulți asesori onorari. E împărțit în trei senate: bisericesc, școlar și episcopesc. Asesorii sunt aleși (de regulă realeși) de către sinodul arhidiecezan, din trei în trei ani.

Arhidieceza Transilvaniei susține în Sibiu și un *Seminar teologic și pedagogic*, unde învață cei ce vreau să se facă preoți ori învățători; „*Seminarul Andreian*”. Cursul teologic e de 4 ani; cursul pedagogic de 3 ani. Director al ambelor cursuri: *Dr. Eusebiu Roșca*.

Protopresbiteratele:

Arhidieceza Transilvaniei se compune din 34 de tracte protopresbiterale. Fiecare tract protopresbiteral, are și sinod, comitet, epitropie și scaun protopresbiteral, compuse din membrii aleși de parohiile din tract (10 preoți și 20 mireni); scaunul protopresbiteral e compus numai din preoți. Tractele protopresbiterale sunt următoarele:

I. *Tractul Abrud*. Protopresbiter: *Petru Popoviciu*, cu reședința în Abrud. 23 parohii, 23 preoți, 14 învățători în 13 școli confesionale. Numărul sufletelor 20.072.

II. *Tractul Agnita*. Protopresbiter: *Ioachim Muntean*, reședința prot. Agnita. 34 parohii, 35 preoți, 30 învățători în 28 de școli. Numărul sufletelor: 18.689.

III. *Tractul Alba-Iulia*. Protopresbiter: *Ioan Teculescu*, reședința prot. în Alba-Iulia. 40 de parohii, 43 preoți, 28 învățători în 27 de școli confesionale. Numărul sufletelor 32.142.

IV. *Tractul Avrig*. Protopresbiter: *Ioan Căndea*, reședința Avrig, 23 parohii, 27 preoți, 37(!) învățători în 21 de școli confesionale. Numărul sufletelor 23.460.

V. *Tractul Bistrița*. Protopresbiter: *Gregoriu Pletosu*, reședința protop. Bistrița. 24 parohii, 25 preoți, 15 învățători în 13 școli conf. Numărul sufletelor 18.543.

VI. *Tractul Bran*. Protopresbiter: *Ioan Hamsea*, 24 parohii, 29 preoți, 37 învățători în 23 de școli confesionale. Numărul sufletelor de 26.431.

VII. *Tractul Brașov*. Protopresbiter: *Dr. Vasile Saftu*. 25 parohii 31 de preoți, 46 învățători în 20 de școli conf. Numărul sufletelor 34.250.

VIII. *Tractul Câmpeni*. Protopresbiter: *Romul Furdui*. Reședința prot. Câmpeni. 19 parohii, 24 preoți, 17 învățători în 12 școli. Numărul sufletelor: 35.268.

IX. *Tractul Cetatea-de-piatră*. Protopresbiter: *Vasile Duma*, reședința protopresb. Borcuț, 31 parohii, 36 preoți, 16 inv. în 16 școli conf. Numărul sufletelor 19.150.

X. *Tractul Cluj*. Protopresbiter: *Tulin Roșescu*. Reședința prot. în Cluj. 34 parohii, 34 preoți, 18 învățători în 17 școli confesionale. Numărul sufletelor 27.815.

XI. *Tractul Cohalm*. Adm. prot.: *Ioan Bercan*. Reședința prot. Cohalm. 24 parohii, 26 preoți, 23 învățători în 20 școli. Numărul sufletelor 17.273.

XII. *Tractul Dej*. Protopresbiter: *Teodor Herman*. Reședința protopresb. în Dej. 31 parohii, 33 preoți, 16 inv. în 16 școli. Numărul sufletelor 20.723.

XIII. *Tractul Deva*. Protopresbiter: *Dr. Ioan Dobre*. Reședința prot. Dobra, 37 parohii, 35 preoți, 11 inv. în 10 școli confesionale. Numărul sufletelor 13.874.

XIV. *Tractul Dobra*. Protopresbiter: *Iosif Morariu*. Reședința prot. Dobra, 17 parohii, 17 preoți, 11 inv. în 10 școli confesionale. Numărul sufletelor (?)

XV. *Tractul Făgăraș*. Protopresbiter: *Nic. Borza*. Reședința prot. Făgăraș. 38 parohii, 44 preoți, 42 învățători în 33 de școli. Numărul sufletelor 30.455.

XVI. *Tractul Geoagiu*. Protopresbiter: *Ioan Popoviciu*. Reședința protopresb. Geoagiu-Suseni. 37 parohii, 37 preoți, 8 învățători în 8 școli confesionale(!) Numărul sufletelor e de 23.023.

XVII. *Tractul Hațeg*. Protopresbiter: *Dr. Cornel Popescu*. Reședința protopresb. Hațeg. 37 parohii, 39 preoți, 12 învățători în 12 școli. Numărul sufletelor 32.204.

XVIII. *Tractul Hunedoara*. Protopresbiter: *Avram P. Păcurar*. Reședința prot. Hunedoara, 23 parohii, 25 preoți, 4 învățători la 4 școale (!) conf. Numărul sufletelor 19.329.

XIX. *Tractul Ilia*. Protopresbiter: *Zevedeu Murășianu*. Reședința prot. Ilia, 26 parohii, 27 preoți, 8 învățători la 8 școale. Numărul sufletelor 24.196.

XX. *Tractul Lupșa*. Protopresbiter: *Vasile Gan*. Reședința prot. Ofenbaia, 29 parohii, 30 preoți, 20 învățători la 20 de școale. Numărul sufletelor 18.892.

XXI. *Tractul Mediaș*. Protopresbiter: *Romul Mircea*. Reședința prot. Mediaș, 34 parohii, 34 preoți, 17 învățători la 17 școale. Numărul sufletelor 13.639.

XXII. *Tractul Miercurea*. Protopresbiter: *Avram S. Păcurar*. Reșed. prot. Miercurea, 25 parohii, 31 preoți, 34 învățători în 20 de școale. Numărul sufletelor 28.036.

XXIII. *Tractul Murăș-Oșorhei*. Protopresbiter: *Stefan Rusu*, reședința prot. M.-Oșorhei, 20 parohii, 20 preoți, 5 învățători în 5 școale confessionale. Numărul sufletelor 9924.

XXIV. *Tractul Orăștie*. Protopresbiter: *Vasile Domșa*. Reșed. prot. Orăștie, 28 parohii, 32 preoți, 29 învățători în 21 școale conf. Numărul sufletelor 22.202.

XXV. *Tractul Reghin*. Protopresb.: *Grig. Nicoară* (adm. prot.) Reședința protopresbit. Reghinul-săsesc, 22 parohii, 25 preoți, 20 învățători la 19 școale. Numărul sufletelor 23.979.

XXVI. *Tractul Sebeș*. Protopresbiter: *Sergiu Median*. Reședința protopresb. Sebeș, 26 parohii, 35 preoți, 51 învățători la 25 de școale. Numărul sufletelor 34.934.

XXVII. *Tractul Săliște*. Protopresbiter: *Dr. Ioan Lupș*. Reședința prot. Săliște, 13 parohii, 20 preoți, 33 învățători în 13 școale. Numărul sufletelor 19.288.

XXVIII. *Tractul Sibiu*. Protopresbiter: *Dr. Ioan Stroia*. Reședința protopresb. Sibiu, 26 parohii, 33 preoți, 48 învățători în 26 de școale. Numărul sufletelor 30.750.

XXIX. *Tractul Sighișoara*. Protopresb.: *Dimitriu Moldovan*. Reședința prot. Sighișoara, 31 parohii, 34 preoți, 32 învățători în 26 școale. Numărul sufletelor 20.750.

XXX. *Tractul Târnava*. Protopresbiter: *Nicolae Todoran*. Reședința protop. Cetatea-de-baltă, 24 parohii, 25 preoți, 13 învățători în 13 școale. Numărul sufletelor 13.498.

XXXI. *Tractul Treiscaune*. Protopresbiter: *Constantin Dimian*. Reședința prot. Brețcu, 29 parohii, 33 preoți, 23 învățători în 19 școale conf. Numărul sufletelor 28.518.

XXXII. *Tractul Turda*. Protopresbiter: *Jovian Murășianu*. Reședința protop. Turda, 31

parohii, 31 preoți, 11 învățători în 11 școale. Numărul sufletelor 15.696.

XXXIII. *Tractul Unguraș*. Protopresbiter: *Pavel Roșca*. Reședința: Fizeș-Sâmpetru, 22 parohii, 24 preoți, 18 învățători în 18 școale. Numărul sufletelor 14.262.

XXXIV. *Tractul Zarand*. Protopresbiter: *Vasile Damian*. Reședința prot. Brad, 51 parohii, 55 preoți, 22 învățători la 19 școale confessionale. Numărul sufletelor 45.384.

Deși în întreaga arhiepiscopie Sibiuului sunt:

Suflete (rom. gr.-or.)	802.197
Parohii	975
Preoți (de mir)	1.052
Învățători (definitivi)	769
Școale	583

Preoți români gr.-or. aplicați în armata ces. și reg.

1. *Pavel Boldea*, protopresbiter militar, cavaler al ordinului „Francisc Iosif”, ofițer al ordinului „Steaua României”, decorat cu rdul „St. Sava” al Serbiei, posesor al medaliei jubilară comemorative și a crucei jubilară militare, staționat în Viena.

2. *Nicolau Fizeșianu*, protopresbiter militar, posesor al medaliei jubilară comemorative, și a crucei jubilară militară, staționat în Brașov.

3. *Terențiu Bugariu*, preot militar, posesor al medaliei jubilară comemorative și a crucei jubilară militară, staționat în Timișoara.

4. *Ioan Papp*, preot militar, decorat cu „Crucea de aur cu coroană pentru merite”, posesor al medaliei jubilară comemorative și a crucei jubilară militară, staționat în Budapesta.

5. *Iosif Serafin*, preot militar, posesor a crucei jubilară militară, staționat în Serajevo.

6. *Dr. Virgil Cioban*, preot militar, posesor a crucei militară, staționat în Sibiu.

Preoți arhiepiscopozani trimiși în America.

1. *Ilarie Sârbu*, paroh în Cleveland-Ohio.

2. *Simeon Mihăilescu*, paroh în Indiana Harbor Ind.

3. *Ilie Pop*, adm. paroh în South-Sharon-lungstown.

4. *George Hența*, adm. par. în Dysart-Sask.

5. *Moise Bolea*, adm. par. în Mekees-Rochs.

Scoale medii.

1. Gimnaziu superior (cu 8 clase) în Brașov,
4. Școală comercială în Brașov (6 prof.)
2. Gimnaziu român gr.-or. în Brad (8 prof.) (14 prof.)
- în legătură cu școală primară.
3. Școală reală inferioară în Brașov (6 prof.)

- Stipendiști.

Din 16 fundațiuni arhiepiscopale și private, puse sub administrația conzistoriului se dau 72 stipendii pentru 72 teologi, pedagogi și studenți de școală medii, anual 16.840 cor. Cel mai mare stipendiu e de 1000 cor. și cel mai mic de 60 cor.

Fundațiunea Andronic

pentru meseriași încă se află sub administrarea conzistoriului arhiepiscopal, din care se împărțesc anual mii de coroane, pentru învățăcei, sodali și măestri începători. Rugările se înaintază totdeauna din Noemvrie până la Anul-nou românesc.

B) Dieceza Aradului.

Episcop diecezan: *P. S. Domnul Ioan I. Papp*. Reședința episcopescă în Arad.

Sinodul eparhial al diecezei se compune, ca și cel arhiepiscopal din 20 deputați clericali și 40 mireni aleși în cele 20 cercuri electorale ale diecezei (fiecare cerc un preot și 2 mireni). Președintele sinodului diecezan este episcopul.

Conzistorul eparhial din Arad e prezidat de episcopul. Secretar conzistorial: *Vasile Goldiș*. Asesori: trei ordinari, doi referenți ajutători și asesori onorari, 24 în toate trei senatele (bisericesc, școlar și episcopesc).

Conzistorul din Oradea-mare e prezidat de arh. și vicarul episcopesc de acolo. Asesori ordinarii trei, onorari 21, în trei senate. Consistorul din Oradea-mare administrează fundațiunea „Zsiga” din care se dau ajutoare....

Protopresbiteratele.

a) De sub conzistorul aradan:

I. *Tractul Arad*. Protopresbiter: *Vasile Beleş*. Sediul: Arad. 16 parohii, 21 preoți, 31 inv. în 13 școli. Numărul sufletelor 38.390.

II. *Tractul Chișineu*. Protopresbiter: *Dr. Dimitrie Barbu*. Sediul: Chișineu. 19 parohii, 34 preoți, 34 învățători în 19 școli. Numărul sufletelor 42.475.

III. *Tractul Șiriei*. Protopresbiter: *Mihail Lucaș*. Sediul: Șiria (Világos). 16 parohii, 26 preoți, 33 învățători în 16 școli. Numărul sufletelor 34.171.

IV. *Tractul Ienopolea*. Protopresbiter: *Ioan Georgia*. Sediul: Boroșineu. 16 parohii, 24 preoți, 23 învățători în 16 școli. Numărul sufletelor 32.322.

V. *Tractul Buteni*. Protopresbiter: *Florian Roxin* adm. Sediul: Buteni. 40 parohii, 47 preoți 45 învățători în 40 de școli. Numărul sufletelor 34.524.

VI. *Tractul Hălmagiu*. Protopresbiter: *Cornel Lazar*. Sediul: Hălmagiu. 50 parohii matre (cu vr'o 18 filii), 56 preoți, 37 învățători în 37 școli. Numărul sufletelor 36.230.

VII. *Tractul Radnei*. Protopresbiter: *Procopiu Givulescu*. Sediul: Radna. 31 parohii, 39 preoți, 29 învățători în 28 școli. Numărul sufletelor 31.120.

VIII. *Tractul Lipova*. Protopresbiter: *Fabritiu Manoilă*. Sediul: Lipova. 41 parohii, 48 preoți 37 învățători în 35 școli. Numărul sufletelor 35.847.

IX. *Tractul Belint*. Protopresbiter: *Gherasim Sârb*. Sediul: Belint. 41 parohii, 48 preoți, 37 învățători în 35 școli. Numărul sufletelor 33.407.

X. *Tractul Timișoarei*. Protopresbiter: *Tr. Oprea* (adm.) Sediul: Timișoara. 40 parohii, 45 preoți, 52 învățători în 38 școli. (În 23 parohii coruri vocale bisericești). Numărul sufletelor 40.712.

XI. *Tractul Banat-Comloș*. Protopresbiter: *Mihail Păcățianu*. Sediul: Comloșul-mare. 16 parohii, 25 preoți, 41 învățători în 16 școli. Numărul sufletelor 41.030.

b) Distr. Consistorului din Oradea-mare.

XII. *Tractul Beiușului*. Protopresbiter: *Dr. Victor Fildan* (adm. protop.) Sediul: Beiuș. 49 parohii matre, între cari — lucru neînteles — 10 vacante, 39 preoți, 18 învățători în 17 școli. (La alte 10 școli stațiunile de învățători neîntregite (!) Numărul sufletelor 36.660.

XIII. *Tractul Belii*. Protopresbiter: *Petru Serb*. Sediul: F.-Ghișiș. 38 parohii, 40 preoți (6 parohii vacante), 17 învățători în 17 școli e (și pe lângă acestea 15 școli cu stațiunile învățătoresci vacante (!) Numărul sufletelor 28.161.

XIV. *Tractul Oradea-mare*. Protopresbiter: *Toma Păcală*. 53 parohii (între cari 19 parohii vacante, parte întregite cu administratori), 56 preoți, 32 învățători în 32 școli (și 13 școli fără învățători). Numărul sufletelor 36.758.

XV. *Tractul Peștea*. Protopresbiter: *Alexandru Muntean*. Sediul: Tileagd. 44 parohii, 45 preoți (15 parohii vacante, unele se adm. prin preoți din jur), 23 învățători în 23 școli, afară de acestea încă 10 școli fără învățători. Numărul sufletelor 40.182.

XVI. *Tractul Tinca*. Protopresbiter: *Nicolae Roxin*. Sediul: Mecherechiu. 33 parohii, 34 preoți, (12 parohii vacante ori neîntregite definitiv), 29 învățători în 26 școli, (3 școli fără învățători). Numărul sufletelor 30.836.

XVII. *Tractul Vașcău*. Protopresbiter: *Adrian P. Deseanu*. Sediul: Vașcău. 43 parohii matre, 43 preoți (dintre cari 13 parohii vacan-

te), 16 învățători în 16 școli (și încă 27 de școli fără învățători). Numărul sufletelor de 32.666.

Dieceza Aradului susține în Arad un *Seminar teologic-pedagogic*, pentru tinerii cari doresc a se face preoți sau învățători. Pedagogia are curs de 4, iar teologia curs de 3 ani. Director de studii pentru amândouă: *Roman R. Ciorogariu*.

Deci în dieceza Aradului sunt:

Suflete (rom. gr.-or.)	598.681
Parohii matre	436 cu 379 de filii
Preoți	640
Învățători	493
Școli	407

C) Dieceza Caransebeșului.

Episcop diecezan: Prea Sfinția Sa *Dr. Mișon E. Cristea*. Reședința episcopescă în Caransebeș.

Sinodul eparhial se compune din 20 deputați clericali și 40 deputați mireni aleși în cele 20 cercuri electorale în cari e împărțită și această dieceză. Președintele sinodului: e episcopul diecezan.

Conzistorul diecezan e prezidat de episcopul. Arhimandrit și vicar episcopesc: *Filaret Musta*, cav. al ord. „Coroană de fer. cl. III-a”. Protosinodul *dr. Traian Bădescu*.

Asesori conzistoriali: patru ordinari. 25 extraordinari. Secretar conzist. *dr. Cornel Cornean*. Conzistorul acesta încă e împărțit în trei senat: bisericesc, școlar și episcopesc. Aici se administrează și fundațiunea „Dimitrie Peta”, din care se dau ajutoare.

Protopresbiteratele.

Dieceza Caransebeșului se compune din 11 protopresbiterate.

I. *Tractul Biserica-Albă*. Protopresbiter: (?) Sediul: Biserica-Albă. 33 parohii (matre), 47 preoți, 50 învățători în 32 de școli. Numărul sufletelor 44.233.

II. *Tractul Bogșa-Montană*. Protopresbiter: *Mihail Gașpar*. Sediul: Bogșa-m. 30 parohii, 40 preoți, 31 învățători în 27 școli (6 posturi vacante). Numărul sufletelor 36.753.

III. *Tractul Buziaș*. Protopresbiter: (?) Sediul: Buziaș. 28 parohii, 35 preoți, 32 învățători în 28 școli. Numărul sufletelor 29.709.

IV. *Tractul Caransebeș*. Protopresbiter: *Andrei Ghidui*. Sediul: Caransebeș. 46 parohii, 53 preoți, 70 învățători în 51 școli confesionale. Numărul sufletelor 55.990.

V. *Tractul Ciacova*. Protopresbiter: *Augustin Ghilezan*. Sediul: Ciacova. 17 parohii cu 21 preoți, 24 învățători în 17 școli. Numărul sufletelor 18.733.

VI. *Tractul Făget*. Protopresbiter: *Sebastian Olariu*. Sediul: Făget. 39 parohii, 42 preoți, 43 învățători în 37 școli. Numărul sufletelor 27.460.

VII. *Tractul Lugoj*. Protopresbiter: *Dr. Gheorghe Popoviciu*. Sediul: Lugoj. 28 parohii, 37 preoți, 36 învățători în 29 școli. Numărul sufletelor 29.240.

VIII. *Tractul Mehadia*. Protopresbiter: *Ioan Pepa*. Sediul: Mehadia. 41 parohii, 48 preoți, 64 învățători în 42 școli. Numărul sufletelor 65.783.

IX. *Tractul Oravița*. Protopresbiter: *Alexandru P. Popoviciu*. Sediul: Oravița. 23 parohii, 35 preoți, 31 învățători în 19 școli. Numărul sufletelor 29.644.

X. *Tractul Panciova*. Protopresbiter: *Trifon Miclea*. Sediul: Satul-nou. 15 parohii, 21 preoți, 40 învățători în 14 școli. Numărul sufletelor 37.071.

XI. *Tractul Vârșet*. Protopresbiter: *Traian Oprea*. Sediul: Vârșet. 26 parohii, 39 preoți, 46 învățători în 23 școli. Numărul sufletelor de 31.327.

Dieceza Caransebeșului susține în Caransebeș un *Seminar teologic și pedagogic*. Pedagogia cu curs de 4 ani; teologia cu curs de 3 ani. Director de studii la amândouă: *Dr. Iosif Olariu*.

Deci în dieceza Caransebeșului sunt:

Suflete:	405.943
Parohii matre)	326
Preoți	418
Învățători (învățătoare)	1730
Școli	405

Așadar întreaga metropolă gr. or. rom. din Transilvania și Ungaria are:

Protopopiate	72
Parohii matre	1737
Filii	523
Preoți	2110
Învățători (învățătoare)	1730
Școli confesionale	1395
Numărul sufletelor greco-or. români	1.806.321

II. Biserica română gr.-cat.

Arhiepiscop și mitropolit: Excelența Sa I. P. S. Domn Victor Mihdly de Apșa, conte român, consilier intim al M. Sale etc.

Biserica română gr. cat. o formează:

1. *Arhidieceza de Alba-Iulia și Făgăraș*. Arhiepiscop este mitropolitul.

2. *Dieceza de Oradea-mare*, episcop: Il. Sa P. Sf. Domn Dr. Demetriu Radu.

3. *Dieceza de Gherla*, episcop: Il. Sa P. Sf. Domn Dr. Vasile Hossu.

4. *Dieceza de Lugoj*: Il. Sa P. Sf. Domn Dr. Tr. V. Frențiu.

Dela întemeierea sa, an. 1700 Provincia metropolitană gr. cat. română, până azi, a avut 11 metropoliți eventual episcopi, 46 de capitolari.

A) Arhidieceza de Alba-Iulia și Făgăraș.

Arhiepiscop: Ex. Sa mitropolitul.

Canonici:

Canonic-prepozit: Il. D. Ioan M. Moldovan.

Canonic-lector: Rev. D. Simion Pop Mateiu.

Canonic-penitențiar: Rev. D. Iosif Hossu.

Canonic-cantor: Rev. D. Gavrilă Pop.

Canonic-custode: Rev. D. Victor Szmigelski.

Canonic-referendar: Rev. D. Alexandru Uilăcan.

Canonic-scolastic: Rev. D. Izidor Marcu.

Canonic-cancelar: R. D. Ștefan Pop.

Canonic-prebendat: R. D. Georgiu Muntean.

Canonic-teolog: Vasiliu Suciu.

Conzistorul arhiepiscopesc și metropolitan.

Asesori, dd. canonici susnumiți și P. O. D. Aron Papiu, Silvestru Nestor, Iuniu Brut Micu, dr. Ambrosiu Chețan, Ioan F. Negruț și dr. Alexandru Nicolescu.

Institute de învățământ.

(In Blaj).

1. *Facultatea teologică*, curs de 4 ani director: Dr. Isidor Marcu cu 9 profesori.

2. *Gimnaziul superior*. Director: Dr. Ambrosiu Chețan, profesori 18.

3. *Preparandia*. Director: Ioan F. Negruțiu, profesori 11.

4. *Scoala de aplicație*: Trei profesori.

5. *Scoala civilă și elementară de fete*. Director: Silvestru Nestor, profesoare 3, profesori 7.

6. *Scoala gr. cat. pentru învățăceii de industrie*. Director: Silvestru Nestor și învățător Valeriu Ozon, catichet dr. I. Colton.

Preoți în slujbe deosebite.

Georgiu Vlassa, protopop onorar ces. și reg. capelan castrens în penziune.

Aurel P. Florian, protopop onorar, ces. și reg. capelan castrens în penziune.

Arseniu P. Bunea, v.-protop onorar, secretar la comitetul central din Sibiu, pentru administrarea fondului școlar din fostul regiment rom. I. de graniță.

Dr. Iuliu Florian, ces. și reg. capelan castrens în Cluj.

Aurel Pop, spiritual la penitențiarul regnicolar din Aiud.

Iuniu Brut Hodoș, director la institutul de credit și economii „Patria” din Blaj.

George Darabant, prot. onorar, capelan castrens în Alba-Iulia.

Districtele protopopești.

I. *Districtul Aiudului*. Protopop: Ioan Maior. Sediul: Aiud. 27 parohii, 16 filii, 15 parohi, 10 adm. par., 23 inv. în 22 de școli, 19.086 suflete.

II. *Districtul Alba-Iuliei*. Protopop: Simeon Micu. Sediul: Alba-Iulia. 24 parohii, 8 filii, 16 parohi, 5 adm. par., 15 inv. în 14 școli. Suflete: 15.102.

III. *Districtul Almașului*. Protopop: Vasiliu I. Pop. Sediul: Sângeorgiu de Meseș. 19 parohii, 1 filie, 15 preoți, 13 învățători în 13 școli. Suflete: 11.314.

IV. *Districtul Arieșului*. Protopop: Gavril Pop. Sediul: Măhăciu. 18 parohii, 9 filii, 17 preoți, 10 învățători în 10 școli. Suflete: 10.750.

V. *Districtul Biei*. Protopop: Iosif Lita. Sediul: Iclod. 18 parohii, 4 filii, 18 preoți, 17 inv. în 14 școli. Suflete: 12.410.

VI. *Districtul Blajului*. Protopop: Georgiu Bărbat. Sediul: Blaj. 27 parohii, 2 filii, 27 preoți, 20 învățători în 19 școli. Suflete: 20.917.

VII. *Districtul Călinei*. Protopop (adm.): Ieronim Dănilă. Sediul: Cățina. 25 parohii, 2 filii, 14 învățători în 14 școli. Suflete: 19.917.

VIII. *Districtul Cichindealului*. Protopop: (vice) Simeon Moldovan. Sediul: Noul-săsesc. 18 parohii, 5 filii, 15 preoți, 4 învățători în 4 școli. Suflete: 4.201.

IX. *Districtul Clujului*. Protopop: Dr. Elie Dăian. Sediul: Cluj. 37 parohii, 40 filii, 34 preoți, 27 învățători în 23 școli. Suflete: 32.907.

X. *Districtul Cojocnei*. Protopop: Ioan Hațieganu. Sediul: Cojocno. 23 parohii, 7 filii, 21 preoți, 18 învățători în 15 școli. Suflete: 17.054.

XI. *Districtul Dârjei*. Protopop (vice): *Io-
vian Andreiu*. Sediul: Ciachi-Gârbeu, 24 pa-
rohii, 11 filii, 23 preoți, 21 învățători în 21 școale.
Suflete: 18.589.

XII. *Distrietul Diciosânmărtinului*. Protopop:
Laurențiu Pascu. Sediul: Diciosânmărtin, 15 pa-
rohii, 9 filii, 14 preoți, 2 învățători în 2 școale
(a treia școală: închisă). Suflete 7.252.

XIII. *Districtul Ernotului*. Vice-protopop: *A-
lexandru Papiu*. Sediul: Ernot, 23 parohii, 1 filie,
20 preoți, 12 învățători în 12 școale. Suflete
10.280.

XIV. *Districtul Fărăgăului*. Protopop: *Ni-
colae Solomon Aron*. Sediul: Teaca, 23 parohii,
6 filii, 12 preoți, 21 învățători în 19 școale. Su-
flete 17.008.

XV. *Districtul Giurgeului*. Adm. protopop:
Vasile Urzică. Sediul: Varviz, 10 parohii, 5
filii, 10 preoți, 9 învățători în 9 școale. Suflete:
15.975.

XVI. *Districtul Ibașfalăului*. Protopop:
George Simu. Sediul: Ibașfalău, 20 parohii,
27 filii, 18 preoți, 10 învățători în 10 școale.
Suflete: 7837.

XVII. *Districtul Indolului*. V.-protopop: *Ioan
Bucur*. Sediul: Indol, 21 parohii, 16 filii, 18
preoți, 13 învățători în 18 școale. Suflete:
12.180.

XVIII. *Districtul Ludoșului*. V.-protopop:
Vasile Suciu. Sediul: Ludoșul-de-Murăș, 21
parohii, 4 filii, 20 de preoți, 14 învățători în 15
școale. Suflete: 16.132.

XIX. *Districtul Mediașului*. Protopop: *Ioan
Moldovan*. Sediul: Mediaș, 24 parohii, 8 filii,
20 preoți, 17 învățători în 19 școale. Suflete:
9673.

XX. *Districtul Morlacei*. Protopop: *Ioan
Pop*. Sediul: Morlaca, 14 parohii, 15 filii, 13
preoți, 16 învățători în 17 școale. Suflete:
18.113.

XXI. *Districtul Murășului*. V.-protopop: *Dio-
nisie Becei*. Sediul: Bandul de câmpie, 17 pa-
rohii, 14 filii, 17 preoți, 10 învățători în 10 școa-
le. Suflete: 11.613.

XXII. *Districtul Murăș-Uioarei*. Protopop:
Emiliu Pop. Sediul: Uioara, 21 parohii, 7 filii,
20 preoți, 8 învățători în 12 școale. Suflete:
12.338.

XXIII. *Districtul Pogăcelej*. Protopop: *Ale-
xandru Târnăvean*. Sediul: Pogăceaua, 17 pa-
rohii, 3 filii, 16 preoți, 15 învățători în 16 școale.
Suflete 15.803

XXIV. *Districtul Reghinului*. Protopop: *Ari-
ton M. Popa*. Sediul: Reghinul-săsesc, 39 paro-
hii, 33 filii, 37 preoți, 28 învățători în 30 de
școale. Suflete: 21.405.

XXV. *Districtul Roșiei*. Protopop: *Iuliu M.
Montani*. Sediul: Zlatna, 15 parohii, 34 filii, 14
preoți, 8 învățători, 9 școale. Suflete: 12.157.

XXVI. *Districtul Sebeșului*. V.-protop.: *Ioan
Simu*. Sediul: Sebeșul-săsesc, 22 parohii, 24
filii, 22 preoți, 16 învățători în 15 școale. Sufle-
te: 15.933.

XXVII. *Districtul Sibiiului*. Protopop: *Ni-
colae Togan*. Sediul: Sibiu, 31 parohii, 36 filii,
28 parohii, 18 învățători în 17 școale. Suflete:
17.391.

XXVIII. *Districtul Turdei*. Protopop: *Iosif
Costin*. Sediul: Turda-nouă, 23 parohii, 1 filie,
23 preoți, 21 învățători în 20 școale. Suflete:
17.953.

XXIX. *Districtul Brașovului*. Protopop: *Moi-
se Brumboiu*. Sediul Brașov, 6 parohii, 18 filii,
6 preoți, 9 învățători în 5 școale. Suflete: 7147.

XXX. *Districtul Arpașului-de-jos*. Protopop:
Valeriu Florian. Sediul: Racovița, 13 parohii,
7 filii, 13 preoți, 12 învățători în 6 școale. Su-
flete: 6628.

Vicariatul Făgărașului

Rvss. *Iacob Popa*. Sediul: Făgăraș, 33 pa-
rohii, 19 filii, 33 preoți, 31 învățători în 22
școale. Suflete: 19.264.

Recapitulare.

În arhiepiscopia gr.-cat. română de Alba-
Iulia și Făgăraș sunt:

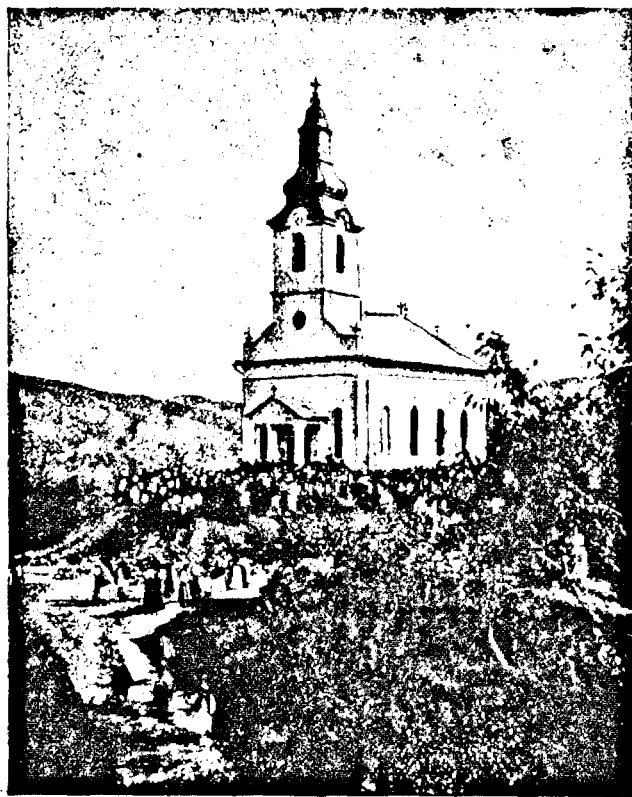
Parohii	671
Filii	465
Preoți	615 (deci 62 parohii matre vacante.)
Învățători	456
Școale	432
Suflete::	438.228

Alte însemnări din arhiepiscopia gr.-cat. română de Alba-Iulia și Făgăraș.

Teologi absolvenți și neîrotoniți în Ian.	
1913	— — — — — 30
Ascultători de teologie în anul 1913 cursu- rile I—IV, în seminatul arhiepiscopesc din Blaj	— — — — — 92
În colegiul de propagandă	— — — — — 3
În seminarul central Budapesta	— — — — — 4
Suma:	99
Elevi la preparandia din Blaj, cursurile I—IV	— — — — — 78

EMANUIL UNGUREANU, adv. în Timișoara, a dăruit sute de mii coroane pentru scopuri culturale românești.

Biserica din Ileanda mare și interiorul ei.

Fundațiuni pentru stipendii de sub administrarea capitolului din Blaj.

1. Fondul „Vancean” la 10 studenți, anual	Cor.	29. Fund. „Baron Urs”, la 10 elevi, anual	2000.—
2. Fundațiunea „Alutan”, la 10 studenți, anual	950.—	30. Fund. „G. Vaida”, la 4 studenți, anual	560.—
3. Fund. „Lazar Baldi”, la 4 stud., anual	1120.—	31. Fund. Vancea C. Arhid”, la nouă studenți, anual	1980.—
4. Fund. „Alexă Bidianu”, la 1 elev, anual	800.—	32. Fund. Vancea Sem. Junimii”, la 7 stud., anual	1400.—
5. Fund. „Ioan Bob”, la 5 studenți, anual	360.—	33. Fund. „Elie Vlassa”, la 1 stud., anual	350.—
6. Fund. „Ioan Pop Bota” la 1 stud., anual	600.—	Suma: totală: . . .	41.616.—
7. Fund. „Cercul Orăștie”, la un student anual	120.—	cari se dau anual ca stipendii la 164 de studenți români gr.-cat. din gimnaziul și mai puțini dela universități.	
8. Fund. „Ioan Chirilă”, la 7 stud., anual	100.—	NB. Cu „tipăir” din „Fundațiunea de pâne” se împărtășesc 260 gimnaziști și preparanți, iar la „Masa studenților”, beneficiază 16 inși din diferite clase.	
9. Fund. „T. Cipariu”, la 5 stud., anual	550.—		
10. Fund. „Etraim Cleh”, la 2 stud., anual	600.—		
11. Fund. „D. Cătean”, la 2 stud., anual	600.—		
12. Fund. „I. D. Danuțiu”, la 5 stud., anual	40.—		
13. Fund. „Alexandru Filip”, la 3 stud., anual	3000.—		
14. Fund. „F. Hirsch”, la 3 studenți, anual	600.—		
15. Fund. „P. C. Ioanette”, la 4 stud., anual	1800.—		
16. Fund. „Aug. Laday”, la 3 stud. univ., anual	1200.—		
17. Fund. „A. P. Liviu”, la 2 stud., anual	1600.—		
18. Fund. „Petru Maior”, la 1 stud., anual	420.—		
19. Fund. „Alexandru Micu” la doi studenți anual	120.—		
20. Fund. „Part. Moldovan”, la un student, anual	400.—		
21. Fund. „I. F. Negruțiu”, la trei studenți anual	100.—		
22. Fund. „Ioan și Eudochia Nossă”, la un student, anual	400.—		
23. Fund. „C. Papfalvi”, la un stud., anual	100.—		
24. Fund. „Dr. S. Ramontza”, la 26 elevi, anual	240.—		
25. Fund. Vasiliu Rațiu”, la 2 elevi, anual	6626.—		
26. Fund. „I. V. Rusu”, la 2 stud., anual	400.—		
27. Fund. „Alexandru St. Șulatiu”, la 25 elevi, anual	320.—		
28. Fund. „I. Târță”, la 1 stud. univ., anual	8160.—		
	200.—		

B) Dieceza de Oradea-Mare.

Episcop: Dr. Demetriu Radu.

Vicar gen. eppesc.: Dr. Florian Stan.

Membrii capitalari: Ioan Buteanu, prepozit; Dr. Florian Stan, lector; Sam. Ciceronescu, cantor; Cor. Ardelean, custode; Ilie Stan, școlastic; Dr. Corneli Bulcu, cancelar.

Institute de învățământ: a) *Gimnaziul din Beius.* Director: Vasile Ștefănică. Profesori: Basiliu Ștefănică, Traian Fărcaș, Victor Borlai, Nic. Fabian, Ioan Iepure, Ioan Bușita, Camil Selagian, dr. Constantin Pavel, Elia Stan, dr. Al. Preancu, Dr. P. Hetcon, Dr. I. Asian. *Internatul Pavelian.* Rector: Al. Nuțiu, vicerector: Silviu Tămaș, prefect: Aug. Cosma; b) *Scoalele normale din Beius.* Director: Cor. Ardelean. Profesori: Ioan Ghelan, Al. Fira; c) *Scoala civilă de fete din Beius.* Director: Vasiliu Ștefănică. Profesori și profesoare: Marta Fabian, Angela Butean, Elena Fabian, Ilie Stan, Cornelia Bușita născ. Nicola, Ioan Bușita, El. Buteanu, El. Șuteu, Cornelia Maior, Irina Ciortea. *La internatul fetițelor.* Director: Alexandru Gera. Directoară: Elisab. Stolojan. Prefectă: El. Șuteu. Guvernantă: Valeria Pavel. Spiritual: Ilie Stan. d) *Preparandia de Orade.* Director: Ioan Buteanu. Profesori: George Miculaș, Petru Tămăian, Cor. Sabo, Iul. Habermayer, I. Neworakt, N. Merza. *Internatul de băieți.* Director: Dr. Florian Stan. Vicerector: Dr. George Miculaș. Prefecți: Petru Tămăian, Lud. Vidu, Aug. Magyar.

Protopopiatele.

I. *Protopopiatul Orăzii-mari.* Protopop: Ioan Genț. Sedin: Olosig. 14 parohii, 15 preoți, 14 cantori-docenți în 13 școli.

II. *Protopopiatul Boroș-Sebeșului*. Protopop: *Demetru Nyisztor*. Sediul: Bogsig, 3 parohii, 2 învățători în 2 școale.

III. *Protopopiatul Măcăului*. Protop. *George Maior* not. distr. Sediul: Șeitin, 3 parohii, 3 preoți, 5 cantori-docenți în 3 școale.

IV. *Protopopiatul Șimandului*. Protopop: *Augustin Târziu*. Sediul: Chereluș, 5 parohii, 6 preoți, 6 cantori-docenți în 5 școale.

V. *Protopopiatul Șiriei*. Protopop: *Demetriu Nistor*. Sediul: Bocșag, 7 parohii, 7 preoți, 3 cantori-docenți în 3 școale.

VI. *Protopopiatul Bărcăului*. Protopop: *Romul Buzila*. Sediul: Fărnaș, 15 parohii, 14 preoți, 6 cantori-docenți în 7 școale.

VII. *Protopopiatul Luncei*. Protopop: *Vasile Tamaș*. Sediul: Popești, 10 parohii, 10 preoți, 6 c.-docenți în 7 școale.

VIII. *Protopopiatul Beiușului*. Protopop: *Coriolan Ardelean*. Sediul: Beius, 14 parohii, 14 preoți, 10 c.-docenți în 11 școale.

IX. *Protopopiatul Holodului*. V.-protopop: *Ioan Papp*. Sediul: Holód, 9 parohii, 8 preoți, 6 c.-docenți în 6 școale.

X. *Protopopiatul Crișului*. V.-protopop: *Dr. Paul Lauran*. Sediul: Vadu, 9 parohii, 9 preoți 5 docenți în 5 școale.

XI. *Protopopiatul Letei* cu 10 parohii și 10 școale; XII. *Protopopiatul Vasadului* cu 8 parohii și 8 școale. — au fost incorporate noiei dieceze gr. cat. maghiare de Hajdudorogh.

XIII. *Protopopiatul Supurului*. V.-protopop: *Ioan Selagian*. Sediul: Medisa, 10 parohii, 11 preoți, 8 c.-docenți în 8 școale.

XIV. *Protop. Ardasatului*. Vice-protopop: *George Șuta*. Sediul: Borlesti, 8 parohii, 8 preoți, 7 c.-doc. în 8 școale.

XV. *Protopopiatul Mădărașului*. V.-protopop *Ludovic Mărcuș*. Sediul: Pescari, 5 parohii, 5 preoți, 4 c.-doc. în 4 școale.

XVI. *Protopopiatul Careilor*. Din acest protopiat, afară de Istrău și Sânmiclaus, toate parohiile au fost incorporate la Hajdudorogh: Adm. prot. *Alexandru Grama*.

XVII. *Protopopiatul Szamosköz*. V.-protop. *Sipos*. Sediul: Pomi, 9 parohii, 9 preoți, 8 c.-docenți în 11 școale.

Recapitulare.

Dieceza de Oradea-mare numără:

Parohii	122
Preoți, coop.	129
Cantori-docenți	90
Școale	93
Suflete	91.593

C) DIECEZA DE GHERLA.

Episcop: P. S. Sa Dr. *Vasile Hossu*, prelat papal.

Membri capitulari: *Alexandru Bene*, prepozit; *Ioan Georgiu*, lector; *Ioan Ilie* custode; *Ioan Ivașca*, școlastic; Dr. *Oct. Domide*, cancelar.

Institute de învățământ: a) *Facultate teologică*, director: *Ioan Georgiu*. Profesori: Dr. *Petru Fabian*, *Vasile Pordea*, Dr. *Victor Bojor*, Dr. *Alexandru Ghetie*. La seminar: *Spiritual*: Dr. *Octavian Domide*. b) *Preparandia*, director: *Alexandru Bene*, profesori: *Ilarie Boroș*, *Iosif Demian*, *Teodor Morariu*, *Iustin Péter*, *Iuliu Venus*, *Ioan Boieru*, *I. Beran*; c) *Gimnaziul din Năsăud*, director: *Ioan Ghetie*, profesori: *Gavril Scridon*, *Georgiu Pietos*, *Iacob Pop*, *Emil Domide*, *Alex. Haliță*, *I. Păcurariu*, *Virg. Sotropa*, *Emil Ștefanuț*, *T. Simon*, Dr. *A. Pteanou*, *Ștefan Scridon*. V. *Bichigean*, *Vasile Meruțiu*. d) *Alumneul din Sighetul-Marmației*. Director: *Tit. Bud.* Prefect de studii: *Vasile Jeniczky*.

Protopopiatele.

I. *Protopopiatul Gherlei*. V.-protopop: *Alex. Leményi*. Sediul: Gherla, 13 parohii, 12 preoți, 13 c.-docenți în 13 școale.

II. *Protop. Sân-Mărgitei*. Adm.-protop.: *Baziliu Neamțiu*. Sediul: Mica, 11 parohii, 11 preoți, 10 c.-docenți în 9 școale.

III. *Protop. Căcăului*. V.-protopop: *Ioan Belle*. 12 parohii, 13 preoți, 8 c.-docenți în 8 școale.

IV. *Protop. Reteagului*. Adm.-protopop: *Ioan Goron*. Sediul: Cușdioara, 11 parohii, 12 preoți, 10 c.-docenți în 9 școale.

V. *Protop. Ciceu-Cristurului*. Adm.-protop.: *Gregoriu Puscar*. Sediul: Betlean, 10 parohii, 10 preoți, 10 c.-doc. în 10 școale.

VI. *Protop. Bethleanului*. V.-protopop: *Mih. Făgărășian*. Sediul: Tăurea, 14 parohii, 15 preoți, 10 c.-doc. în 9 școale.

VII. *Protop. Lăpușului*. Adm. protop.: *Basiliiu Muste*. Sediul: Lăpușul ung. 12 parohii, 12 preoți, 5 școale.

VIII. *Protop. Olpretului*. Adm. protop.: *Alexandru Pop*. Sediul: Buduș, 12 parohii, 12 preoți, 7 c.-doc. în 7 școale.

IX. *Protop. Vadului*. Adm. protop.: *Sim. Petricea*. Sediul: Simișna, 9 parohii, 9 preoți, 8 c.-doc. în 8 școale.

X. *Protop. Surducului*. Adm. Protop.: *Basiliiu Pop*. Sediul: Cristolțel, 13 parohii, 13 preoți 12 c.-doc. în 12 școale.

XI. *Protop. Buzei*. Adm. protop.: *Petru Kerestes*. Sediul: Buza, 14 parohii, 13 preoți, 12 c.-doc. în 12 școale.

XII. Protop. Giulei. Adm. protop.: *Ioan Moldovan*. Sediul: Ascileul-mic. 11 parohii, 12 preoți, 9 c.-docenți în 9 școale.

XIII. Protop. Logiardului. Adm. protop.: *Sabin Coroian*. Sediul: Doboca. 12 parohii, 12 preoți, 5 c.-doc. în 5 școale.

XIV. Protop. Secului. V.-protopop: *Vasile Puscar*. Sediul: Sân-Jude. 16 parohii, 18 preoți, 11 c.-docenți în 11 școale.

XV. Vicariatul Rodnei. Vicar foraneu: *Ciril Deac*. Sediul: Năsăud. 31 parohii, 33 preoți, 65 c.-docenți în 31 de școale.

XVI. Protop. Budacului. Adm. protop.: *Ioan Pop*. Sediul: Nusalău. 9 parohii, 10 preoți, 14 c.-docenți în 9 școale.

XVII. Protop. Bistriței. Adm. protop.: *Gerassim Domide*. Sediul: Bistrița. 15 parohii, 16 preoți, 17 c.-docenți în 14 școale.

XVIII. Protop. Cicmanului. Adm. protop.: *Ioan Paul*. Sediul: Letca. 12 parohii, 12 preoți, 10 c.-docenți în 10 școale.

XIX. Protop. Năpradei. V.-protopop: *Ioan Cheseli*. Sediul: Năpradea. 9 parohii, 9 preoți, 8 c.-docenți în 8 școale.

XX. Protop. Mănăsturului. Adm. protop.: *Ioan Pop*. Sediul: Cernesti. 12 parohii, 6 c.-docenți în 6 școale.

XXI. Protop. Mireșului-Mare. V.-protopop: *Ioan Nistor*. Sediul: Selsig. 9 parohii, 9 preoți, 9 c.-docenți în 9 școale.

XXII. Protop. Șomcutei. V.-protopop: *Ioan Serb*. Sediul: Șomcuta-mare. 12 parohii, 13 preoți, 11 c.-docenți în 10 școale.

Vicariatul Silvaniei.

XXIII. Protop. Ipului. Vacant. Sediul: Almaș. 9 parohii, 8 preoți, 9 c.-docenți în 9 școale.

XXIV. Protop. Crasnei. Protopop: *Alimpu Barbulovici*. Sediul: Șimleu. 11 parohii, 10 preoți, 10 c.-docenți în 10 școale.

XXV. Protop. Vălcăului. Protop.: (vezi protopopiatul Crasnei). 9 parohii, 9 preoți, 8 c.-doc. în 8 școale.

XXVI. Protop. Periceului. Vice-protopop: *Ioan Papiriu Pop*. Sediul: Siciu. 9 parohii, 9 preoți, 8 doc. în 8 școale.

XXVII. Protop. Oartei. V.-protopop: *Leon Maior*. Sediul: Chilioara. 8 parohii, 8 preoți, 8 c.-doc. în 8 școale.

XXVIII. Protop. Bedului. Vice-protopop: *Teodor Pop*. Sediul: Ortelec. 11 parohii, 11 preoți, 10 docenți în 10 școale.

XXIX. Protop. Erului. V.-protopop: *Gregor Pop*. Sediul: Uinimăt. 7 parohii, 7 preoți, 7 c.-docenți în 7 școale.

XXX. Protop. Băseștilor. Vice-protopop: *Alexiu Varna*. Sediul: Asuagiul-de-sus. 14 parohii, 14 preoți, 11 c.-docenți în 11 școale.

XXXI. Protop. Notigului. Vice-prot.: *Gavril Cherebeș*. Sediul: Someșodorheiu. 12 parohii, 12 preoți, 10 c.-docenți în 10 școale.

XXXII. Protop. Samsondului. Adm. protopopesc: *Gavril Vaida*. Sediul: Bobota. 11 parohii, 11 preoți, 11 c.-doc. în 11 școale.

XXXIII. Protop. Sărvadului. Vice-protopop: *Demetriu Coroian*. Sediul: Santău. 12 parohii, 12 preoți, 8 c.-docenți în 8 școale.

XXXIV. Protop. Oasului. Adm. protopop: *Iuliu Darabant*. Sediul: Boinești. 13 parohii, 14 preoți, 14 c.-docenți în 13 școale.

XXXV. Protop. Baia-sprie. Adm. protop.: *Avram Breban*. Sediul: Mocira. 7 parohii, 9 preoți, 7 c.-docenți în 7 școale.

XXXVI. Protop. Baiei-mari. Adm. protopop: (Vezi protop. Baia-sprie). 9 parohii, 9 preoți, 9 c.-docenți în 9 școale.

XXXVII. Protop. Sătmăruului. Vice-protopop: *Ambrosiu Pop*. Sediul: Craiu-Dorolțiu. 5 parohii, 6 preoți, 6 c.-docenți în 5 școale.

XXXVIII. Protop. Seinului. Vice-protopop: *Iosif Ioan Leményi*. Sediul: Apa. 8 parohii, 8 preoți, 8 c.-docenți în 8 școale.

XXXIX. Protop. Turțului. Vice-protopop: *Antoniu Covaciu*. Sediul: Tarna-mare. 5 parohii, 8 preoți, 6 c.-docenți în 4 școale.

Vicariatul Maramurășului.

XL. Protop. Izei. V.-protopop: *Ioan Ivașco*. Sediul: Rozavlea. 7 parohii, 7 preoți, 6 c.-doc. în 6 școale.

XLI. Protop. Iodului. V.-protopop.: (Vezi protop. Izei). 7 parohii, 8 preoți, 8 c.-docenți în 7 școale.

XLII. Protop. Coseului. Adm. protopop: *Stefan Anderco*. Sediul: Oncești. 8 parohii, 8 preoți, 10 c.-docenți în 8 școale.

XLIII. Protop. Marei. Adm. protop.: *Petru Birlea*. Sediul: Berbești. 7 parohii, 10 preoți, 7 c.-docenți în 7 școale.

XLIV. Protop. Sigetului. Vicar: *Tit Bud*. Sediul: Siget. 11 parohii, 12 preoți, 9 c.-docenți în 9 școale.

XLV. Protop. Vișăului. Adm. protop.: *Iuliu Dragoș*. Sediul: Vișeu-de-mijloc. 9 parohii, 9 preoți, 8 c.-docenți în 8 școale.

Deci în dieceza de Gherla s'au aflat (după datele „Căl. Unirei” din 1905, căci la alte date n'am putut ajunge. Dar de atunci multe se vor fi schimbat.):

Suflete	512.261
Protopopiate	46
Parohii	495
Preoți	503
Cantor-docenți	419
Școale	416

D) DIECEZA DE LUGOJ.

Episcop: Dr. Valeriu Tr. Frențiu.

Membrii capitulari: Ioan Boros, prepozit; Benjamin Densușian, lector; Ioan Madincea, custode; Nicolae Nestor, școlastic; George Popovici, Dr. Iacob Radu.

Protopopiatele.

I. *Protop. Lugoșului.* Protopop: *Ioan Tiucu.* Sediul: Lugoj. 9 parohii, 11 preoți, 9 c.-docenți în 8 școale.

II. *Protop. Buziașului.* Protopop: *Dr. Danila Fireza.* Sediul: Racovița. 6 parohii, 7 preoți, 4 inv. în 4 școale.

III. *Protop. Vermesului.* Protop. *Nicolau Bolboacă.* Sediul: Vermes. 7 parohii, 7 preoți, 7 doc. în 7 școale.

IV. *Protop. Timișoarei.* Protop.: *Dr. Laurean Luca.* Sediul: Arad. 9 parohii, 9 preoți, 4 doc. în 4 școale.

V. *Protop. Ciucovei.* Adm. protop.: *Mihail Jivanca.* Sediul: Petromân. 7 parohii, 7 preoți, 7 docenți în 7 școale.

VI. *Protop. Torontalului.* Protop.: *Georgiu Muntean.* Sediul: Comloșul-mare. 6 parohii, 6 preoți, 6 docenți în 6 școale.

VII. *Protop. Oravitei.* Protop.: (vacant). Sediul Oravița. 8 parohii, 8 preoți, 7 docenți în 5 școale.

VIII. *Protop. Bogșei.* Protopop: (vacant). Sediul: Bogșa. 7 parohii, 7 preoți, 6 doc. în 6 școale.

IX. *Protop. Vărădiei.* Protopop: (vacant). Sediul: Varadia. 7 parohii, 8 preoți, 5 docenți în 5 școale.

X. *Protop. Hunedoarei.* Protopop: *Ioan Pop.* Sediul: Hunedoara. 12 parohii, 6 preoți (!) 1 docenț (!) în 1 școală.

XI. *Protop. Bobârnei.* Protopop: *Iosif Stupinean.* Sediul: Săcărâmb. 9 parohii, 9 preoți, 1 doc. în 1 școală.

XII. *Protop. Cudșirului.* Adm. protopop: *Iosif Petean.* Sediul: Orăștie. 14 parohii, 14 preoți, 1 învățător în 1 școală.

XIII. *Protop. Hălmașului.* Protop.: *Constantin Pop.* Sediul: Baia-de-Criș. 6 parohii, 6 preoți nici un învățător, nici o școală.

XIV. *Vicariatul Hașegului.* Vicar: *Teofil Crișan.* Sediul: Petroșeni. 26 parohii, 23 preoți, 9 învățători în 9 școale.

XV. *Protop. Jiului.* Protop.: *Ștefan Radic.* Sediul: Petroșeni. 17 parohii, 18 preoți, 7 doc. în 7 școli.

XVI. *Protop. Ulpia Traiană.* Protop.: *Nicolae Muntean.* Sediul: Grădiste (Vârheș). 14 parohii, 12 preoți, 8 docenți în 8 școale.

Protopopiate	16
Parohii	164
Preoți	157
Docenți	70
Școale	76
Suflete	103.369

Rezumat.

Provincia metropolitană gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, în arhiepiscopie și în cele trei dieceze numără:

Protopresbiterate	110
Parohii	1415
Preoți	1087
Învățători	1086
Școale	1085
Suflete la	1.300.000

PARTEA LITERARĂ.

Cântec barbar.

De G. COȘBUC.

Voi lași dădători de porunci,
Mai râdeți! Nevolnică turmă,
Mai râdeți, că-i răsul din urmă!
S'apropie ziua! Și-atunci
Vedea-veți, sălbateci barbari,
Câmpiile voastre 'necate
De vuetul multor armate,
Ca vuetul apelor mari —
Veni-vom ca 'n ziua de-apoi;
Va plânge cu hohote zarea
De cară, de cai, de strigarea
Multimei pornite spre voi!

Eși-vor din negru pământ
In zale de-argint cavalerii
Puternici ca grindina verii,
Și roibii cu nările 'n vânt
Vor trece 'n sălbatec galop
Spre Roma! Și miei vor fi lei,
Fugi-vor de spaimă miseii
Spre Roma! Călcând pe cohorti
Răsbii-ți-vom colosul de-aproape
Și nu vă fi cine să 'ngroape
Multimea cea mare de morți!

Din Istru vom face părau,
Să-l umpli, Romane, cu sânge,
Cu lacrimi pe care le-or plânge,
Nevestele neamului tău!
Și nu vei putea să mai pui
In siruri înfrânta-ți armată,
Și-om face să fie odată
Toți corbii și lupii sătuli!
Căci vultur să fii, un colos,
Cu aripi de rezezi furtune
Și cuibul în cer de 'ai pune:
De-acolo noi da-te-vom jos!

Ce-i viu slăsia-vom in dinți;
Aprinde-vom templele tale;
Vom naște-pustiul in cale;
Vom luce pe-ai voștri părinți
S'ascundă trușășul lor chip
In togă, plângând de rușine,
I-om trece sub furci caudine,
I-om pune cu fruntea 'n nisip.
Și fără de milă, călăi,
In fașe strivi-vom poporul,
Și mândri vom pune piciorul,
Pe gâtul 'mpărăților tăi!

Vom face cât cerul de 'nalt
Mormantul cadavrelor crunte
Și munte vom pune pe puncte
Și ceriului da-vom asalt.
Pe-al vostru Zamolxe-pigmeu
L-om prinde de barbă 'nhățându-l
Cu tronu-i cu tot răsturnându-l
Din cer, căci acel Dumnezeu
Ce lasă pe-al vostru nămant
Să crească atâta urgie,
Acela nu poate să fie
Nici mare, nici tare, nici slănt.

Ah, dac'am putea măsura
Pe cât ni-e de plină măsura.
Vedea-veți ce multă ni-e ura,
In ziua din urmă a tă!
Că dacă voi toți ați muri
De spaimetele morții 'nainte
De-al nostru sosit, din morminte
V'am scoate de-orunde veți fi!
Și răsbunătoarelor sorti
Le-am face cu palma dreptate
Scurpându-ți ne fii tăi morți!
Căci tetele voastre le-am bate,

(„Balade și lăle”).

Aurel Vlaicu

De Z. BĂRSAN.

Din înălțimile la cari l-a ridicat geniul său, a căzut și s'a sfărâmat cel despre care se credea, că n'are să cadă niciodată! Un Vultur răsărit din sufletul sbuciumat al neamului nostru, îmbrățișat și alintat de înălțimi, un copil, pe care văzduhurile l-au lăsat să se joace, scăldat în frumoasele amurguri ale țării, un supra-om, ursit să se ridice mai sus decât toți, să se apropie de bolta albastră și să ne înalțe cu el inimile îngrijorate, să ni le boteze în apa limpede a seninului, la care nu se poate ridica omul de toate zilele.

Uimise într'atâta conștiința mulțimii prin ingenioasa sa invenție și prin sborurile lui îndrăznețe și fără pereche, încât toată lumea credea că acest făt-frumos e protejat de-o mână supranaturală.

Cu ce mândrie ne uitam la el, cum îl admiram, cum îl adorăm, cum ne încălzia gândul că e al nostru, că din mijlocul nostru s'a ridicat șoimul acela, care ne făcea cu mâna de sus și ne chema la dânsul. Și în ceasurile noastre de liniște și singurătate cum vorbiam de el, copii și bătrâni, cum îl iubiam și cum ne obișnuisem să-l vedem ca pe cel mai ales de Dumnezeu neamului, să se ridice și să spuie cerurilor că și noi, poporul cel mai sbuciumat de pe pământ, suntem vrednici de înălțimi luminate de soare, că și noi știm să ne facem aripi și să ne smulgem din noroiul, în care mulți ar vrea să ne știe!

Aurel Vlaicu a fost cel dintâi, care ne-a ridicat inimile, care ne-a spulberat ceața de pe ochi și ne-a făcut să ne uităm departe și să ne pierdem în înălțimile nemărginirii. Geniul neamului nostru nu s'a manifestat niciodată cu o mai mare putere și îndrăzneală, și mândria scăldată în lacrimi de admirație nimeni n'a știut să ne-o stârnească mai mult, ca acest fiu intrupat din brazda pământului ardelean și dăruit de Dumnezeu cu dorul de-a cuceri zărite necucerite.

Cine n'a lăcrimat văzându-l cum se deslipește de pământ, cum se înalță și nu se mai

vede... și iar se vede că să se topească iar în lumina zărilor aprinse ale apusurilor de soare? Sufletul cui nu s'a ridicat cu dânsul în nemărginirile țării? Cui nu i-a stat inima în loc în fața îndrăznețelor sale jocuri ne mai pomenite de pământul nostru amorțit? Cine n'a zis, privindu-i jucăria genială cum se înalță și se coboară și se lasă pe-o parte și pe alta — plăsmuire a tot ce a intruchipat omul mai frumos și mai măreț, minunea minunilor de când e cerul și pământul — cine n'a zis „Doamne ajută-i!” și nu și-a făcut cruce, văzându-o cum se răsfață în apele nețărnuite ale înălțimilor? Și cine n'a alergat înaintea lui, văzându-l că se coboară, cine n'a simțit că din înălțimi el aduce inima fiecăruia, pe care ne-o furase cu dânsul și ne-o redă mai caldă, mai însuflețită, mai mândră și mai plină de credință în trăinicia neamului din care s'a născut acest mare copil cuceritor al plaiurilor neumblate? Cine nu l-a sărutat și cine nu l-ar fi sărutat și nu l-ar fi topit în focul îmbrățișerilor în momentul când săria iarăș pe pământ din nacela vrăjită în care ne ridicase pe toți și ne plimbase pe sub poalele norilor încremeniți? Cine nu se închina cu admirație în fața lui, când îl vedeam venind pe lângă mașină, încunjuraț de soldați, de oameni și de copii, mai ales de copii!... cu mersul său ușor de par'că de-abia atingea pământul — era făcut să sboare, nu să umble, — cine nu rămânea uimit când privindu-l se gândia de unde s'a ridicat, cât s'a ridicat și din ce depărțări înalte ni-l aduce Dumnezeu iarăș și iarăș întreg și sănătos și copil, așa cum a fost Vlaicu întotdeauna!?

Și în vreme ce știrile gazetelor ne aduceau vești din toate unghiurile lumii, că frați de-ai lui de pretutuindenii, colindători îndrăzneți ai nemărginirii, cad unul câte unul, ca niște stele cari lasă urme luminoase în văzduhul întunecat încă al științei și al îndrăznelei omenestii, Aurel Vlaicu se juca mândru și din zi în zi mai mare și mai stăpân pe apele văzdu-

lului, răsbătea țările, incremenite par'că de puterea minții și de curajul acestui fecior fermecat, venit de departe de jos și ursit să se ridice până la cer.

În vreme ce frații lui din toată lumea își plăteau cu viața îndrăzneala avânturilor lor, Aurel Vlaicu, ocrotit par'că de un zeu nevăzut, se ridica tot mai sus în uimirea țării, apărea la Viena pe câmpul dela Aspern, înălțând faima numelui de român în lupta aceea cu neamurile luminate ale apusului, din care eși învingător — și coborând de acolo asupra plaiurilor românești din Ardeal și Bucovina, cutremura inimile fraților noștri uitați de Dumnezeu și le ridica cu el sus..., inimi cari n'au știut niciodată ce e înălțimea curată a cerului.

A fost o Provedință care ni l-a ținut, un Dumnezeu, care ni l-a păzit și care l-a călăuzit și l-a îndemnat să risipească neamului de pretutindenți din darurile pe cari el i le-a dat.

A fost și va rămânea un apostol în cel mai larg înțeles al cuvântului, un apostol, care prin fapte de-o îndrăzneală mitică a sguduit, a trezit și a înălțat inimile amortite ale neamului său.

A fost un Dumnezeu care ni l-a ținut, ca să-l vedem cu toții. Să ne închinăm cu smerenie în fața Lui și să-l mulțumim. El ni l-a trimis ca să ne arate tot ce ne-a arătat. Și mult ne-a arătat copilul trimis de Dumnezeu. O să ne dăm într-o zi seamă de asta!...

În vreme ce frații lui se răriau prin toate unghiurile lumii, Aurel Vlaicu porni pe urma oștirilor românești, ca să le ia apoi înaintea trecând Dunărea și sărutând cu ochii lui de vultur pământul dușman. Nimeni nu-l chemase. Simțise el că trebuie să meargă acolo și s'a dus!...

„N'am putut să mai stau acasă”! le-a spus camarazilor aviatori militari. Foarte semnificativ! Un suflet de erou, care nu-și mai putea găsi odihnă. Trebuia să fie în rând cu eroii! Și s'a dus acolo. Nu chemat nimeni și s'a dus!... Să nu uităm aceasta!!

Stelele aviației se rostogoleau și cădeau, azi una, mâine alta, și noi ne uităm la Luceafărul nostru și-l admirăm în înălțime. În min-

tea noastră el nu putea să fie decât sus, veșnic mai sus... O putere de vraje îl înconjura pe acest îndrăzneț. Așa credeam, așa ajunsesem să credem. Era mașina lui, el o plămuisse, el o întruchipase. O cunoștea și-l cunoștea. Și știa fiecare sârmă, fiecare rotiță, fiecare șurub, fiecare bucățică de pânză. Vorbise cu fiecare. — O, ce frumos știa el să vorbească cu toate! — le mângâiase, le netezise, le alintase, le dăduse viață din viața ochilor lui cuminti și putere din puterea sufletului lui... și le legase pe toate la un loc și el se legase de toate cu dragoste de părinte, cu inimă de voinic și cu cinstea cu care se leagă frații de cruce!

Când îl vedeam făcând virajurile, cari vor rămânea deapaururi neuitate, nu ne mai înspăimântam. Il știam pe el acolo, stăpân pe tot ce cârmuiește, el era mașina și mașina era el, erau una, și noi cari îl cunoșteam, știam bine câtă putere de geniu avea când era să facă și să conducă o mașină. Un mare mecanic și un mare pilot și pe deasupra o putere divină ni-l ținea și ni-l apăra de toate!

Ajunseserăm să credem că mai curând vor cădea stelele cerului, decât să cadă el! Într'atâta uitasem în fața lui că omul e om, oricât ar fi de cutezător!...

Cine-ar fi crezut vreodată?!...

Ziua aceea de Sâmbătă va rămânea deapaururi o zi mare pentru neamul nostru. S'a ales cel mai îndrăzneț gând, care ne-a stăpânit și ne va stăpâni. S'a ales, dar n'a căzut! A căzut pământul care l-a adăpostit. S'a coborât pământul la pământ ca să se facă una. Cândul s'a ridicat în sus și tot mai sus, strălucitor ca soarele care apunea, mândru ca un vultur năprasnic și curat ca un Dumnezeu! Zi de jale și de nădejde, de jale și de credință, de jale și de deșteptare a sufletelor românești de pretutindenți!

Să plângem și să nu lăngem. Să ne închinăm în față gândului lui! Prea era frumos, prea era mare în el însuși ca să mai poată duce pe aripi pământ și materie. Le-a lăsat să cadă; gândul s'a dus înainte...

Un fulger care s'a lăsat năprasnic pe toată suflarea românească. A trecut muntii și-a sgu-

dui Ardealul până 'n temelii, Ardealul în plină sărbătoare! Așa a primit vestea despre marele gând, care a trecut peste Carpați cu prețul unei așa de mari jertfe. Așa se și cădea să primească vestea aceasta. În plină sărbătoare!... Sărbătoare să fie ceasul, în care se va pomeni de gândul celui ce l-a purtat! El a făcut totul ca să ni-l arete. Toată viața lui și-a jertfit-o, ca să ni-l arete! Par'c'ar fi zis: „Uite, mă desfac de el, îl las sus în lumina soarelui, ca să-l vedeți mai bine!”

Zi de Sâmbătă, zi de care marele dispărut s'a ferit întotdeauna. S'a temut de tine, te-a ocolit și la urmă tot el te-a sfințit prin moartea lui măreață.

Sau poate a fost o răsbunare a ta!? Adevărul rămâne unul singur: vei fi pomenită în vecii vecilor, tu și sărbătoarea Asociațiunii dela Orăștie, unde a voit el să se ducă!

Și par'că toate semnele din lume s'au adunat atunci să-l oprească. Dar el nu le-a știut, nici nu trebuia să le știe! Era ziua împlinirii scrisului lui, era ziua hotărâtă din începuturi ca el să-și spuie marele gând care-l stăpânea de mult.

Ce i-ar fi folosit acestui om hotărât să știe că bătrânul lui tată, care nici nu bănuia că fiul său are de gând să treacă munții, toată Vinerea noaptea și toată ziua de Sâmbătă s'a simțit trudit și obsedat de-o căruță cu oștei, roatele și osiile negre, pe care veșnic o vedea înaintea ochilor.

„M'am sculat din pat Vinerea noaptea — îmi spunea bătrânul — și încet ca să nu-i trezesc pe ceilalți am ieșit în curte, doar-doar voiu pierde din ochi căruța aceea, care nu-mi mai dă pace. Și n'a fost chip... Și-a doua zi, Sâmbătă, toată ziua...”

Un prieten intim a visat Vinerea noaptea un cosciug, care alerga între două automobile pe drumul dela Ploești spre Câmpina!

„...La o înălțime de 500 m. când a fost semnalat în zare — spune primarul dela Bănești, care l-a văzut — aparatul a început să rotească în cercuri mici atât de îndrăznețe, încât îți făcea impresia că se va frânge în două. În acest moment aparatul s'a înclinat sub (0) grade și a început să alunece pe

aripi în linie perpendiculară, patinând până la o înălțime de 50—60 m. dela pământ, când Vlaicu printr'o manevră disperată a cârmelor... etc. etc...”

Așa l-am văzut eu în vis Sâmbătă după amiazi între orele 3¹/₂ și 4, cu câteva minute după plecarea lui dela Cotroceni. Exact așa cum spune că s'a întâmplat. Un vis în care s'a prevăzut catastrofa. L-am văzut dispărând în frunzișul unor vârșuri de arbori. Imi sună și acum în urechi motorul, pe care l-am auzit prin vis urlând în disperarea căderii. Și nu știam nimic nici despre sborul lui, nici despre intenția de-a trece munții!

O altă persoană din București, foarte de aproape a lui, privind pe fereastră l-a văzut căzând chiar în vremea când el a căzut în adevăr la poalele munților. A tipat și și-a ascuns fața cu mâinile!

Foarte ciudate semnele acestea! Dar semnele rămân semne și adevărul rămân eunul singur:

În anul 1913, în ziua de Sâmbătă, zi de care el s'a ferit întotdeauna, la 31 August, adică la 13 Septembrie st. n., Aurel Vlaicu pleacă de pe câmpul Cotrocenilor cu marele gând de-a trece munții. Aterisează la Buda lângă șosea aproape de km. 13. Încearcă de trei ori să se ridice, cu mare greutate își ia în sfârșit sborul și după câteva minute — poate după 13 — se prăbușește din înălțime cu aparatul și moare!

Era în etate de 31 ani!!

După o viață de muncă și de trudă, pe care a trăit-o la București, după ce a luptat cu toate mizeriile, pe cari dl Pătrășcanu le-a descris — și bine a făcut că le-a scris, ca să rămână și să se știe, — după ce cu multe umilințe și cu multe lacrimi amare a eșit biruitor și s'a ridicat unde a voit să se ridice și unde am voit să-l vedem toți cari am crezut în el — Aurel Vlaicu i-a iertat pe acei răi, pe acei puțini răi, cari vor sta veșnic cu capul în pământ de rușine, dacă mai au un strop de conștiință, i-a iertat în fața nemărginitei lumi, care l-a prețuit și l-a iubit, dela Palat până la

cele mai umile căscioare din Ardeal și Bucovina.

Moartea lui măreață și plină de înțeles a cutremurat toate plaiurile românești și înmormântarea lui a fost fără asemănare în viața Bucureștilor. S'a văzut atunci în revărsarea aceea de lume, care năvălia din toate părțile, care umpluse trotoarele și stradele, care se ridicase pe case și prin turnurile bisericilor, înfiorată de coruri și muzici — s'a văzut că fiecare, dela copil până la moșneag, dela boier până la muncitorul de toate zilele — e pătruns de mare durere și varsă lacrimi de profundă părere de rău după un mare om, pe care l-a pierdut neamul nostru. Aeroplanele cari jeleau în rotiri uriașe pe deasupra convoiului dădeau acestei înmormântări o solemnitate înfiorător de măreață!

Așa l-a petrecut lumea pe cel care se ducea la locuința de veci, cu „Virtutea militară” pe piept, cea mai mare cinste pe care țara poate s'o dea eroilor!

La groapă toată lumea a căzut în genunchi, un cor cânta imnul „La arme!” al dragului St. O. Iosif, pe când o mână de frate din Ardeal pune lângă sicriul lui Aurel Vlaicu o bucată de glie adusă de-acasă, ca să-i potolească dorul de ai săi și să i se împlinească marele vis pentru care și-a jertfit viața.

Așa ne-am despărțit de el în apusul soarelui. Și nu ne-am despărțit, nu! El n'are să moară niciodată. Ca un munte care s'ar ridica până 'n cer! Nu moarte muntele!

Nu în jos! În sus te vom vedea pe tine deapauri. N'are putere pământul să te ascundă sufletelor noastre. Nu poate să te acopere, adune-și țărâna lut neagră zi cu zi, an cu an și ani nenumărați... Deie-și drumul furtunelor și viscoalelor și ploilor și chiar de și-ar revărsa mările și și-ar fărâma munții, tot nu va putea să te acopere!

Prea te-ai trudit să te ridici în sus, prea ai fost sus și gândul tău prea a fost mare ca pământul acesta să te mai poată ascunde.

Să ne ridicăm frunțile cu toții! Acolo-i țara lui, acolo în albastru! Zadarnic îl veți căuta în jos. Acolo sus! Acolo e gândul lui cel mare! Ridicați-vă frunțile!

Nu-l vedeți? Nu-l auziți cum se joacă prin văzduh? Faceți-vă ochii mari și priviți! O să-l vedeți acolo stăpân și va stăpâni până va dăinui neamul nostru așa de greu încercat.

N'a putut să plece dintre noi fără să ne arete drumul. I-a fost scris lui să ni-l arete. Un om care a muncit toată viața. A vorbit o singură dată! Acum a vorbit!!

Eroule! Ce frică îți era că ai să mori ca toată lumea! Și Dumnezeu care te iubia, ți-a auzit sufletul și nu te-a lăsat să mori ca toată lumea!

Nu! Erai ursit din începuturi să sfințești pământul țării prin moartea ta grozavă! Să-l sguđui și să-i îndrepti privirile spre unde-ai vrut tu să te duci.

Ridicați-vă frunțile! Acolo sus e el și veți fi, căutați-l acolo și-l veți găsi întotdeauna și voi și copiii copiilor voștri. Acolo în lumină soarelui: Era copilul soarelui rupt din sufletul neamului nostru!

Mângâiați-vă părinți mult încercați! Uitați-vă în sus! O, cât veți avea să vă uitați în zare de pe prispa casei voastre și cum o să-l așteptați! El nu va mai veni. Doar soarele vă va arde fețele ostenite. Și în milioanele lui de raze se va coborî să mângâie sufletul îndurerat al neamului, pentru care așa de eroic a știut să moară dragul și scumpul vostru copil.

Du-te și te culcă soare bătrân! Du-te și te odihnește! Vei avea de lucru; vei avea să te fărâmi în milioane de părți ca să mângâie milioanele de suflete, cari vor plânge pe prispele sărace ale neamului nostru de pretutindeni!

Du-te și te culcă! Numai tu l-ai cunoscut. Numai tu poți de-acum înainte să duci mângâierea!

(„Luceafărul”).

Ecce Homo^{*)}

Un cuvânt de actualitate al lui Avram Iancu.

Comunicat de S. C. DAN.

Acuma, când în politica noastră se vorbește foarte mult de „unitate în sentimente”, acuma când din toate părțile ni-se aruncă vorba — ca un păcat — că vom înnoirea stărilor dela 1848, este interesantă și actuală scrisoarea ce urmează mai la vale.

Cred că e de puțini cunoscută până acum. Ea este răspuns la faimoasa provocare a lui Hatvani, care începe astfel: „Oláhok! A magyarok Istene megelegette a gyilkaitok alatt lehullott honfiak számát, az oroszok kiontott magyar vér bosszuért kiált az égrel...” (Valahi! Dumnezeuul Ungurilor e sătul de numărul fiilor patriei căzuți sub ascuțiturile voastre, sângele unguresc vărsat în mod hoțesc cere ceriului răsbunare!...)

Asemănați nobleta!

Singură scrisoarea aceasta, în stilul simplu și greoi al acelor timpuri, ajunge, mai huminos decât orice biografie, pentru a mărturisi cine și ce a fost Avram Iancu al nostru.

Un visător, un idealist universal — al marelui umanism!

„Libertate, egalitate, frățietate.

Fraților maghiari!

Ascultați cuvintele purcese din adâncul sufletului unui român sincer.

Aoeste sfinte principii ne treziră din adâncirea, în care ne apasă varvarii sute de ani; pentru acestea am ridicat cereri la locurile cunvenite; pentru acestea, ca să ne fie recunoscute, am ridicat arme, ne-am vărsat sângele, și a ni-l vărsa pentru libertate suntem răsoulați, până va mai curge sânge în vinele noastre. Deie-și părerea Europa, judece popoarele civilizate, noi ne luptăm pentru libertatea noastră, ca asuprită, de-a veacurilor nedreptate.

Fraților! Crede-ne-ți nouă, că noi prealuminaț vedem, și prea hotărât credem, că în aceste două patrii surori, maghiarul de existență și viitor nu poate vorbi fără român, nici românul fără maghiar. Credem și prealuminaț vedem, că *preste noi și preste voi, azi mâne vrea să dee mâna un element gigantic*, care în scurt timp ne va îneca, și nu vor rămânea altele, decât urmele existenței noastre. Amândouă părțile, vedem că pericolul ne amenință, încă de aproape, și totuș nu ne putem înțelege. Nu știu din ce

pricină, *pizma, sau doară superbia*, își invârtă sabia între noi și voi, ca nici în agonie să nu putem vorbi deaproape.

Noi, cu durere privim la scena, ce s'a întâmplat în această patrie, și în care și noi am fost siliți a lua cea mai mare parte, însă, să credeți domnilor, că răscularea noastră nu s'a întâmplat prin amăgirea Austriei (dupăcum dv. rău sunteți informați), ci pe noi ne-a răsculat nerecunoașterea naționalității politice, tiraniile și barbariile conservativilor și aristocraților transilvani, maghiari, cari, poporul în această epocă nu le-a mai putut suferi, și de cari inteligența s'a scârbit cu totul — am fost siliți a ridica arme, a le purta în contra aceluia care mai deaproape ne tirănește, și se vede a ne apăsă existența politică, despre ce va mărturisi istoria, punând vină, cu-i va fi drept.

Ne provocați în numele națiunei maghiare să depunem armele, ba să le ridicăm împotriva tiranilor și asupritorilor comuni. Crede-ne frate, *că cu cea mai mare slășiere a inimei trebuie să mărturisim, că noi armele până acuma pe drept le-am întrebuințat în contra apăsătorilor noștri*, însă prim aceasta nu vrem a desonestă caracterul întregii națiuni maghiare, nu, de aceasta ferească Dumnezeuul popoarelor. Ci vom a Vă trezi pe voi, și a vă arăta, că între voi este vermele, care vă roade rădăcina, și vă sapă temelul unui viitor, pe care vi-l puteți promite etern. *În senatul vostru s'a ivit pizma intrupată*, și ca sicca clodiana, sub veșmânt își împrăștie venimul său, ca *să nu vă puteți câștiga simpatia unui popor*, dela natură compact, spre a nu se putea nimici în moment, ba nici în timp,^{*)} și ca să nu vă puteți însuși sincera prietenie, a unui popor din secolii virtuos, după cum frați putut vedea, și ca mână lipsită(?) de arme, și după cum vi-l vor mai dovedi vouă timpurile cele critice, care vă amenință în viitor.

Fraților! *Spiritul de care e pătrunsă și însuflețită Europa cu un impuls mai elastic străbat la sufletul nostru, decât la oricărei națiuni*, care a mai văzut până acum raza libertății. Libertate, egalitate, frățietate, aceste principii sunt deviza noastră, acestea tesaurul și cel mai sfânt obiect, pentru care și cu care trăind suntem

^{*)} Pe românește: lată omul!

^{*)} Adeică: prea compact, pentruca să poată fi nimicit. — S. D.

gata a da mâna ou cei mai nedumeriți vrăjmași ai noștri, și a le promite cel mai sincer ajutor, ce se poate aștepta dela vre-un popor european, iară de aceste principii lipsiți, cu cea mai bărbătească seriozitate suntem hotărâți din început, a ne bălțui sângele până la cel din urmă român. Însă aceste principii le pretindem dela oricine, garantate pe *temeiul existenței națiunilor*, și nu suntem îndestulați, văzând însemnate numele lor pe scrisori private, mici auzindu-le numai sunetul cel dulce, pe la urechile noastre, ca un echo frăă de simțire. Voi ne imbiati cu marimimositatea națiunei voastre, ne somați la reîntoarcere, făgăduindu-ne drepturi, și iertarea păcatelor politice (atâta, încât nu ne-am putut, ba nici nu ne vom putea convinge, că păcatul politic ne-ar îngreuna vre-odată), însă din contră, de nu vom voi, sau mai bine zicând de nu ne vom convinge, estirpațiune prin foc și fier! (Focului și ferului cu mijloace omogene vom pași în contra!)

Noi, fraților, într'atâta suntem de sinceri, încât toate promisiunile voastre private le credem, însă — durere! când târziu sunt astfel de promisiuni către moi îndreptate, *dupăce cercându-le nu le-am dobândit*, căutându-le nu le-am putut afla, dupăce ne-am macelat, dupăce preoțimea și partea inteligentă s'au debilitat, jertfindu-se nu prin arme, dupăcum poftesc legile unui războiu uman, ci prin furci, (bitofa!) după ce în poporul nostru a apus spiritul amicitiei către voi, și s'a incuibat o aversiune înconștientă, într'atâta, încât ei, fără de amăgirea cuiva, mai voeste a primi sabia oricărui tiran din Europa de ajutor împotriva voastră, cu cari firea ne-a așezat în una patrie, ca împreună să asudăm cultivându-o și împreună să gustăm dulceața fructelor ei. Durere, de trei ori durere, că voi, cari cu pași uriași credeți că stați înaintea noastră în cultură, acestea nu le-ați prevăzut, și în loc de a vă câștiga amici sinceri cu mijloace blânde și dulci, ați răpit în dreapta sa-

bia teroristică neroniană și ați primit modul de tradare, al infernalului Caligula! Totuș, vă spunem cu cea mai umană sinceritate, nu ar fi târziu a ne dobândi de amici, dacă ați pipăi. odată oalea prin care se poate asta, *dacă ați dovedi în practică marimimositatea, despre care atâta vă place a predica*. Însă noi, spunând adevărul limpede, ne cam temem a vă crede d-voastre, de oarece aievea ne-am înșelat. — Crezut-au brații noștri bărbați Buteanu și Dobra, și căzură jertfă ascuțitului teroristic. Cu adevărat ați putea voi înoda aci o scuză, că căzură din furia soldaților, sau neghiobia lui Hatvani pricinui aceasta — însă aceasta scuză e deșartă și fără de temei, deoarece nu Hatvani ne înșela pe noi, ci acela întru care voi v'ați odihnit, căruia voi cu orezământ deplin i-ați pus. fericirea voastră în mână, ca să o așeze pe viitor.

Acela, care e capul vostru, și președintele țării ungare, acela, acela vezi ne înșală pe noi, și acela e *Ludovic Kossuth*, dupăcum puteți vedea aci din aclusele, și exdiametro opusele lui două scrisori, semnate cu literile A și B, cari au de a trece și prin un examen critic european.

Acum oare nu cu drept cuvânt am putea striga cu poetul: „accipe nunc damnum insidias et crimine ab uno disce omnes”, — însă noi nu voim să facem salt în concluzile noastre, ci mai dorim să ne convingem din contră, ce iarăș dela voi atârână.

Pe scurt: voim iară a vă spune, și exclamăm: de credeți(!) în cer un Dumnezeu și pe pământ o patrie, luați alte mijloace de a trata cu noi, convinge-veți deplin, *că între noi și voi armele niciodată nu pot hotări*, însă nu întârziati, ca să nu se împlinească în voi cuvintele scripturei: „că va intra mirdele, și voi nu veți avea untdelemn în candelile voastre”.

Dat în *Câmpeni*, 15 Iulie 1849.

AVRAM IANCU, prefect.

HORA MOLDOVENEASCĂ.

Azi, Români, cu bucurie
Hai la horă să jucăm
Și cu flori la pălărie
Mândru, mândru să săltăm.

S'arătăm la lumea toată,
Că Românul n'a pierit,
Că în vorbă și în faptă
Este vrednic de trăit.

S'arătăm lumii să vadă
Că 'n cer steaua ne stă sus
Și în veci n'are să cadă,
N'o să plece spre apus.

(„Glasul Basarabiei.”)

O noapte în Seghedin.

— Dureri alinate. —

Era o seară frumoasă de primăvară. În natură totul îndemna la viață, la veselie, făcând și pe omul desnădărdit să ia parte la bucuria întineritei naturi, uitându-și gândurile triste.

Pe cerul senin roiuri de stele, ca niște can- ei arginție, făcând și mai plăcută această pri- dele științe, iar peste toate luna revărsa lumina veliște.

Cufundat cu mintea în privirea naturii atât de frumoase, răzimat de fereastra deschisă a celei, ascultam cu multă plăcere trilarile dulci ale unei priveghituri, care se așezase tocmai pe creanga bradului din fața celei mele.

Și cum stam așa, dus pe gânduri, cu mintea la cei de acasă, rămași cu durerea în inimă, pentru că m'au pierdut pentru multă vreme, în ascultarea trilarilor dulci ale priveghituri, — suferatul trenului dela gara din apropiere, mă făcu să revin în realitate, iar o ticăloasă de cu- cuvaie, spaima nopții, cu țivitul ei urit, s'a tot învârtit în zbor pe aci pe lângă zidurile tem- niței, și mi-a alungat cântăreața iubită.

Inchisei fereastra, căci glasul acesta uricios, făcu să se nască în mine un simțământ de in- tristare adâncă.

Cum lampa era stânsă, iar razele lunii lu- minau în celulă ca ziua, mă culcai.

Somnul însă nu venea, par'că-l alungase ci- neva.

Cum steteam așa, gândul îmi zbura iară de- parte la soția și la copiii lăsați singurei acasă, într-o lume atât de străină.

Sărmanii...

Ei nu au tată, căci pe tatăl lor l'au smuls din brațele lor iubitoare, oameni fără frică de Dzeu, fără înălă, cu inimi haine!...

Așa-i, iubiții mei copii. Eu de multă, foarte multă vreme, nu văd fața voastră iubitoare, și încă prea mult nu voi gusta dulcele sărutului vostru!... La fereastră zadarnic veți mai pândi venirea mea acasă dela redacție; eu sunt aici sub lăcate grele și fereastra mea e cu gratii (ză- brele) de fier, nu pot veni ca să avem laolaltă bucurie de sfintele Paști!...

În ziua de sfintele Paști însă, mergeți la sf. biserică, închinându-vă înaintea altarului Domnu- lui celui mult prigonit, și împreunăți micile voastre mâini, și cu buzele voastre nevinovate roștiți o mică rugăciune către Christos, nădej- dea celor întristați, ca să ne dea tuturor tărie la suferință, și să grăbească ceasul „mântuirii...”

Cu gândul dus la scumpii mei rămași acasă,

visând așa deștept, indușat nu arareori până la lacrimi, m'am zbatut toată noaptea în pa- tul acesta străin și aspru, și abia de cătră ziua m'a furat și pe mine somnul binefăcător.

A doua zi eram foarte obosit, fiindcă dur- misem puțin. Ochii mă usturau, capul mă durea și numai prin punerea de comprese reci pe ei mi-am putut alina durerile.

Dar totdeauna după întristare mare, trimite Dumnezeu omului și câte o rază de bucurie, de mângăiere.

Așa mi-s'a întâmplat și mie și tovarășilor de suferințe, în ziua următoare.

La 11 ore paznicul ne aduce foile și scri- sorile ce ni-au sosit.

Fiecare ceteste. Eu am primit o scrisoare re- comandată! O desfac cu nerăbdare și o cetesc, la început încet, apoi tare, tot mai tare, până când toți prizonierii se adună pe lângă mine, ca să audă și ei și să înțeleagă cuprinsul acelei scrisori. Eram cuprinși de un deosebit simț- mânt ce ne înălța sufletul, dar ne mișca, ne in- dușoș pe alocuri până la lacrimi. Lacrimile noastre însă de data asta nu erau lacrimi de durere, ci de bucurie mare!

Un frate dulce și bun, suferind și el soartea robiei străine, a căruia inimă ca și a noastră sângerează de atâta nedreptate, ce îndurăm, iată ce ne scrie și cum ne mângăie zilele de suferință:

„...Știam, zice el, că nu vă veți strămuta sederea în grabă. Acei ce v'au căpătat, au să vă țină, doară vi-s'a muia curajul. Ei, nenoro- citii, nu vor să înțeleagă, că oameni de seamă, oameni de idei și sentimente, nu se pot înfrân- ge nici cu lanțuri, nici cu închisori! Că prigo- niriile mai tare atâta focul sfânt, care arde în inimile lor, și în loc să se stingă, mai tare s'a- prinde, și prin piida lor acest foc sfânt se răs- pârdește ca un pojar în inimile întregului po- por, care-și binecuvăntează pe prigoniiții cauzoi sale culturale și naționale.

„Dvoastră n'aveți nevoie de incurajare, de curaj vi-i plină inima, iar noi, pentru cari îndu- rați osândă, vă binecuvăntăm. Nici noi, nici ur- mașii noștri, nu vă vom uita!”... etc.

Ah! dulce frate, tu ne cunoști durerea, ne știi suferințele. Cuvintele tale isvorite din suflet bun românesc, sunt sincere și le-am săpat adânc

în inimile noastre! Ele ne însuflă răbdare și bărbăție în purtarea sortii noastre.

Să le cetii bine și voi, frați plugari români, și ele, și faptele celor buni ai neamului și faptele mărețe ale străbunilor noștri, să vă fie cărbunii vii pe cari punându-i în inimile voastre, să nutrească acolo cu putere focul iubirii de neam!

Iar în fața luptei ce ne așteaptă, să ne sune în urechi cuvintele lui Vasile Boerescu:

„Să ne dăm mâna ca frații, și să cugetăm, că suntem muritori, că avem să mai trăim câțiva

ani, și că *copiii și strănepoții noștri au să moștenească un viitor glorios creiat de noi!*”

Renegații și vânzătorii neamului nostru să piară ca fumul, iar fiii buni și credincioși, să se veselească în ziua Domnului, căutând cu inima curată, în nădejdea unui viitor mai bun:

Christos a înviat!

Temnița Seghedinului, la ziua Învierii Domnului, (1910.)

CONSTANTIN SAVU.
ziarist.

VLAICU.

Părinților lui.

Nu te-ai oprit la strigătul de mamă,
Te-ai dus răpit să nu te mai cobori,
Cum se putea să bagi un glas în seamă
Când mii de glasuri îți strigau — să sbori.
Ca să culegi lumina din izvoare
Te-ai înălțat ca un nemuritor,
Dar mai văzut-ai vre un om să sboare
Fă să-și dea vleața pentru sbor?

Tot ce-ai cules din lumea azurie,
Corabia ce cârma și-o pierdu
Sunt moștenirea celui ce-o să vie
Pe-aripi de vânt — de unde-ai venit tu.
Erai înscris pe-o carte cu martirii
Și ne muncește gândul ne'ndurat
C'a trebuit să lupți în contra firii,
Când sunt atâtea răni de vindecat.

Dar aveai scris pe steagul tău credință
Ca ori și ce soldat căzut din rând,
Căderea ta a fost deci — biruință,
Ostaș bătut de viscol și de vânt.
Voi fraților sosiți spre 'ntâmpinare
Înfășurați cu negru flamura,
Plângi tată, plângi, vulturul tău din zare
S'a rătăcit la vre o altă stea

Acolo nu sunt viscole viclene
Nici vise, nici metale — nu mai sunt...
Prinde toiagu 'n mână, Ardelene.
Du-te și i te închină la mormânt,
Lasă-ți coliba, lasă-ți holda rară,
Azi și 'mpărații lumii înțeleg
Că într'un om vci ai pierdut o țară
Și într'un suflet — un popor întreg...

Petreceti-l, tovarăși buni, în gloate,
Munți, văi și râuri, codrilor bătrâni,
O trageți, trageți clopotele toate
Pe unde sunt biserici și Români;
Faceți din hore coruri funebreale,
Priveghe 'n orice sat din șezători...
Cel ce s'a dus prin sborurile sale
Ne-a prevestit strălucitoare zori.

(„Lucafașul”).

Maria Cuntan.

După războiu, pace.

**Anul de sânge din Balcani. — Marea tragedie a Semilunei și a Crucei.
Rolul mântuitor al României.**

Este momentul de a încheia într'un tot esențial și pe cât se poate mai limpede feluritele faze ale marelui război, care a fost războiul balcanic.

În istoria contemporană (a timpului de față), războiul cel mai însemnat și cel mai ciudat, căci pe de o parte el a împărțit un echilibru (stare de puteri care se ține una pe alta) care părea adânc înrădăcinat și prăbușit de cinci-ori putere seculară a Turciei în Europa, pe de altă parte, în loc să le întărească, a desfăcut legăturile dintre statele balcanice, legături care le asiguraseră izbândă și cari părea prinse temeinic.

Numai amestecul României, la urmă a restabilit în măsură în care se mai putea numirile exacte. Este singura parte cu adevărat luminoasă și umană din toată această tragedie, căci numai ea, deși bazată pe puterea înarmată a strâns frâul patimelor deslănțuite și aducând cuvântul de pace, a statornicit armonia (înțelegerea) balcanică cu totul sdruncinată.

Subîmpărțirile războiului.

Războiul balcanic se împarte în două: între statele balcanice și Turcia; între statele balcanice între ele.

Întâiul războiu are două perioade:

1. dela declararea lui, la 5 Octombrie v. 1912, până la armistițiul (repausul de arme) dela 20 Noiembrie v. 1912;

2. dela ruperea armistițiului, la 21 Ianuarie v. 1913, până la 17 Mai v. 1913, când s'au semnat (iscălit) preluările păcii.

Al doilea războiu începe la 17 Iunie v. 1913 și se socotește sfârșit la 17 Iulie v. 1913, când conferința de pace dela București aprobă suspendarea pe un timp oarecare a dușmăniilor.

În același timp cu acțiunea războinică a aliaților se desfășură acțiunea diplomatică a României, pentru a câștiga îndreptarea de graniță în Dobrogea; iar dela 28 Iunie v. 1913, când armata română trece în Bulgaria, începe acțiunea militară a României, care este hotărâtoare pentru încheierea păcii.

Alianța balcanică.

Războiul balcanic începe după înfăptuirea alianței dintre statele balcanice.

Cea dintâi convenție s'a înfăptuit între Bulgaria și Serbia printr'un tratat iscălit în Martie 1912. El stabilește pentru Serbia o graniță care trebuie

să sfârșească la Marea Adriatică și lasă în suspensie o zonă asupra căreia, în caz de neînțelegeri, să se recurgă la hotărârea țării Rusiei.

Convenția dintre Bulgaria și Grecia s'a încheiat în August 1912. Tratatul lasă Salonicul în afară de zona greacă sau bulgară. A treia convenție a fost cea dintre Bulgaria și Muntenegru.

Aceste înțelegeri teritoriale au fost completate prin convenții militare, cărora le-au urmat aproape imediat pregătirile de război.

Autonomia Macedoniei.

Scopul declarat al alianței era aplicarea articolului 23 al tratatului dela Berlin, adică autonomia administrativă a provinciilor turcești și reforme pentru desrobirea creștinilor din Macedonia.

Îndată după mobilizarea în statele balcanice, acestea au adresat puterilor și guvernului turcesc o notă în acest înțeles stăruind, pentru ca autonomia provinciilor macedonene să fie serios garantată, să se numească acolo guvernatori creștini.

Turcia arătase o deosebită dispoziție ca să împlinească treptat revendicările statelor balcanice. S'a putut crede un moment că războiul va fi înlăturat, dar în mod brusc se produse declarația de războiu a Muntenegrului, care fu semnalul tragediei balcanice.

Statu quo nu se schimbă.

Această bruscare a întâmplărilor este opera Rusiei, care dorea să producă încurcături Austro-Ungariei, nemulțămită și îngrijată de coaliția care se ridica în Balcani și care se temea ca intervenția puterilor să nu zădărnicească războiul.

În adevăr, dela prima alarmă, puterile, temându-se de încurcăturile pe cari le-ar putea avea războiul, se străduiseră să-l înlăture. Apoi, conșine că statele balcanice vor suferi o înfringere, declaraseră că, oricare ar fi rezultatele războiului, statu-quo nu va fi schimbat.

Acest amestec al puterilor și mai cu seamă declarația lor privitoare la statu-quo putea să fie un motiv de șovăire pentru aliați și de aceea Rusia a pus la cale lovitura Muntenegrului.

La 25 Septembrie v. 1912 Muntenegru a intrat în acțiune; dar operațiunile sale militare n'au fost ferice și armistițiul dela 20 Noiembrie v. a găsit trupele sale în fața Scutarilor, pe care îl așteptau fără succes.

Operațiunile militare.

Bulgaria, Serbia și Grecia, au declarat războiul în același timp, la 5 Octombrie v. 1912.

La 26 Octombrie v. trupele grecești se aflau la Salonic, pe care îl ocupau. Această ocupație a fost germele conflictului greco-bulgar, care mai târziu a degenerat într-un războiu sângeros între cei doi aliați. În adevăr, Bulgarii au pretins atunci că ei au pătruns cei dintâi în oraș; faptul istoric este că Salonicul s'a predat Grecilor.

Acțiunea sârbă s'a desfășurat cu repeziciune. La 9 Octombrie v., Sârbii luau Kumanova, la 12 Ūskubul. La 13 Octombrie v., o altă aripă a trupelor intră în Monastir, pe când alte coloane se apropiau de litoralul Adriaticii sau înaintau tot mai adânc în Albania.

Dar aceste din urmă operațiuni au întâmpinat protestarea violentă a Austro-Ungariei, care a declarat categoric că nu suferă ca Serbia să ocupe un port la marea Adriatică și care, în același timp a isvorit ideea înființării unui stat albanez.

Acțiunea bulgară a fost fulgerătoare. La 9 Octombrie v., în urma debandadei turcești dela Kirkilisse, această cetate cade în mâna Bulgarilor. La 12 Octombrie v., Turcii erau groaznic bătuti la Bunar Hissar; la 13, 14 și 15 Octombrie v. s'au dat luptele teribile dela Lüle-Burgas; iar la 1 Noembrie v., Bulgarii erau în fata liniei Ceatalgea, ultima scăpare a Turcilor.

Statu-quo s'a schimbat.

Victoria statelor balcanice fusese foarte grabnică. În mai puțin de o lună, întreaga Turcie europeană, Macedonia și Tracia, erau în mâna aliaților. Bulgarii amenințau Constantinopolul, rivnind să intre triumfători în capitala imperiului turcesc.

Atunci s'a produs revirimentul, care pecetluia nimicirea definitivă a imperiului turcesc. Puterile, cari în tot timpul războiului se străduiseră să localizeze conflictul, să păstreze între ele o cât de slabă armonie, proclamărea trebuința de-a primi faptul împlinit și că, prin urmare, principiul statului-q nu-și mai are rostul. Toate cuceririle statelor balcanice erau astfel consfințite și deveneau pradă lor.

S'a făcut, însă, o excepție în ce privește Albania și Scutari și o îngăduială în chestiunea portului sârbesc la Adriatică. Excepția și îngăduiala erau făcute din cauza Austro-Ungariei. Austro-Ungaria, care vedea cu grijă victoriile aliaților și cu ochi răi înaintarea Sirbilor în Albania și probabila pierdere a Salonicului, declarase din primele momente că e de lipsă pentru noul echilibru balcanic, bazat cum se zicea, pe principiul naționalităților, ca Albania să formeze un principat autonom cu capitala Scutari sau în care să fie negresit încorporat Scutari. Pe de altă parte, din

motive de strategie militară, se opusese categoric îngăduirii unui port Serbiei la Adriatică. Și pentru ca cuvântul ei să fie mai bine sprijinit, Austro-Ungaria a mobilizat, amenințând indirect cu desfășurarea unei conflagrații europene.

Europa a trecut atunci prin primejdioase greutăți. Rusia, susținând revendicările sârbești și pe cele munteneșene (acestea asupra Scutarilor), mobilizase de asemenea, dar în secret. S'a crezut un moment într-un războiu ruso-austriac, deci într-un războiu european. Dar, în cele din urmă, greutățile s'au aplanat.

Serbia a renunțat la portul la Adriatică; puterile au recunoscut trebuința Albaniei autonome, în care să intre și Scutari.

Cum în acest interval victoriile aliaților erau hotăritoare și Turcia cerea pacea, s'a hotărât întrunirea unei conferințe a ambasadorilor la Londra, care să discute condițiunile păcii dar a cărei țintă de căpetenie era să studieze și să reguleze chestiunile ridicate de noul echilibru balcanic, în special chestia viitorului principat albanez.

Conferința dela Londra.

Armistițiul între aliați și Turcia s'a semnat la 20 Noembrie v. Grecia, pretextând că Turcia refuză să-i lase lanina, pe care n'o putuse încă cucerii, continuă singură războiul, luând totuși parte la tratativele din Londra.

Reuniunea ambasadorilor dela Londra s'a deschis la 3 Decembrie v. Incepură tratativele de pace, dar ele mergeau greu, deoarece pretenția Bulgarilor era ca Turcia să le dea Adrianopolul, care rezistase până atunci asediului bulgar. Pe de altă parte, Muntenegrul declară că nu renunță în nici un caz la Scutari.

În ce privește Scutari, Turcia nu se opunea lăsării lui, dar ridica mari greutăți în privința Adrianopolului.

Totuși, sub apăsarea puterilor și a situației disperate în care se afla, se hotărăște în cele din urmă să se supună cerinței bulgare. Kiamil pașa, care era atunci mare vizir, convoacă o adunare națională extraordinară, care aprobă lăsarea Adrianopolului.

Dar la 10 Ianuarie v. 1913 se dă lovitură de stat din Turcia, care readuse la putere pe tinerii turci și când se formă cabinetul cu Mahmud Șefket pașa ca mare vizir. Tinerii turci nu voiau să primească umilirea și nimicirea patriei; ei voiau să încerce încă o efortare pentru mântuirea ei. Noul cabinet respinse condițiunile aliaților la Londra și acestia denunțară armistițiul.

Astfel intrăm în a doua perioadă a primului război balcanic. Faptele ei principale sunt: luarea Adrianopolului de către Bulgari, a laninei de către Greci și a capitulării Scutarilor.

Bombardarea Adrianopolului a reînceput la 21 Ianuarie v. La 11 Martie v., după un asalt teribil,

Adrianopolul a fost cucerit. Armata bulgară a avut în acest asediu și asalt final, concursul prețios al Sârbilor.

Alte trupe bulgare au încercat în acest timp operațiuni militare în Galipoli, cari n'au reușit. La Ceatalgea la 15 Martie v. Bulgarii au trebuit să se retragă sub ploaia de obuze turcești. De astădată, Bulgarii erau bătuti și, de altfel erau foarte oșosi și dornici de pace.

Grecii începură atacul general contra Ianinei la 20 Februarie v. și a doua zi, în zori, orașul s'a predat.

Muntenegrul, cu toată notificarea ce-i făcuseră puterile ca să ridice asediul Scutarilor și cu toată demonstrația flotei internaționale a continuat asediul cetății, ajutat de Sârbi. Dar nu l'a cucerit prin forța armatelor, ci prin voința lui Essad pașa, comandantul cetății, care a capitulat la 9 Aprilie v. Totuși, apăsarea vehementă a puterilor a determinat în cele din urmă pe regele Nikita, să-și retragă armata la 23 Aprilie v., din Scutari, Austro-Ungaria ieșea triumfătoare.

Dela denunțarea armistițiului, puterile se siliră necurmat să stabilească baza de pace. Abia la 12 Mai v. aliații primiră condițiunile formulate de reuniunea ambasadurilor din Londra și la 17 Mai v. s'au semnat la Londra preliminările păcii. Războiul cu Turcia era sfârșit și s'ar fi cu venit să se spună că e sfârșit și războiul balcanic.

Revendicările României.

Dar în acest interval, ce făcea România? Ca una care era direct interesată în echilibrul balcanic, ea avea datoria să-și spuie cuvântul în toate schimbările ce se puteau produce în acest echilibru. Dar situația ei era gîngasă: statele balcanice declaraseră că fac războiul pentru desrobirea creștinilor de sub jugul turcesc și, România, stat creștin, ar fi fost rău inspirată să ia atitudine împotriva lor. Pe de altă parte, Bulgaria notificase guvernului român (noul cabinet de colaborare Majorescu-Take Ionescu, format în urma demisiei d-lui Carp la 6 Octomvrie v. 1912) că scopul aliaților nu e să scimbe statu-quo. În același timp, toate puterile cereau României să păstreze neutralitatea, iar Rusia amenința că nu va suferi amestecul ei în conflictul balcanic.

Totuși, guvernul român a răspuns celui bulgar (era la putere cabinetul Ghesoff) că atîta timp cît acțiunea aliaților se va ține în marginile articolului 23 al tratatului dela Berlin, România va rămîne neutră. Dar curînd aliații și-au vădit rivnele lor de cuceritori și puterile aprobau schimbarea statului-quo. România a declarat atunci că, față de noua stare de lucruri și de amenințarea ce constituie pentru ea o Bulgarie mărită în proporții prea largi, are de revendicat o nouă graniță dobrogeană și garanții culturale și religioase pentru României din Macedonia.

La 25 Noemvrie v. 1912 a venit la București Daneff, care se ducea ca prim delegat bulgar pentru tratativele de pace dela Londra și a aprobat o îndreptare a graniței dobrogene, dar fără Silistra, care era cerută cu ardoare de opinia publică românească, ea făcînd partea istoricește din Dobrogea.

Tratativele în privința revendicărilor românești au urmat la Londra între Daneff și ministrul român din capitala Angliei, d. Mișu (un scurt interval, ele au avut ca participant și pe d. Take Ionescu).

Daneff era de o rea credință revoltătoare, iar presa străină nu era de loc favorabilă României. Totuși, acțiunea guvernului român a făcut ca Bulgaria să admită tratative pe baze mai largi, România a cerut atunci pe lângă Silistra, linia Turtucaia-Balcic sau cel puțin Turtucaia-Cavarna.

Așa s'a întocmit protocolul dela Londra, care menționa cererile românești și ceea ce aproba Daneff, care, de fapt nu cunoștea României decât autonomia școalei și bisericii românești în Macedonia. Tratativele s'au urmat apoi direct între București și Sofia, unde s'a încheiat o convenție, care admitea în principiu o îndreptare de graniță cu un teritoriu în formă de triunghi, nu însă acordarea Silistrei.

Atunci, la 1 Februarie v. 1913, s'a ivit propunerea guvernului englez ca România să primească mijlocirea puterilor pentru rezolvarea diferendului româno-bulgar. După diferite intervenții ale altor puteri, guvernul român a admis aceasta în sensul articolului 6 al convenției dela Haga, care excludea mijlocirea caracterului obligator, și a cerut Petersburgul ca ior al tratatelor.

Conferința din Petersburg a acordat României Silistra și protocolul care conținea această cesiune, cu cei trei kilometri dela periferia orașului, precum și toate condițiunile cesiunii și cele privitoare la României-macedoneni, a fost semnat la 28 Aprilie v. 1913. În timpul tratatelor, Austro-Ungaria servea România foarte slab, căutînd să sprijinească mai mult Bulgaria.

Lucrările pentru delimitarea Silistrei au început la 10 Iunie v. întîmpinînd o extremă rea voință din partea comisiunii bulgare. Ele au fost întrerupte, dar n'au mai trebuit reluate, căci întîmplările următoare au venit să dea un concurs prețios României.

Al doilea război.

Încă de cînd se urmau tratativele la Londra pentru preliminările de pace, era între aliați o vie neînțelegere asupra teritoriilor cucerite. Bulgaria își manifesta reaua dispoziție pentru că Grecia arăta hotărîtoarea de a nu abdice la Salonic; de asemenea, pentru că Serbia nutrea scopul să rețină sub ocupațiunea sa teritoriul cuprins între Rodop și lacul Oehrida, adică Macedonia.

† CORIOLAN BREDICEANU, deșteptătorul Banatului, mort în 6 Febr. n. 1909.

Primăvara.

A fost odată un împărat. Împăratul acesta era om atât de aspru de i-a eşit porecla în țară Aspru-împărat.

S'a întâmplat că Aspru-împărat a pierdut o bătălie cu alt împărat, vecin, ba vrășmașul a pus pe fugă pe Aspru-împărat, de era mai să-și piardă capul.

Lui Aspru-împărat, pentru rușinea asta, i-a pierit voia bună, și ia amărit inima, a dat poruncă în toată țara, să-și cernească oamenii portul hainelor, icoanele de prin biserici și de prin case să fie învăluite în năfrâmi negre și să fie mare jale în lungul și în latul țării.

Porunci Aspru-împărat să nu mai fie în împărăție nici o pasere, ca să înveselească oamenii cu cântecile lor, fluturii se nu se mai arate cu podoaba lor de pe aripi. Și, pentruca să fie tot întunecat și mohorât, ca inima omului amărât, mai porunci să piară toată floarea de prin grădini, de pe lunci și din păduri.

Cine nu va asculta îi va sta capul unde-i stă picioarele.

Se întâmplase de era tocmai toamna târziu, când veni porunca înălțatului împărat. Paserile și fără poruncă au plecat către soare-apune să ierneze, fluturii au zburat unde stau fluturii iarna, florile s'au ascuns sub mușchii pădurilor ori s'au tras tremurând la rădăcina copacilor.

Par'că după porunca împăratului, nu se vedea o pasere, un flutur, o floare... nici pentru un galben. Un vânt rece începu să sufle a pustiu. În văzduh se alungau nori suri, groși, ca niște momâi uriașe.

Într-o zi Aspru-împărat dete poruncă slugii, să-i înșele calul cel murg și porni să cutriere meleagurile, ca de se va fi pripășit vre-o pasere, flutur, ori floare, să-i hotărască viața. De unde să afle pe o vreme de viforință ca aceasta paseri, flori și fluturi?

Împăratul nu s'a mulțumit cu atât. A mai pus pază, la hotarele împărăției, cătane înarmate cu sulite, în vârf unse cu clei, cu praștie și cu seceri. Cu sulita cleioasă să prindă paserile de pe sus, cu praștia să piarză fluturii, cu secerea să curme viața florilor, cari vor îndrăzni să calce în țară.

Vă puteți inchipui că păzitorii nu prea aveau de lucru. În cap de iarnă ce pasere, ori flutur, ori floare să iasă la lumină?

Veni Mărțișor, care începe cu mărțișorii și Isprăvește cu viorelele, apoi lasă pe Prier să-și arete și el curajul. Năpădesc paserile florile, apoi vine Maiu și aduce fluturi de-i trimite să

se sărute cu florile cari așteaptă nerăbdătoare desmerdările voinicilor într'aripați.

Așa și în țara lui Aspru-împărat. Viorelele au crepat pojița de pământ ce le acoperea și-și arătau soarelui vinețeala foilor. Ghiocelii, în cămășutele lor albe tivite cu verde, se bucurau și ei că au putut răsbi prin pătura de frunze uscate, ce se așternuse de cu toamnă.

Ieșind într-o zi împăratul la plimbare, vede o viorea. A încruntat din sprâncene și, repede, a scos oșteni să stârpească tot neamul viorelelor. După ce au dat gata viorelele, iată că un piersic își prăja florile la soare, și le roșise de ispravă. Pe o rămurea o mierlă da din coadă, și fluera a veselie, par'că își bătea joc, înadins, de porunca împăratului. Nu trece multă vreme și un flutur își făcu vânt pela nasul împăratului. Acesta să-și piardă cumpătul. Niciacum nu și-a tras seama, că a dat o poruncă nesăbuită, ci era de credință, că vr'un păzitor dela marginea țării lasă să între acești oaspeți nepoftiți.

Chiemă împăratul pe mai marele oștenilor și-i dete poruncă, cum va ști el să știricească, care e mișelul de nu împlinește voia împăratului? De l-o afla să-i ferece mânilor și picioarelor și așa în lanțuri să-l înfățișeze la curte.

Omul nostru n'avea vreme de pierdut. Dă incolo, dă incoace. Peste trei zile a aflat pe vinovat. Știa mai marele peste oșteni, c'o să ajungă în mare cinste pentru slujba asta și, pe drum către curte se muncea bietul cu gândul: ce să ceară pentru această ispravă. La curte nici n'a apucat cineva să-i zică: bun ajuns, și s'a înfățișat fetii împărătești.

— Înălțate împărate am prins pe cel vinovat. E o muere ciudată, să-ți faci cruce și să n'o vezi. Are un zăbranic negru cum îi peana corbului, și se înfășoară câtui de mare în el. Am prins-o lângă o tuiă de alun, pune niște ouă mici de pasere într'un cuib de fân și fulgi.

— Blăstămata — începu împăratul — se prinde ea cu mine? Li arăt eu ei. S'o băgați în temniță până dimineată. Da puneți lacăt greu pe ușe să nu ne pomenim fără dânsa.

Zis și făcut.

A doua zi păzitorii dau să descurie ușa, dar s'au oprit înlemniți. Dinăuntru veniau glasuri limpezi, argintii, — să fi stat acolo nemâncat și nebăut. Păzitorii știau firea aspră a împăratului, n'au stat mult pe gânduri, au dat de părete ușa temniței să scoată puscăriașă la răspundere. — Minune! Nor de paseri se cățarau voioase pe păreți. Luminându-se la ușe, au dat năvală afară fâlfâind din aripi.

Unele cîmpiau, altele fluerau, unele pîiau, altele chisouiau. Se vede au aripi lungi și aripi scurte, cozi drepte și cozi ca furculița, gâturi albe, gâturi roșii, unele lunecau prin aer ușoare în legănări ca o pîmă suflată de vînt, altele sburau iuți ca glonțul. În temniță n'a rămas alt ceva decît cîteva pene căzute. Prinsoieră ca în palmă.

Împăratul foc și pară. Nu atîta că scăpase muerea, da-i era de puvoiuł paserilor, care năpădiser deabinele țara. Păzitorii stăteau oltic la un colț de grajd.

Din nou veni poruncă dela împăratul să i se aducă la curte muerea vinovată. După multă trudă colea, cînd amurgește o și aflară oamenii împăratului, deastădată risipea în pădure, cui-buri de flutur.

— Închideți-o în turn și stați de pază, să nu facă pozna iar, că-i vai de voi. N'ați auzit? — răcni împăratul dupăce i-au adus vestea că muerea fugită e jos în curte. Păzitorii au dat din cap c'au înțeles. N'au închis un ochiu toată noptica. Colea cînd soarele bate în fereastră și se scoală împărații, dau să deschidă. Altă minune. Mai dihai ca cea dintâi.

Închisoarea forfotea de fluturi. Sus la grindă, pe jos, la ferestri, în tot cuprinsul numai fluturi. Unii galbeni cu vergi albastre, alții cenușii cu pete de sânge, unii albi ca zăpada, alții pestriți în mai multe colori. Cari aveau aripi rotunde, cari ascuțite, cari tăiate adînc. Într-o clipă fluturii s'au risipit care încătrău. Păzitorii nu mai știau pe ce lume-s.

Împăratul, cînd a văzut una ca asta, tuna și fulgera. N'ar fi îndrăsnit nici împărăteasa să-iste în cale. Puse de-i cotoñoji pe păzitorii nevrednici de pita împărătească, iar mai mare-lui peste oșteni îi porunci: pînă'n miez de noapte să fie cu fugara la curte, de nu, unde-i stau picioarele, îi va sta și capul.

Noaptea tîrziu un oranic bătut la ușa împăratului, aducea vestea că au prins femeia, toomai ascundea în grâu mac și cicoară. Licuricii îi luminau cărările.

Împăratul porunci s'o ducă în temniță de sub pămînt să naibă pe unde scăpa, ear el de griji, știindu-și țara potopită de paseri și fluturi, se tot sucea în așternut, asudase de era tot apă. Ce vrei, nici somnul nu-l mai prindea. De cătră ziuă doar îl fură un pui de somn și cînd s'a deșteptat s'a șters iute pe ochi și cea dintâi vorbă i-a fost să întrebe femeia din temniță.

Aceiaș lucru. Cînd au deschis temnița, din întunecoasă cum a fost, s'a făcut pe dată lumină, de te orbia cu strălucirea. Multime de licuricii luminau sumedenii de flori, cari îmbobocite, ca-

ri învoalte, în colori fel de fel de-ți huan văzui și răspîndeau un miros plăcut cît păzitorii stau uluiți de atîta scumpete de floare, cum nu văzuseră ei niciodată și nici povestile nu spun de așa mîndrețe. Femeia... par'că ar fi intrat în pămînt. Nu-i și nu-i. Au știut ei bine că așa o să fie dar porunca-i poruncă.

Împăratul să crape de ciudă, nu alta. Își smulgea părul din cap și firele din barbă. Își scoase sabia din teacă. De zăngănitul ei s'au speriat și galilele din ocolo de fugeau nătăvăloase, cît pe picioare cît sprijinindu-se pe aripi. Găinile cotcorozeau, găștile gâgăiau, ratele măcăiau, și cănele în lanț începu să hăulească cu glasul lui gros și răgușit.

Oamenii s'au luat pe urma femeii și fugeau mîncînd pămîntul. Au ajuns-o de dindărăt, iau aruncat zgarda în cap și au oprit-o. Unul a dat fuga la împăratul să se liniștească, c'au prins-o și vin cu ea.

Într-o sală mare, îmbrăcată toată în negru, împăratul s'a așezat pe un scaun din lemn. Toate podoabele erau scoase afară pentru jelire pe urma primejdiei din bătlia, de care vă spuseli. Aici aștepta împăratul, încunjurat de curteni, sosirea femeii aceleia, femeie, sgripturoiacă, harcă bătrîna, vrăjitoare — ce o fi. „Dar am eu, uite, un săbioi, de ascuțitul ista trebue să piară oricît de nesdravănă-i” — gîndia împăratul.

În prag se ivi o arătare. De mîni și de picioare, avea atîrnate lanțuri cari zurăiau fioros. Învălitorea neagră o acoperea din cap pînă'n pămînt. De-o întreba împăratul ceva, ea tăcea și sta neclintită, ca și cînd ar fi tîntuită locului.

Împăratul s'a infuriat și mai tare de tăcerea ei și a strigat oamenilor, de s'au cutremurat ferestile: — descoperiți-o.

Curtenii, cu mare frică, au dat la o parte un colț de zăbranic. Un chip frumos de fată, cum nu s'a văzut sub soare, ieși de după îndoituri. Părul mătăsos, galben, cumu-i aurul mai curat, ca lacrima, buzele, adunate puțin, lăsau să răsară un zîmbet ușor. Fata rămase dreaptă cu privirea pironită înainte. Cei dimprejur își țineau răsufllarea. Chiar și împăratul rămase cu gura căscată, și holba niste ochi ca două cepe.

Atunci începu prin sală să adie susur molcom de zefir primăvăratesc. Miros de flori, apoi ca o șoptă lină, ce farmecă auzul, veniau din depărtare cîntecule paserilor ca o muzică cerească, care se înțelegea tot mai bine cu cît se apropiau paserile. Sala toată se prefăcu într-o pădure. Prin crăpăturile podelelor ieșiau ramuri cu frunze verde, corole cu petale în

anii de colorii, pe ferestre inundară fluturii, pa-sările și se roteau în fâlfâiri line pe deasupra capetelor curtenilor. Lemnul uscat pe care se-dea împăratul a dat muguri, făcu frunze și flori, și-i creșcură ramuri, pe care se așezară fluturi și paseri. Sabia împăratului se făcu o creangă de măr înflorit. Podeala pe jos era numai o pe-tală de catifea.

Fata surâdea, împăratului i-se încălzise ini-ma și o întreabă:

— Cine ești tu?

Fata scutură odată din umeri, căzu invăli-toarea în rostogoliri ușoare. Părul — un râu

de aur undola pe umeri în jos până 'n glesne. Era îmbrăcată în haină verde țesută din iarbă înourată.

Sunt Primăvara! — Și scuturând lanțurile, se prefăcu dintr'odată tot ferul lor într'o cu-nună de trandafiri roșii. Fecioara merse de așeză pe capul împăratului șirul de trandafiri, apoi, așa, ca și când ar lua-o un nor se făcu nevăzută.

Mulțimea rămase înmărmurită.

Toma Cocîșiu

Cuminte fără păreche.

Ci că a fost odată ce-a fost, că de n'ar fi fost nu s'ar povesti. A fost un om sărac încât de să-rac ce era, nici focul în vatră nu-i ardea, cum duce vorba, sărac lipan. N'avea decât o căs-cioară mică, hârbuită ciur, o curtică și o gră-dină, în mijloc cu un singur păr. Mai avea omul și nevastă, căci Românul vezi Doamne, și să-rac se însoară, nu se teme, că nu va avea cu ce-și hrăni nevasta.

Și s'a 'nsurat și omul nostru, măcar că la nunta lui n'a dat cu tunul, și din căsătorie ia dat D-zeu o copilă, mândră și frumoasă, ca un stog de grâu și cuminte fără seamă.

N'avea bietul om în câmp nici atât pământ cât să pui piciorul; iar cine n'are trebuie să lucre la altul, care are, dacă vrea să trăiască. Lu-cra și omul nostru, dar știe D-zeu drăguțul ce a fost pricina, că nu putea spori nici de leac. Bag-seamă n'avea noroc.

Avea însă omul din poveste un vecin bogat, putred de bogat, de nici nu știa cât are și cât nu. La acesta lucra săracul mai în toate zilele.

Odată, tocmai când era sapa cucuruzului în putere, mergând bogatul la câmp să vadă ce mai fac și cum se poartă lucrătorii, din trecere de vreme vorbind mai cu unul, mai cu altul, a-juunge cu vorba până la vecinul sărac.

— „Ce mai zici d-ta de lumea asta, vecine Pavele?” — Așa se chema omul.

— „Ce să mai zic, dle vecine. Tot ce am mai zis. Vai și iar vai. Așa trebuie să zică săracul, că nu poate altcum. Apoi d-ta poți zice bine; că știi cum a zis cine a zis:

„Cine poate oase roade

„Cine nu, nici carne moale.

„Nu știi nici eu ce să mai zic”, continuă să-racul, văzând că bogatul ascultă, mi-se pare că

lumea e pusă cu susul în jos, de par'că se impli-nește vorba cântecului:

„Unii sapă viile,

„Alții beau vinurile,

„Unii lucră 'n câmpul gol,

„Alții beau de se omor.

„Dar nu-i nimic, roata când merge calcă pe toate spițele și nici un suis fără scoboriș. Apoi am tot auzit din bătrâni, că D-zeu nu ne face al-ta, decât tot încarcă și descarcă”.

Era adecă bietul Pavel cam supărat pe bo-gatul, dintr'o vorbă din zilele trecute, și acum s'a apucat să-l cam improspete cu câte-o vor-bă așa de-a 'mpunsele.

Bogatul însă om din fire văratec, s'a făcut a nu înțelege unde bate cu vorba și zise:

— „Apoi drept să ai vecine, numai trebuie să știi, că Dumnezeu dă omului care se roagă D-ta însă nu te prea rogi lui D-zeu și mi-se pare că nici nu știi ocinașele, care trebuie să le știe tot creștinul. Apoi dacă nu te rogi lui D-zeu, nici nu-ți dă. Copilului până nu plânge nu-i dă mamă-sa tită”.

Pavel și-a pierdut voia de vorbă. I-a intrat până în rărunchi înfruntarea, că el nu se roagă lui D-zeu. A tăcut și a inghitit, vorba celui-a: „Bogatul greșeste și săracul se roagă de ier-tare”.

În dimineata următoare Pavel zise cătră nevastă: „Nu mai merg la lucru, n'ai auzit ce-a zis ieri vecinul?! Sez astăzi acasă să mă rog lui D-zeu, să vadă nu-mi va da ceva?”.

Văzând nevasta că nu-i glumă i-a dat pace și s'a dus singură la lucru.

Mergând bogatul să vază de lucrători, Pa-vel nu-i. Întrebă de nevastă-sa, aceasta îi spu-ne pricina. Întorcându-se bogatul acasă, către

amiazi se duce în grădină să vadă peste gard ce face Pavel.

Acesta s'a fost dus în grădină și ingenunchiând sub păr, se ruga lui D-zeu și zicea: „Doamne, Doamne! Dă-mi o sută de zloti, dar o sută întreagă, căci de va lipsi numai un crucer, nu-i iau”.

Bogatul de unde s'a ascuns, a auzit, și ce s'a socotit? S'a socotit să facă o glumă. Se duce în casă, ia din ladă nouăzeci și nouă de florini, adevărat fără unul o sută, îi bagă într-o pungă nouă și când săracul, la amiazi s'a dus în casă să mănânce, i-a pus în locul de rugă.

Isprăvind Pavel cu mâncarea, se întoarce la locul de rugăciune și începe a depăna la mătănii cu capul până la iarbă; când deodată se lovește cu fruntea de punga cu banii.

„Doamne mulțumescu-ți, dar să văd mai întâi, sunt tocmai atâți câți am cerut”.

Se pune pe iarbă, varsă banii în poala cămeșii și începe a număra: unu, doi trei... nouăzeci și nouă.

„Măi, măi, era să fac beșici la degete de numărât. Atâția bani nu am văzut decând mi-a crepat Dumnezeu ochii. Numai unu de mai era ar fi oblu sută. Dar se vede că n'a avut D-zeu pungă și cu zlotul a cumpărat-o. De bunăseamă așa e treaba, punga face un zlot, că uite, e chiar nouă de nouă. Pagubă că nu-i unul mărunț, că să merg să beau un ciocan de rachiu, că m'am spetit făcând la mătănii.

„De schimbat, nu schimb, să-i arăt nevestii întregi întreguți, toți toți. Doamne, îți mulțumesc și pentru aceștia. Imi vei da și cel unul, când vei avea și când vei putea”. Cu vorbele acestea a plecat Pavel în casă, mai bolborosind când era la ușă, bine-a zis cine-a zis: „Când va vrea Dumnezeu și dracul vine la om cu colaci”.

Bogatul a auzit tot, dar n'a zis buche, a cugetat, că va fi glumă.

Seara venindu-i nevasta dela lucru, Pavel de bucurie sta să-și iasă din piele.

„Ce ai câștigat astăzi, nevastă, dacă ai robotit toată ziua la lucru? — o întreabă Pavel zâmbind. „Iată eu dacă m'am rugat lui D-zeu, am căpătat nouăzeci și nouă de zloti. Am cerut o sută și așa am zis, că numai un crucer dacă va lipsi, nu voi lua banii. Când i-am numărat am găsit numai nouăzeci și nouă. Stam în cumpene ce să fac, dar m'am gândit și nici nu poate fi altcum, că punga de bunăseamă va face un zlot, că-i nouă, ori poate că D-zeu n'a avut, dar mi-l va da mâine ori poimâine, când va putea, pentru lucru acesta nu-i nici o supărare”.

Femeia nu știa ce să facă de bucurie.

În vorba această intră bogatul în casă:

— „Bună seara! Ce mai faci, vecine? Astăzi nu ai venit la lucru?”

— „N'am venit vecine, și nici nu voi mai veni. Îți mulțumesc de sfat, că tare m'am folosit!”

— „Lasă vorba la o parte, vecine, nu crede că Dumnezeu dă cuiva banii numai așa pe puf! Eu am pus banii sub păr, căci am auzit când ai zis, că de va lipsi numai un crucer, nu-i vei lua. Am lăsat lipsă un zlot și tu tot i-ai luat. Dă-mi banii, că sunt ai mei; eu am muncit pe ei”.

— „Știi ce vecine, cu vorba asta mai bine îți plăteai alt năcaz, și dacă vrei să nu-mi vie potcă cu dta, mai bine eși pe unde ai intrat, că mai de bună dai, iar de nu, îți spun verde în ochi, că ieși cum nu-ți place. M'ai înțeles? Nu te juca cu dracul, că-ți va rupe capul. Și apoi dacă te bucuri și la crucerii, cari mi-i-a trimis mie D-zeu, îți spun rupt ales, că nu ești om de omenie. Afară din casă cu un minut mai curând că dacă nu, nu știu zău eu, cine-a culege cucuruzul, care l'ai săpat”.

Vede bogatul că gluma se îngroașe. Totuș nu s'a mâniat, ci a zis cătră Pavel zâmbind:

— „Măi vecine, dacă nu vrei cu bine, să știți că te dau în judecată, și ar fi mai bine, să nu mai umblăm pe la ușile domnilor”.

„Dă-mă și dincolo de judecată, mie tot atâta îmi face. Banii sunt ai mei, și numai acela care mi-i-a dat, mi-i mai poate lua”.

Bogatul în ziua următoare se duce și părăsește pe Pavel la „domnii” dar domnii îi spun bogatului, că numai împăratul le poate face judecata; că ei pricina asta nu știu după care paragraf să o judece. Bagseamă pe atunci și domnii erau mai cu dreptate ca acum ori mai proști; și nu știau schimonosi legile ca în ziua de astăzi.

În ziua cealaltă des de dimineată se duce bogatul la Pavel. Gată-te, vecine, să mergem azi la împăratul, că ne-a sorocit acolo pe amândoi, pentru bani”.

„Bine vecine, merg bucuros. Numai ceva mă strică. Acolo nu poți merge numai așa. Uite, eu sunt gol și te-aș ruga pe dta să faci bine să îmi dai o cămașă, că vezi, a mea e ruptă, și nu pot merge așa; iar ca să stau să mi-o cârpească, vom zăbovi prea mult și mi-i să nu se mânia împăratul. Apoi de pe partea banilor, vor fi ai aceluia care are drept, de aceea noi tot vecini buni să rămânem”.

Bogatul om bun de inimă, auzind pe Pavel, că astăzi vorbește pe altă coardă, se duce și aduce o cămașă nouă, că doar avea destule; iar Pavel îmbrăcându-o și băgând banii în sân, au plecat amândoi la împăratul.

Nici împăratul nu le-a putut face judecata, căci întrebându-i cum stă treaba, după ce a răspuns bogatul, l'a întrebat pe Pavel ce răspunde el. Pavel a zis:

„Înălțate împărate, mulți ani cu sănătate să vă dea D-zeu drăguțul. Apoi banii sunt ai mei, mi i-a dat D-zeu, și vecinul, dacă ar fi creștin, ca toți botezații, nu s'ar bucura la ei.

De altmintealea vecinul e om ca nime altul, îl știe satul tot ce plătește, nu vrea ca altul să poată, tot ar aduna de pe noi, și acuși — acuși va zice, că și cămașa de pe mine e a lui”.

„A mea și este, înălțate împărate, a mea, eu i-am dat-o acum când am plecat — răspunse bogatul.

Vezi împărate, zise Pavel cu ce vecin m'a bătut pe mine D-zeu, eu nu cred că are toate doagele. Ii lipsește ceva. Numai dacă n'ar fi de geaba”.

Nu a știut ce lege să facă nici împăratul; ci le-a zis: „Dați banii la mine, și ai aceluia vor fi care până mâne dimineată îmi va putea răspunde la trei întrebări și adecă:

1. Ce zboară fără aripi?
2. Ce fuge mai tare în lume?
3. Ce e mai gras pe lume?

Se întorc oamenii noștri acasă. Bogatul avea un porc în coteț, care de patru ani l-a fost pus la îngrășat, și era gras de nu-l mai încăpea cotețul. Avea o iapă, cu care mergând la vânat nu avea trebuință de câni și de pușcă; căci prin dea iepurile cu fuga și lovea cu biciul lui cel cu trei gloanțe de plumb în cap — și mânca tocană de iepure. Bietul sărac n'avea nimic cu ce se lăuda și mergând acasă sta de par'că era ploat, și povestind nevastei întâmplarea, se jeluia, că ce să știe el spune.

Copila lui, de care am pomenit, era de cinci-sprezece ani. Nu fi supărat tată, că îți spun eu ce e mai gras, ce zboară fără aripi și ce fuge mai tare”, și i-a spus că asta și asta și asta, și omul nostru a dormit odihnit.

Dimineata pleacă vecinii, iar bogatul se socotea, că dacă va întreba pe Pavel întâi, și va zice, că e bine, să zică, că și el a voit să spună tot acele lucruri. Dar nu i-s'a sfetit.

Intrând împăratul, întrebă pe bogatul că ce zboară fără aripi. — „Peatra când o arunci cu mâna”...

Ce fuge mai tare? — Calul meu, că prind iepurile în fugă, cu el și-l lovesc cu biciul de-l omor”.

Ce e mai gras în lume? „Porcul meu împărate că-l îngrăș de patru ani și acum nu-l mai încap cotețul”.

„Bine”, zise împăratul, când îl vei tăia să-mi dai și mie un cârnaț.

„Dar tu ce te-ai socotit, omule? Spune și tu ce zboară fără aripi în lume”.

— „Eu înălțate împărate, să fie cu iertare, gândesc, că zăpada zboară fără aripi, că vine din cer și se pune jos frumos, de nu-și rupe grumazii”.

Împăratului i-a plăcut răspunsul, l-a scris pe o hârtie și l-a întrebat: „Ce fuge mai iute în lume?”

— „Eu cuget, împărate, că în lumea aceasta mai tare și mai iute fuge soarele că merge într-o zi, adecă în 12 ceasuri, dela răsărit până la apus și nu odihnește nicăiri”.

— „Bine ai răspuns”, — zise împăratul, — spune-mi acum ce e mai gras în lume?”

— „Apoi luminate împărate, eu în prostia mea gândesc, că pământul e mai gras, că din el ies toate și chiar porcul vecinului s'a îngrășat cu bucate esite din grăsimia pământului, și chiar noi oamenii și toată lumea tot din grăsimia pământului trăim”.

„Ai tăi sunt banii” — răspunse împăratul, — tu ai răspuns mai bine; dar până ți-i voi da, tu să-mi spui cine te-a învățat pe tine să răspunzi la întrebări. „Apoi să iertați împărate copila mea m'a învățat, dela ea știu ce știu”.

— „Bravo! Cuminte copilă ai, cuminte fără seamă, dar vezi tu fața asta de masă, dute și spune copilei, că până dimineată din firele acestea trei, să-mi facă o față de masă totmai ca asta și la opt ceasuri să mi-o aducă apoi vei căpăta banii, mai curând nu”.

Săracul Pavel se întoarse supărat căci cum va putea face copila din trei fire de mătase o pânzătură întreagă și în fel de fel de vârgi.

Dar copila nu s'a speriat când i-a spus, și mergând după ușa, a luat trei găteje (nuele) de mătură și dându-i-le tatălui său, a zis:

— „Du-te tată la împăratul și-i spune, că eu sunt muieră, iar a face războiu este lucru bărbătesc, deci să-mi facă din aceste trei găteje de mătură un războiu, că apoi eu îi voi țese pânzătura, iar fără războiu ba”.

Împăratul s'a luat de gând când a auzit ce cere fata omului și a zis: „Bine, drept are, că a face războiu e lucru bărbătesc; dar vezi oala aceasta, mi-a rămas dela părinți și nu aș vrea bucuros să-o prăpădesc. Dar uite, i-a sărit un petec din burtă, du-te și spune-i fetei tale să mi-o cârpească, așa ca nici să nu se cunoască că a fost vre-odată spartă. Atunci vei căpăta banii”.

Omul sărac intră în casa lui cu hârbul în mână, era și foarte supărat, dar fata nu s'a speriat nici acum, ci a zis către tatăl său:

— E cuminte împăratul, dar și-a găsit ac de cojocul lui. Mergi curând tată, și-i spune, că dacă vrea să-i cârpească oala, să mi-o întoarcă pe dos, căci petecul se pune pe dos, iar nu pe față, iar dacă o va putea întoarce, și eu o voi putea cârpi”.

Împăratul auzind ce a zis fata s'a minunat dar a zis: „Du-te și-i spune că mâne la amiazi viu în cutare birt, și acolo vreau să mănânc de

prânz; iar până voi veni eu, fata să-mi gătească de mâncare din cele două petri rotunde ce stau una la dreapta iar alta la stânga când intri pe ușă. Să-mi gătească adecă zamă cu carne și să fie gata când voi veni. Iar de nu, apoi nu căpătați banii”.

Bietul om, supărat și amărit pleacă cătră casa zicând: „Anevoie mai poate scoate omul melul din gura lupului; până acum am avut să mă judec cu vecinul, dar cine și-a pune boii în jug cu împăratul. Doamne, rea s'a mai făcut și lumea asta”.

Auzind fata dorința împăratului, zise: „Nu-i nimica, tată, du-te și spune împăratului, că eu îi fac bucuros, dar' să nu mă facă a mă mesteca în lucruri bărbătești, că nu mă prinde. Adecă trimită un om să junghie petrile să curgă sângele din ele, căci carnea cu sânge nu e sănătoasă, iar a junghia porci e lucru bărbătesc și nu-i de mine.

Împăratul s'a uitat lung, lung la fată și vade mintea ei și zise:

„Măi omule! Aicea ai banii, du-te acasă și ai tăi să fie. Dar' fiindcă ai o fată așa cuminte, spune-i, că eu vreau să o cunosc și dimineată să vină la mine, adecă să veniți amândoi, dar' spune-i așa, că să nu vie nici călare, nici pe jos, nici desculță nici încălțată nici pe drum nici pe delături, nici îmbrăcată nici desbrăcată, și cu cînste și fără cînste”.

Omul se duse acum voios acasă, că a căpătat banii, i-a spus fetei ce a zis împăratul. Fata auzind a zis:

„Du-te tată și cumpără un țap, că vom face și acest lucru de nimic”.

Iar' fata îmbrăcându-se într'un rociu de pești, făcându-și opinci de ciur, s'a pus călare pe țap, și luând o oală în mână, băgă în ea o vrabie, o legă pe la gură cu o păstură și a plecat. N'a mers nici pe drum, nici pe delături ci pe șanțul drumului, călare pe țap cu picioarele mai călcând mai târându-le.

Când a ajuns la curtea împăratului, acesta o aștepta cu toți miniștrii săi și nu se putea mira din destul, cum a potrivit de bine lucrul.

Împăratul s'a uitat lung, lung la fată și văzând, că pe cât e de isteată și cu minte pe atât e de frumoasă și cu lipiciu, a gândit ce a gândit. Pe urmă, după o socoteală bună, și-a și spus gândul. El adecă în fața la toți oamenii lui cei mari a spus, că pe fata lui Pavel cel sărac nu o mai lasă să meargă acasă, ci o ea de nevestă și face din ea împărăteasă. Și precum a zis a și făcut. Și a făcut o nuntă de a mers veste și poveste în lumea toată.

Iar' bietul Pavel nu mai știa al cui e de bucurie. El socru împăratului, tată împărătesei, lucru de om mare. A și zis el în prostia lui cătră nevasta sa, când se întorceau acasă dela ospăt

în trăsură cu patru smei: Tu nevestă, bine-ai zis cine-a zis:

„Când va vrea norocul să-ți întoarcă pasul”, „Nu-ți aduce anii ce-ți aduce ceasul”.

Așa-i bărbate, așa-i. Bag-seamă că s'a împlinit și la noi zisa vorbeii: „Când vrea Dumnezeu, și dracul vine la om cu colaci”. Și multe vor fi mai cioromăit ei până au ajuns la curtea cea nouă, la casele cele minunate, cu care i-a dăruit ginerile lor, împăratul, ca să trăiască zile albe după cele negre.

Trăit-au împăratul și împărăteasa, destulă vreme fericiți și cu pace, cum abia s'ar putea povesti. Dar „Ucigă!-toaca” nu doarme. El umblă prin lume să învrăjbească oamenii, își bagă lingura unde nu-i fierbe găina și face zile fripte oamenilor.

Avea adecă împăratul obiceiul, că nici o judecată nici împăciuire nu făcea între oameni singur, ci totdeauna cu împărăteasa îi împăca. Dela o vreme ea făcea pace între oameni, fără să mai întrebe pe împăratul, că ce și cum, iar acesta era foarte mulțumit cu ea.

Într'un târziu s'a întors lucrul pe dos și împăratul i-a spus, că fără de el să nu mai facă nici o judecată, căci, mă rog și-a spălat cine și-a spălat gura către împăratul că oamenii zic că împărăteasa e mai învățată ca el. Împărăteasa i-a promis, că nu va mai face și va fi ascultătoare: dar' vorba scurtă, ea nu și-a putut ținea cuvântul.

S'a întâmplat adecă, că tocmai la un târg de țară al orașului, în care trăia împăratul, aceasta s'a fost dus de acasă; bag seamă cu pușca după iepuri.

Doi oameni dintr'un sat vecin s'au înteles cum ar fi astăzi să meargă pe mâne la târg. Dar, unul avea căruță și cal nu; altul avea o iapă, dar căruță ba. S'au socotit să prinză amândoi, unul să dea căruțul și altul iapa, și așa au plecat de noapte la târg să ajungă din vreme. Pe cale omul cu iapa fiindu-i somn, trezește pe cel cu căruțul și îi zice: „Vecine te rog, mai mână și dă iapa, să mă pun și eu să ațipesc puțin, că mi-se închid ochii de somn. Acesta ascultă, și hi! merge, dela o vreme iapa stă și fără a se socoti mult fată un mânz, de să te tot uiți la el. Omul cu căruța ce se socotește ce nu, destul că se apucă și curăță iapa frumos, la mînzul, îl pune sub căruța lui într'o gaură făcută de vreme în coșul căruței dinapoi: în urmă trezește pe cel cu iapa și zice: „Scoală vecine, să vezi ce n'ai mai văzut de când ți-a crepat Dumnezeu ochii. Căruța mea — miră-te, vecine dragă — a fătata un mânz”.

— „Vorbă să fie. A fătat iapa mea, că tocmai pe vremea aceasta i-se împlinește sorocul.

De altcun nu te mai face de răs! Cine a mai auzit să fete căruța? Te râde cine te aude!”

„Ba nu glumă, vecine doară eu nu-s — copil, uite gaura pe unde a ieșit. Mânzul e al meu și vorba e gata”.

— „Da cum să nu? Aș fi tocmai bun de pus la fum, când te-aș crede. Nu-ți las mânzul odată cu capul.

Și tot așa din vorbă în vorbă, până au apucat să meargă la împăratul să-i împăce.

Împăratul, cum am zis nu era acasă, ei s'au tânguit împărătesei, iar aceasta i-a întrebat: A căruia este iapa?”

— „A mea, jupâneasă împărăteasă”.

„Bine. Desprinde-o dela căruță și o ține de frâu, iar tu omule, prinde de căruță, plecați unul la dreapta și altul la stânga, și după care va merge mânzul, al aceuia să fie.

Mânzul, firește, a mers după iapă și oamenii astiel împăcați au plecat în târg.

Când erau să iasă din curte, se întâlnesc cu împăratul, și întrebându-i, ei îi spun toată treaba.

Acesta s'a mâniat foc pe împărăteasa și intrând în casă îi zise răstît: „Fiindcă nu mai ascultat și te-ai amestecat iar, ai făcut singură judecata, îți spun acum, ruptales, că amândoi nu mai mâncăm pîță și sare dintr'un blid. Acum numai decît să te duci dela mine.

„Dar fiindcă eu te iubesc atît, cît poate tu nu ești vrednică, te las să-ți iai din casă tot ce vei avea tu mai drag”.

— Bine, împărate mă voi duce fără nici o supărare, dacă-i treaba așa, te rog însă iartă-mă să șed aici încă până de seară să mai cinăm odată amândoi și apoi va fi cum va vrea Dumnezeu”.

Împăratul s'anvoit, și venind seara, împărăteasa a gătit niște drăguțe de bucate, că se fi mâncat să nu te mai sature. Punând și o sticlă cu vin pe masă, după ce au mâncat bine, au în-

ceput a gusta câte puțin vin și numai ce împăratul adoarme dus, de gîndea că l-a lovit în cap cu ceva. Împărăteasa adecă pusese în paharul împăratului niște praf, de care dacă beai adormi ca mort. Adormind împăratul, ea a poruncit de a veni o trăsură înaintea ușei și întunerec fiind, ea a luat pe împăratul în brațe, a încuiat ușile și s'a pus în trăsură și au plecat amândoi, el dormind, ea rîzînd.

Dela o vreme trecînd puterea prafului împăratul se deșteptase se șterse la ochi strigă, „Cine e aici?”

— „Eu sunt aici”, răspunse împărăteasa.

— „D'apoi cum, și ce faci aici?”

— „Nimic ce să fac. Ia mă duc acasă, după cum mi-ai poruncit astăzi”.

„Bine, bine. Tu te duci, dar' eu cum mă aflu aici cu tine”.

— „Așa” zise împărăteasa. „Aceasta s'a întîmplat după voia ta împărate”.

— „După voia mea?” întrebă împăratul vînat-verde de mînie”.

„Da! după voia ta. Tu ai zis și mi-ai iertat să-mi iau cu mine ce voiu avea mai drag din casă. Apoi eu nimic din ce avem noi în casele noastre nu am așa drag ca pe tine. Și așa am făcut cum ai zis, te-am luat numai pe tine, căci tu-mi ești mai drag”.

Împăratul o îmbrățișă cu căldură și zise: „Vino să ne întoarcem înapoi la căsuța noastră că văd eu, că tu ești cuminte fără seamă”. Și s'au întors; iar de-atunci pacea n'a mai fugit dela casa lor, au trăit la olaltă ca două degete dela o mîna.

Și de-or mai fi trăind, ei or fi știind, iar' eu gat cu povestea și:

Încălecai pe-o șea

Și o-am spus așa,

Bine-ar fi de v'ar plăcea.

Ioan Berescu.

Rugăciunea.

„Nu, nu, nu, doctore, asta nu se poate! Nu este nici un mijloc de scăpare?”

Așa grăi tinăra mamă, ieșind cu pași mari, hotărâți din odaia copilului, în care cel dintâi și unicul copilăș, de trei ani, trăgia de moarte, cuprins de o aprindere a poliței creierilor. Bărbatul se apropie cu irică de ea, îi netezi părul și suspină adânc. Doctorul stătea tăcut, cu capul plecat, făcând să se înțeleagă prin tăcere și nemiscare, că nu mai este nici o speranță.

„Ce putem face, zise bărbatul, ce putem face, draga mea?”

„Ei, nu vorbi, nu vorbi, strigă ea, ca și când ar fi mâniașă și gata de ceartă. Ea se întoarse iute și plecă spre odaia copilului.

Bărbatul voia s'o oprească: „Nu te duce Ca-tija!”

Ea se întoarse. Fără să răspundă, se uită la el cu ochi mari, obosiți, și se duse îndărăt în odaia de copii.

Copilul zăcea pe brațele doicii. Sub cap îi pusese o perină albă. Ochiul lui erau deschiși, dar nu vedea cu ei. Din gurița-i strânsă la oaltă ieșea o spumă în bășici. Doica cu privirea întoarsă dela fața lui, privea cineștie unde cu o căntătură nemiscată, sărbătorească. Ea nu se mișcă din loc, când intră mama. Când aceasta se apropie de doică, și își vârî mâna sub perină, ca să ia copilul din brațele ei, zise doica încet: „Moare copilul”, și își întoarse fața dela mamă. Dar mama nu ținu seamă de vorbele ei. Cu o mișcare iute, care i-se prefăcuse obiceiului, luă copilul la sine și-l ținu pe mâni. Părul lung și inelat al copilului flutură în toate părțile. Ea îl așeză și se uită în fața lui.

„Nu, nu pot! șopti ea, și cu o mișcare grăbită, dar cu băgare de seamă, îl dete iarăși doicei și părăsi odaia.

Copilul muri deja în a doua săptămână. Cât timp ținu boala, sufletul mamei a fost chinuit de desperare, și legănat de nădejde. În toată ziua, de mai multeori, mergea în odaia ei de dormit, stătea în fața chipului Mântuitorului, îmbrăcat în haina aurită, și se ruga lui Dumnezeu să-i scape copilul. Mântuitorul, cu fața neagră, ținea în mica sa mână o carte, care scria pe aur, pe care stătea scris cu litere negre: „Veniți la mine, voi toți, cari sunteți obosiți și apăsati, că la mine veți afla mângăiere”. Se ruga când sta înaintea icoanei Mântuitorului, și în rugăciune își aduna toate puterile sufletului ei. Și, deși, când se ruga, simțea în adâncul sufletului că nu va mișca nici un munte dela locul său, și că Dumnezeu nu va lucra după gândul

ei, ci după vrerile sale, ea totuși se ruga. Zicea rugăciuni, pe cari le învățase, dar și rugăciuni făcute de ea, pe cari însăși le iscodise și le spusese cu glas tare, cu deosebită simțită.

Acum, dupăce a înțeles, că copilul ei este perdut, i-se părea ca și când s'ar fi rupt ceva în sânul ei și acum s'ar învărti împrejur și, dupăce ajunsese în odaia ei de dormit, se uita cu mirare la toate lucrurile, ca și când nu le-ar mai recunoaște. După aceea își aplecă capul nu pe perină, ci pe halapul înfășurat al bărbatului, și nu mai știu de sine.

Atunci văzu în vis, că Costia al ei, cu părul lui inelat, cu gnumăgiorul delicat, alb, ședea în scăunel și se legăna cu picioarele-i cu pulpe moi și, ascutindu-și buzele roșii, așeză cu grijă o păpușă pe căluțul legănător.

„Ce bine-i, că trăiește”, își gândi ea, „Și ce îngrozitor este, că a fost murit”. Și pentruce? A putut îngădui Dumnezeu, la care m'am rugat cu atâta evlavie, ca să moară? Ce lipsă are D-zeu de moartea lui? A turburat doară micuțul pe cineva? Ori, nu știe D-zeu că copilul este viața mea, că eu nu pot trăi fără Costia al meu? Și numai deodată mi-l ia, și chinuște ființa asta nenorocită, dragălașă, nevinovată, și-mi strică toată viața și, la toate rugămintile mele, nu-mi răspunde, că ochii copilășului meu se închid, că el se întinde, se răcește, întepenește.”

Și iară se uită în partea aceea. Vine. Așa este de mic. Vine pe o ușă înaltă, înaltă, dând cu mâinile, ca oamenii mari. Privește și zâmbește „„Dragălaș!” și pe el a vrut Dumnezeu să-l chinuiască, ca să moară! De ce să te rogi Lui, dacă e în stare să facă lucruri așa grozave?

Și deodată începe Matrioasa, ajutoara doicei, să vorbească ceva deosebit. Mama știe, că asta este Matrioasa, dar Matrioasa este îngerul totodată. „Dar, fiind înger de ce nu are și aripi? își gândește mama. De altcum își aduce aminte că cineva — nu știe anume cine, dar cineva, vrednic de toată încrederea — i-ar fi spus, că acum sunt și îngerii fără aripi. Și îngerul Matrioșa zice:

1. Doamnă, înzadar te superi pe Dumnezeu; este peste putință să dea tuturor ascultare. Adeseaori îndreaptă oamenii rugăciuni către D-zeu, pe cari, dacă le-ar împlini, ar strica al-tora. Așa, de pildă, s'au făcut, nu de mult, rugăciuni în toată Rusia, și ce fel de oameni au fost, cari s'au rugat! Rugatu-s'au cei dintâi episcopi și călugări plecați pe moaste, în catedrale, în biserici, toți se rugară, ca Dumnezeu să ajute Rușilor, să biruiască pe Japonezi. Fost-a acesta

Marele învățat al neamului NICOLAE IORGA,
profesor și deputat în România.

lucru bun? Nu se cuvine să te rogi pentru astfel de lucruri, și aici, Dumnezeu n'a putut face pe plăcerea nimărui. Pentru că și Japonezii se rugară, să le deie lor birumta".

„El este, doară, Tatăl nostru, al tuturor. Cui să ajute?”

„Da, ce să faci în cazul acesta?” zice Matrioșa. „Bine”, zice mama, ce zici, este drept. E lucru știut. Asta o știu toți, și totuși o spun. Eu însă nu înțeleg asta. De ce să nu poată D-zeu auzi și împlini rugarea mea, dacă nu cer nimic rău dela el, — nimic, de cât ca să nu-mi moară copilul. Pentru că eu nu pot trăi fără copil”, — grăbește mamă, și într'aceea simte cum copilășul îi cuprinse gâtul cu mâinile lui rotunde, moi, și simțeste cum trupul lui mic, căldicel, să alipește de al ei. „Bine că nu s'a întâmplat nenorocirea”, își gândește ea.

„Dar, nu-i numai asta doamnă, stăruiește Matrioșa, flecărind nevinovat, ca totdeauna, — dar totuși nu este numai asta. Se întâmplă, că numai unul se roagă de ceva și, totuși, nu-i cu putință, să-i facă D-zeu pe voie, după cum dorește omul acela. Nouă ne este asta prea bine cunoscut. Eu trebuie s'o știu, pentru că eu sunt care fac raport”, zice Matrioșa mai departe, înțepit, și ea, grăiește acurat cu același glas, cu care țeri, când mama a trimis la bărbatul ei, zise cătră doică: eu totuși trebuie să știu, dacă-i acasă domnul, pentru că eu am să-i duc ști-reă”.

„De câte ori aveam să raportez”, zice Matrioșa mai departe, că cutare, ori cutare om bun, — mai ales, câte unul din cei mai sinceri — cere ajutorul lui D-zeu, ca să nu facă fapte rele, să nu se îmbete, să nu fie blăstămat, se roagă, să i-se smulgă păcatul, întotdeauna ca o aschie”.

„Ce frumos grăește Matrioșa”, își gândește femeia.

„Lui Dumnezeu, însă, îi este peste putință să-i îplinească cererea, pentru că fiecare trebuie însuși să se străduiască... numai trădania ta aduce folos. Chiar d-ta, Doamnă, ai fost, care mi-ai dat să oțesc povestea cu găina neagră. Acolo se povestește, cum o găină neagră a dat unui bărbat un fir de sămânță de cânepă făcător de minuni, pentru că o scăpase dela moarte, o sămânță de cânepă o poartă în buzunarul pantalonului, este în stare să știe pe de rost, toate lecțiile, fără să le învețe, și cum după aceea, toamă din pricina sămânței, a încetat cu totul de a învăța și și-a pierdut ținera aminte. Lui, Tatălui, nu-i este cu putință să scoată răutatea din oameni. Să nu se roage nimenea pentru asta, ci ei singuri să alunge răul”.

„De unde își are ea vorbele acestea”, își gân-

dește femeia și zice: „Matrioșa, cu toate astea, tu nu răspunzi la întrebarea mea”.

„Ai răbdare, îți spun toate”, zice Matrioșa. „Să întâmplă, că trebuie să raportez, că cutare familie a ajuns la mizerie. Nu din vine ei, plâng cu toții... în loc să locuiască în odăi înmușcate, locuiesc într-o cocicabă, n'au nice ceaiu, și roagă pe Dumnezeu să le ajute cât de puțin. Și totuși nu le face pe voie, pentru că știe, că sărăcia este spre binele lor. Ei nu văd lucrul ăsta, dar El, Tatăl, îl vede, și știe, că ei dacă ar fi în stare bună, ar călci cât mai îngrabă!”

„Asta-i așa, își gândește femeia.” „Dar de ce vorbește așa prosteste? „Ar calici!” nu-i deloc vorbă potrivită. Trebuie să i-o spun negreșit cu oarecare pricepe. „Nu de asta te întreb” — repeți mama cu glas ridicat. Eu întreb: Pentru ce, din care pricină a vrut Dumnezeu să-mi iele copilul?” Și mama vede înaintea sa pe micul Costia, și-i aude risul dulce, copilăresc, care sună, ca un clopotel”. De ce l-au luat dela mine? Dacă Dumnezeu a putut face lucrul acesta, este Dumnezeu rău, răutăcios, de care omul, de fel nu are trebuință... nici eu nu vreau să-l cunosc”.

Bine... dar ce s'a întâmplat? Matrioșa nu mai este Matrioșa, ci o ființă cu totul alta, nouă, deosebită, nedeslucită... ființa asta nici nu mai grăește cu glas tare ci într'un chip cu totul deosebit, deadreptul cătră inima mamei:

„O tu făptură ticăloasă, cară și obraznică, care vrei să te ridici mai sus, decât unde-ți este locul!”... „Tu vezi pe Costia al tău, cum era înaintea de asta cu opt zile, cu mâni și picioruse sdravene, întinse, cu păr lung, înelat, și cu vorbăria lui naivă, dragălașă și vioae. Dar tot așa a fost el? A fost o vreme când te bucurai că poate zice „mamă”, „tată” și că pricepe, ome este cutare, ori cutare persoană, și, încă, mai nainte, erai vrăjtită, că se poate ridica pom, și că pe fragedele lui picioare, clătinându-se, încearcă să ajungă un scaun, și încă mai nainte, vă fermeca pe toți, văzându-l tărindu-se pe jos, ca un animal, și încă, și mai nainte, vă pricinuia bucurie, că vă omoștea pe fiecare, că putea ținea sus căpșorul lui plesuv, și încă, mai nainte, vă bucurați că apuca mucul țigii în gură, și-l strângea cu gurița-i fără dinți. Și încă și mai nainte, v'ati bucurat că atunci, când s'a născut, roșu în tot trupul, striga și se văieta, întinzându-și plămânii. Și tot mai nainte, cu un an înainte de aceea, unde era atunci, când încă nu exista? Voi toți credeți, că stați pe loc, și că voi, și aceia pe cari îi aveți dragi, vor trebui totdeauna să rămână, cum sunteți astăzi, și cum sunteți ei acum! Dar voi nu stați locului nici pe o clipă, toți vă mișcați, ca apa râului, alergați înaintea morții, cu ințimea cu care cade o

piatră... și moartea vă așteaptă pe toți, mai curînd ori mai târziu. Cum nu înțelegi tu, că băiatul, care s'a făcut din nimic, aceea, ce era, n'ar fi putut sta locului, și nici o clipă n'ar fi rămas acela, ce era, în ceasul în care a murit? Și cum din nimica s'a făcut copil de țără, băiat ce umblă în picioare, din el copil de școală, junășan, june, om mare, bărbat, bătrîn. Tu nu ști, ce s'ar fi ales din el, dacă ar fi rămas în viață; eu însă, știu".

Și deodată, într'un restaurant într'o cameră deosebită, luminată foarte viu (odinioară o dușese bărbatul, într'un astfel de restaurant), mama văzu, lângă rămășițele cinei, șezând, un bătrîn greșos, chitit, ca un june, cu fața bugedă, sbîrcită, cu mustațele sucite în sus. Șade cu fundat adînc într'un divan moale, și se uită la om cu ochi stîngenți, la o femeie stricată, vîpsită la față, cu un gât gros, alb, și vorbește bîlbîind cu limba, spunând glume necuviincioase, după cum se vedea foarte mulțumit de risul aprobător, ca un nechez de cal, al altei părechi asemenea lor.

Costia al meu, strigă mama înspăimîntată, privind la bătrînul greșos, care tocmai prin asta i-se pare cu atît mai îngrozitor cu cît ceva din căutătura lui, o trăsătură din jurul gurii, aducea foarte mult cu Costia al ei. „Norocul, că asta este numai vis!” își zicea ea. „Adevărătul Costia este cel de colea!” Și ea vede pe Costia cel mic, palid, gol, cu peptul grăsului, îl vede șezând în scaldă și bătînd din picioare — ea nu mai vede, dar îl și simte, cum el deodată îi apucă brațul gol pînă în cot, și-l sărută, și-l sărută, pînă ce în sfîrșit îl mușcă, fără să știe, ce alta ar mai putea încă face cu brațul mamei.

„Da, așa-i Costia, nu bătrînul îngrozitor de colof, își zise ea. Dintr'aceea se destăpîntă și vede, cu groază, realitatea.

Ea se duce în odaia de băieți. Doica spălase pe Costia și-l așezase. zăcea întins, ceva mai

ridicat, cu nasu-i ascuțit, ca de ceară, cu gropite în nările nasului și cu păru-i pieptănat de pe frunte. În jurul lui ard luminări și pe măsuta dela cap sunt flori albe și roșii de iacint. Doica se ridică de pe scaun, își ascute buzele, își ridică sprîncenele și privește la fetișoara tea-pănă a copilășului. Pe a doua ușă, din fața mamei, intră Matrioșa, cu fața ei simplă, prietinoasă, și cu ochii plânși.

„Cum a putut ea zice, că omul nu trebuie să se supere, și ea, însăși, a plîns, își gîndește mama. Și își întoarce fața dela ea și se uită la cel mort. În clipa dintîi rămîne uimită și-i vine greață de asemănarea înfricoșată a băețelului cu fața bătrînului, pe care l'a văzut în vis... ea însă alungă dela sine gîndul acesta și, făcîndu-și cruce, își alipește buzele calde de fruntea rece, de ceară și apoi sărută mînuțele mici recite, încleștate peste oiață, și deodată i-se pare, că băiatul nu mai este nici, nu va mai fi nici odată aici și o năpădește un suspin amar, mai sărută odată băiatul pe frunte și plînge pentru aîntîia dată. Plînge, dar nu cu lacrimi desnădăjduite, de mișcare.

Ea simțeste durere, dar nu mai este revoltată, nu se mai tînguiește, ci știe, că ceea ce s'a întîmplat, a trebuit să se întîmple și că, din pricina asta, a fost bine așa.

„E păcat, mămucă, să plîngi” zice doica, apropiindu-se de trupul mort al micuțului, și cu naframa împăturată șterge lacrimile mamei, cari căzuseră pe fruntea de ceară a lui Costia.. „Lacrimile îi vor apăsa greu pe suflet. Acum se simte mai bine. Este ânger nevinovat. dacă ar fi rămas în viață, cine știe, ce s'ar fi ales din el.”

„O! este adevărat, dar totuși doare”, suspină mama!

(Tolstoi).

N. Petra Petrescu.

Cetiți organul popular al „Partidului Național român din Ungaria și Transilvania”, care e cea mai răspîndită și mai bună

Răspîndiți

„Poporul Român”

Foloasele învățaturii.

Nu se poate, ca toți oamenii cari sunt neamuri sau cei legați cu prietinie să șadă toți la olaltă; nici aceea nu se poate, ca întâmplările spuse cu grai viu să rămână știute și pentru urmași tot așa, cum s'au întâmplat lucrurile. De aceea au ghicit scrisoare, ca să spună unul altuia gândurile, dorințele, bucuriile și năcazurile, și să rămână urma faptelor și a întâmplărilor mari din viața omenească.

Scisoarea și cetirea acestei scrisori a fost ceea mai însemnată iscodire a minții omenești, și e până 'n ziua de azi cel mai însemnat lucru din viața omului.

Gândurile unui om puse pe hârtie le pot ceti mii și mii de alți oameni, și într'aceștia se trezesc aceleași gânduri cari le-a avut celce le-a scris. Prin scrisoare se ține legătura între oameni cari sunt departe de olaltă; gândurile folositoare și bune a unora se împărtășesc multora, și sunt totdeauna înaintea ochilor, fiind scrise cu semne văzute și neșterse.

Nici nu ne putem închipui unde am sta astăzi dacă n'ar fi scrisoarea. Fără ea am fi ca animalele, căci nu este neam sălbatec în lume care să n'aibă semnele ei de scriere.

Mintea omului vrea să șie tot mai mult; se sfarmă, se trudește să ghicească tot mai multe lucruri cari se fie folositoare tuturor oamenilor.

A trecut multă vreme și multă sfarmare de minte pentru lucruri folositoare și bune, — dela scrisorile cele mai vechi, dela scrisoarea cu figuri (chipuri) ale Egiptenilor, dela icurile asirienilor și liniile strâmbe a literilor vechi a zilelor și jidovești, până la scrisoarea ușoară a zilelor noastre.

De acum nainte acel neam de oameni va fi mai de frunte și se vor ferici, în care vor fi mai mulți cari vor ști scrie și ceti; căci nu peste mult va sosi vremea, când nu țaria trupului, ci a minții vor hotări soarta țărilor și-a oamenilor. De aceea vă voi arăta pe scurt câteva foloase a învățaturii, — nu a celei înalte, a științelor ci a cetitului și-a scrisului. O fac asta, pentru că noi Românii am rămas înapoi în învățatură lângă alte neamuri din țara noastră și din alte țări, — așa am rămas înapoi și în bunăstare și în toate cele.

Cei ce cetesc rîndurile aceste, aceia vor ști ce înseamnă știința scrierii și-a cetirii. Li rog pe aceștia să se facă apostoli, să cetească, să spună cele cuprinse aici altora, cari nu au meșteșigul scrierii și-a cetirii; astfel să-i indemne din

adins la învățarea ei pentru binele lor și a neamului nostru întreg.

I.

Lucrătorii de pământ nu pot face nimic fără plug. Aceasta unealtă e de tot de lipsă, căci fără ea toată sudoarea feței, toată, tot lucrul de dimineată până sara, toată sîrguința e fără folos, căci sămînța pusă în pământ netăiat de plug nu aduce roadă.

Ce este pentru lucrătorul de pământ plugul, aceea este pentru om mintea. Plugul cu care nu lucră nime ci e pus într'un colț, ruginează se strică; cu cât lucră mai mult, cu atât va fi mai strălucitor. Așa stăm cu mintea. Dacă n'o facem să se gândească, dacă nu-i dăm de lucru prin învățatură, priceperea ei e mai grea, căci e în stare să facă numai lucrurile de toate zilele, cari le fac ca o mașină, fără să gândească.

Lucrul acesta îl vedem cu mult mai de mulțori, decât să vorbesc mult despre ea. Oamenii fără un pic de învățatură orice lucru care-l aud, îl înțeleg cu mult mai greu. La oraș, la târg, la sfatul satului, la povești, ba încă și în biserică el înțelege cu mult mai greu lucrul despre ce-i vorbă, căci mintea lui nu-i învățată cu întorsăturile graiului.

Mintea omenească prin învățatură se poate deda să se gândească și să iee seamă ce se întâmplă și în afară de viața lui de toate zilele.

Omul care-i învățat să se gândească, nu se tânguește îndatăce se întâmplă peste voia lui vre-un lucru. Mintea lui mai iute va ghici ce-i de făcut, mai iute să afle între împrejurările schimbate. Cel neînvățat văzut lucru nemaipomenit în viața lui, nu știe ce să facă, până cere odată sfatul altora.

Ascuțirea minții și a voinței este un folos însemnat, care-l putem câștiga prin învățatură.

II.

Nu mi-ar ajunge vremea și locul să înșir toate foloasele învățaturii pentru viața de toate zilele; vă voi aduce aminte abia din ele.

Pentru viața noastră e de mare însemnatate purtarea socotelilor (sămădașului). În toată viața noastră cumpărăm și vindem. Ce avem noi, ce ne aduce pământul sau lucrul nostru îl dăm altora, și cumpărăm ce n'avem noi, de ce ne aduce pământul sau lucrul nostru îl dăm altora, și cumpărăm ce n'avem noi, de ce avem trebuință să putem trăi. Vindem grâu, mălai scl.,

și cumpărăm haine, încălțăminte, lemne de foc și altele.

În lumea de astăzi e greu a trăi și sunt mai puțini oameni de omenie și de încredere ca mai de mult; toată lumea umblă să înșele, să înșelue pe celalalt. De aste ne putem feri dacă știm socoti, adică știm, cât trebuie să plătim sau să câpătăm. Dintre ceice nu știu socoti, spun și astăzi, cum au fost încelnuți, înșelați, prin târg și pe aiurea; că au câpătat bani răi în loc de buni.

Socoteala (sămădașul) trebuie să-l învățăm, altcum tot de pagubă rămânem. Dar trebuie să poarte omul și socoteala cheltuielilor din casa sa, dacă nu vrea să se bage în datorii și să trăiască tot cu năcaz. Trebuie să știe omul, câți bani capătă din roada pământului și câți din alte lucruri a mânilor lui; știu asta, va ști întocmai cheltuielile; va cheltui numai cât poate câpăta, ca să nu iee împrumuturi grele și moșia lui s'o executeze s'o iee alții dela el.

Multe case, multe moșii au ajuns pe mâni străine, numai pentrucă gazda n'a știut ținea cumpănă între venit și cheltuială, — astfel poate fără vină a cheltuit mai mult decât ar fi putut după venitele sale.

Pe lângă sirguință și lucrul temeinic purtarea socotelilor este o cerință de lipsă ca să ne putem feri de datorii, din ghiarările cărora nici noi nu ne putem scăpa, nici copiii noștri.

Cine nu știe scrie și ceti, cum va putea să învețe a purta socotelile sale în rîndueală? Cum va merge înainte în bunăstarea sa? — Nu poate!

Trăim o vreme când toate lucrurile se isprăvesc prin scrisori, cu graba, cum abia ar crede omul. De pildă într'un sat este moșie de vândut. Oarecine care acum e departe; ar vrea să o cumpere, dar nu știe că-i de vândut; vine vre-un neam de-al lui, îi scrie lucrul, și scrisoarea aceea în 2—3 zile ajunge la loc, și omul își poate rîndui îndată treaba. Dacă însă neamul acela n'ar ști scrie, omul ar rămânea fără moșia aceea, căci, poate e așa vreme încât n'are voie sau vreme altcineva să-i scrie. S'au avem de trimis bani oareunde. Nu știm scrie? Trebuie să ducem noi banii, pierdem vre-o 1/2 zi, căci alții n'au vreme să ne scrie, sau ni-i rușine și greu să-i rugăm. — Mai avem lipsă în viață de multe scrisori, de pildă cerem oarece, apoi contracte, testamente șcl. Dacă nu știm scrie, de multe ori un lucru mic chiar, trebuie să-l plătim scump dacă vrem să-l avem.

Se întâmplă adeseori că trebuie să scriem lucruri cari nu le-am spune lumii întregi. Dacă nu știm scrie, sau dacă cel ce capătă dela noi nu știe ceti, taina îndată e știută, căci trebuie să mergem la altul. — Și de altcum cine nu știe

scrie și ceti, facerea scrisorilor îi e lucru greu și nici nu poate scrie ce vrea; măcarcă fiecare din noi are pe cineva iubit care e departe, vre-un neam, părinți și frați, sau la America sau la cătanie și așa fiecare om are să facă cărți, scrisori în viața lui.

În zilele noastre voia de a oeti și a învăța s'a lătit în tot locul, în lumea întreagă. Deaceea se tipăresc tot mai multe foi și calendare, precum și cărți, cari aduc pe lângă lucruri de petrecere și siaturi bune și învățături folositoare pentru lucrarea mai bună a pământului. Cine știe ceti, din siaturile aceste poate învăța mult, căci ni-se spun acolo lucruri nouă, aflate de bune. Părinții noștri au fost lucrători ai pământului; dar ielul lor de lucrare astăzi nu e așa bun ca atunci, pentrucă pământul e sleit de puteri; nutremântul ce-l dă sămânțelor așezate în el, tot se împuținează prin folosirea deasă. Mai nou sunt mașini cari lucră mai ușor pământul, îl întorc mai bine; au găcit gunoiul măestrit care-l poate împrăstia acela, care n'are atâta gunoiu cât îi trebuie. Gunoiul acesta măestrit îngrașe pământul și suplinește nutremântul folosit de plante. Foile, călindarele și cărțile ne învață cum să folosim lucrurile acestea; dar nu mai învăță și la mijloace nouă de câștig, cum sunt sădirea pomilor, stupăritul, lucrarea viilor și alte deacestea, cari aduc venit însemnate. Aceste toate sunt foloase cu mult mai mari de cât să se poată înțelege așa numai. Trebuie să cetite și apoi a încerca sfaturile acelea. Se înțelege foile, calendarele și cărțile trebuie să alege, căci sunt între ele și de acelea, cari sunt numai hărtii netrebnice.

Oamenii din satele noastre merg cu grânda în America, crezând că acolo banii sunt numai pe drumuri. — E mare sărăcia în satele noastre; dar asta o aduce asupra noastră păcatele noastre: lenea, betia, necredința și alte câte vor mai fi. Dacă oamenii ar lucra și acasă ca acolo, dacă banii câștigă într'o săptămână nu i-ar cheltui Dumineca în crâșmă, — atunci n'ar trebui să mergem la America, unde este plată, dar este și lucru greu, cari la noi nu prea sunt; atunci ar scăpa mulți de nenorocirile și de morțile ce se întâmplă atât de multeori prin fabrici, băi și celelalte locuri, cum cetim în toată ziua că mor lucrătorii.

Zic ceice au umblat prin America, că omul cu cât e mai priceput, mai ager la minte, mai învățat, — cu atâta ajunge la lucruri mai ușoare; cei nepricepuți ajung la lucruri grele. Și asta se poate înțelege: cei ou oarecare învățură sunt mai ageri la minte, iau samă toatecele îndată, și așa îi folosesc de grijitori asupra lucrărilor, sau de cei cari fac lucrurile înainte,

ră sunt mai ageri la minte, iau samă toate cele limba engleză mai ușor, căci pe lângă aceea că aud, mai și cetesc cărți și foi, cari încă-i ajută în învățarea limbii străine.

Vă mai aduc aci aminte, că ceice nu știu scrie și ceti, n'or avea drept să aleagă deputat, să ia parte în sfatul țării, la facerea legilor. Astfel sunt lipsiți de cele mai de frunte drepturi cetățenești, căci ei — zice legea — nu înțeleg ce e spre binele țării și ce nu. E lucru mare acesta, a fi lipsit dela puterea de a lua parte în rânduirea sortii țării!

III.

Una dintre cele mai mari cari bântue neamul nostru și cari îi fac stricăciuni mai mari în suflet, în trup și în avere este beutura vinarsului, a rachii. Știm că bețivii își pierd sufletul, iar trupul și-l otrăvesc de tot. Sunt oameni, cari oarecând au fost bogați, iar crâșmele i-au mâncat averea întreagă, mintea, sănătatea, cinstea și sufielul oamenilor.

Nu vrea să înțeleagă nime, că beutura strică atât mintea, cinstea și sufletul, cât și sănătatea și tăria trupului care tremură se ostenește ușor, și nu poate lucra cum ar trebui? O parte a roadei se pierde dară prin săcarea puterii, prin lucrarea slabă a pământului, iară cealaltă parte în crâsmă. Asta-i pricina sărăciei, noastre, a morburilor din satele noastre; între bețivi sărăcia, boalele, păcatele, omoruri se țin sir.

Și ce e mai dureros, betiile se întâmplă tocmai atunci când e ziua Domnului căci oamenii atunci au vreme. Bisericele-s goale iar crâșmele pline; în loc de cântări Dumnezeuști se aud cântări păcătoase. Astfel bărbați și femei; ba încă și copii, cu capul ametit fac păcate, își prădează banii și mintea.

Aceste sunt rele, cari bântue în cele mai multe sate de ale noastre, și în tot satul se pierde în crâsmă o mulțime de avere, sănătate, putere, minte și multe suflete. Fiecare om de omenie trebuie să lucreze din răspuțeri ca să scăpăm de acest rău. Un mijloc bun ar fi ca oamenii în loc să bea să se adune la un loc, la o casă cinstită, și acolo să cetească foi sau cărți bune, să învețe bine din ele; pentru ceice nu știu ceti și-s dornici de învățatură să cetească unul din ceice au foi pe numele lor.

Foile sunt în lumea de azi niște arme puternice prin cari se răspândesc gânduri, sfaturi, idei, învățatură și lumină folositoare. Din ele știm tot ce se întâmplă în lumea mare; dar un scriitor bun de foi poate să hotărască la ceva bun pe cetitorii săi, sau la rău chiar, după cum e sufletul lui; căci tot mai mulți sunt cari citesc foi și astfel deoparte se rețin dela beutura pălincei (rachiei) până cetesc, de altăparte

se știu mai bine învăța în lume, își știu mai bine rândui viața asta, și nu stau cu gurile căscate auzind de ceea ce se întâmplă.

E drept că sunt foi și cărți cari în loc să folosească, strică oamenilor; dar cărțile și foile trebuiesc alese, și cetite numai cele bune. Avem foi bune românești, cărțile „Asociațiunei” din cari pe un an câpătăm 10 și un călindar pentru 2 coroane, sunt foarte bune pentru săteni. Dar mai sunt se înțelege multe cărți bune, din cari putem învăța mult; și nu-i slobod să ne fie milă de cele oarecâte coroane, căci aceste aduc roade bogate. Mai bine să tragem dela beutura prețul acelora, căci beuturile aduc stricăciune numai, iar folos nu este.

Sunt sate, în cari oameni buni fac petreceri cinstitute cu joc, fac teatru, cântă, spun versuri bune, cari toate aduc bine mare sufletului; îl fac mai nobil, mai bun; îl ridică din gunoiul și tina pământului, îl poartă prin lumea plăcerilor mari și curate. Dacă venitul ăstorfel de lucruri îl folosesc pe lucruri bune, atunci aduc îndoit folos. Din banii adunați aduc cărți bune, cari apoi le poate ceti oricine din satul acesta. Lucrul acesta e bun, e cuminte; acele sate înțeleg numai trebuințele sufletului și întreg rostul vieții cari fac așa.

Dar cine nu ști ceti și scrie, nu poate lua parte în astfel de lucruri crescătoare de minte de inimă și de suflet, și încă nu se ști însușile pentru ele, lipsiți fiind de învățatură și petrecerea cărților, lipsesc și pe alții.

IV.

Ceea mai mare parte a Românilor e lucrător de pământ. La căsuța și la pământul puțin mai fiecare are copii. Împărțindu-se averea între mai mulți, unuia se vine puțin; deci acestia; precum și copiii lor trebuie să trăiască săraci, să se trudească din greu în lumea asta.

Dar am putea ajuta pe lucrul acesta în alt chip, numai vrere să avem.

Fiecare om are lipsă de haine, de încălțăminte, de lucruri în casă, de pluguri și altele de aceste. Neguțătorii și măestrii, cari vând și cari fac lucrurile aceste, pun la o parte banii noștri. Dintre Români însă până dăunăzi nime nu și-a dat copilul la neguțatorie și meșteșug, și astfel streinii așezați între noi se îmbogăteau din banii noștri. E drept că-i vrednic lucrătorul de plata sa; dar dacă e vorbă să dăm banii, de ce să-i dăm mai bucurios la străini decât la ai noștri.

Lucrarea pământului e grea; căci vine secetă sau prea multă ploaie; ghiată sau te miri ce rele peste sămănături, — și atunci n'ai ce mânca. Un meșteșugar sau un neguțător nu se poate teme de vremea nepotrivită; căci lucrurile

făcute sau vândute de ei ne trebuiesc oricum ar fi roada sau vremea, și așa ei totdeauna caută să poată trăi. Ar trebui să-și dea cât de mulți Români copii la meșteșuguri și la negoț căci de o parte îi dă în mână pâine bună, cinstită și ne-
atârnatore.

Dar se înțelege fără învățătură nici măestru, nici neguțător nu poate fi nime, căci de aceștia nici nu mai iau să-i învețe. De altă parte cu cât oarecine e mai învățat, cu atât poate învăța mai ușor și meșteșugul sau neguțătoria sa. Cu cât e mai isteț și mai ascuțit la minte, cu atât va putea face lucruri mai trainice, mai bune și mai frumoase, și astfel dragostea cumpărătorilor se întoarce către ei. Cei neînvățați nu merg pe nimică; făcând lucruri slabe, nu merge la ei nime.

Mai de mult era lucru de rușine să fie oarecine măestru; astăzi sunt și ei cinstiți ca oricine; ba încă chiar și împărații învăță câte un meșteșug. Împăratul nemțesc Wilhelm II a învățat lucrarea porțelanului; George V al Angliei mese, scaune scl. (astalâș); împărăteasa Norvegiei e legătoare de cărți, principesa de Reuss face ceasuri. Acestor domni și doamne mari nu li rușine c'au învățat meșteșug; dintre noi cine să se rușineze având în mână o pâine bună și cinstită?

V.

În satele noastre oamenii mai deștepți și mai cu învățătură sunt aleși în slujbe de cinste. Curatorii (titorii) grijesc de averea Bisericii, și sunt oameni deschiși de alții în s. Liturghie. În slujba asta folositoare pentru biserică, precum în alte slujbe cum e cassierul cultului, scl.; tot așa în slujbele de frunte din satul întreg, în primărie, cassierie, perceptorie, scl.; iar nu pot fi aleși decât cei ce știu ceti și scrie. Deci cei ce au dragoste față de Biserică, față de școală sau față de obște, cari vrea s'ajute în bine tuturor, trebuie să știe carte, căci altcum poate că-s oameni cuminți, dar nu pot ajuta nici cu fapta, nici cu sfatul.

Orice slujbă mică, cu plată, într'alte locuri încă nu se poate ajunge fără știința de carte. De pildă: slugă la bancă sau în vre-o cancelarie, sau păzitor la drumul de fier și altele nu poate ajunge nime, dacă nu știe carte; de aceea Românii noștri n'ajung mai departe de coarnele puglului, iar în toate locurile celelalte se încuibă străinii, cari ne stăpânesc cum vreau ei.

VI.

O carte însemnată și folositoare este istoria, adecă înșirarea întâmplărilor din o țară, a unui neam sau a lumii.

Noi oamenii trăitori acum nu știm judeca, că din faptele noastre ce va urma pentru urmașii noștri, pentru țară sau neam. Astfel noi cetind istoria pricepem, că faptele înaintașilor noștri au fost bune sau rele pentru noi, și așa ne putem rândui și noi viața; putem învăța și noi ce e de folos pentru noi și ce e stricăciune. Învățăm a iubi așezămintele strămoșilor noștri și a griji din răspuneri ca acele să nu piară.

Aveam și noi cărți ieftine și bune din cari putem învăța trecutul lumii întregi, a țării noastre și a strămoșilor noștri; să cetim cărțile aceste, spre binele și folosul nostru și-a urmașilor.

*

Am înșirat în fugă câteva din foloasele învățăturii. Nu zic că v'am spus lucruri nouă, neauzite, ci numai v'am adus aminte ceea ce am văzut și vedem cu toții, ca să se gândească fiecare dinadins la lucrurile acestea, și văzând foloasele ce le aduce învățătura unor oameni și neamului întreg: să ne punem cu toții puterile, să ne luminăm mintea, să ne creștem sufletul, să-l hrănim prin hrana binefăcătoare a cunoștinței de carte.

Nu vreau să măresc prin șirele mele ceata așa numiților „de jumătate învățați” (semidocti). Sunt adecă oameni cari cetind vre-o foaie sau vre-o carte, nule cetesc cu luarea aminte, numai așa pe deasupra și astfel nici nu înțeleg bine ce vrea să zică acolo. Pentru aceea se țin oameni cuminți, — cum s'ar zice: „ocoși”; nu lasă din păreri lor, sfătuiesc pe toți, fie cât de învățați; ar vrea să fie frunți peste toți și nu se lasă să fie duși de alții mai cuminți, cari vreau să-i ducă la bine numai.

Sunt urâți, și primejdioși astfel de oameni; eu prin scrisul meu vreau să ajung, ca cei ce știu scrie și ceti să-și lumineze prin cetiri bune și să folosească ce au învățat spre binele lor și a altora. Cei ce nu știu ceti să se silească să învețe meșteșugul acesta, de binele și folosul lor.

Pe cei ce vor ceti aceste șire — de Dumnezeu să le cetească cât mai mulți — să le cetească și altor neștiutori de carte, indemnându-i să urmeze și ei sfaturile aceste; sau spună la cât de mulți cari nu pot sau știu ceti aceste șire, — spună, ce sunt foloasele învățăturii.

Pentru aceasta am scris eu șirele de mai sus; departe de mine să cred că am făcut lucru desăvârșit de bun și deplin; am făcut cum m'a slujit vremea și locul aici, cum m'a ajutat Dumnezeu și mintea. Dar bunăvoință a fost în mine: indemnarea celor cu carte și celor neștiutori de carte.

Preotul George.

Spaima satului.

E toamnă și într-o Duminică. Satul tot s'a strâns la primărie. Și vine mereu lume, până și copiii s'au cocoloșit pe gard și cască ochii înăuntru. În odaia din fund patru țărani s'au rânduiește împrejurul mesei și tot dau din mâini. Toți au frunțile încruntate și le fulgeră ochii. Cum sunt ușile și ferestrele deschise, răsbesc până departe afară frânturi de vorbe:

- Ne-a lăsat săraci, dom'le primar!
- Eu n'am prins un bob din tot grâul!
- Ne-a omorât vitișoarele, dom'le primar!
- Femeia slută!

Primarul înalță din umeri:

— Eu n'am nici o putere; e trimis de stăpânire.... și....

— Și-acum să ne omoare, ai!... luă vorba un țăran oacheș, care tot răsucea căciula în mână.

Așa e — implini primarul — da n'am ce să fac, trebuie să aștept ordinul prefecturii.

— N'am pus în vedere dom'lui prefect, că omoară lumea, să și-l ia d'aici?!

Ce mai încolo și 'n colo!...

— Păi da — se amestecă altul în vorbă — au trecut trei săptămâni și mai bine de când am făcut hârtia. Știi și dumneata și dom'notar, că uite-l, e față; că ne-a scris-o dumnealui destul de lămurit.... pă cum și îndurăm...!

Așa e domn, notar?

Notarul dă din cap, fără să-și ridice ochii.

Trage pe-o hârtie la „talpa găstei... Ce s'o desluși de-acolo, Dumnezeu cu mila!

— Ce mai fuse și asta pe capul nostru, domnule primar! — grăește țăranul cel mai bătrân, — să la cu Dumnezeu, mai săraci și curați.

Primarul tot înălțând din umeri:

— De!...Credeti-mă, eu aș fi mai bucuros cu voi, să scăpăm de el. Mi-a prăpădit și mie două pogoane de porumb....

Până să scăpăm noi de el, se scapă el de noi, că ne omoară! grăește tot bătrânul.

— Dreptatea e cu voi și cu noi toți — urmează primarul — dar n'avem ce face, trebuie să așteptăm ordinul prefecturii, să vedem ce măsuri să luăm....

— De ce ni-l'a trimis, nenisorule — prinde cuvântul iarăș țăranul oacheș — ca să ne prăpădească?!

Își face cruce:

— Doamne! scapă-ne!....

— Da măi oameni! — grăiește iarăș primarul — de unde capătă el năravul ăsta?! La început era blând ca mielul.... Păcat, că e de neam bun....

— Ce fel de neam dom'le — svârli pumnul țăranul scurt și gros — să mă lase în șapă de lemn!...

Boulenii... doar cumpărați, și mi-i sparse!... Scrâșni dinții și dete cu pumnii în masă, de sări notarul în sus;

— Mă împușc să știți dela mine... ce o fi să fie il pușc... da ce...

— Așa... așa... îl împușcăm, isbucniră piepturile celor patru țărani, și glasurile se amestecară cu altele de afară, iscându-se un haraiman de-ai fi crezut că au intrat tătarii în sat....

Când a spus primarul: „de unde capătă el năravul ăsta! Rătă, vătășelul primăriei, cum stetea în tindă, furișă o uitătură pe sub sprâncene; dar numai decât lăsă ochii în jos și întoarse fața, ca și cum s'ar fi ferit de ceva...

Da, care altul din sat cunoaște pe taur mai bine decât Rătă?! Când a venit ordinul la primărie, că i-se trimite de către primărie un taur de neam bun, să fie de prăsilă pentru vacăria satului.

Rătă s'a dus la reședința județului și a venit cu un dindărat. Blând să-l ducă și-un copil de funie.

S'apoi, la 'noeput, Rătă îl păștea în livada satului. Rătă îl adăpa de nămiaza și tot Rătă îl aducea seara la oborul primăriei, unde inopta taurul.

Cum vătășelul nu avea de lucru și nici lucru nu prea se lega de el, apoi se da în joacă cu taurul.

Îl scârpina între coarne, îl trăgea de scârli-onții de pe frunte, se așezau cap în cap și se luptau; se făcea că fuge și întindea palma înapoi; iar taurul se năpustea cât putea până da în genunchi. Și așa o ducea toată ziua.

Peste câteva săptămâni când s'a mai învățat l-a dat în vacăria satului. Trecea dimineața în fruntea cirezii cu pasul măsurat, legănându-și trupul pe soldurile pline. Era voimic și bine legat. Nalt în picioare, gâtul gros, oafa răstrântă și capul sus, tanțos.

Ochii rotunzi, largi și limpezi sticlă, păreau tiviti cu mătășă neagră; iar coarnele mari, încovoiate puțin înăinte îi împlineau ținuta mărească. Și ce trup, prelung, rotund și alb ca fulgul de zăpadă.

Numai fruntea i-o stropise câțiva scărlioni negri corbi.

Suie taurul cu vâcărie spre tufar; iar oamenii se uită mult în urmă-i, cu mâinile coviltir, până-l pierd din ochi și-și zic bucuroși: „Ce mai viței, peste un an! Cu doi d'astia la car trec cu mâinile în șolduri vadul Visteresei”.

Seara, când coboară vâcările la sat, Rătă ieșea înaintea taurului și până la primărie se tot goneau amândoi. Taurul avea chef de joacă, și el acum nu-i mai da pace vătășelului. Până seara târziu — cum nu era nimenea la primărie, Rătă îl muștrăluia și taurului îi plăcea: n'ar mai fi isprăvit, dacă nu l'ar fi închis în obor.

În vâcărie, găsisse și acolo tovarăș de joacă.

Văcarul ce-mi făcea?! Îi plimba bățul dinaintea coarnelor, fugea împrejurul lui, se ascundea pe după tufari; iar taurul încrunta capul și se năpustea în trunchiul copacului.

Jocul de toate zilele s'a făcut obicei și mai târziu obiceiul s'a schimbat în nărav; însă nu nărav de joacă, ci un nărav de împuns.

Și ce fel de împuns? pe cine întâlnea se repezea la el și nu-i da pace, până ce nu-l vedea la pământ, fără suflare.

Dela o vreme părăsise și vâcările.

Umbla singur pe unde vrea, păstea prin bucate care îi plăceau și nimeni nu îndrăznea să-l scoată din grâu sau din porumb. Ba de se întâmpla să-l ochescă oamenii, apoi fugeau, rupând pământul, ascunzându-se să nu-i zărească.

Într-o zi l'a gonit pe pădurar, tot tufarul și de nu-l lăsa cu viață.

Copiii nu mai intrau în pădure, să-i pici cu oară. Odată doi băieți au stat o jumătate de zi cocoțati într'un stejar; iar taurul da ocol pe la rădăcina copacului și svârlea din picioare. Noroc că l'a prins setea pe taur și-a coborât de vale la izvoare. Numai așa au scăpat băieții cu fuga.

Altă dimineată suia coasta un om cu o cărucioară și cu doi bouleni.

N'ajunge în vârful dealului, când se pomeneste cu taurul în drum.

Omului i-se face părul măciucă. A înlemnit.

Taurul pune botul în piept, umilă nările și mestecă din picioare. Pân' te-ai gândi s'a și năpustit în căruță. A răsturnat-o ca pe nimica și a vărsat și mâtele boilor.

Numai bietul om a scăpat ca prin minime, făcându-se broască pe răritătura porumbului.

Taurul dupăce și-a văzut faptele împlinite, a pornit agale spre holde, cu capul tot în sus.

Așa s'a jucat și cu un cioban, când trecea pârâul călare pe măgar. S'a năpustit în el și l'a luat în coarne. Când l'a pus jos, a și înroșit apa.

În vreme de patru luni de zile taurul a ajuns spaima satului.

Ba încă s'a dus pomina și prin împrejurimi.

Femeile, unde se întâlnesc două, n'au vorba decât de taur: că în cutare sat a omorât un om, că în porumbul vecinului s'a găsit un bătrân cu mâtele vărsate; ba în pădure a spintecat o femeie.

O babă spunea într-o seară, cum că taurul a umblat toată ziua cu un copil în coarne.

Oamenii din sat nu-și mai dau nici unul vițele în vâcărie.

Pe uliță i-a sărăcit, care avea câte-o vacuță i-a spintecat ugerul.

Din zi în zi taurul turbează și mai mult.

Nu mai vine la oborul primăriei seara, și nici Rătă nu mai cutează să se ducă după el, înoptează unde apucă și păste unde are poftă.

El e stăpân acum peste toate holdele din împrejurime...

— Băiatul!... băiatul!... oameni buni!... se aude gură pe mijlocul satului.

Cei patru țărani deteră buzna afară. După ei iesiră primarul și notarul. Pe șosea alerga o femeie, și țipa.

— Băiatul, țume... mi-l'a omorât!...

Mulțimea o rupse a fugă pe șosea. E o învălmășală ca pe vremea zaverei. Cad femeile, copiii țipă, urlă câinii, găștele zboară înainte și gârâie de nu se mai înțelege nimic.

Femeia lasă sarcina în mijlocul drumului și începe să-și smulgă părul. Băiatul ca de 8 ani, se întinse pe spate și apoi închise ochii.

De sub coastă îi atârână afară o bucată de carne cu sânge închegat. Mama cade leșinată copil. Prim mulțime își face loc un bărbat înalt:

Ce e, ce e!?

Când ajunge, deschide ochii mari și sări în sus:

— Niculae, al meu!...

Îl ia în brațe și-l ridică la piept. Băiatul înlemnise.

— Taurul!... izbucnește cu glas gros.

Taurul!... se aude altul...

„Taurul!... taurul!” strigă din toate părțile: bărbați, femei, copii.

Și din mijlocul mulțimei aprinse se nup șase țărani voinici. Incalecă pe cai, ia fiecare câte-o frânghie groasă și doi se înarmează cu puștile încărcate cu poșuri:

— Sus la tufar!...

La tufar!... strigă mulțimea.

Călăreți smute murgilor și un nor de praf se mai vede pe sub coastă. Satul i-a urmărit până în marginea gârlei.

† Dr. ALEXANDRU MOCIONI DE FOEN, un mare și învățat bărbat al
Românilor din Ungaria și Transilvania.

BUN PRIETEN.

În timpul unei plimbări, Stănică întâlnește un trecător bin îmbrăcat, care își scoate pălăria până la pământ și-l salută râzând.

Brănică, cu care mergea Stănică, întrebă atunci:

— Cine e omul ăsta, care te salută așa de frumos?

— Cine să fie? Ia un cunoscut vechiu al meu. La o nuntă am dormit împreună sub aceeași masă.

— A! înțeleg, sunteți cunoscuți dela chef.

— Cam așa ceva, și de atunci oridecâteori ne întâlnim, ne salutăm ca niște buni prieteni.

— Să vă fie de bine și să vă mai întâlniți sub masă.

— Ba feritu-m'a sfântu!

O PĂRERE CU DOUĂ ASCUȚISURI.

— Ian cugetă nene Gligore, acum 8 zile am fost cu dascălul la oraș. El a pus în lotărie, și eu înc'am pus. El a făcut un terno, eu 'mi-am pierdut banii.

— Numai un dobitoc poate avea atare noroc.

— Oare n'am putut eu fi acel norocos!

LECUIREA JUNGHIIURILOR REUMATICE.

Pătîmind de reumatism, când junghiurile te înghimpă mai tare, prinde o mătă, și, dacă se poate, una neagră. Cu mâna stângă ține mătă de gât, iar cu cealaltă pișc'o în coadă până turbă, și'ti scapă. Fugi apoi după ea până asudă, iar cu sudoarea ei freacă-te pe unde ai junghiuri până ce'ti va trece!

Cuza Vodă.

În anul 1912, frații noștri din Țară au avut o aleasă sărbătoare la Iași, în orașul de scaun al vechii Moldove. În 9 Iunie 1912 s'a desvălit în orașul acesta statua, chipul vărsat în bronz, al celui dintâi domnitor al țărilor românești unite, statua lui Vodă Cuza. Și această desvălire s'a făcut în mijlocul unor mărețe serbări. A fost de față însuș Măria Sa regele României de astăzi **Carol I.**, încunjurat de sfetnicii și miniștrii săi. Au răsunat cu acest prilej bubuituri de tunuri în semn de bucurie, s'au înșiruit pe uliți regimente întregi din mândra oștire a țării, cari au plecat steagurile ca la o rară paradă, s'au rostit cuvântări și s'a pomenit în tot chipul, cu pietate și cu mândrie, numele lui **Alexandru Ioan Cuza**, Domnitorul Principatelor Unite.

Cine a fost acest Cuza Vodă, a cărui nume sună așa de dulce și pentru care s'a pregătit așa sărbătoare frumoasă la Iași? Să vedem.

Țara românească de astăzi nu a fost totdeauna așa, după cum ni se înfățișează de vre-o 50 de ani încoace. Înainte de anul 1860, la poalele răsăritene ale Carpaților erau două țărișoare românești, două principate mai mici: **Muntenia** dealungul Dunării și **Moldova** peste Milcov, până în țara Muscanului, spre Nistru. Acestea două principate așa s'au pomenit, deosebite una de alta, din străvechi vremuri, dela întemeierea lor. Moldova e pământul urmașilor lui Dragoș Maramurășanul, iar Muntenia moștenirea lui Negru-Vodă, viță Făgărășană. În tot cursul vremii, acestea două țărișoare au trăit,

deși având acelaș popor, cu aceeaș limbă și datini, tot despărțite, fiecare cu domnul său, cu oastea și cu rosturile sale. Deși multe zile mari au avut în trecutul lor fiecare dintre ele — să ne gândim la Ștefan cel Sfânt al Moldovei, ori la Mihai Viteazul, oblăduitorul Munteniei — totuși împrejurarea că au trăit deosebite nu au fost un noroc pentru ele. Dimpotrivă. Lucrul acesta s'a văzut limpede mai ales în anii de pela 1800, când bieteile principate, stoarse de stăpânirea Grecilor și a Turcilor, ajunseră, săracile, să nu știe în nenorocirea lor de care stăpân să asculte, de Ruși, de Nemți, ori de Turci, cari toți se făceau că le poartă de grijă, ca să le poată înghiți unul fiecare fără celalalt. De aceea, când în anul de înviere dela 1859, principatele românești, îngăduite să-și hotărască soarta în vestitele sfaturi, numite „divanuri ad-hoc”, prin cuminenția și cu inima mare a câtorva patrioți de atunci, hotărâsc să facă mântuitoarea *Unire*, pe care poetul Alecsandri o cântă așa de frumos:

Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inimă română,
Să 'nvărtim hora frăței,
Pe pământul României.

Această unire, pe care marile puteri ale Europei nu o voiau, s'a făcut prin o norocoasă și isteată faptă de Dumnezeu binecuvântată. A-nume, fiecare dintre principate a fost lăsat să-și aleagă un Domn. În urma acestei îngăduinți, Moldovenii au ales domn al lor, în 5 Ianuarie 1859, pe colonelul **Ioan Cuza**, iar Muntenii tot pe acelaș Cuza, la 25 Ianuarie 1859. Astfel unirea s'a făcut prin un singur domn în amândouă țările, și Milcovul, râulețul de despărțire al principatelor, a fost „secat dintr'o sorbire” — tot vorba lui Alecsandri.

Aceasta e povestea ajungerii în scaun a lui Cuza Vodă. Dar vrednicia lui zace în povestea vieții sale. Fecior de boier de-a doua mână, născut în Huși, la 1820, el petrece mult în străinătate, la școli, apoi întors acasă intră în armată, unde o duce până la locotenent colonel. Fiind colonel, l'a ajuns cinstea, la care nu s'a

gândit niciodată și nici n'a râvnit: să fie ales cel dintâi domn al țărilor românești unite.

Și nu s'au înșelat principatele în el. Între cele dintâi vrednicii ale lui a fost faptul, că a reușit să păstreze unirea, pe care Europa nu o voia. El a fost cel dintâi voevod al Românilor, care, mergând la Târgigrad, a vorbit cu Sultanol ca domn cu domn, cu mâna pe sabie și cu fruntea ridicată, de s'au cutremurat de mirare slugile Sultanului, învățate cu ploconia dela înalta Poartă. Apoi el, Cuza, a fost acela, care a dat pământ țăranilor, pentru care lucru mari dușmânii și-a câștigat între boeri. Tot el, Cuza, a pus capăt hoțiilor pe cari le făceau călugării greci în mănăstirile din țară, cari cărau toată mana, toți banii și averile mănăstirești, peste Dunăre, în pungile pravoslavnicilor din muntele Atos, sau dela Târgigrad. El i-a dat pe aceștia peste graniță și le-a luat pofta de a se mai întoarce. Cuza toată vremea cât a fost domn, *dreptății* a slujit. De aceea i-a rămas de poveste numele, pentru chipul cum știa el să facă dreptate. Cică se îmbrăca în tot felul de porturi, odată ca țăran, odată ca târgoveț, odată ca boier, și de-a-latul țării, ca însuș, cu ochii lui, să vadă cum se face dreptate în țară. Și era vai de cel pe care îl afla cu „ocaua — măsura — mică”! Numai decât, acolo la fața locului, făcea dreptate.

În străduința lui după binele țării și înaintarea neamului, pentru asnrimea și curajul său, a avut mulți potrivnici. Cei cari nu l-au înțeles, ori cei răi la suflet, au pregătit căderea lui. În 10 Faur 1866 a năvălit o ceată de ofițeri în palatul său, l-au prins, l-au legat, și l-au făcut să abzică de domnie. Și el, Vodă Cuza, om cu mare inimă românească, a lăsat palat și strălucire, a lăsat țară iubită, *dacă așa cere binele României*, și s'a dus departe în țara nemțească, unde a murit la 1873, în Heidelberg. Osemintele i-au fost aduse acasă și îngropate în satul Ruginosa.

România recunoscătoare a lăsat să i se ridice o frumoasă statuie la Iași, în năta Unirii, a cărei întrupare a fost el, și i-a prăznuit pomenirea, cu pompă și cu cinste multă, ca unui voevod, dintre aceia, cărora își datorește flința măreată de astăzi.

Cometa Halley în Seghedin.

— 20 Aprilie n. 1910.

Cetisem prin ziare, că afurisita aceasta de cometă este așteptată cu groază, ba cei mai fricoși, și-au luat viața din cauza ei. Eu, spunând sincer, de oarece mă aflu la loc sigur — în temnița statului — nici că-i purtam frica. Într-ampierea din 19 Aprilie n. 1910 însă, mi-a băgat un vagon de frică în oase, și... Doamne apără!... era cât p'aci să-mi rămână ciolanele prin Seghedin.

Să vă spun ce-am pățit.

Era dimineată. Sedeam la masă în celula mea, Nrul 9, și puneam pe note o doină foarte duioasă din Basarabia, care se sfârșește cu cuvintele:

*„Iar acum e vai de noi,
„Când Muscalul e în pastoi”.*

Mă adăpostisem sub aripile Muzei, care mă purta acum prin sferele înalte, și îmi cânta cu multă jale doina, a cărei ultime acorduri mă sileam să le pun în grabă pe hârtie, căci, mă rog, cucoana Muză promisese și altora că-i va cerceta, era și natural deci să mă grăbesc cu scrisul, dacă voiam să nu rămân cu doina nesfârșită.

Dar — sfârșește dacă poți.

Cât ce m'am așezat din nou la masă, cineva îmi suturea ușa, fereastra, apoi un muiet sinistru urmat de detunături puternice m'au făcut, de-am răsturnat cerneala, mi-am pierdut penița de scris și am scăpat și dipla din mână...

Doina... cărbuna de ea... a rămas neisprăvită. Imi pierdusem capul și nu știam ce să fac... Dau fuga la ușă, o deschid... nime. Deschid fereastra, caut afară... nime.

Ce să fie? — gândesc eu.

Deodată aleargă la mine nenea Nae Jugănar, — dela celula Nrul 10, — și gâfâind de frică sau de spaimă, îmi zice:

— „Mă Costică! să știi, că aici pierim!... A căzut cometa Hăluia!... N'ai auzit cum tuna mai adineaori?... Vai de noi!”

El umbla fără nici un rost în sus și în jos prin celulă, galben la față, cu părul sburlit, și nu-și găsea loc.

Eu, cu violina subsuoară, am încremenit uitându-mă la el. Am rămas cu gura căscată și... nu puteam scoate nici o vorbă. Nenea Nae într'aceea mă apucă repede de mână: „Ce stai?... ori vrei să te prăpădești?... Strângeți bulendrele și haid afară!...” zice, și o taie la fugă pe coridor.

Mă îngrozisem și mai al draoului... Dau să-mi iau hainele, dar... nu găsesc cheia dela dulap. Tot căutându-o îmi sfârtic toate buzunarele dela haine,... dar cheia... ca 'n palmă... În zăpăceala asta mare am răsturnat cuier, dulap, masă, scaune, pat,... ou un cuvânt întreg mobilierul, dar... cheia nu-i... Hop!... pun mâna pe perină și... tunde-o prin coridor afară, de-mi scăpărau călcâiele....

Cu capul descoperit, cu legătoarea de mustețe la urechi și cu perina subsuoară alerg prin curte... strig pe nenea Nae, dar nu răspunde. „Nu-i nime,... toți au scăpat. Vai de mine!... Sunt gata!”... gândesc în mine... O iau la fugă și mai tare,... dau să fug pe ușa dela curte,... pliosc!... mă lovesc așa de tare în zăbrelele de fier dela ușă, încât cad pe vatră cât sunt de lung, iar perna... sare cât colo... Vreau să mă ridic de jos,... altă pozna...

Nenea Nae cu cofărul într'o mână, iar în cealaltă cu o olcuță plină cu unsoare... (el, fiind bucătarul nostru, a voit să scape de pacoste biata unsurică) o ține drept spre ușă... Se împiedecă de mine și... hodoronc!... amândoi grămadă jos.... „Scoală, mă, că mă înăbuși”, strig eu, și-l îmbrâncesc zdrăvăn pe bietul nenea Nae, încât îi sar și pantofii din picioare.

Cu mare greu ne ridicăm de jos, tot vâitându-ne,... privim spre cer,... nimic.... Ceriul e senin și cometă... nici de sămânță.

Linștiți întru câțva, îmi iau perina, iar Nae cofărul, care însă era gol și cu gura căscată la soare, căci nenea Nae în fuga mare își pierduse toate albițurile din el. Ulcica... sănătate bună vere,... toată s'a făcut praf, iar din unsoare n'a mai rămas nici cât e gămălia unui ac.

Stăm amândoi ou „averile” în mâni și ne gândim: „Ce-o fi, a fi. Dacă s-or fi prăpădit alții, apoi, iacă,... ne-om prăpădi și noi... Bag seama, așa ne-a fost ursita”.

În vreme ce eu cu nenea Nae ne frământam pe la ușa temniței, ca să scăpăm la larg, „to-varășul” Kappner-escu, dela Nrul 17 din etaj, cu pantalonii în mână și-a vârit picioarele printre gratiile de fier dela fereastră, sbătându-se să sară jos... Zadarnic însă, gratiile îl opreau, iar el sbiera ca din gura sarpeului:

— Vai, mame leben!... Ich bin fertig!... (Vai, mamă dragă!... M'am sfârșit!)

Dupăce am văzut (eu și nenea Nae), că nu ni-s'a întâmplat nimic, o luăm încet-încet spre

celule, dar starea „tovarășului” și sbieretele lui au făcut, de ne-am tăvălit de răs.

Am depus boscârtile ce aveam, și între răsete alergarăm în celula dela etaj, unde se sbătea „tovarășul” să se dea jos. Dar lucru naibii!...

„Tovarășul”, nu numai că-i spânzurau picioarele printre gratii, ci, știe-l năcazu, își vârise și capul, și nu era modru să și-l scoată.

„Ce-i de făcut?”, zic eu.

„Știi ce?”, zise nenea Nae, „am o pilă jos. Grăbește și adă-o să tăiem fiarele!”

„Bine-a fi!... Dar până vin eu cu pila, dacă oi găsi-o, „tovarășul” să nădușeste.

„Du-te numai iute, că până atunci îl stropesc eu cu puțină apă!”

Până umblam după pilă, „tovarășul” amestise, de dureri sau de frică, iar nenea Nae a umflat un ciubăroiu cu apă rece, și... fâș... până ntr'un strop pe „tovarășul” amestit.

Alte strigăte, dar acum cu sudălmii au răsplătit „tușul” lui nenea Nae.

Ajung și eu cu pila, și văzându-l pe „tovarăș” ud ca pe un șoarece, întreb:

— „Pentru Dumnezeu, nene, da ce-ai făcut?”

— Ia, ce să fac, uite, nemernicul ăsta a amestit și era să se ducă la moșu-său Avram. I-am turnat un ciubăraș de apă rece pe cap, I-am deșteptat, și-acum, auzi, cum mă injură?!”

M'am umflat de răs ca un broscoi.

Ne-am pus apoi amândoi de-am tăiat două fiare, și l'am scăpat pe „tovarăș” din strămtoare, dar tremura ca trestia din cauza „medicinii” lui nenea Nae.

Cealaltii tovarăși de suferințe nu știau nimic de pacostea noastră. Ei, fiind în etaj, au văzut, că în fabrica de chibrite din apropierea temniței

s'a întâmplat o explozie puternică și deci, asta a produs detunăturile puternice, cari pe noi ne scosese din tâtâni. Când le-am spus pătania cu perna, cuiărul, ulcica cu unsoare și „tușul” lui nenea Nae, dat „tovarășului”, s'au răsturnat de răs.

Și-acum vă rog, domnule redactor, să-mi dați un sfat, și anume: Doina, ce-i drept, n'am sfârșit-o, dar o voi cârpi cumva. Năcazul cel mai mare e, că nenea Nae Jugănar în zăpăceala cu cometa, a răsturnat sarea și ardeul, a călcat în picioare ceapa și usturoiul, a spart ulcica și a împrăștiat toată unsoarea bucătăriei noastre comune.

Ce zici d-ta la paguba asta? Bani nu avem să le cumpărăm, căci suntem săraci, iar alții nu ne ajută cu nimic. Sfintele Paști sunt la ușă, iar noi vom mânca pâne goală și vom înghiți la noduri seci, căci bucătăria a mâncat-o și a pârjolit-o afurisita de cometă.

Așteptăm cu nerăbdare sfatul d-tră, dar și până atunci să f scrieți cometei Hăluia așa:

„Tu cometă afurisită!

„Intemnițatii noștri dela Seghedin mi-s'au plâns, că le-ai făcut mare pagubă în bucătărie și le-ai băgat spaimă și frică în oase. S'o iai la cunoștință, că ei și-or cumpărat puști de soc și când la 18 Mai n. îți vei scoate nasul dintre nori, apoi te pușcă ca napu. Ai înțeles?”

Salutări cordiale și la revedere, dar.... nu în Seghedin!

CONSTANTIN SAVU,
ziarist.

P. S. Punga lui nenea Nae de frica cometei a plesnit, azi, la orele 4 d. a., iar a mea este în agonie.

DETUNATA.

Detunata, tu regina munților din jurul tău,
Tu ești templul de mărire, ridicat de Dumnezeu,
Tie-ți cade la picioare muritor și împărat
Și se 'nchină mânei care, ca minune te-a creat.

Falnică fără păreche, tu cu ochii rățăcești
Și departe liniștită, lumea mare o privești:
Ai văzut eroi mulțime, pentru neamul lor murind
Și martiri cari la osândă, au plecat voioși, —
[zimbind

Când străin de neam și lege stă în fața ta uimit,
Tu ca o regină mândră, privești rece și răstit;
Iar când doina cea de jale se strecoară printre
[brazi,

Tu suspini dulce crăiasă și pe gânduri grele cazii.

Știi Românul de ce plânge, și cunoști durerea lui!
Tu-i știi tainele lui toate, dar nu le spui nimănui;
Ci te sbați, vuesti năvalnic și cumplit te rășhoesti,
Plângi cu noi bună crăiasă și cu noi te jeluești.

Iar la zile mari Românii când s'adună 'n jurul tău
Și în hora mare cearcă să-și inee traiul greu:
Veselă tu salți iubită și cu noi și tu doinești
Și prin freamătul de cetini, mii de bazme ne
[soptești.

Detunata, tu ești templu ridicat de Dumnezeu,
În care făptura 'ntreagă preamărește opul său;
Tie-ți cade la picioare muritor și împărat
Și se 'nchină mânei care, ca minune te-a creat.

Maria Cioban.

Armata română în Bulgaria.

AMINTIRI DIN TABĂRĂ.

Se ivesc rozile. O geană roșietică, subțire, se îndoaie pe coama dealurilor, împletind cu pulberea ei de aur, stâncile colțoroase, ce se ivesc prin luminisuri de pădure.

Picăturile de rouă, înșirate ca mărgelile pe firsoare de iarbă, tremur în scânteiuri strălucitoare, și dispar furate, de razele soarelui.

Se aud șuerături la corturile ofițerilor. În câteva clipe, compania e complect echipată și gata de drum...

În fruntea noastră merge căpitanul, un om bun, ca o inimă de mamă. Printre stânci de piatră și șanțuri adânci, adumbrițe de mesteacăni înalți, trecem în marș, tăind dealurile în două și intrăm cântând în inima pădurii...

Simțim umbra copacilor și adieri răcoroase ne șerpue prin suflet, ca o binecuvântare....

Cântecul camarazilor, pare o rugăciune, rostită în fața altarului...

La arme cei de-un sânge și de-o lege,

La arme pentru neam și pentru rege....

N'am avut norocul, să cânt niciodată acest imn. De câte ori am încercat, simțiam o fulgerare în suflet, și ochii se umpleau de lacrimi....

Vedeam aevea pe făuritorul cântecului, învălind în ochii lui mari, bucuria nemăsurată, atunci în clipa, când șoimii neamului, treceau Dunărea...

„Sărmanul Iosif!...

„Ce om cinstit!...

„Ardeal fără noroc, și veșnic în doliu!...”

Sopteam așa frânturi de vorbe, și durerea își făcea locaș în sufletele noastre dornice....

Potecile pădurii se sfârșeau și ne vedeam iarăși în luminis, sub arșița dogoritoare a lui Cuptor.

La cotitură, pe marginea drumului, zărim brațele întinse, ale unei cruci. Tărâna de pe mormânt e proaspătă, și troscotul ce-i încinge marginile, abia își mai arată foile, prin pulberea albă...

Ne descoperim și facem`semnul crucii.

Literele albe scrise pe brațele de lemn vopsit, se citesc de departe...

STANCIU ION,

soldat în 6 călărași

mort pentru țară, 6 Iulie 1913.

Simțim o înduioșare în suflete, și ingenunchem la capătul mușuroiului proaspăt...

Pe seară după ce s'au întins corturile pentru odihnă, ne-am așezat pe iarbă, sub un păr sălbatic. Am intrat în vorbă, cu cei din șase călărași, căci gândurile noastre stau troenite în preajma mormântului dela marginea drumului..

Un soldat voinic din cavalerie, s'a alipit de noi, și a început să povestească.

„Eram în linie de cercetași, aproape de Șumla. Aveam ordin să inspectăm valea și marginile pădurilor... În fața noastră, într'un colț de mărăcini și corn, se zărea o movilă, cu o pată neagră pe povârniș. Eu, și cu răposatul tovarăș, am dat pînteni calilor, și într'o clipă am fost sus pe vârful movilei... Am rămas incremeniti... Soldații bulvari încăreau carabinele... Am repezit caii înapoi... Un vuet de „loaște ne trece șuerând pe la urechi...”

— Soldați în uniformă, au tras cu carabina?!

— S'au năpustit asupra voastră?

Au tras, am auzit în urmă, un geamăt... Vuetul gloanțelor, suera mai grozav. Am întors, o clipă, capul și am văzut pe tovarășul meu, întins pe iarbă, cu fața plină de sânge, alături de calul care trăgea să moară... Am vrut să strâng frânele calului, dar am simțit cum se prăbușește cu mine la pământ. Din coastele lui a năvălit sânge cald.... M'am târât încetșor printre frunzișul de mărăcini, m'am ascuns de țință...

— Și ți-a murit calul!

— Ce zmeu, mă fraților, mi-se rupe inima. Nu era al meu, dar știți voi, că lucru bun cu părere de rău se pierde...

„Calul, se mai găsește, dar sufletul lui Ion, ba. I-a scris de-acasă carte, că-l așteaptă sănătos. I-a strâns pânea de pe câmp și copil îl sunt bine.

— Cum l'ați găsit în urmă?...

— Mort, alături de cal. Obrajii erau plini de sânge, și fața palidă. Mâna stângă întinsă spre coburgul șelei, cu dreapta ținea strâns carabina. Mi-e tare ciudă că nu l'am putut răzbuna”.

În ochii noștri, năpădi răzbunarea, cu vâpăi de foc. Am fi dorit în clipa aceea, să sune înaintarea, să auzim atacul și să răzbuim sângele lui Ion!

Noaptea s'a lăsat pe nesimțite, și pleoapele cad greoaie, obosite de pulbere și soare...

Pânzele cortului, se zbat în brațele vântului năvalnic. Stelele strălucesc mai viu, și își cern argintul peste valea cuprinsă în liniște. Una cade și se pierde într'o dungă roșietică...

În sufletul meu se pogoară o scântie din

pulberea ei, și mormântul dela marginea drumului își stă neclintit în față. Mi se părea, că aud zăngănit de arme, vuet de tunuri și din valea fără sfârșit se auzeau cele din urmă cuvinte ale răniților... M'am alipit de prietinel de alături și cu capul între palme, am adormit plângând....

Părăsim avantposturile. În coloană de mars ne înșirăm pe drumul ce duce spre tabără. Crucea dela marginea drumului, apare iarăși înaintea noastră și cu brațele ei reci, acoperă mormântul fără noroc... Un hârb sparte păstrează încă, cenușa și scrumul de tămâie.

„Acasă l'asteaptă doi copilași!

— Și maică-sa văduvă...”

Unul a rupt rândurile, s'a repezit și a luat țărină din mușuroiul mormântului....

„Sunt din satul lui, îi duc pentru tămâiat și pomană”...

Nu se mai zăresc, nici crucea nici mormântul. Pulberea ce se ridică în urma noastră acoperă marginea drumului.

Viscolul și ploaia, va năruia la pământ crucea de lemn! Mușuroiul de pământ, va fi acoperit de burueni și nu se va găsi măcar o mână, să strângă hârburile cu cenușa și scrumul de tămâie!....

(„Cos.”)

G. Vlădescu-Albești.

◆◆◆

UN INFLACĂRAT ORDIN DE ZI AL GENERALULUI MUSTAȚĂ.

D. general *Mustață*, comandant al diviziei II de cavalerie independentă a dat următorul ordin de zi în ziua de 7 August v. 1913.

Divizia II-a cavalerie desconcentrându-se asmultum ofițerilor și soldaților pentru curajul, demultimi ofițerilor și soldaților pentru curajul devotamentului și iubirea lor către țară.

Datorită vouă divizia noastră a ajuns cu o repeziciune uimitoare până la porțile Soliei, a atras admirația tuturor și a contribuit cea dintâi la determinarea dușmanului să implore pacea care s'a și încheiat la București.

După urma ei țara s'a mărit cu un ținut însemnat și a câștigat în fața lumii un prestigiu demn de invidiat.

Vă mulțumesc încă odată, și D-zeu cu voi.

Și acum când urmează să ne despărțim, când urmează să plecați acasă rezerviștii și în curând și cei din contingentul cel mai vechiu, plecați cu voe bună!

Cu mulțumire sufletească că v'ați făcut datoria ca buni soldați, ca buni fii ai acestei țări, fiți mândri! De greutatea și lipsurile care le-ați suferit, să nu vă plângeți și să nu le aruncați în sarcina ofițerilor, voștri căroră se

cuvine să le păstrați dragoste și bună amintire, căci și ei cu voi au împărțit toate lipsurile și greutatea, la primejdie au fost mereu în cap și v'au îngrijit din toată inima, au dat pildă de răbdare și bărbăție și acolo unde au intervenit cu energie v'au amenințat și v'au ținut de rău, soldații buni știți că au făcut tot în binele vostru, când boala molipsitoare își întindea ghiarele peste voi, când grădinele de zarzavaturi și, poame crude vă ademeneau, numai eu și ofițerii știu ce grijă, ce pază, ce amenințări și priveghere au avut pentru a vă scăpa de boală, pentru a vă aduce sănătoși acasă, pentru a vă înapoia părinților și fraților voștri, și țării care are nevoie de flăcăi voinici ca voi cari la nevoie tot ca acum în goană și chiote de veselie să alerge când ceasul va suna pentru mărirea ei și întregirea ei și întregirea neamului.

Camarazi, dea D-zeu ca data viitoare când ne vom vedea tot nouă să ne fie dată, cel dintâi să dăm piept cu dușmanul, și cu tunul nostru să deschidem drumul strigând ca acum: trăiască România! Trăiască neamul românesc.

Trăiască Regimentul de artilerie călăreată! Trăiască divizia II-a”.

◆◆◆

HOLERA.

De cum ajunserăm la *Radormirce*, începură rigorile impuse pentru paza holerei. Risipiți destul de mult, pe o întindere mare în culmea unui deal, având bucătăriile în vale, izolate complet de trupă, comandanții noștri luară întinse măsuri de pază. Cum apa era curată, de izvor, nu mai furăm nevoiți să o fierbem. În schimb însă, se dădu ordin ca pâinea să o ardem pe față, ca să nu ne contaminăm, venind din părți infectate de holera. Se dădu ordin să nu se mănânce nici o fructă crudă; mâncarea să fie bine fiartă; rufe să fie spălate regulat iar corpul întretinut curat. Se dădu supra alimentație, constând din ceai de 3 ori pe zi, câte 250 grame, în plus 6 bucăți de zahăr.

Socoteam cu toții că grație acestor măsuri vom scăpa de flagel, când spre spaima tuturor se ivi un caz de holera, căruia îi urmă altul și alte multe încă.

În urma cercetărilor individuale făcute se dovedi că unii din ei mâncaseră contrar ordinelor date, poame crude, alții băuseră apă din altă parte, iar alții neglijaseră să-i curețe rufe și corpul.

Urmaseră atunci zilnice inspecții medicale și se dădură cu strânsnicie ordine severe.

◆

•Fiecare comandant de companie chemă la sine capii de grupă și de secții și, descriindu-le în adevărata culoare nenorocirea ce ne așteaptă, sfătuiește pe gradati să observe de aproape soldații și să-i povățuiască părintește.

Ne retraserăm cu toții la corturi și adunarăm soldații. În grupa mea era o camaraderie largă. Soldații se învoiau între ei să facă corvezile cu rândul, erau

disciplinați, așa că îmi închipuiam că sfaturile ce le voi da vor prinde ușor și vor înțelege că spre binele lor se dau sfaturile. În mijlocul lor căutai să-i faci să înțeleagă pentru ce ardem pâinea; cum fructele crude acoperite de praf pot avea microbul holerii, cum porumbul, pepenele și dovleacul strică stomacul și că microbul care-l purtam în noi atât asteaptă ca să facă ravagii.

Le-am vorbit cu căldură, cu convingere și speram că cu toții sunt pătrunși de adevărul ce-l susțineam, când din fundul cortului întunecat, auzii vocea trăgănată a unui camarad:

— Lasă, domnule căprar, o fi bune ce spui d-ta, da vezi că acasă la mine, beam apă de unde găseam, cu burta plină de poame și nu am murit până acum.

Dacă o fi să mor, îmi vine o dambă așa pe nepusă masă și tot mă prăpădesc, ori cât m'oi păzi de holeră.

— Bife, mă Diacone, îi spusei eu, tu nu pricepi că atunci când te îndopai cu poame nu era prin sat pe la voi holera, dar aci, tu nu vezi, ne svântă de un cap.

Și fatalismul soldatului, care i-ar fi prins de minune în luptă i-a fost nefast de astă dată.

*

Peste două zile mă chiamă un soldat și îmi spune că Diaconu Ion e bolnav rău, în cort.

Cu o zi înainte avusese o indispoziție, căruia nu-i dădusem importanță. Peste noapte însă, începu să aibă crampe stomachale și fără să spue nimănui, cum dormea la marginea cortului, nesimțit de nimeni eșise de câteva ori afară. Când îl văzui dimineata, fața îi era palidă, slăbită și obrazul contractat iar ochii, duși în fundul capului, cu ceacăne vinete de jur împrejur.

— Se svârcolea pe paie de durere.

Anunțai imediat medicul și până să-l ridice ambulanța, după o jumătate de oră, degetele începură să se contracteze, picioarele să i se încălzească, iar corpul să i se aducă de mijloc.

În drum aștepta căruța bulgarului trasă de bivoli, căruța, care spre durerea noastră începuse zilnic să facă cursa spre lazaret.

— Bine Diacone, văzuși cum ai ajuns dacă nu ai ascultat sfaturile ce ți s'au dat.

— Ce să-i faci, domnule căprar, dacă așa mi-a fost scris să pat.

I se umeziră ochii.

Când se porni căruța, printre svârcoliri și văitături, îmi făcui semn să m'apropii.

— Spune lui Depsa să-mi primească scrisorile și să scrie ca pentru mine, că sunt sănătos.

Costin Fulga.

44 DE ZILE ÎN BULGARIA. CHEMAREA.

Abia la Ghighen, la cel dintâiu popas după trecerea Dunării, în seara de 2 Iulie, am avut răgazul și am simțit nevoia să mă cobor în mine-insumi.

La avant-posturi, în porumburi înalte, în liniștea unei nopți instelate după ce se potoliră soldații dela garda mare, mă învălii în foaia de cort, îmi grămădii ceafa într'un mușuroi și deschisei ochii spre adâncă nemărginire de sus.

Căutam să-mi dau seama cum de se născuse în ființa mea ceva năprasnic, un fel de vietate misterioasă și teribilă, care înăbușise simțămintele și preocupările vieții obișnuite. Niciodată în viața mea n'am simțit nevoia de a uide și n'am urât pe fratele meu din alt neam. Acum însă acel ceva care născuse din negura instinctelor primitive, adormite numai supt o ușoară spuză, mă frământa, mă neliniștea, îmi ridica în față viziuni de glorie și de sânge. Vedeam deslușit înaintea mea dușmanul, o hoardă urită și bărboasă (nu înțeleg de ce ostașii bulgari îmi apăreau în închipuire urâți și bărboși); miroseam fumegările și auzeam bubuirile tunului, și mi se năzărea furnicarea și izbirea infanteriei. Aveam o convingere, iarăși nu înțeleg de ce, — că la ciocnirea cea mare pe care o vedeam pe fumuria pânză a cerului, eu voi conduce o coloană la un atac de învăliure. Asta trebuia să hotărască o catastrofă a inamicului fără îndoială; și mi se strângea inima în piept de stranie fericire; simțeam fiorul amarnic, ce trebuie să fi cutremurat pe strămoșii noștri neliniștiți și prădalnici, cari trăiau și mureau prin spadă.

Asemenea ceasuri, când simți că ai eșit din viața ta de toate zilele, sânt rari. Acuma ajungeam să-mi lămuresc întrucâtva starea de enervare și de entuziasm care a cuprins țara întreagă. A fost ca un fel de boală aprigă, propagată ca o dără de pulbere, din creștetul muntelui până în valea Dunării. Ce simțeam eu, simțeau aproape toți mai puternic ori mai domol. Cântecetele, lacrimile și discursurile — pe care acum mi le amintesc c'un zimbet, — au fost și partea mea cum au fost a multora, în ceasurile acelea fierbinti....

Stăteam așa neclintit, cu fața la stele. Văzduhul pătruns de arșița zilei se răcorea și în juru-mi simțeam cum cade roua peste tăcutele porumbiști. Soldații dormeau aproape, zdrobiți de oboseala marșului. La răstimpuri rare se auzeau, la postul mic, foșniri ușoare și șoaptele schimburilor.

Începui să mă gândesc la cele zece zile din urmă, la zilele noi ale vieții. Prin câtă însufletire am trecut! Înțoream în mine o bucurie tânără, ca un soare de primăvară și-mi șopteam fără glas: Ai fost fericit, ai văzut cum se ridică țara la glasul trâmbițelor și a clopoteilor. Nimeni nu bănuia că va izbucni așa de formidabil energia poporului tău!

Zâmbeam prin întuneric.

Trupa companiei dramatice românești „VICTOR ANTONESCU“.

VICTOR ANTONESCU

ION BREZEANU

D-na MARIA CIUCURESCU

D-na MARICARA ANTONESCU

— Cum? răspunde cu dispreț oratorul. Pe orișicare! Par'că ce ne pasă nouă? Noi îl *făr-măm* și pacel...

Trec ș'aceștia. Vine apoi un cârd foarte vesel, cu femei care suspină pe de lături și'n urmă. Apoi trec alții, și alții, tot mai mulți, prin întuneric. Numărul lor crește neconștient; s'amestecă tropote de cai cu huruiri de căruțe.

Mă simt din ce în ce mai atârșat și mai mișcat. Îmi iau pelerina în spate, îmi indes chipiul pe frunte și ies pe uliță. Umblu încet și rătăcesc printr'o mișcare ce crește neconștient. Clopotele iar au prins să sune, și fiicării răspund de pe toate porțile târgului cu *chiote*.

Încet-încet întunerecul scade și se înflăcărează zarea răsăritului. Orașul forfotește. Un călăreț trece pe lângă mine și-mi aruncă două vorbe cu o prietenie deosebită: „Vin Munteii!”

Mă îndrept spre marginea muntelui. Și când ajung în deal la marginea orașului, lângă tîntirimul cel vechi și lângă biserica cea singuratică, mă opresc înfricoșat. Căruțe multe, într'o imbulzeală enormă s'au oprit în lungul șoselei. Femei cu cătrînte și cămăși înflorite, copii, bătrâni umplu căruțele. Iar bărbații oșteni grămădiți pe muchea dealului, deasupra târgului, deodată dau drumul dintre ei preoților, și buchi-mașii întind surle lungi spre răsărit și încep a suna prelung...

S'a înfățișat la datorie tot plaiul Muntei, cu preoții și cu buchi-mele, ca pe vremea Voevoților celor vechi. Când am văzut icoana aceașta, cu imbulzeala oamenilor, a cailor, cu murmurul greu al vocilor și tunetul buchi-muhui — am simțit că se desăvârșește în mine simțirea aceea grozavă și furtunoasă care trebuia să mă deslege de toate.

Răsărea soarele în straturi sângeroase de nouri și mulțimea se revărsa de pe toate dealurile.

Atunci, în cea dintîi lumină a zilei, par'că mi-s'au deschis ochii, ș'am văzut cu uimire că trăiam de ani în mijlocul unui popor pe care nu-l cîmoseam în deajuns. Venea ca talazurile nebiruite ale mării. Așa, că în marginea orașului meu, curgea pe toate drumurile țării. Erau oștenii cei vechi, tari și nebiruiți ai lui Ștefan-Vodă, — erau țărani noștri cei năcăjiți, cari veneau la jertfă, avînd înaintea ochilor lumina unei soarte mai bune.

Mihail Sadoveanu.

DE DORUL SATULUI

Regimentul * de infanterie din X primise ordin să plece numai decît pe cîmpul de operațiuni. Înainte de a trece Dunărea este cantonat într'un sat, aproape de Corabia. A doua zi pe la orele 2, când toți ofițerii stăteau de vorbă la umbră, un soldat se înfățișează locotenentului, își alătură picioarele, rămîne smirna și cu mîna dreaptă întepenită la frunte îi zice:

— Trăiți don locotenent... Vedeți dumneavoastră satul ăla de colo, din zare?

— Eh! ce e? — făcu locotenentul.

— Ăla e satul meu, acolo m'am născut eu, acolo îmi este nevasta și doi copilași.

Ochii i se umeziră și buzele-i tremurau.

— Ei și ce vrei? — își pierdu răbdarea ofițerul.

— Să trăiți don locotenent, dați-mi voie să-mi mai văd odată copiii, nevasta, căsuța, că... cine știe de l-oiu mai vedea ori nu...

Și un oftat lung, înnodat îl amuți.

Locotenentul se supără.

— Nu se poate! Pleacă d'aici! Hai, mișcă-te! Ți-a abătut de dragoste!

Soldatul nu se mișcă însă. Cu glasul pe jumătate înecat de lacrimi, cu ochii ridicați el încearcă să-l înmoale:

Domnule locotenent, uite satul meu... Și par'că-l ardea ceva. Pața prinse a i se schimba, își purta mîna stîngă într'una la inimă și, cu o vorbă hotărîtă dar întreruptă, strigă aproape fără să-și dea seama:

— Lasă-mă, că mort și tot mă 'ntorc!

Un ofițer rezervist mișcat de turburarea soldatului se amestecă, rugînd pe locotenent să-l dea drumul soldatului. În sfîrșit, locotenentul se îndură:

Du-te, dar la cinci să fii înapoi. Ai înțeles!?

— Sunt, să trăiți don locotenent.

Și dispăru.

A 'nserat de mult. E ceasul opt. Ofițerii așteaptă masa, când văd apropiindu-se în fuga mare un soldat, aprins la față, cu fruntea inundată de sudoare și cu o ghirlandă de foi de stejar purtată ca un mare cordon de gală. S'apropie, caută cu ochii pe locotenent, îl zărește, se îndreaptă spre el, se oprește la doi pași, își ia poziția și, cu glas împiedicat de respirația întretăiată, strigă:

— Am venit, să trăiți, don locotenent.

— Câte ceasuri sunt acum, mă? — se răstește ofițerul.

— Nu știu să trăiți, don locotenent, că n'am ceas.

— Sunt opt, măgarule, și mi-al spus că la 5 ești înapoi!

— N'am știut să trăiți, dar m'am dus într'un suflet. — ș'am venit. N'am stat acasă nici ca de cînd am venit. E departe tare don'le da' ce vrei, dorul m'a făcut să mi să pară că sunt lângă mine, colea lângă inimă, dar iartă-mă don'le locotenent... i-am văzut, atîta știu...

— Nu, pentru asta ai să fii pedepsit. Sergent, să te efectele și să nu mai meargă peste Dunăre.

Viața se șterse deodată din ochii soldatului, fruntea i se turbură, o tuse nervoasă îl cuprinsese, și un nod i se

puse în gât. Sudoarea frunței i se svântă într-o clipă, roșeața îi dispăru din obraji, o culoare de mort îi năvăli în față. Și zise cu glas târăgănat:

— Mai bine dați ordin să mă împuște. Se mai opri o clipă și iar îndrugă câteva silabe, vorbe neînțelese, abia mai ținându-se pe picioare.

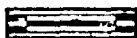
De-odată reculegându-și par'că toate gândurile îi

zise locotenentului care nu se uita la el: Ce faceți cu mine?

Când locotenentul întoarse capul, nu-l mai recunosc. Ingrozit îl lertă! Soldatul izbucni într'un spasm de bucurie, și căzu la picioarele locotenentului, sărutându-l-le cu nesaț.

(„Plăcăra”.)

Vasile I. Russu.

Aromânii.*)

— Grupurile Aromânilor. —

Aromânii se împart în mai multe grupuri: *Fârșilioții, Voșcopoleni, Grămușteni, Arnău-cheni* sau *Muzachiari, Epiriați, Olimpiani, Megleniți, Scarulin și Rodopelin.*

Aceste grupuri se deosebesc prin oarecari

du-se iarăș, de îndată ce vine primăvara pe la călivele lor, așezate pe piscurile munților.

Iată felul cum descrie *Pouqueville*, ambasador francez pe lângă Ali-Pașa din *Ianina*, drumul lor:

De această munte se văd turmele înain-

sla
a-
g,
or
ă-
ti,
re
a-
în
ti
e,
r-

munți trăiesc sub jurisdicțiunea unor șefi ai lor, numiți *Celnici*. Aceștia sunt foarte avuți și au o mare putere morală asupra locuitorilor. Grămustenii sunt neîncredători, de aceea anevoie se pot înșela.

IV. Muzachiari (Arnăucheni sau Albano-vlahi) Aceștia sunt Aromâni din Albania. Ei se numesc între ei Români, (nu Aromâni, nici Români). Ei locuiesc prin Șodra, Tirana, Careia, Durazzo, Elbasan, Berat, Aviona, și ocupă aproape toate satele, cuprinse între Durazzo la nord și munții Himera la sud, de pe litoralul mării Adriatice.

Provincia Muzachia, situată pe ambele maluri ale râului Semni, este locuită exclusiv de Români, și a fost principatul Mușatilor, sub numele de *Musatius* și *Musacius*, de unde apoi se numi *Muzachia*. În această provincie se află aproape 150 comune aromânești. Asemenea ținutul *Malacastra* este aproape tot românesc.

Locuitorii dela câmp sunt agricultori și crescători de vite, cei dela munți sunt păstori; iar cei stabiliți în orașe sunt comercianți și industriași. Aceștia sunt vestiți croitori în împodobirea hainelor cu găitane. Ei sunt lucrători buni în filigrane de argint și de aur; ei fabrică arme împodobind, mânerele pistoalelor și hangerele cu o măiestrie minunată. Românii din provincia Muzachia se numesc și *Muzachiari*.

V. Epiriții. — Aromânii din vilaetul Ianina și cei de pe coasta orientală a Pindului, se numesc *epiriți* sau *epiroți*. Ei se ocupă în mare parte cu păstoria și cu industria. Acești Aromâni sunt foarte războinici și au jucat un rol însemnat în luptele pentru independența Greciei.

Ei sunt bravi și iubitori de independență. Sub domnia sultanilor, când au fost supuse atâtea state, Aromânii din Epir n'au ajuns a fi considerați ca *raiale* (supuși). Ei erau în schimbul unui tribut neînsemnat, și aceasta sub formă de *peșcheș* (dr), ei se bucuru de o autonomie desăvârșită, sinonimă cu independența. Firmanurile comunei Perivoli, ce se păstrează încă vorbesc destul de elocințe în această privință. Până la Ali-Pașa din Ianina, aceste drepturi ale Aromânilor din Pind, se păstrează întregi și neatinse, respectate cu sfîntenie de ambele părți.

Toate comunele din Epir sunt *chetalochuri*, cum le zic Grecii, adică: pământul, locuințele și tot ce este pe el, aparțin și sunt proprietatea numai a Aromânilor.

Atât pe coasta orientală, cât și pe cea occidentală a Pindului comunele aromânești formează o masă compactă. Orașele și comunele locuite de ei sunt:

Furca, Paleoseli, Păzi, Armata, Breaza, Samarina, Smixi, Avdela, Perivoli, Turia, Paltin,

Bozova, Amer, Mețova (Aminciu), Veloni, Băiasa, Laia, Dubrinova, Leașnița, Scammeli, Votonosi, Trestenic, Grebeniți, Doliani, Floru, Cernesi, Macrini, Dragai, Săracu, Ianina, Prevezza.

Epiriții formează grupul cel mai compact, care este făgărașul lor. Imbrăcămintea Epiriților se compune din: *sarică, scurtul, țipune, cioareci și tîmbarea*.

Sarica este făcută din dimie albă sau neagră, păsluită pe dinafară și umplută pe dinăuntru cu ciucuri de lână. Această haină groasă, prin care nu poate pătrunde apa, care se lasă la o parte când e prea cald, afară numai când intră în biserică sau la vre-o ceremonie (ca toga Romanilor), e comună la ambele sexe, cu deosebire că sarica femeilor este împodobită cu cusături la piept și spate și este de culoare neagră.

Scurtul este o haină de forma unui bolerou foarte scurt, cu mânecile crăpate dedesubt, delamăr până la cot și se poartă sub sarică, larg deschisă, lăsând să se vadă un fel de jiletcă neagră, cusută cu mătăsurii, cu nasturi de oaprazuri, formând chenă la răscoiala gâtului și la șale.

Scurtul și țipunea sunt de obicei albe pentru bărbați și negre pentru flăcăi.

Cămașa largă cade în cute dese peste genunchi; talia este tare strânsă cu un brâu având dungi colorate sau cu un brâu de cașmir.

Cioarecii sau țăarii se urcă până la jumătatea coapselor, încheiați cu copcii și strânși cu jăretiere puse d'asupra.

Pantaloni nu poartă, ci numai izmene de pânză.

Tîmbarca este un fel de manta ce se poartă numai în timp de iarnă sau în timp de ploaie, și este făcută din păr de capră (căprină).

Ca încălămintă au opinca sau pantofii. Pe cap poartă fesul, cu deosebire, că în Pind, numai cei cu vază îl poartă roșu și cu ciucuri. Păstorii și cărăușii îl poartă alb de păslă sau de bumbac, însă fără ciucuri.

Femeia poartă peste cămașă o jiletcă, mai elegantă decât a bărbatului, apoi rochia și în urmă țipunea neagră, însă nu scurtă ci lungă până la glesne. Este fără mâneci și ornată cu puține broderii de un gust încântător.

De asemenea fără mâneci e și șorțul negru, împodobit cu roșu. Un șorț bătător la ochiu, ascunde cămașa în despărțitura țipunei, care, pe când la bărbați este ca o tunică, la femei este mai mult ca o popolenză.

Acest șorț este prins sub o cingătoare cu paftale, acele plăci gemene, de un lux barbar, uneori enorme, rotunde sau în formă de aripi întoarse. La cap se leagă cu o basma. Femeile

umblă de obicei, cu picioarele goale, afară de zilele de sărbători. Blămuri nu se poartă în Pind.

Femeile sunt robuste, tenace și muncitoare. Pe lângă păstorie și industrie, ele se ocupă și cu *cărăvănăria*, adică cu transportul pe catări a mărierilor și produselor din interiorul țării.

Olimpianii. Acești Aromâni s'au numit astfel, pentru că locuiesc pe lângă muntele Olimp. Ei se ocupă cu comerțul, industria casnică, precum: țesătoria, cu lemnăria, păstoriul, cu culegerea sărei și cu agricultura.

Dimitrie Abeleanu.

Chestiunea aromânească

De I. VALAORI.

I.

Din cele două chestiuni de cea mai mare importanță, și anume: aceea a rectificării granițelor noastre din spre Dobrogea și aceea a Aromânilor, întâia din fericire, mulțumită mobilizării și intrării în acțiune a vitezei și falnicei noastre armate și mulțumită patriotismului cald și luminat al tuturor Românilor, a fost rezolvată; a doua însă, aceea a mult încercaților Aromâni, pentru suferințele și martiriul cărora până acum nici o voce de protestare nu s'a ridicat din partea statelor civilizate ale Europei și nici chiar din partea celor două țări mari latine, în care ne-am pus și ne punem și pe viitor întreaga noastră speranță, — Franța, țara nobilă, care altădată se punea în fruntea tuturor acțiunilor mari și umanitare, și Italia, țara care ne-a arătat și ne arată încă cea mai caldă simpatie, — a doua chestiune, zic, așteaptă încă o soluțiune dreaptă și cât mai neîntârziată.

Chestiunea aceasta trebuie să fie sprijinită din toată inima și cu tot devotamentul și apărută cu toată energia de care dispune această țară și de întreaga bravură de care este capabil Românul, chiar atunci când se luptă pentru un alt neam.

Chestiunea aromânească nu este numai de un interes material, dar și politic; ceva mai mult: ea cuprinde un interes moral, un interes național.

Ar fi o crimă să facem din Aromâni niște nenorociți care să-și piardă naționalitatea și limba, niște oameni în vânt și fără țară și imbutățiți între cele trei state' Bulgaria, Serbia și Grecia. Și când ne-am propus să mergem în principalele capitale europene, ca să expunem situațiunea fraților noștri Aromâni — și pot asigura pe cititori și în numele celorlalți doi colegi ai mei G. Murnu și N. Papahagi că aceasta am făcut-o cu toată dragostea și cu toată căldura ce comportă această sfântă chestiune — ne-am dat bine seama de seriozitatea pasului

ce trebuie să-l facem. Și, deși am fost primiți, pretutindeni, cu cea mai mare bunăvoință, am fost ascultați cu cea mai mare atențiune și ne-au arătat toată simpatia pentru această populațiune de elită dar nenorocită, cu toate acestea, nicăieri, n'am dobândit convincțiunea, că oamenii politici și diplomația europeană vor fi dispuși să se ocupe și de soarta acestei naționalități, care în amândouă aceste războaie balcanice, vai! a fost așa de cumplit persecutată și așa de mult redusă din cauza martiriului suferit pentru limbă și naționalitate.

II.

Două soluțiuni au fost propuse de noi în capitalele principale ale Europei pentru rezolvarea chestiunii Aromânilor:

1. *Autonomia Macedoniei*, adică să se formeze din această regiune, în care locuiesc atâtea elemente eterogene și inasimilabile, atâtea naționalități deosebite prin rasă și prin limbă, prin cultură și prin religii, un stat autonom, unde toate aceste naționalități ar avea aceleași datorii și aceleași drepturi egale și unde libertatea conștiinței, cultului și limbii ar fi proclamată absolut. Sistemul propus ar fi acela al cantonalilor elvețieni sau nu importă orice alt sistem s'ar aplica: numai autonomia să se dea unui astfel de „mozaic de naționalități”.

Dar pretutindeni ni-s'a răspuns: „este prea târziu!”

Pentru aceia însă, cari cunosc bine psihologia popoarelor balcanice — din nenorocire, Europa diplomatică nu o cunoaște și nu se cunoaște nici la noi în deajuns — nu era târziu; și le spuneam atunci diplomaților iscusiți, pătrunzători și tălmăcitori ai viitorului(?) că timpul nu va fi încă departe când va trebui să fie pus în aplicare acest principiu moral, acest principiu al naționalităților: „Macedonia Macedonenilor”, principiu cerut de altfel, cu atâtea putere de statele balcanice aliate, când au declarat război Turciei; și că, dacă nu se va pune în aplicare

acest principiu moral și singurul echitabil, vom azista la un nou război și mai crâncen între aliați. Ceeace s'a și întâmplat. Deputațiunea Aromânilor deci avea dreptate și diplomația europeană s'a îneslat.

Căci noi credeam, și sunt m convingși și acum de aceasta, că dacă mai sunt unii cari cred că Bulgarii, Grecii și Sârbii, deja stăpâni pe locuri, pe orașe și pe porturi locuite de populațiuni străine și dușmane lor, se vor susține acolo cu forța, se înșală, deoarece niciodată *nedreptatea*, nu întemeiază o putere durabilă. În orice construcțiune baza trebuie să fie partea cea mai tare; așa și cu politica: ea trebuie să aibă ca principiu și ca bază: *adevărul și dreptatea*. Ei bine, lucrul acesta nu se vede în actele foștilor aliați balcanici, a căror preocupare nu este aceea de a face o operă trainică și dreaptă, de a da puțină fiecărei populațiuni să se desvoalte în limba și în instituțiunile ei proprii, ci de aș mări țările și de a ouceri tertorii locuite de populațiuni străine.

Am cerut și am cere și acum: „autonomia Macedoniei”; dar în anumite condițiuni: 1. Să fie pusă sub protecțiunea și sub garanția puterilor europene, ca să nu se dea puțină nici unui limitrof să-și întindă influența sa aici, sau să caute să o încorporeze mai târziu la dânsu; 2. Să fie astfel organizată și împărțită din punctul de vedere administrativ, încât fiecare populațiune, mai mult sau mai puțin numeroasă, mai mult sau mai puțin compactă să aibă drepturi reale și să poată să-și spună cuvântul în orice ocaziune.

II. Dar dacă o Macedonie autonomă n'a fost cu puțință pentru Europa și nu pare nici acum să fie posibilă sub cuvânt că s'ar putea crea noi și mari greutăți, atunci se poate gândi guvernul și țara românească la o altă soluțiune: *aceea a unei părți mici a Macedoniei dela Sud locuite de Aromâni, Albanezi, Turci și Aromâni helenizați, car, împreună cu regiunile Zagor și Pind, ar forma un Canton, ce, cu toate că ar face parte din noul stat albanez, ar avea însă o autonomie administrativă, destinată mai ales să garanteze naționalitatea, școala și biserica populațiunii aromânești, ar fi pus sub conducerea unui guvernator care să depindă de principele Albaniei, și ar constitui cu modul acesta în mic un dualism albano-român.*

Acest stat, ce va dăinui căci va fi apărat de Austro-Ungaria și Italia în primul rînd și de România în al doilea rînd, care nu va permite să se strice echilibrul balcanic, va fi în acest caz mai puternic și va constitui încă un element dat, unindu-se cu unii, va fi de un mare ajutor ca să opriască pe alții de a turbura echilibrul balcanic, mai ales când se cunosc așa

de bine acum rivalitățile dintre Sârbi și Bulgari și dintre aceștia din urmă și Greci pentru Macedonia.

III.

Ceeace propun statele balcanice, aliate până acum câtva timp, pentru rezolvarea chestiunii aromânești, nu poate să convingă Aromânilor și nici guvernul României n'ar trebui să o admită.

Ele promit, și se întrec în promisiuni, căci n'au de gând să se țină de dănsule, *că vor face totul pentruca Aromânii din regiunile ocupate de dănsule, să-și mențină naționalitatea, să aibă școale, biserici și capi bisericestl.*

Dar aceste garanții din partea acestor state nu prezintă nici o siguranță: protocoalele încheiate, semnate între oficialități n'au nici o valoare, mai ales când unele dintre statele cari le promit au dat dovadă de atâta perfidie și de atâta cruzime. Mai există cineva azi printre Români care să se încreadă în sinceritatea Grecilor și în bunăvoința și recunoștința Bulgarilor?

N'avem decât să ne gândim la Românii cari sunt de mult sub dominațiunea acestor state balcanice și cari n'au nici o școală și nici biserici unde se învețe și să se închine în limba lor, pentru ca să deducem și ceea ce va fi pe viitor, căci Venizelos sau Genadief, etc. cari fac azi atâtea promisiuni și ne dau aâtea garanții, nu vor fi totdeauna conducătorii politicei statelor în fruntea cărora stau. Să ne gândim deci serios la faptul că aceste popoare balcanice sunt în stare să întrebuinteze astfel de mijloace, în cât după doi, trei ani, școalele românești să fie închise din cauze că nu o să fie frecventate. Cine nu știe oare câte mijloaceau la îndemână guvernele sovuniste, cari caută cu orice preț să desnaționalizeze naționalitățile străine din statele lor? N'au oare și Românii din Transilvania drepturi garantate chiar prin constituțiune? Care este deci rezultatul? Câte persecuțiuni și câte mijloace nedemne nu întrebuintează Ungurii ca să desnaționalizeze pe Românii de acolo.

Când dar noi cunoaștem destul de bine mentalitatea acestor popoare balcanice ne putem oare baza pe promisiunile lor? Cum și de a judeca? Iată de ce ne permitem să facem următoarea întrebare guvernului și tuturor bunilor Români: în cazul când aceste state nu vor pune în aplicare în mod leal aceste promisiuni, pe cari ni le fac cu atâta dărnicie acum, cari vor fi mijloacele de cari se va servi guvernul Țării Românești din timpul acela pentru ca să le impună voința sa și dreptatea cauzei sale? Căci el este protectorul de fapt al acestor nenorociți Aromâni. Războiul? nu cred; căci nu

se va război România atunci cu toate aceste popoare balcanice.

Noi credem că acum, când și Grecii și Bulgarii se acuză reciproc de crimele care s'au săvârșit în contra Aromânilor, este momentul cel priincios, pentru ca guvernul nostru să aducă cu curaj chestiunea Aromânilor la ordinea zilei și să o rezolve așa cum cer dreptatea și interesul întregului neam românesc.

Și să nu uităm un lucru:

Dacă Aromânii grecomani cari sunt în majoritate vor cădea sub dominațiunea grecească atunci s'a isprăvit cu ei; iar dacă se va reuși să se formeze un *canton românesc* în senzul cerut mai sus și se vor forma și băni românești pentru a se veni în ajutorul comersanților Aromâni, atunci neamul românesc va fi salca; altfel, nimic nu se va alege din această naționalitate de elită.

În cazul însă când, cu toate acestea, împrejurările ar face ca guvernul român să se oprească tocmai la soluțiunea garanțiilor, atunci neamului aromânec nu-i rămâne altceva de făcut, decât să se resemneze și să continue să aibă în inima și în sentimentele patriotice ale Maiestății Sale regelui nostru și ale guvernului României tot sprijinul și speranțele sale cele mai legitime. Iar pe luptătorii de mâine, cari sunt chemați să asigure pe viitor cu mâna tare și cu glas înalt existența națională acestui neam.

Dumnezeu să-i oțeliască și să-i reîntinească sufletește, ca să poată să-și îndeplinească sfânta datorie, convinși fiindcă de acum înainte leacul stă numai în curajul neamului acestuia în sufletul, în inima și în sentimentul său național.

Sburătorul.

*A veacurilor negre neîndurată vrere
Ne-a plămădit flința din vis și din durere,
A țins pe cerul nostru zăbranecul de nori,
Și ne-a 'mpletit cunună de spini omoritori.
Rătăcitori pe drumul ce duce la Calvar,
Suspînul doinei noastre pornit-a în zadar,
Zadarnic ne-a fost plânsul în suflet chinuit,
Căci nu l'a 'nțeles nimeni, căci n'a fost auzit.*

*Ce gând semeț aprinde în pieptu-ți vial foc,
Al visurilor noastre drag sol fără noroc?*

*Te vâd pornind în slava tărîlor albastre
Să duci la cer amarul și lacrimile noastre,
Ce n'a voit de veacuri să știe-o lume 'ntreagă
Pe Cel a tot Puternic să-l faci să înțeleagă,
Să-l faci ca să trimită o rază de lumină
În noaptea ce cuprinse un neam fără de vină,
Să stat în a lui față întreg și neclintit
Și să-l întreb: Părinte, de ce ne-ai părăsit?*

*Cum se deschid 'nainte-ți cărări necunoscute,
Furtunile uimite în fața ta stau mute,
Luceferi noi în cale luminile-și aprind
Și negurile nopții din juru-ți se desprind.*

*Naintel înainte! De-acum te duce sborul
Sus! Sus, unde lumina își începu izvorul,
Spre tronul dela care viața se împarte
Și care hotărăște a neamurilor soarte...*

*Ce demon fără milă te-a săgetat în sbor,
Al îndărărei noastre nainte mergător?
Ce zeu cuprins de teamă ți-a pîsmuit avântul
Și-atîtor visuri stînte deschis-a larg mormântul?*

*Puteri ce punei stavili și visului hotar
Și dela cer cărarea ne 'ntoarcești spre Calvar,
Voi zei ce 'n ura voastră pe-un neam fără noroc
Ne-ați răsplătit credința cu trăsnete și foc, —
Porniți de-asupra noastră nemilostivi potopul —
Pe umede gene de-acum ne 'nghiață stropul,
Și nu mai avem lacrimi să plângem, dar avem
În fața loviturii sălbatecul blestem.
Loviți! Loviți nevolnici! Loviți fără 'ndurare:
Din ori ce leagăn astăzi un Icar ne răsare!
Cu ochii către soare ne-am îndălțat mereu,
Căci ori ce mamă poartă la sân un Prometeu
Ce s'o 'nălța puternic să smulgă dela soare
Lumini ce-or spune lumii a noastră sărbătoare!*

(„Luceafărul”).

I. U. Soricu.

SAVA RAICU, directorul Institutului „VICTORIA” din Arad, decorat din partea M. Sale regelui Carol al României cu medalia „MERITUL INDUSTRIAL ȘI COMERCIAL CL. I”.

Sava Raicu

Am anunțat la vremea sa în foaia „Poporul Român” că d. Sava Raicu, directorul băncii „Victoria” din Arad, dimpreună cu alți bărbați vrednici ai noștri, a fost distins cu medalia „Meritul comercial și industrial” din partea Majestății Sale regelui Carol I. al României și la recomandarea ministrului de comerț al României.

Cât de bine meritată a fost această distincție ni-o dovedește acum și revista ungurească „Országos Kereskedelmi Közlöny”, care în numărul său 24 din acest an publică despre d. S. Raicu următorul articolas:

„În fruntea unuia dintre cele mai distinse institute din Arad, d. Sava Raicu, de ani de zile desvoltă o activitate meritoasă și intensivă. În urma acestei activități direcțiunea institutului, înainte cu doi ani, l'a înaintat de director executiv, dar nici nu trebuie s'o spunem, căci toate cercurile de specialitate o știau deja, că în calitatea sa de membru în direcțiune dânsul era încredințat cu conducerea agendelor directorului executiv. Ca despre nici unul altul, despre d. Sava Raicu se poate spune, că a ajuns la „Victoria” deja ca un bărbat de specialitate, posedând bogate experiențe din specialitatea sa. Aici el n'a trebuit să învețe, pentruca să înțeleagă lucrurile, din potrivă a împrumutat altora din visteria bogată a experiențelor și a cunoștințelor sale practice. O orientare de admirat, cunoașterea temeinică a celor mai multe afaceri, pricere rapidă, simț practic caracterizează dela început activitatea acestui bărbat, dela prima sa intrare la institutul „Victoria”, și la aceasta s'a mai adaogat puterea sa de muncă, o diligență de fier, cari au dat aripi energiei sale, ce nu cunoaște odihnă și cari au asigurat rezultate mari deja în primul an al directoratului său.

Aceasta se dovedește și prin bilanțul mobil și riguros al celor doi ani din urmă. Nici nu și-a început funcțiunea prin aceea, ca să facă lumea ori pe funcționarii săi a crede, că dânsul este mai cu minte decât antecesorul său și astfel nici n'a voit să nimicească tot, ce antecesorul său a plănuțit ori a întemeiat.

Când și-a ocupat postul de director executiv, cel dintâi lucru i-a fost, ca după o examinare riguroasă să rezolve multele restante.

Apoi încetinel, aproape neobservat, dar cu o nerocooasă aptitudine, a reorganizat serviciul intern și în curând și-a început salutara sa activitate practică, care și-a adus frumoasele sale rezultate.

Nu putem întrelăsa să nu amintim cu această o-

cazinne, că d. S. Raicu este întemeietorul Solidarității, care înseamnă puterea și înălțarea autorității băncilor românești. Afară de activitatea sa financiară, industria și comerțul orașului Arad mult poate să-i mulțumească dlui Sava Raicu, mai ales în urma gravității spre România a acestei industrii și comerțului. Majestatea Sa, regele român, Carol I., a onorat prin recunoștința sa aceste merite, când a distins pe d. Sava Raicu prin medalia „Meritul comercial și industrial”.

Activitatea directorului executiv Sava Raicu se află astăzi la apogeu. Munca sa de până aci e totodată un program pentru viitor și astfel putem aștepta dela dânsul încă mult folos și câștig pentru desvoltarea viitoare a vieții economice ungurești.”

Socotim, că satisfacem unei drepte curiozități a marelui public, dând deodată cu fotografia dlui Sava Raicu și textul original al înaltului brevet dimpreună cu comitiva (actul) ministerială, cari sunt două solii de bine, foarte vorbitoare pentru noi.

Iată-le:

BREVET.

Medalia „Meritul Comercial și Industrial” Clasa I-a.
Carol I.

Prin grația lui Dumnezeu și voința Națională
Rege al României

La toți de față și viitorii sănătate.

Conferim Medalia „Meritul Comercial și Industrial” Clasa I-a Domnului Sava Raicu, Directorul Societății „Victoria” din Arad.

Drept care-l dăm acest brevet subscris de Noi și investit cu regescul Nostru sigiliu.

Dat în-Castelul Peleş la 3 Septemvrie 1913.

CAROL m. p.

Ministru Secretar de Stat la departamentul
Industriei și Comerțului
NICOLAE XENOPOL m. p.

Ministerul industriei și comerțului,
Direcția comerțului.

Nr. 197/7 — 11 Sept. 1913.

(La răspuns să se arate acest număr).

Stimate Domn,

Ne face o deosebită plăcere a Vă anunța că, în urma recomandărilor noastre, M. S. regele, ca o răsplătire și încurajare pentru activitatea dv., a binevoit să vă acorde medalia „Meritul comercial și industrial” clasa I-a.

Prezentându-vă felicitările noastre cele mai sincere pentru această meritată distincție, vă remitem alăturat: copie după înaltul decret regal prin care vă este conferită medalia, brevetul semnat de M. S. regele cât și o copie după înaltul decret pentru înstituirea acestui decret.

Vă rugăm să binevoiți a ne confirma primi-

rea înapoindându-ne complectată și semnată de dvoastră *datată* adeverință.

Primiți vă rugăm stimate domn, asigurarea înaltei noastre considerații.

ss. ministrul.

Domniei Sale

Dlui Sava Raicu, directorul societății „Victoria”
Arad.

PROLOG

De GEORGE RANETTI.

inchinat on. public ardelenesc și zis de d. V. ANTONESCU.

Trupele române în Balcani făcură
Spre uimirea lumii, un marș triumfal.
Iată că acum, după așa bravură,
O „trupă” română intră și în Ardeal!

Făcu, pân' să între, zău, pe dracu' n patru
Dar să n'aveți frică!... Trupa ce-a sosit
Nu-l trupă cu tunuri, ci trupă... de teatru,
Săbiile noastre-s de carton vopsit!

Din scumpa și mândra noastră Românie
Nu cu gând rășboinic printre voi venim,
Ci cu cuget pacinic: vrem o datorie,
Cam veche și mare, azi s'o răfuim.

Mult împrumutăm noi, bată-ne vina,
Dela voi. S'acuma, timpul-i oportun
Să n'cheiem bilanțul... lerte-mă „Albina”:
Eu n'oiu fi contabil tocmai-tocmai bun.

O să uit eu poate n catastif a trece
Multe ce ne dară-ți; însă n primul rând
Nu voi uita una, ce face ca zece,
Datoria care vecinic ne stă n gând:

Vă datorim vouă p' Andrei Murășanu.
Ce cu glas d'arhangel și de Serafim,
Trezi n miez de noapte pe Penes Curcanu
Datoria asta cum să v'o plătim?

Și când limba noastră, de străini sluită,
Bălbăia n neștre un corcîț jargon,
Tot de voi sărmana a fost mântuită,
Tot voi dărâmarăți Turnul Vavilon!

Vol ne-ați dat pe Pumnul, Tichindeal, Ciparul,
Pe Luzăr, pe Șincăi... (și câți nu uitai!)

Ne împrumutărăți Catedra, Tiparul;
Ne reînvințărăți strămoșescul grai!...

Mai târziu, când mândra horă a Unirei
Voiosi o jucarăm sub umbră de nuc,
Ca să ne desfete cu „Nunta Zamferei”,
Ardealul ne dete pe Gheorghe Coșbuc!

O! vrăjitul cântec și plin de vigoare
De brădet, miresme și de flori de tei,
Ni-ați trimis printr'nsul. Plătivă-vom oare
Cel puțin dobânda?... Când? Cum frații mei?...

...Răsfoind registrul, datorii mărunte,
Ca și mari, o sumă găsim necurmat...
Șoimul pentru care nu-i nalt nici-un munte,
Vlaicu... tot Ardealul... tot voi ni l-ați dat!...

Și pe Goga, care ne cântă p'o harfă,
Când cu d'otel strune, când de ibrișim,
Ah, de sigur Goga nu este o marfă
Ce am fi în stare să vi-o răsplătim!

Și d'aiu, acum, în încurcătură,
Grea încurcătură, mă vedeți aici!
Creditorul oare n'o să facă gură?
N'o să ne alunge cu sfârcuri de bici?

N'o să ne primească c'ocară și ceartă,
Când o datorie veche s'asa grea,
Drept orice monedă c'o țără de Artă,
O trupă de teatru cearc'a achita?!

Smeriți, deci, vă cerem, o frați „moratorul”
Măcar pân' la anul!... Și, încet-încet,
Vom plăti!... Să n'aihă grijă „Creditorul”,
Ale noastre inimii lăsăm amant!

Vasile Stroescu.

Iată un nume, care este rostit astăzi cu evlavie și cu adâncă cinstire de toată suflarea românească. Căci, fără îndoială, mai rar un nume, care să-ți umple inima de atâta mirare și pietate curată, ca numele acestui boier basarabean. Cine urmărește cu luare aminte gazele noastre de vre-o trei ani de zile, încoace, a putut să bage de seamă, că nu este număr de foaie, în care să nu cetesti multămită caldă a vre-unui preot de al nostru, în numele unui sat întreg, pentru darul bogat al binefăcătorului Stroiescu. Stroiescu, Stroiescu... Par'că îți vine să crezi, că Dumnezeu a trimis anume, în aceste zile grele, un inger păzitor al său, care să reverse daruri bogate peste sărăcia neamului nostru din acestea părți, vrând să ne zică: Iată, deacum Vă împărtășesc și de bunătățile pământului atâta, numai să stăruieți din toate puterile spre înaintarea bisericilor și a școlilor noastre, prin cari trăiți!

Unde mai punem, că nu este an, sau jumătate de an, în care să nu ni se vestească, că marele Stroiescu iarăși a dat atâtea și atâtea sute de mii, acum la mitropolia din Blaj, mâne la cea din Sibiu, poimâne la Asociație, tot mii și sute de mii...! Tot Stroiescu...

Boier din Basarabia, Stroiescu e dintre aceia, cărora Dumnezeu le dă din Belșug bunătățile sale, ca să poată face milostiviri, și aline dureri și să potolească năcazuri. O inimă mare creștinească, un suflet neasămănat e acest milostiv boier basarabean. Este ingerul păzitor al nostru, al Românilor din această țară. E scutul și pavăza limbei noastre, ocrotitorul și marele ctitor al școlilor și al bisericilor de pe văile Ardealului.

Când bieteile noastre școli au ajuns în cea mai grea strâmtoare, care se poate închipui, vine acest mare Român și trimite mitropoliilor noastre nu mai puțin decât 400.000 (zi: patru

sute mii...) coroane, ca să nu se inchine străinului. Apoi alte 50.000 „Asociației” noastre, 10.000 universitarilor din Cluj și câte alte mii! Și mai spună nenumăratele biserici ale noastre, cari se ridică zi de zi cu sutele marelui Stroiescu!

Minunat om acest fiu al Basarabiei. Născut și crescut departe de noi, în o țărișoară stăpânită de Ruși, el ne înțelege păsurile, ne aude glasul, și toate roadele moșiei părintești le trimite să ușoreze traiul și viața așezămintelor noastre românești din această țară. Despre viața și neamul lui nu se prea știu multe. Atâta că e din vre-un sat depărtat de dincolo de Moldova, de peste Prut, fecior de vechi boieri, despre cari iarăș numai atâta știm, că au dat averi întregi, neprețuite, tot pentru biserici și așezăminte de ale neamului nostru. O familie de dăruitori.... O familie, care face binele fără sgomot, fără vâlvă și tărboi, dupăcum sunt cei mai mulți dăruitori, dintre pământeni. Dau doi crețari pentru o icoană la biserică și înalță fruntea cu sumeție, ca să-i arete oamenii cu degetul și să le pomenească toată vița-porodita. Nu așa, adevărații darnici, cei după inimă și învățătura lui Hristos. Ca și acest Stroiescu, care nici nu vrea să se arete oamenilor nicidecum, ca să țină departe dela sine orice laude și desertațiuni omenesti.

S'ar cuveni să nu fie biserică românească în această țară, unde să nu se pomenească, la slujbe, numele marelui binefăcător al neamului, robul lui Dumnezeu Vasile, pentru ca Domnul Dumnezeu nostru să-i răsplătească, cu bunătățile sale cele cerești, și să ni-l ție „întreg, sănătos, întru zile îndelungate...”

Ce răsplată ar putea pofti dela noi marele Stroiescu, pentru acestea daruri? Una singură: să ne facem vrednici de ele!

DIN AFURISENIILE LUI RADU CIUBUC.

Târgul dela Găina să-l cercetezi în tot anul cu fetele tale, și pân' ți-or fi fetele de 50 ani să visezi tot gineri!

Popă gr. or. să te faci în Găinari, și să ajungi soartea popii gr. cat. d'acolo: Se n'ai dupăce bea apa!

Boer din Țara Oltului să ajungi, și, pentru slănină (clisă) tu să te spânzuri de chingă'n pod!

De gălci să ți se ingrașe porcii, și-n loc de o păreche de opinci, să-ți dai votul la alegeri dietali!

MIREASA INGRIJATĂ

Mirele: Eu trebuie să te părăsesc pe un timp oarecare, Ană dragă, că am un pacient greu bolnav.

Mireasa: Rămâi încă nițel cu mine Petre, lasă pe bietul om se trăiască!

INTRE POETI.

—, Da, dragul meu, tragedia mi-e pe sfârșite, dar nu știu cum să fac să-mi moară eroul într'un chip original, la sfârșitul actului al cincelea.

— Dacă i-ai citi pur și simplu, cele patru acte dintâi.

E veacul opintirilor supreme...

E veacul opintirilor supreme,
 [purtate de-elegante-aeroplane,
 Din cari își făurește evantaiii
 [să-și răcorească lacoma viață....
 E veacul cuceririlor, e veacul
 [incununat de-o glorie semeață...
 Ce bine-aduce însă omenirii?
 [Ce sarcini ia mizeriei umane?
 Ce-i folosesc savantele probleme,
 [celui ce frânt de munca crudă, moare,
 Celui ce lucră pentru hrana lumii
 și-abia'n spital își află-un pat de moarte?
 La ce li-e bună robilor oar' arta,
 [științele 'norate și deșarte?....
 O lume tu, din ce greșeli născură
 [acești pierduți cu suflete amare?
 Calm veacul tău azi jucării își face
 [din tidvele căzute în răsboaie,
 Durează 'n lenea-i fantazii brutale
 [să aibă 'n urma urmei ce distruge....
 Aruncă vâl peste pustiul tragic
 [pe care-a vrut deapururi să-l subjuge.

Noi vrem, noi cerem marea sănătate,
 [o Timpule, himeric foc de paie!
 Simt plânsul celor ce cosesc și ară,
 [lii văd pe lunci, pe negrele ogoare..
 Și cresc în mine în tumult sălbatic
 [torturile din oarba 'ntunecime....
 Ce-i suferința, când ea rod aduce?....
 [La tânguiei nu are dreptul nime!
 Silește viața voia să-ți asculte,
 [privirile îndreaptă-le spre Soare!
 Văd robii de prin crâșme și bordei,
 [văd robii de prin fabrici și taverne
 Cum vor săli să ardă roșul Soare
 [munți roșii de umană, crudă carne...
 Văd cum trântesc unelte din mână,
 [cum lasă ale plugurilor coarne,
 Și cum se 'nalță munții de cadavre
 [ca 'n zilele distrugerii eterne...

A-n C-s.

Primul sbor al lui Aurel Vlaicu

...Și Vlaicu a căzut!

Niciodată nu mi-a părut mai îngrozitoare această nelipsită și neslăbită putere a pământului, care ne leagă de greul pământ, ne atrage mereu spre nemișcatul pământ. Fulgurul ușor purtat de vânt, aburul ridicat de căldură, pulberea scormonită de mișcare... toate cele înălțate dela pământ trebuiesc să cadă iar la pământ. E îngrozitoare tirania aceasta vecinică a negrului pământ!

Vlaicu, ca mulți alți îndrăzneți, intrase în luptă cu nevăzutele legături ale pământului. Prin voința lui neînfrântă și plăsmuirea minții lui agere câștigase văzduhul. L-am văzut și l-am admirat în plutirea lui măreață prin aer, năzuind tot mai sus, spre cerul albastru... Dar a căzut, căci văzduhul, ca și pământul, ca și apa, ca tot ce este marc, cere jertfe înainte de-a se preda, cere jertfe de vieți și suflete alese. Succesul îl putem prețui numai prin jertfele aduse.

Ne-a durut mult jertfa aceasta; căci sufletul lui Vlaicu era o parte din sufletul nostru. Pe aripile mașinii lui, el purta renumele unui întreg neam; cu el, în văzduh, se înălțau mândria și geniul strămoșilor noștri, cari, deacolo, de sus, impuneau dușmanilor. Nimic nu e mai ușor de în-

teles ca mișcarea și nimic nu impune oricărui om ca sborul măreț. Și-așa au văzut dușmanii noștri, că le suntem superiori.

Și l'a plâns un neam întreg, cum nu s'a mai văzut; „dela ghinărar pân' la opincar”, toți și-au topit inimile într'o adâncă durere.

Puțin timp după ceasul rău, am avut ocaziunea să văd pe unul dintre puținii săi prieteni, care, deși la loc înalt, știu însă că dela început l-a admirat, uneori pe când sbura l-a invidiat și întotdeauna i-a voit binele pentru el, spre înălțarea neamului. Când ne-am gândit la nenorocita întâmplare, o tăcere adâncă și-a făcut loc între noi și doar cu gândul am putut să urmăresc pe prietenul lui Vlaicu în plăcutele lui amintiri.

Vlaicu venise în țară cunoscut de foarte puțini, prețuit și de mai puțini. Într'o zi, după reușitele experiențe cu modelul înaintea unei comisiuni de ingineri, am istorisit A. S. R. principelui Carol cine-i Vlaicu și ce vrea să facă.

Atunci aviația era încă la începutul ei; Bleriot nu sburase încă la București, iar la Paris se adunaseră mai toți aviatorii din lume și se întreceau

în modele noi și perfecționări la aparatele vechi. Principele urmărea foarte de aproape această activitate menită să revoluționeze odată lumea și era în curent cu tot ce se petrecea pe puținele câmpuri de aviație și ce se scria prin gazete. Privind o schiță de aeroplan, făcută cu ceruza pe o foaie volantă chiar de A. S. mi-a spus:

— „Toate modelurile zboară, să vedem mașina mare”.

— „Altetă, adaugă, Vlaicu e sigur că va sbura; am și sburaț acum câțiva ani, cu un aparat rudimentar făcut din cearșafuri (pânze) întinse pe niște speteze și tras în goană de cinci cai.” Principele a ris, dar nu știu de a crezut¹⁾.

A trecut o iarnă întreagă în timpul căreia Vlaicu, cu mult amar, își lucra în arsenal primul său aparat, nu tocmai după multe planuri, dar după o puternică intuiție. Ce-i trebuia plan, când el avea de ani de zile aparatul înaintea ochilor! Toată lumea dela noi aștepta plămuirea minții lui Vlaicu, dar mai ales Augustul meu elev de atunci aștepta cu mult interes prima înjghebare românească de acest fel, căci se convinsese, prin studiu, că avionul lui Goliescu era o imposibilitate mecanică.

Deindată ce s'a svonit că Vlaicu și-a isprăvit aparatul, ne-am hotărât să ne ducem să-l vedem, mai ales că aparatul era în hangar la Cotroceni; dar principele n'a avut răbdare și s'a dus mai degrabă, fără mine, de l'a văzut pe Vlaicu și aparatul său. Mi-aduc aminte însă, că la puține zile după aceea, am asistat împreună la *primul sbor* al lui Vlaicu.

Era o după amiază de vară, liniștită și plăcută. După ce Vlaicu ne-a arătat aparatul în hangar, a dat ordin soldaților să-l scoată afară. Pe câmp era puțină lume în ziua aceea, pentru că nu se anunțase încercarea de a sbura; câțiva prieteni și gazetari, mai mulți copii din mahalaua vecină și soldații de serviciu. Când Vlaicu s'a suit în nacelă, a fost un moment solemn; sunt sigur că toți aveau, cași mine, o tremurătură de inimă pentru vieța lui Vlaicu și sedeau muți, nemișcați; doar principele Carol s'a apropiat de aeroplan să vadă cum funcționează ghidonul pentru cârmă.

Un soldat vine și pune motorul în mișcare. Vlaicu face semn cu mâna soldaților ce țineau de coada aparatului să-i dea drumul. Cu un vâjuit asurzitor, aeroplanul o ia la goană în linie dreaptă peste câmpul neted, dar nu se înalță dela pământ. Vlaicu oprește motorul, sare jos din nacelă și lasă

aparatul pe mâna soldaților să-l aducă la locul de plecare.

A doua oară acelaș joc; aeroplanul nu-și ridică decât roatele dinainte dela pământ Vlaicu era foarte emoționat și o oarecare teamă se desprindea din mișcările și vorba lui. Principele era neliniștit și plin de părere de rău; simția că aparatul are calități de a sbura, dar vedea că Vlaicu n'are destul curaj: „Păcat de aparat, cum aș mai sbura eu cu el!” repetă principele de câteva ori, fără să se gândească că A. S. ca și Vlaicu nici nu se suise, până atunci, odată într'un aeroplan.

Ceea ce-l supăra pe Vlaicu, ca și pe noi toți, era faptul că cârmeele se arătau fără efect: motorul mergea bine, aparatul lua viteză, ghidonul funcționa perfect, dar mașina nu se înalță dela pământ, mai ales cu roata dinapoi. Principele, Vlaicu și cu mine am ținut un sfat acolo la fața locului, la care au mai luat parte și alții din prietenii lui Vlaicu. Am hotărât să încerce încă odată, plecând cu cârma de înălțime și apoi, după ce ia viteză, să schimbe cârma spre adâncime. Zis și făcut!

Vlaicu pleacă în mare iuteală; principele și cu mine ne aruncăm într'un automobil, ce era la îndemână, și urmărim aeroplanul. Soldații și prietenii lui Vlaicu erau înșirați în lungul câmpului, să poată vedea, dacă toate roatele se deslădesc dela pământ; copiii umpleau câmpul. Urmărim cu mare băgare de seamă mersul aparatului; norșori de praf se ridicau dela cele 3 roate și un fumuleț opalescent se împrăstia dela motor; deodată vedem că aparatul se suie din față și în momentul următor dispăre și norulețul dela roata dinapoi. Mașina toată plutia în aer și se legăna într-o parte și alta, cam la 1 m. dela pământ. Strigăte de bucurie ies din toate piepturile și umple câmpul; pădurea verde din apropiere striga și ea.

Vlaicu făcuse, după cum stabilisem noi, și sburase; de mare emoțiune și poate de frică s'a scoborât după 40—50 m. de sburare; sare din nacelă și vine spre noi. Principele Carol îi iese înainte și-i strânge mâna: „Bravo, Vlaicule! ai sburat”. N'a fost însă chip să-l facem să mai încerce în seara aceea; era peste măsură de emoționat.

Așa a fost primul sbor al lui Vlaicu, nepriceput, timid, fricos; dar dela primul sbor principele Carol a căpătat o încredere deplină în aparatul lui. La câteva zile după acest sbor, a apărut în revista mea (sub pseudonim) articolul A. S. principelui Carol despre „Aviația la noi” plin de laude pentru Vuia și pentru Vlaicu. De-atunci, principele a fost un protector și prieten adevărat al lui Vlaicu. A. S. venia adesea pe câmp și îl încuraja pe Vlaicu pentru experiențe mai îndrăznețe, pentru un sbor măret, pentru ieșit la concurență cu alte aparate. Timiditatea a stăpânit însă mult timp pe tânărul și modestul transilvănean, a cărui mașină originală sburase dela primele încercări, fiind

¹⁾ Când m'am întâlnit, din nenorocire, pentru ultima oară, cu Vlaicu, am vorbit despre experiențele lui Vuia și alte începuturi; cu bucurie și-aduse el aminte de acel sbor original al lui și cu oarecare mândrie îmi strigă: „Da' tot eu am sburat și 'nainte lui Vuia și a lui Wright, am sburat cu cai mei vii dela Binținți”.

condusă de constructorul ei, care nu mai pusese, până atunci, mâna pe un aeroplan.

În cele câteva momente de tăcere, am parcurs cu mintea toată viața splendidă a lui Vlaicu din ultimii trei ani. Principele Carol nu găsea cuvintele la profunzimea regretului ce încerca. Cine și-ar fi închipuit, că timidul pilot și inventator de atunci va pieri peste trei ani de prea mare îndrăzneală și încredere în apărătul său? Căci cui nu i s'a strâns inima de teamă, când îl vedea în minunatele sale virajuri din ultimele timpuri? Câți nu i-au prezis un trist sfârșit...

Vlaicu a pierit ca un mare îndrăzneț, a pierit din înaltul cerului.

Sufletul lui, când a fost să se înalte și mai sus, n'a mai luat contact cu pământul plin de rele, ci

a dus direct celui Atotputernic o sfântă dorință a lui Vlaicu, care este și a noastră...

Împlinirea acestei năzuințe va cere încă multe jertfe, între cari însă cea mai de preț și poate cea mai cu folos este aceasta. Vlaicu rămâne de acum un simbol al unirii neamului nostru de pretutindeni.

Fraților! Voi cari veți trăi și veți lua parte la îndeplinirea aceluia vis, pentru care Vlaicu ne rămâne un simbol, când în zăngănit de arme și în sunet de fanfare veți trece munții peste cari el a vrut să sboare, să vă aduceți aminte de El, cel prea degrabă căzut; și atunci să priviți steagul roșu, galben și albastru, căci peste el și în falfăirea cutelor lui va pluti sufletul lui Vlaicu satisfăcut... Sus inimile, Români!

(„Flacăra”)

G. Murgoci.

Am venit s'aduc o floare...

Cu prilejul morții sublocot. aviator Gh. Negel.

O nouă lovitură... Iarăș un trăsnet din senin și stejarul falnic se frânge și nu rămâne decât tândări și cenușă. Iarăș plâng copii și mamele, scepticii și învățații, cum și un neam întreg din patru unghiuri a lumii. Nici bine nu s'a svântat țărina scumpă de pe mormântul celui mai drag ce l'am ascuns în pământul dela cimitirul militar de lângă Bellu și alt doliu național cuprinde suflarea românească. O altă viață tânără, plină de ideal și visuri, un alt copil al aerului, un alt desprețuitor al morții, și-a găsit odihna de veci, a închis ochii pentru totdeauna, cu zimbetul acela caracteristic, cu care acești martiri ai regiunilor albastre, știu să se îndrepte spre sborul încontinuu din Nirvana. S'a dus și Negel pe aceeași cale pe care s'a îndreptat Vlaicu. Amândoi s'au întâlnit. Vorbesc în ceruri. Durerea tuturor e nemărginită și mai cu seamă a bieților bătrâni, a părinților, cari își rup dela sinul lor odorul, ca să stropescă pământul cu câteva picături de sânge, pentru mărirea unui neam și a științei. Lacrimi se desprind din sufletul fiecăruia, e plânsul mut, adevărat, al mulțimii, care stie să răsplătească, în tăcere, cu recunoștință, pe acel cari, ca fluturii sburdalmici, delicați, se răsfăț din floare în floare, culeg parfumul ce nu tuturor muritorilor li-i dat să știe, și totuși la cea întâi atingere de nara umană, își ard aripile și mor, într'un vâlfăit ușor, de vis plăcut...

Și-a topit aripile de aur și Negel. Nici el de acum înainte nu va fi neastâmpăratul copil ce de câte ori vroia dimineața și pre seară.. sbura ca o pasăre măiastră deasupra orașului București. Prea îl atrăgea taina cerului, înălțimile, apropierea de soare și cum Creatorul nu iartă să i se fure focul din cer, l'a pedepsit, l'a adormit zimbând. De-acum, el, visătorul acel care în fiecare zi, de sus, din lumina zibelor de toamnă, din amurgul sângerând, nu va mai asvârlă flori peste crucea lui Vlaicu. Nu, nu. Și el a adormit, nu a murit, căci nu mor martirii. Și alții îl vor urma, încet, încet, între patru scânduri, — ultima călătorie spre odihnă.

Negel care vroia să sboare pe vasărea albastră a lui Vlaicu, care vroia să îndeplinească visul copilului din Bîntînți, a adormit și el...

Dormi în pace... Se vor găsi multe, multe flori și pentru tine, florile plânsului și-a iubitii noastre, a tuturor, a întregii suflări românești, care încă odată este adânc mîhnită, adânc rănită de o nouă lovitură fatală...

Din sufletul nostru a tuturor vor curge picături de durere totdeauna, cum din viața ta intensă, tânără, plină de ideal și avânt, de dorul cerului albastru, a curs ca și din trupul lui Vlaicu: picături de sânge...

Cresc flori și noi vă împodobim cu ele...

Iasi, 1913.

Const. Cehan.

DRITU.

A trecut aproape un an de când ne-am văzut pe urmă. Mi-se plângea atunci prietenul Ilie, că nu-și poate găsi o consoartă, care să întrunească toate calitățile sufletești și trupesti, ale unei preotese de model. Și era năcăjit foc. Mi-se pare că văd și acumă preumblându-se îngândurat prin mica mea odăiță din suburbiul Sibiului.

— E greu, greu de tot pentru un preot pa-sul căsătoriei. Nu-ți poți găsi așa cum ne spu-neea directorul, măcar să le iai de-arindul pe toate. Și bănoasă și lăptoasă și spătoasă, dar nici în frumsete să n'o întreacă altele, apoi modestă încă să fie — ști? — așa ne spunea directorul. Vezi eu umbu de cinci uni, dar n'am dat de nici una care să le aibă pe toate. Peste o lună îmi expiră termenul. Și dacă în timpul ăsta nu mi-o găsesc, am pierdut pa-rohia. Amar. Sunt năcăjit, năcăjit de nici dor-mi nu pot. De când bat drumurile însurătoarei am slăbit doară 15 kilograme.

Astfel mi-se tânguia și ofta din greu. Mie îmi părea începutul unei comedii toată truda lui.

Totuș, ca să nu-l supăr n'am zis nici bună, nici rea, e am tăcut. Am aruncat însă o ochire asupra burtii lui, care era rotunjoară și acumă și m'am gândit, că unde o mai putut încăpea încă atâtea kilograme pe butucelul acesta de om. Era bine indesaț, încât eu alăturca de el e-ram ca popa Colac lângă sotu-so Pupăză, din fieratul Calicul. — Ne-am despărțit dorindu-ne noroc și mângăiere.

A trecut vreme îndeungată Ilie. La Acmar s'o deschis concurs nou, eu pe neașteptate am primit sarcina patrafirului, și de Ilie nici o veste. Mai săptămânile trecute la „Hymen”-ul Te-legrafului dau peste el cu d-șoara Letitia Târ-năveanu, iar peste câteva zile nu departe de a mea. La instalare n'am putut merge, dar m'am dus la cel dintâi maslu ce l-o avut mai ieri-alaltăieri. De una eram dornic să știu: cum si-o nimerit idealul după care umbla acumă-i anul.

Dela gară mai aveam de a merge binișor, ba îmi mai sta înainte și un deal, la dorul că-ruia aveam să dau de satul popii Ilie. Era o zi frumoasă din sfârșitul lui Aprilie. Am trecut prin un sătuleț căcuesc și întrebând pe unul și pe altul, dintre cei ieșiți cu plugul, am ajuns pe muchea dealului. Dincolo în vale se întindea sătulețul Feleag. Sat curat românesc. Am stat pe-o clipă și m'am gândit la puterea dumnezeiască. Căci toate sătulețele cari odată au fost

românești din jurul Cristurului, acumă s'au pierdut pentru noi, iară Feleagul o rămas. Dea-lul cel neplăcut de al trece, mai cu seamă pe vreme ploioasă, i-a împiedecat pe românași de-a veni mai des în atingere cu săcui și i-a silit să-și caute cele trebuincioase pentru casă în piețele Sighișorii, mai între români. Și astăzi afară de numirea oficioasă o comunei și de fierarul satului — nu-i pui de săcui. Sătule-țul e ca ltr'o găoace de năcă, scutit de vătă-mare străină, și doară numai legea apponiană și câte un dăcăi uitat de sine mai otrăvește sufletele fragede dela școala din deal.

Am început să cobor spre sat. În capul sa-tului o copilă mi-a ieșit înainte ducând un ul-cior de apă dela isvor. Mi-a sărutat mâna și mi-a spus că părintele Ilie șede tocmai în celă-lalt cap al satului. Mai cătră sfârșitul drumu-lui m'am alăturat lângă o țarancă ce mergea tocmai într'acolo. A venit vorba despre preot și preoteasă — și mi-a zis țaranca.

— Ne place zău de părintele Ilie, ne place tare. Apoi are și o preoteasă ca o furnică. Nu-mai să ni-i fie Dumnezeu, că acumă ne-o mur-rit vre-o doi, unul după altul, tot tineri.

La o cotitură mi-a zis:

— Uite acolo șede părintele în casa aceia, — și mi-a arătat ca degetul, o casă modestă de pe coasta dealului.

Nici n'am pus bine piciorul în curte și un cap de femeec, a apărut de jumătate după o ușe din fund. Dar nu mi-a dat răgaz să zic nici bună dimineata, căci a dispărut ca o ară-tare. Era furnica. Mă pregătisem de salutare și acumă, cum nu mai aveam cui face complimen-tul plănuir, am început a da cu pălăria peste botul cățalușului ce se învărtia sprinten în ju-rul nădragilor mei.

— Ne Bălan! Tiba! potaiei!

Și părintele Ilie apăru în pragul casei.

L'am privit lung. Aproape nici o schim-bare n'am putut descoperi în făptura lui. Tot mic și gros, cum l-am ștut. Burta chiar mi-se părea, că a recăștigat o parte din kilogramele pierdute la pețite.

Ne-am strâns călduros mâna, ca după o lungă despărțire. Căci buni prieteni am fost eu și Ilie și multe clipe bune am petrecut im-preună pe timpul clericie. Întâlnirea aceasta mi-a căzut așa de bine.

Mi-a înfățișat și pe preoteasa Letitia. O co-pilă durdulie, cu surâs veșnic pe buze. Nici bu-nul nostru director, cu toată rigoarea n'ar fi

putut afla ceva să nu consume cu paragrafele prescrise pentru preotese.

— Nu ți-o fost truda zadarnică frate. Iată ți-ai găsit întocmai dupăcum ai căutat.

— Adevărat, că n'am la ce mă plânte Nicule. Dealtcum am și umblat, ca nime altul. Am adus-o chiar din părțile Reghinului. Toate ar fi bune, dar ceva mă supără.

— Ce anume?

— N'ai băgat de seamă? E cu o părere mai înaltută decât mine.

— Mângâiete că nu aveți alee, ca să plecați zînic braț la braț la preumblare. Așa, cum mergeți voi pe aicea, nu vă are nimeni grija dacă vă potriviți a stat și la umblat ori nu.

Am aruncat apoi o privire prin odăi. Și am simțit atîta mângăiere în suflet căci am putut deduce, că prietina noastră a fost sinceră. În urma încordatei prietenii gândurile și simțirile noastre au devenit, pe nesimțite, aceleași. Odăile erau mobiate cu aceeași simplitate, ca și la mine. Niçi o râvnă după scumpeturi, după modernități, cum o fac cei mai mulți. Și dacă i-am tîlmăcit rostul surăsului meu de bucurie, i-o împărtășit și Letiției părerea mea. Am simțit atunci că s'ar fi strâns și mai mult legătura prieteniei noastre.

Mi-o povestit despre colegul Aurel a cărui preoteasă nu vrea să stee de vorbă cu a lui, vîzîndu-o simplu îmbrăcată. Și mi-a mai spus despre alte scăderi mari, ale unor suflete mici, cari cred că avînd trăsura cu roate gumilate, armăsari și vaci cu lapte, au dreptul să se uite cu dispreț la noi cei mai puțin dornici după măreția celor văzute.

Până să se adune ceilalți preoți am povestit de-ale noastre. Am adus vorba de seminar, de Lucretia ui, și Elenuta căreia-i trăgeam nădejdea eu. Că doară inimă ce să aprinde iute am avut și noi, ca tineri și nu ne-am putut smulge din valurile patimilor nevinovate. Ce ușor crezătorii am fost! O întîlnire, o vorbă spusă cu gingășie, un zîmbet, ni-se părea credeul vieții noastre. Și cum au trecut toate. Astăzi sunt numai amintiri, cari ne gîdilă plăcut memoria. Pe ste mormanul tuturor viselor prăbușite, s'a ridicat realitatea: fericirea noastră familială; nu așa cum noi o credeam, cu zestre de multe mii, ci astfel încît pășim cu nepăsare peste piedecile acestei vieți: ne simțim deplin mulțumiți.

Din când în când și furnicuța s'a mai abătut pe la noi: pîndea să prindă ceva din tainele părintelui Ilie, iar când s'o întors pe urmă la bucătărie, a dat cu palma peste umărul părintelui și și-o spus părerea zîmbind:

— Ați fost niște ștrengari amândoi!

Iar părintele stă s'o soarbă cu ochii nu altcum și își mîngăia mulțumit brăul de căteori o vedea.

Cele câteva clipe m'am simțit rupt de năcarile acestei lumi. Am uitat de răutățile oamenilor, de patimile vieții omenetși și am retrăit câteva clipe din copilăria fără griji. M'am depărtat în convingerea că am un coleg vrednic, pe părintele Ilie, și cu dorul de-a putea conveni cât mai des. L-am și rugat la despărțire.

— Din lista celor chemați la sf. maslu să nu mă lași nici odată afară, amice!

Par' că-l văd acum pe Drițu.

Până astăzi i-a rămas vestea și povestea în opidul de pe fundul regiui. Dămbu-mare. Era bărbos, om frumos și voinic glumet și narnic, lucrător — dar năsout în zodia peștilor, avea darul sorbului; bea ca o gaură pe neales, vin, rachiu de te lua-i de gînd, unde le bagă.

Și multă apă va mai trece pe „Pârăul lui Dălan” până să va uita cântecul Drițului, care și-l cânta el, când sta cu glăjuța de vorbă:

Frunză verde cioroplic
Ar' mai bea Drițu un pic,
Că nu bea de bogăție
Da el bea de vîbejie
Ca Dumnezeu să mi-l ție.

Nașa când l'a adus dela biserică, după ce adevărat l'a lăpădat de satana și l'a împreunat cu Christos, s'a oprit cu el în pragul ușii și inclînîndu-l oruoe în patru părți, a vestit căsenilor: gazdă bună și sălaș cînstit noului încreștinat Andreiu.

Și Andreiu îi zicea tata; iar mama iubitoare îl gugulea Andreu; bunica îl răsfața Andreiel; apoi fratele cel mic mai scurt la limbă îl îngăna Deiu și în urmă sorioara îl dragostea Deuf.

După tata s'au luat toți vecinii: „mă Andreiu mîna și boii mei la stavă, că-ți dau un „grițariu”. După mama s'au luat toate vecinele: „măi Andreu, hai ajută-mi să duc pânzele la 'nălbit, că-ți dau un pumn de prune uscate. După bunica sau luat toate bunicile; măi Andreiel.

Adu-mi un urciouș de apă dela Răduțoia că te decuiesc de friguri când te-or apuca — Doamne ferește. După frate-său s'au luat toți copiii; măi Deule, hai să ne jucăm de-a pocănaia; iar copilele după gura sorioarei îi ziceau măi Deuțule, hai să ne jucăm de-a finele.

Iar el pe toți îi asculta, căci era un copil al tuturor, de toți iubit. Tuturora, de făcea pe voie și lăsa să-i zică care cum vrea.

Numai cu „nenea dascăl” al lelii Floare din

Marele artist român, domnul **ZAHARIE BÂRSAN**, dela Teatrul Național din București; autorul poeziei „CA MĂINI VA BATE CEASUL”, improcesuată pentru necredință lașă de Casa domnitoare; a doua fotografie, în costum roman, d. Zaharie Bârsan în admirabila piesă teatrală „Fântâna Blanduziei”.

gropătoare nu să putea obicinui. Ii venea că dascălul Potroacă îl batjocorește când îi zicea pe „polecră” Făstăc.

Astfel bietul băiat, măcar că „idea de stat” nu inventase rubrica cincipitulașilor s'a trezit cu o grămadă de nume, așa, că dacă ar fi să-i faci genealogie de călindariu ar trebui să-l iscălești: Andreiu (Andreuț Andreiel, Deiu, Deuț) Făstăc, născut la 13 Noemvrie 1813.

Dar n'a fost scris să rămână numai cu aceste nume. O gură neagră i-a dat un nume, care a întunecat pe toate celelalte. Iar aceasta s'a întâmplat la jupânul Boltez dela care a învățat el bărdășitul.

Iată cum.

Avea Andreiu de mic copil aplecare, îndemânare la toate lucrurile dar mai ales cioplitul — îi punea capul. Briceagul lui Sălânți, în preț de-o grosiță nu l'ar fi dat pe lucru mare. Cu el, pe ce punea mâna, cioplea, ciungerea, ciocârtea, chip și formă de-l treceu sudorile.

Când era de opt nouă ani făcea mamei sale fuscei la pânză, de cugetai că sunt din boltă. Ascutea fusele rupte ca pe stru țiganului. Cioplea cărigă la sucală, de nici cu circălul mai pe potriveală. Apoi când venea dela școală cu măgariul acățat de grunazi, până dimineața nu mai cunoșteai pe bietul urechiat; îl cioplea, îl neteza, și-l chitea de cugetai că-i din sațră.

După ce s'a mai ridicat apoi să fi văzut! Cu unelte împrumutate de multe-ori pe furis, dela vecinul Ghicu, care făcea cruci la morminte Andreiu își croia, restea scândurele și polițe la juguri, chindisite de era prepestenie. Făcea morișcă de vânt cu scârțătoare pe sură, de spăria paserile dela poamele vecinilor. Apoi pristiniei de învățit pe cari îi slobozea cu sfoară, și în cari sara punea iască aprinsă, și le da drumul pe furis în sezători de să spăriau torcătoarele ca de moarte, ougetând că-i „ucigă-l petrile”. Și câte și mai câte nădrăvănii, de să luase toți oamenii de gând: iar tată-său n'a putut face ceva mai bun, decât să-l lase în plata lui Dumnezeu să se facă bărdăș cum dorea băiatul.

Și bărdăș s'a și făcut.

Când era de 16 ani a ajuns „werkesul” jupânului Boltez rotariul lăsând pe toți, românii cu gura căscată de uimire cum dela tată-său la meșteșug la neam străin, pe patru ani, să nu ție sărbătorile românești să nu postească zilele legate și cele patru posturi. Va eși din el un om spurcat. Nu să va alege nimic de capul lui, să se facă iel meșteșugariu. Ce batjocură!

Astfel cârteau oamenii, dar el își vedea de treabă, căci zicea mamă-sa: „lasă Andreuț, gura satului e ca moara când scapă piedeca,

durăie de te-asurzește. Dar astupăți urechile și lasă-i să latre ca cățeii la lună. Iar aceasta o făcea el Andreiu chiar și fără sfatul mamei.

Ce era însă scris trebuia să se îplinească. Numele lui Andreiu a ajuns din nou la schilodire.

Jupânul Boltez din Andreiu l'a flonderisat *Adrit*; jupâneasa Trenea îi zicea numai *Drit*; iar Țițâna, fata jupânului, îl lingusa *Rrithen*. Apoi *Gripina*, din d'alba țigănie îi zicea *Dritu*.

După jupânul s'au luat toți jupânii, după jupâneasa toate jupâneșele, după Știpăz toți Știpăzii, și după Țițâna toate Țițânille. Dar la urma urmelor tot a Gripinei a rămas de-asupra. Căci cu vreme toți, tată, mamă, vecini, vecine, români, sași, și țigani, toți cu toții sau luat după gura Gripinei din neamul lui Faraon și îi ziceau *Dritu*.

Și *Dritu* a rămas până în ziua de astăzi.

Harnic, străduitoriu și muncitor a fost *Dritu* până era la jupânul Boltez, dar gura satului de și sa mai mutase, totuși nu-i da pace, — cărtea, cât pe față cât pe infundate, că mu-i de nasul lui meșteșugul, că-i așa și că-i pe dincoala.

Dar după ce *Dritu* a eșit calfă și din grădii tată-său, în care ținea caprele, și-a făcut „werkes” și a început a-și pune unelte la locul său, a-și aduna lemne de lucru cum știa el, nu pentru jupânul ci pentru cinstea proprie, — gura satului a amortit, ca să-l potcovească, să-l vorbească, să-l laude să-l înalte: că meșter ca *Dritu* nu-i în lumea asta, că-i nesdrăvan, că nu-i curat, că jupânul Boltez îi nimic pe lângă el. Și alte multe, pe cât de mari pe atât de adevărate.

Iar nenea Pătu Făstăc, tatăl *Dritului*, mai ieșea cu pipa pe poimolul casei dela uliță ca să-l salute trecătorii, și era mândru, că el este tatăl lui *Dritu*.

Apoi vorba se duce, ca căscatul, din om în om. Și vestea *Dritului* s'a lătit de jur împrejur, iar „werkesul” jupânului Boltez a rămas gol, pe când la *Dritu* par' că era făcătura. Curgeau oamenii ca la moară.

Umul să-i facă un car ferecat, altul să tocmească un plug nou, cela să-i așeze un plas, altuia să-i impeneze spițele, să-i struiască un butuc. Apoi loitre, lioci, protap, dricuri, telegi și câte și mai câte nu le trebuie oamenilor harnici lucrători și adunători.

Din crepatul zorilor până pe amurgite, în curtea nenii Pătu era în târg, apoi *Dritu* lucra, cu capul gol cu mânicile sufocate — ziua întreagă.

Numai când baba Marie, mama *Dritului*, Pătoaica, cu șurțul sums într'un corn, cu coada

valitorii dată „de-a căteaua” peste cap, scuturându-și mâinile de făină albă ca zăpada, eșea în pragul ușei și striga: Andreuțu mamei, hai să mâncăm, — atunci Drițu puneă din mână barda, răzușul, dalta, sfredelul, tesla, ferestreul sau cutoaia, descingea șurțul de pele și eșă la crepla fântânii de să spăla. Apoi mergea la masă cu inima mulțumită a omului, care știe, că a plătit mâncarea și e vrednic de ea.

Cum pășea pragul ușei spre masă, nenea Pătu scotea dintre dinți pipa lui cea scorboasă cu țeve de cânepă și cu imanea de călți, o puneă pe cuptoriu și încrucisind mâinile zicea: „Drăguț, dulce Doamne, sfânt Tatăl nostru, sfintească-se prea sfânt numele sfintiei tale... și mai încolo, până la „și ne izbăvește Doamne de cel rău”. Apoi toți să așezau în jurul blidului cu mâncarea...

Și cu „Doamne, mulțumescu-ți sfântule, că ne-ai dat bunule și ne-ai hrănit milostivule” nenea Pătu ridica masa.

Iar Drițu, își scotea de pe tureacul cismeii pipa lui cea bulbucată de nuc, cu țeve de vișin și cu imaneaua de os, o scutura în palmă, o destupa și îndopându-o cu tăbac de foaie ca pe o găscă jidovească li îndesa apoi sub coperiș, cu dosul unghiei, dela degetul cel mare un cărbune cât o stea, și închizând coperișul eșea afară puffând nori de fum, ca hornul unei mașini dela carul de foc.

Și punându-se la povești cu oameni, rămași afară și cu cei de nou sosiți resufla binișor, apoi după ce își mântuia porția din pipă, să puneă din nou pe lucru și dăi băete ca și mai nainte.

A trebuit în urmă să-și ea ajutor ca să poată birui tot lucrul, ce i-se aducea chiar din satele vecine, pe unde i-a mers vorba, ce fel de meșter este el.

Și cum să nu-i meargă vestea!

Îți încheia roata, de gândea-i că-i crescută: îți cioplea grândeile de scipeau unsuros ca săpunul; îți trăgea parcană din cututoaia cea cu mâsele, de părea că-s chindisite și îți oblicea plasul la plug de puteai ara fără de fer.

Apoi când îți făcea Drițu un rășboi era prepeșenie. Ti-l brodea din chiutori, de țesea aproape singur și bătea pânza ca scândura.

Mai ales era mimune că Drițu la rășboi, a făcut altă rânduială de slobozit natra, în locul sulului cu găuri la cap și cu „zăvor” lung ca o prăjină, el făcea suluri cu cărigă, căriga avea trepte scobite, iar în trepte scăpăta un „cal” de lemn, de grumazul căruia era legată o sfoară, care ducea până la mâna țesătoarei. Și lucru ușor: umplându-se „spațiul”, țesătoarea n'avea

însă să iasă din rășboi să sloboază din zavor, ci trăgea numai din sforicică, iar piciorul calului călca după trebuință, una, două sau mai multe trepte și natra curgea pe sul la vale ca apa. Apoi muierea împingea itele cu scriptii și pe lucru mai departe.

Apoi de ce năcăz n'a scăpat Drițu pe muierile la urzitul pânzelor. Cu două fire ce se desirau de pe două ghome așezate unul într-o căldare, celălalt într'un ciuri aleargă biata muiere de-a lungul gardului până ameția. Și ce năcăz când era vremea ploioasă? Trebuia să se pitule prin sură și acolo să urzească pe păreții grajdului. Drițu însă făcea urzitoare nouă. Le așeza în casă și muierea putea să urzească până și de pe douăsprezece mosoară, cu douăsprezece fire deodată, stând locului și invărtind din mână urzitoarea împlântată cu capul de jos într'un butuc, iar cu celalalt în grinda casei.

Până și copiii le-a ușurat Drițu traiul pe timpul rășboiului, căci i-a scăpat de sucala cea migăloasă, scornind pentru fecerea țivilor de suveică, o roată cam în chipul celor pe cari să ascut bricegele.

Astfel Drițu prin pricepere și prin hărnicie, a ajuns ce mai laudat, frumtea ficiorilor din sat; barbă. Ba că ia pe Mărluța lui Vasi-Rău: că are iar mamele cari de cari să imbulzau să-l capete de gîner, și gura satului umbla ca briciu pe boi dela Cetatea de baltă, bivolă gata să fete, douăzeci oi fătate — și că doar de ce-i tot trimite Pătoaici mere oarzene și prune grase din grădină.

Ba că ia pe Florica lui Fercheten, că are opt sute bani răi, a copii cei săraci, — și că doar de ce când spală Pătoaica rufele. Florica aleargă cu maiul subsuoară la fântână, de-i ajută la bățut.

Ba că ia mai curând pe Nuța Chimului, că are curte cu casă de peatră în mijlocul satului și e numai singură la părinți — și apoi doar de ce la bățutul merelor de oțat au mers la olaltă cu Drițu, Pătu și Pătoaica în pădure culegând, cu toții au tescut la Ghița Tăreanului și au împărțit oblu. Ba că ia pe cutare, ba că pe ceea că-i mai bună, ba că cu ceialaltă să potrivește. Și tot așa să certau pentru Drițu, încât mama Sia de după șanțu, care avea un nepot voinic — de-i mânca câinii din traistă să năcăjea foc și zicea: Na, javrelor! Vă certati pentru un „Tr-ulivaităr” ca lăeții. Par'că-i ficiorul Comesului și nu mai sunt alți pe lume”. Iar Dițu, frământat de javre în trei ani de zile s'a fost săturat și s'a hotărît să le astupe gura într'un fel.

N'a luat însă pe nici una din cele numite și nenumite din satul lui, căci poate era mai bine.

Omu însă ajunge tot ce nu vândește. Așa și Drițu. S'a înciocălat cu o fată din satul învecinat Valea-rece, și a dus o viață, de care și acum îl depâng oamenii și ș'o plângea chiar el când își vărsa năcazul cântând:

Vai maică norocul meu
L'a beut boii 'n părau.
Nu știu boii l-au beut
Ori vacile lau păscuit.

Că

Cine zice că mi bine
Mute-și casa lângă mine
Si se uite pe fereastră
Vadă-mi binele din casă.

A fost adică Drițu chemat în satul Valea-rece să facă donă șuri și a șezut acolo multă vreme. Potca lui — cine altul — l-a dus la joc și i-a săgetat inima o fată „frumușică, durdulică și la față grăsulică of” cu păr galbin ca spicul grâului și mai presus de toate cu niște ochi vicleni ca norocul, mărunți ca piperiul, ageri ca briciul și cari slobozeau nește priviri ascuțite ca panganetul. Când s'a uitat odată cu ei anume a Drițu, așa l-a pătruns până la băirele inimii, încât i-a venit să sber.

Și odihnă n'a mai avut din ceasul acela.

Acasă la Pătu ceartă cu mumă-sa, sfadă cu rudele, clevetile gurei satului toate nu l-au putut îndupleca. Sinefta și alta nu, odată cu capul.

Dar era greu să se poată așa ceva face. Sifneta era legată, ce edrept cam fără voia ei, cu un june de acolo, care să ținea de ea, ca scaiul de oaie.

S'a fost înțeles adică tatăl Sineftei, Aron Terciu, cu vecinul Mateiu Tapu, toți din Vale-rece, să se cuscrească. Peste socoteala asta avea Drițu să tragă dungă.

Deci nici una, nici două, ci fugând de gurile cele de acasă, încă a treia sară dela primejdia pătită la joc, s'a dus hotărît să petească pe Sinefta, apoi mamă încoaci, tată încolo, meamuri pe dincolo și gura satului — treaba ei. Și contrar obiceiului de a trimite petitori, s'a dus chiar el, cu gura lui, căci doar era ficior, care-și putea da seama despre ce poate și cât e vrednic...

Aron Terciu l-a ascultat, clătînând din cap. Mama Sineftei eșea și intra în casă ca o holbură, isbind una, trântind alta, ca să priceapă Aron la câtu-i; căci Drițu a picat cu petitul ca din senin, și nici prin cap nu le-a trecut să se înțelească de răspuns. Dar Sifneta îi trăgea Drițului pe furis din ochiu, ca să se ție.

După ce Aron Terciu a mai clătînat de două trei ori din cap, așezându-și șerpariul cu cătărambile înainte, a tușit una sdravănă, apoi a răspuns:

— Hm! Dragul meu! Meșter de bardă și meșter de gură, fie-l pomană cui ți-a făcut-o că bine grăești. Cine-i de una îl toate, se zice. Dar precum ai vorbit de deschis așa și eu nu umblu cu mâta 'n sac. Te-aș putea incurca cu vorba, c'ai venit pe neașteptate și să ne mai gândim, dar îți spun verde: nu se poate. Sinefta e ca logodită cu Bucuru vecinului. Au crescut lângă olaltă și de mici copii i-am hotărît unul pentru altul și ne-am deprins cu gândul că așa are să fie. Dela asta una nu ne mai putem abate. Suntem înțeleși și cu vecinul, de trei ani lucrăm laolaltă. Chiar și gardul din mezuina curții, căzând, nu l-am mai făcut, deoarece tot are să fie o curte, căci așa a voit Dumnezeu. — Deci cautăți norocul în altă parte și nu te supăra pe noi, căci altcum nu putem, de ce să și zicem. Ba ca să fiu drept îți mai spun ceva. Bărdașii nu-s cu noroc și mie nu-mi plac. Spunea adică, tatăl meu bietul — biet să fie de păcate — că i-a spus moșu-său o istorie dintr'o carte sfântă, că pe vremea când au răstignit jidovii pe Domnul Hiristos, Maica Preceastă drăguța, s'a dus la bărdașul, care a fost tocmît crucea, și l'a rugat să o facă mai mică, s'o poată duce fiul ei mai lesne până pe dealul Golgote. Dar bărdașul chiar din potrivă o-a făcut-mare și grea. Atunci Preceasta a blăstămat pe bărdași:

Să lucrezi cu anul
Și să nu vezi banul.

Și tocmai așa este. Bărdaș bogat n'am văzut, zace pe ei blăstămii Precestei... Fă cum te va lumina Dumnezeu, că noi nu mai putem întoarce lucrul cu vecinul. Suntem gata cu toate. Azi e Duminecă, Joi facem „tomneala” și vor face apoi strigările așa, că preste trei săptămâni va fi nunta la care bucuros te vedem și te poftim ca pe un om d'eomenie, dacă vei fi pe aici. Asta e vorba mea cea din urmă, de asta să te ții. — Așa-l bătrâno?

— Așa trebuie să fie, că altcum nu se poate.

II.

Dacă'ar fi știut Sinefta de poeziile lui Eminescu, i-ar fi răspuns Drițului când a eșit năcăjit din casă: „sburătoriu cu negre plete, vin la noapte de mă fură”, așa i se ducea inima după el. Dar ea n'a putut zice nici o vorbă, cum era păzită de ai lor. Drițu însă l-a șoptit pe furis: „Las pe mine! N'ai grija!” Și s'a dus acasă borborosind, dacă nu mi-o dă, o lau cu sila, dacă nu vrea ea să fie — o fur. Ajuns acasă și-a pus lucrurile în rîndulală, și-a dat lucrul tocmît în sama altor bărdași, și Luni, Marți și

Mercuri și-a scos datoriile de pe unde a putut și și-a vârit banii în fundul șerparului, apoi s'a gătat de drum.

— Era spre Joi dimineata — povestia, Dri-tu când era în duși buni — pe la 3 ceasuri în luna lui Maiu când am plecat singur numai cu furcoiul cel cu trei coarne în mână. Când am ajuns în „Dealul verzelor” din capul satului, venea de câtră „hulă” pe sus un vâlântac aprins ca un snop din care ploua schintei. Era smeul ucigă-l crucea. L'am văzut cu ochii până s'a băgat pe urloiu, în casă la Ghesuleț din „Noagos”. Semn rău, mi-am gândit dar tot m'am dus și până la stâna din Perii Hndrubechiului nu m'am oprit. Aici era baciul, fratele tatii, la oile unor mărgineni și eram cunoscut cu ciobanii. Am spus uncheșului ce am de gând și mi-a dat drept, zicând: O furăm de o ar păzi mama șerpilor, las pe mine numai să nu spunem la toți ciobanii. Sciu eu la care.”

Sara după mulsul oilor, am prins trei cai la un căruț și eu cu furcoiul unchiului cu două pistoale cu „tindăr” iar doi fărtați de ciobani voinici de tremura locul când călcau, cu măciuci ferecate, am plecat să iscodim, ținease-va logodna cum a zis Aron Terciu ori vor sta să facă pe voia fetei. Când colo ce să vezi. Să auzeau chiotile și jocul din capul satului, așa își petreceau.

De-aș fi avut atunci pe Terciu înaintea mea, îl rupeam în dinți, așa m'am cătrănit.

Noroc cu unchiușul altfel făceam o măgărie.

— Lăsați pe mine băieți! Ce știți voi. Smulgeți holdă de săcară, și aduceți la mine să vă arăt cum să trăiesce în lume. — Am smuls ș'am adus.

„Acum faceți ca mine! Înășurați obedele roatelor și osia la capetele butucului să nu durăe când vom trece pe calea de după grădini — Așa! Acum puneți mănunchie de paie sub scândura coșului. Bine! Acum măi Șofroane scoate tăpăloagele cailor din șerigă să le punem cojoc la picioarele, să nu degere, păr vom duce ploconul la „tocmeală”. — Bine. Acum măi Șofroane scoate traistuța cu urdă din astă-sară, dămi-o mie și stați aici până voi veni. Dar nu stați cu mâinile în sin, ci până atunci tăiați holda cu cuțitele și umpleți de jumătate coșul căruțului să nu-și roadă soldurile grăsu-na; dacă m'a da cu buna, vom fi siliți s'o lungim ca p'o slănină. D'or veni jitarii dați-le din plăscă, și de n'or tăcea nici pentru urda dela ameazi, legați-i fedeleș, auzi Șofroane?”

„Las pe mine neică! De n'or fi zis ocinașele astăzi să nu-i aducă dracu”, răspunse Șofron îndreptându-și teaca cu cuțitele, de mă luase fieri.

Nici un sfert de cias n'a trecut și unchiușu

era îndărăpt. „Am pus pe bătrâna” la cale. Aia ti-o scoate afară de sub patrafiru popei în ziua de cununie, nu acum dela „tomdeală”.

Și ne-am dus încet și lin, de nici noi nu credeam că mergem, așa am fost ticluit căruțul. Grădina Sineftei da în hotar. Odat'am ajuns.

„Măi băeți, scoateți gardul din pământ cu trei pari și-i trageți de-o parte să avem poartă la o vreme de strimtoare”. Până se facem ce-a zis, eacă „bătrâna” înfosită și mergând la uncheșu zise: „Uite-o după sură. Noapte bună! mulțămim de urdă.” „Noroc șopti uncheșul, „Ai grijă să nu te îneci cu ea, e cam vârtoasă. De altcum ești deprinsă, mi-ai mâncat destulă până era lumea lume. Săracă viață...” „Acum Dri-tule dute, și voi măi Șofroane, pe delături, și cum v'am spus!”

M'am apropiat de Sinefta. Tremura.

— Da ce-i?

— N'am putut birui, nu m'au ascultat.

— Hai cu mine.

— Vai de mine ce-o zice tata, mama, oamenii. Nu, doamne feresce. Nu, îl păc...”

N'a apucat să vorbească și Șofron a și înhățat-o c'o mână pe după cap, una pe mai în jos, și cu căciula lui cea cât o ferrdelă, apucată pe din'untru cu dinții din vârful fundului, i-a astupat gura, și cu ea în brațe, până bați în palmi a fost la căruț. Eu am rămas incremenit deiu-teala, cu care s'a făcut, și văzând cum o duce, credeam că nici n'o mai văd. M'a smuls celalalt cioban, și când am ajuns la căruță, Șofron era sus în picioare pe săcară cu ea. Ne-am suit cu toții. Șofron s'a lăsat cu ea în genunchi, mi-a pus-o în poală, dar cu mâna tot pe după capul ei și cu căciula pe gură, și uncheșu — bice la cai, pe cale în jos. După câteva clipele Șofron îl dă drumul, zicând: „Nați-o! Astupă-i gura cu altecelea că i-a părea mai bine; că și mie-mi pare rău, c'am ascultat de neica, mai bine lăsam căciula la căruț, cel puțin o smântanean eu mai întâiu.

Și Sinefta de unde să plângă? A ris cu hotot de vorbele lui Șofron.

Bine băeți v'ați purtat sdravăn. Măne tăiem un miel, care-ți vrea. Dar e și mai bine, că melușica nu sbeară după mamă. Acum tăceți să ascultăm. — Nimic. Să vede că n'au simțit. Treaba lor, noi să ne vedem de-a noastră. Măi Șofroane desleagă tăpălăgile cailor, să facă larmă să nu pot auzi ce povestescăștia dindărăptul meu; cele dela roate, cât vor ținea vor fi bune, abia nu-i sdroncâne să-și strivească cumva buzele între dinți. — Așa, bine. — Acum mergeți la stână și — straja gurei. La sorocul mul-sului cred că voi fi acasă: Să umblați sănătoși.. Hi Pletea!...”

Nici n'am văzut pe unde ni-o dus.

Ne-am trezit preste vr'un cîas-două într'o curte, nici nu știam din care sat.

— „Suntem la popa băeți. N'am voit să vă las din ochi până nu voi duce înaintea lui Dumnezeu, să vă dau în plata lui. După aceea vă puteți duce și — să nu zic vorbă slabă.

Și ca vremea aia, pentru șapte huoși părințele — ne-a cununat.

— Acum băeți unde vă vor duce ochii. Trei săptămâni să nu v'aud de nume. Du-ceți-vă la colibașul din pădurea Rujei și spuneți că eu v'am trimis. Dar aveți grijă să nu vă uitați acolo, că-i om odată. Vă va ținea bine.

Am sărutat mâna părintelui a mamei preotese bătrâne, care cu unchișu a fost nună, și am eșit după ce am îmbucut ceva, căci răsărise soarele, de Vineri.

La o margine de pădure ne-a dat unchișu jos și pe când îi sărutam mâna amândoi cu lacrimile în ochi, gata să ne despărțim zise: Fiți cuminte băeți. Câte păcate să fac pe lumea asta și tot nu cade oerul pe noi. Așa ne-a făcut Dumnezeu. Nu suntem de vină. Poate că mai curând de cum credeți, voi veni cu socrii mici și mari după voi. Grijiti să nu vă găsim păliți ca grăul pe soare, să ne fie rușine, când vom intra în sat acasă. „Hi Pletea!”.

Și s'a dus și noi ne-am dus. Prin pădure verde până la colibașul dela Ruja Abia am ajuns spre sară.

După opt zile vine unchișul și cu părinții noștri. Erau năcăjiți și nu prea. Ne-au iertat și ce să mai zic, ne-am întors acasă cu Sinefta dar ospăt cu lăutari, n'a îngăduit „ai noștri” să facem. Sinefta-i cum ovedeți și cum știți — goală dracul. Păcat că nu mi-am rupt grumazii, când am pus piciorul în căruța unchiului, ca să o furăm. Să furi pe bala necurată! Cîm' s'ar fi gândit?

III.

Așa își povestea Drițu istoria. L'am auzit cu urechile mele când venea la părinții mei. Și multă dreptate avea Drițu când zicea că Sinefta-i goală dracu. Înțelegea prin aceasta, că-i rea de gură, de n'are margini. Prepuelnică și temătoare fără hotar. În fine era o muliere care nu știa nici de frică nici de rușine.

A treia zi după-ce s'au așezat în casa Drițului, era certată cu toate vecinile. Cu cele tinere, că nu vin la casa ei pentru ea, ci pentru Drițu. Cu cele bătrâne, că vin de duc poșta dela cele tinere, tot pentru Drițu.

Apoi a început a se certa cu el, că pentru ce își unge călțunii în toată dimineața pentru ce

să rade în toată Dumineca, de ce-și încrețește cămașa ca mărgeaua, de ce poartă pălăria pe urechie și cam pe ochi, de ce când trece pe uliță să uită pe la ferestri, de ce stă cu muierile de vorbă pe uliță, de ce mai ține prietenie cu feciori de sama lui că el nu mai e june?

De ce împrumută el pe cutare vecin cu un sfredel, pe celalalt cu un ferestruu, pe altul cu altă unealtă: știe ea bine, că numai ca să aibă el după ce să duce acolo, să-și facă treabă, să poată întâlni pe Măriuța, pe Florica, pe Ohilina. La cutare de ce-i lucră pe așteptate de bună samă ca să-și facă mână bună cu bărbatul să-l căldărească. Dela cutare de ce-a cumpărat lemne de lucru și de ce a bătut aldămașul acolo și nu în casa lui. Cutare ce l'a chemat acasă să-i sfredească roata, o poate duce în „werk-es”. Știe ea că numai pentru nevasta lui s'a dus. De ce-l chiamă muierile, să le îndrepte răboiul când numai țese bine?

Ba nici în sfânta biserică nu-i da pace.

De ce și-a cumpărat strănă lângă altariu dinaintea dascălui, știe ea că numai ca să se poată întoarce cătră tinda muierilor. Și a văzut ea pe trei topance, că numai atunci merg la biserică, când merge și el. S'apoi cum să podobesc cu haine care mai de care, tot numai pentru el. De ce... dar să nu mai înșir, căci nu le-aș mai da de capăt atâta erau pricinile pentru cari bietul Drițu era invinovațit. Și vina lui e, că le suferea. Ar fi trebuit dela început să-i mute gura 'n ceafă și să-i mai pilească din limbă. Dar el o lăsa în plata lui Dumnezeu, iar părinții lui când să plângea îl mângăiau și ei cu „bine-ți face, tu ți-ai ales-o. Ți-a trebuit rugini de satele vecine, acum trage boule că ți-a pus restul”.

Noroc de Pățu și Pătoaica, că au murit peste doi ani și nenorocul Drițului c'a rămas singur cu Sinefta. Acum să fi văzut. Era numai ea cu el, și cele pomenite, în fiecare sară i-le înșira ca pe lucruri nouă. Tot din cap le începea și împodobeau încă.

Iar Drițu, ca să scape de gura ei trânta lingura în blidul cu zama, își lua căciula din cui și zicea: „Ai trebui bătută ca măru, dar te las să bată prasniciile cele mari”, și nu să oprea până la crăsmă.

Ba dela o vreme cum isprăvea lucrul nici nu mai intra în casă, ci deuna la crăsmă. S'a dat în urmă la beutură cu totul, nici nu mai mergea pe-acasă.

Și un păcat aduce după el pe celalalt.

S'a luat în de bine cu o văduvă din sat, iar pe Sinefta a lăsat-o în casa tată-său, în casa.

lui Pătu, și el s'a dus de ședea cu Ghilina Tizului și patrusprezece ani a adus o așa viață, încât toți oamenii îl plângeau, cum s'a putut el nemernici. De lucrat lucrat, ca și mai înainte, dar ce câștiga tot bea, și cânta de ținuau crășmele de gura lui.

Pe urmă din beutura cea multă s'a slăbit și căzând la pat, suferințele i-au fost scurte. Din ceasul cum a căzut la pat, a ceurt să i-o dea și din brațe nu o a mai lăsat. O săruta și plângea, ofta și zicea: „Draga mea bărdută: numai pe tine te-am avut în lumea asta credincioasă. Dar n'am avut noroc unul de altul. N'ar avea parte de nici un bine, cine mi-a mâncat inima și m'a scos din rîndul oamenilor”. A doua zi dimineata l-a găsit țapăn, cu dege-

tile și gura pline de sânge. S'a tăiat strigând și sărutându-și barda în clipele când și-a lat sufletul.

Asa a isprăvit Drițu cursul vieții sale. L-a mâncat muiera. Barda lui a moștenit-o feciorul său, care-i bărdăș vestit și om cu avere. Iar prohodul laic al Drițului a fost așa, că ridicând sicriul să-l ducă la groapa din curtea Ghilini Tizului, Sinefta cu fata ei s'au apropiat de sicriu și au început a să boci: Dragul meu, harnicul meu, dragul meu, meșterul meu... Iar Ghiina văzându-e, s'a retras dela sicriu strigând: „Duceți-vă dr.... slăbelor. Voi l-ați mâncat. Uitiți-l aici. Viu a fost al meu, mort e al vostru. Frigeți-l!”

I. Berescu-Brebenel.

CERCUITORUL.

„Doamnă, n'ai de cercuit?
Vr'un ciubăr, cât de dogit,
Zău ți-l fac! — Pe omenie
Nici o plată nu-mi da mie,
De n'a fi cum ai dorit!”
— Zice Moțul —

Dar pe Leana la fântână,
N'o mai scapă din ochit.

Hei Ileană, — ai auzit?
Dă-i ciubărul cel dogit.
Zice Doamna și se duce.
„Să vedem, cu cât li-i face?
— Intreabă Leana —
„Să-i spun Domnei la plătit”...
„Ia, mi-i da o gură dulce
Și plata s'a isprăvit”...

Leana-i roșie de mânie.
„Așa vorbe-mi spui tu mie?
Las' ciubărul! — Nu ți-l dau!
Tu ești Moț viclean și rău,
Crezi, că mor de dorul tău?
— Ț-ai găsit-o!”
„Hei Leană, pentru Dzeu...
Ce ți-am greșit eu ție? ...”

„Când Ț-am spus ce socotiam,
Nici o silă nu-ți făceam!
Dacă nu-s de sama ta?
Noroc bun, — și iac'asa!”
Și cu cercurile 'n spate
El de Leana se desparte.
Apoi zise:
„Uită Leană ce ziceam!”

„Viață bună! eu mă duc.
Leana, tu mă faci năuc!
— De ce plângi?... Ce ți-am făcut?
Că dori-am să te sărut,
Nici un lucru rău n'am vrut!
Mi-ai fost dragă — ei s'apoi?
Nu se poate pela voi
Iartă-mă — ș'acum mă duc!”

„Na ciubărul și mai stai,
N'am știut că ce gând ai!”
— Leană!... Zău?... M'ai zăpăcit...
Cum fu vorba de plătit?...
Dă-mi arvună!... Vezi așa!...
Leano! — Când ne-om cununa?”
Leana ride —
„Bade, când vrei dumneata!”

Maria Cioban.

Cătană.

Era anul 1908, tocmai pe vremea, când au început Ungurii și Sârbii să se certe ca țiganii la ușa cortului și numai o lecută mai trebuia ca să ajungă la păruială. Eu am fost atât de nefericit, ca tocmai atunci să împlinesc 21 de ani. E adevărat că fiind teolog știam că n-o să rumeg pita împăratului trei ani de-arândul. Dar iată ce se vorbea, și era lătit printre ucenicii seminarului, că îndată ce se vor încăera, pe noi teologii ne sfințește și ne trimite ca popi gata pe câmpul de războiu, ca să spovedim și cuminecăm pe schilozi, iară după ce se va isprăvi bătaia, ne întorcem cu peptul plin de medalii. De împușcat nu ne împușcă, decât poate din greșală.

Poftim! Nu te împușcă, dar tot te poate împușca. Cum, o mai fi și asta, gândeam eu. Apoi dacă voi fi tocmai eu nefericitul, care să fiu împușcat din greșală? Dar ce din greșală? Va fi vre-o cătană blăstămată care va gândi: „Ia să-i trimit un glont și la popa cea de colo, că și așa sunt destui”, — și mă va culca la pământ, cine-l mai trage la răspundere?”

Nu mă gândeam eu astfel, pentru că doară așa fi fricos din fire, nu, Doamne ferește nu! Dar vezi te prinde ciuda, când vezi că ai putea muri fără nici un rost. Cel puțin dacă ai da și tu barem o palmă dușmanului, dacă mai mult nu.

De gândurile acestea eram muncit zi și noapte, când într-o dimineață un polițist îmi aduce un petec de hârtie, în care mi-se spunea că împăratul dorește să știe dacă sunt bun sau nu pentru a fi trimis să dau piept cu Sârbii. Eram chemat adevărat la asentare.

— Acuma te duce în Bosnia, îmi zise unul în batjocură.

— Ia nu mai grăi hulă mă, că nu-l duce nici pe pita lui, adaugă altul.

— Tot așa zic și eu.

— Tăceți mă, că 'ntr-o gură de tun va fi bun și el.

— Dar mai dați-i bună pace. Nu vedeți cătu-i de năcăjit?

Și se trudea fiecare ca să mă atingă cu o vorbă nimerită. Grăia însă tot adevărul cel ce zicea că sunt năcăjit. Căci cu gândul la bătae, deodată mi-a venit ceva în minte. Îmi mijeia mustăcioara când am fost mai pe urmă acasă. La claca popii m'am dus și eu, Sofia, cea mai frumoasă fată din sat, în câteva rinduri, când mă simțea în apropierea ei, o strigat:

Mă bădiță Neculae
Când vei merge în bătae

Ai grije să nu te tae
Că împărații-s mânioși
Taie feciori de-i frumoși.

După o așteptare chinuitoare a sosit și ziua asentării. Îmi aduc și acum rizând aminte cum am mers la gară. N'am avut ceas. Părerea mea era, că numai aruncă banii cel ce își cumpără ceas, până ce este în Sibiu. Căci câte turnuri toate sunt cu ceas. Chiar și noaptea când ai lipsă, scoți somnoros capul pe fereastră și de pe turnul cel mare al Sasilor poți vedea în dragă voie până și minutele. Soartea a voit însă să-și bată joc de mine. Trebuia să mă scol tare de dimineată ca să ajung la tren. Cătră ziuă m'am trezit. Iute am scos buimăcit capul pe fereastră și am căutat spre turnul Sasilor. N'am văzut nici o lumină. M'am frecat bine la ochi, m'am ținut pe fereastră afară cât am putut și m'am uitat din nou. Întunec beznă peste tot, mai mult nu puteam desluși. Aș fi întrebat pe careva dintre colegi, dar cunoșteam urmările. Toți păpușii și toate scândurile dela capătul paturilor, ar fi făcut cunoștință cu mine pe unde mă nimereau, dacă le-aș fi stricat somnul, când era mai dulce. M'am îmbrăcat cu iuteală cătanească și mi-am văzut de drum. Am întrebat pe portar, ceasul lui era hodorogit de două zile. Singura nădejde îmi era gara.

Străzile erau pustii și liniște adâncă domnea peste tot. Am luat-o la fugă. Pașii mei sunau așa de înfricoșetor în liniștea nopții Răsunetul lor se repeta mereu și atunci mi-se părea că un cineva mă urmărește asemenea în fugă. Credeam că e vre-un polițist care crezându-mă hot de noapte, s'a luat după mine. Stam o clipă, mă uitam înapoi și porneam din nou. Când am fost în dreptul „Claustrului Ursinelor” un șuerat și niște pufăituri de locomotivă mă făcu să-mi pierd tot curajul.

De frica ce mă cuprinsese atunci îmi făceam cruce și ziceam la rugăciuni, căci singura nădejde îmi era la Dumnezeu. De fugă nu mai putea fi vorba, eram obosit, încât abia mai stam pe picioare, iar aierul aspru al dimineții îmi pricinuia usturime de tot neplăcută în gât, încât părea că o mână nevăzută vrea să mă sugrume. Am mers încet, năcăjit, cu gândul ca să dorm în gară, iar dimineata să mă întorc din nou de unde am plecat. Singur un lucru mă neliniștea. Știam că părinții mă așteaptă acasă. Îi vedeam cum stau amândoi înaintea trenului, când se va opri în gară, cum

se vor uita la toți câți se coboară, și cum nu vor putea să mai spună nici unul nici un cuvânt, când nu vor da cu ochii de mine nicăiri. Într'un târziu vor cerca să afle între ei pricina pentru care nu am mers. Se vor întoarce însă triste și fără vlagă acasă și nu le va mai veni poftă nici să guste din friptura de găscă, care era sorocită să o mâncăm împreună.

Gara era aproape pustie. Abia am aflat un hamal dela care să întreb, dacă a plecat de mult trenul la Făgăraș.

— La Făgăraș, domnule? La Făgăraș numai peste două ceasuri pleacă, fu răspunsul.

Mapele de pereți, și ceasul din sala de așteptare îmi spuneau tot așa. M'am așezat pe un scaun într'un unghet și m'am aruncat liniștit în brațele somnului.

În jurul cancelarii pretoriale din A. era o îmbulzeală mare. Pe drum cete de feciori amestecați de nesomn și de rachi, iar în jurul lor părinți, surori și frați, stăteau îngrijorați și așteptau tăcuți clipa asentării. La ușa cancelariei stăteau pază doi, iar pe drum cutre erau mereu în sus și în jos șase împănați.

La ceasurile nouă se începu asentarea, și cu ea deodată vaietele sfâșietoare ale mameilor, și chiuiturile fără sfârșit ale feciorilor. Feciorii unui sat intrau deodată în frunte cu primarul lor. După ei se închideau ușile, iar ai lor rămăneau zgăurând pela ferestre și uși, nerăbdători să afle ce se va întâmpla. Din când în când o ușă se deschidea și pe ea ieșea câte un fecioraș însoțit de un jandarm cu baioneta scoasă. Cei mai mulți erau cu șerparul, pălăria și păpușii în mână, așa cum au scăpat de sub măsură. Erau duși și înfundați în grajdul domnului solgăbirău. Aceștia erau cei asentați și așteptau jurământul împăratească.

Satul meu a fost al treilea la rând. De când

am dat față cu tata, mi-se păruse că vrea să-mi spună ceva. Abia când am fost chemat înăuntru mi-a zis ca cuprins de-o teamă:

— Bine ce vei fi tu dacă te va lua. Eu am vorbit cu notarul, dar el zice că mult nu poate ajuta. Și auzi că peste 15 zile vă și îmbracă.

La vorbele din urmă era cât pe aici să-l năpădească plânsul pe bătrânul, căci mama de mult își ștergea ochii cu coada polmeselnicului.

— N'aveți nici o teamă. Mai mult nu le-am putut zice, căci am fost strigat înăuntru.

La porunca primarului, consătenii începură să se desbrace. Se puseră apoi rând în tindă și se îmbulzeau tremurând unul în altul, ca niște pui golași de vrăbie, când trece un dușman pe dinaintea cuibului. Într'un târziu am băgat de seamă, că toți se uitau mirați la mine, care steteam îmbrăcat la o parte.

— Poate că nu știe; dă-te și-i spune, șopti unul celui de lângă el. Acela a venit la mine și mi-a zis mai la ureche:

— Să te desbraci și dumniata, că de nu o poți păți prost cu ăștia. Aici nu prea știu de glumă și numai te faci de răs.

Tocmai atunci notarul îmi făcu semn să intru la măsură.

— *Tauglich ohne gebrechen*, răsună într'un târziu glasul unui doctor spân.

Când să ies afară jandarmul cu baioneta era înapoia mea. Am voit să-mi văd de drum fără să-l iau în seamă. Când am dat să cârnesc însă în stânga spre ai mei, m'o prins cu putere de guler. M'am întors furios spre el și era cât pe aci să-l prind și eu de piept.

Cineva mă scutură de umăr. Am sărit repede în sus. Era servitorul dela gară.

— Domnul unde călătorește?

— Cătră Făgăraș!

— Atunci te rog să scoți bilet căci trenul pleacă îndată. Preotul Nicu.

Așteaptă furtuna. Dl Păpucescu ca nici o dată, a stat la otel până târziu noaptea.

Era sosit timpul să plece acasă. Nu știa cum să încurce treaba să scape de pertractarea ce-l aștepta acasă. Își aducea aminte de alte scene din trecut, când era pipăit pe față în mod senzibil, ba sgăriat etc. S'a gândit una și bună.

Ajunghând acasă a intrat incetinel de tot în odaie și punându-se pe un scaun, a deschis umbrela. Abia atunci s'a deșteptat soția lui. Când a vrut să înceapă la el, a văzut umbrela în poziția asta nostimă, și apoi demolindu-se a zis:

— Ce-i cu tine Dumitre?

Ce să fie. **Aștept furtuna!**

Fără nici un folos. Badea Toader sta supărat în cancelaria notarului, așteptând să-i vină rândul.

În mână ținea o cărticică de dare.

— Da ce-i bade Toadere par'că ești năcăjit — zise notarul.

— Da cum să nu fiu năcăjit, — răspunse badea Toader — când omul trebuie să plătească dare și pentru un lucru, de care nu are nici un folos!

— Și care să fie darea aceea? — întrebă notarul.

— Dar care să fie, drăcia asta de dare a capului!

† ION BERESCU, fostul redactor al foii „Pop. Român“, mort în 15/28 Sept. 1913.

✠ Ion Berescu

A murit un muncitor bun și de omenie. Redactorul de până aci al „Pop. Rom.”, Ion Berescu, nu mai este între cei vii. Adânc înduioșati închinăm această pagină memoriei celui trecut dela noi, aceluia, care de atâtea-ori și-a pus în coloanele foii „Poporul Român” focul inimei și iubirea sufletului său vărsând în mii de cetitori ai acestei gazete iubirea de neam și focul îndrăznelei în lupta grea, ce o purtăm pentru dreptul nostru la viață în statul acesta atât de măster pentru noi.

Ion Berescu a fost muncitorul bun și de omenie. N'a fost naționalistul de meserie, nici cel de paradă, ci Ion Berescu a dat dovadă iubirei sale de neam jertfindu-și pâinea de toate zilele pentru convingerile sale și pentru crezul său politic. Dascălul român, Ioan Berescu, n'a putut să îmbrace haina ce li s'a croit învățătorilor români prin legea lui Apponyi, ci el a rămas și în acestea vremuri grele tipul dascălilor noștri de mai înainte, lumina satului, steagul pe care oricine putea ceti deslușit îndemnul spre idealul național.

Ion Berescu a fost suflet nobil. Iubirea lui de neam a fost aceea veritabilă, care nici nu așteaptă vre-o răsplată, dar nici nu cunoaște târguiala ori frica.

I-se părea atât de firesc lucru a urma crezul politic al partidului național român, încât a suferi temnița pentru acest crezu nu însemna pentru dânsul vre-o jertfă cu adevărat. Cum omul se împacă cu gândul morții, astfel credea Ion Berescu că fiecare Român de omenie trebuie să aducă cu dragă voie orice jertfă, chiar și aceea a vieții, pentru steagul național.

Ion Berescu a răposat, după lungi și grele suferințe, în 15/28 Septembrie 1913 în Făgăraș.

Răposatul era în vârstă abia de 49 de ani, un bărbat bine încheat și plin de viață. Toți, câți îl cunoșteam înainte cu un an de zile, îi dădeam viață lungă și plină de fapte bune pentru neamul nostru.

În primăvara anului 1913 însă o boală neiertătoare i-a frânt deodată puterile. A cerut sfatul și ajutorul mai multor medici din Arad,

în urmă s'a dus în spitalul din Sighișoara al vestitului chirurg d. Dr. Oberth, care i-a făcut două operațiuni foarte grele. Se părea că scapă și în luna August s'a întors la Arad. Dar aici s'a îmbolnăvit din nou și dorindu-se acasă la ai săi s'a strămutat la Făgăraș, unde între chinuri îngrozitoare s'a stins în ziua de 15/28 Sept.

Ion Berescu fusese învățător confesional gr. ort. în Făgăraș. În urma sentimentelor sale naționale însă ocârmuitorii păgâni ai nefericitului nostru stat l-au lipsit de oficiu. Atunci Ion Berescu s'a refugiat la foaia locală „Tara Oltului” din Făgăraș. N'a putut însă să stee aci mai ales din cauza nefericitelor certe dintre frunții români făgărășeni și s'a înrolat ca colaborator la „Gazeta Transilvaniei”, de unde acum aproape doi ani a venit la Arad și a primit redactarea foii populare a partidului Poporul Român.

În noua sa chemare Ion Berescu și-a pus tot sufletul. Făcea mereu îmbunătățiri la gazetă și sub redactarea lui „Poporul Român” a ajuns să aibă la vre-o 10 mii de abonați. Dânsul a redigat și primul calendar al partidului național român pentru anul 1913 și avea de gând să facă din calendarul acesta cea mai dragă carte a țaranului român. Zelul său era nemărginit și se părea că puterea lui de muncă e fără margini. Cu abonații „Poporului Român” purta o vastă corespondență și țărani se obișnuiseră a cere în toate năcazurile lor sfat dela „Poporul Român”.

În societatea română din Arad răposatul se bucura de sinceră stimă și iubire. Felul lui vesel și glumet, bunătatea inimei lui și munca lui cinstită i-a câștigat aici numai pretini. Îl iubiau toți aceia, cu cari avea de a face.

Din partea foii „Poporul Român, precum și din partea redacției „Românului” și-a personalului tehnic al tipografiei noastre și a celei diecezeane din Arad s'au trimis cununi pe sicriul iubitului răposat. Foile din Arad ale partidului au fost reprezentate la înmormântare prin redactorul lor responsabil, d. *Constantin Savu*.

Înmormântarea s'a făcut în 17/30 Sept. 1913 în Făgăraș.

Odihnească în pace!

Ghiță cel viteaz.

(Pentru copii cei buni).

A fost odată într'un sat mic un om sărac, care avea trei băieți: Ștefan, Anton și Ghiță. Afară de acești trei băieți, omul sărac mai avea o colibă acoperită cu paie, în vârful căreia s'au făcut cuib cocostărcii, iar sub streșină ciripeau rândunelele.

Acest om sărac tăia lemne în pădure, de seara până dimineța. Ștefan și Anton ajutau tatălui lor de multe ori și cu plăcere în aceasta muncă grea; Ghiță însă, care era un copil colosal de fricos, ședea singur acasă.

— Nu mă duc eu tată dragă în pădure, — zise, — mi-e frică de freamătul frunzelor și de mulțimea de broaște, cari aleargă prin iarbă. Eu dacă aș culca una, îndată m'ar prinde frigurile.

— Ah, Dumnezeu! — oftă tatăl său, — cum m'ai putut pedepsi cu un copil atât de laș, neajutorat, căruia nu-i pot lua nici un folos. Afurisit să fie cel care se spărie de umbra-i proprie.

Ștefan îl încuraja. Anton îl batjocorea, să nu se spărie de ori ce insectă mică; Ghiță însă nu băga de samă nici una, nici alta. Dacă n'ar mai fi mers în pod, nici pentru toată lumea; în odaia întunecoasă începea să plângă, iar noaptea, dacă lătra numai odată cânele sub fereastră, îi clănțaneau dinții în gură de frică.

S'a întâmplat într'o zi, că un trimis dela împăratul a venit în sat. S'a oprit în mijlocul pieții, a bătut toba și a suflat trompeta de trei ori. Când se adunase tot satul de minunea lui, a vestit că pe împărat l-a ajuns o adâncă tristețe, deoarece cineva îi fură în fiecare noapte mere din mărul cel de aur. A pus deja împăratul mulți soldați, să păzească mărul; dar în zădar, că până dimineța toți se prefăceau în peatră; iar merele dispăreau, par'că nici n'ar fi fost acolo. După acestea împăratul a vestit în toată țara, că cine îi va păzi într'o noapte merele de aur, și va prinde hoțul de mere, aceluia îi dă pe fiică-sa de nevastă, împreună cu toate bogățiile și comorile ei.

Vai, ce mai zarvă în sat! Fiecare fecior mai de dai doamne se prindea, că el va păzi mărul de aur. Sapă, seceră, coasă, furcă de fier, bețe, briceag, toate au fost căutate! S'a găsit fecior, care cu un singur biciu în mână a plecat la curtea împăratului. Intre ei era și Ștefan și Anton, dar nici unul dintre ei nu s'a mai reîntors în sat.

Peste trei săptămâni a venit din nou trimisul împăratului, să întrebe, dacă nu se mai găse-

ște vre-un fecior, că ceilalți s'au prefăcut deja toți în peatră.

— Care a fost de acea seamă, s'au dus deja toți, — ziseră oamenii. — Singur Ghiță a mai rămas, acela însă e atât de laș, încât și iepurele i se pare lup.

— N'are a face, — răspunse solul, — să încerce și el.

S'apoi i-a spus lui Ghiță, că de seară are să fie la curtea împăratului.

Ghiță și-a făcut multă grijă și gând. S'a așezat în curte sub frăgarul cel mare și plângea cu amar. Și când plângea mai tare, barza (cocostărcul) a sburat jos de pe casă și s'a oprit chiar naintea lui Ghiță. Și-a ridicat piciorul drept, l-a așezat pe genunchiul lui Ghiță, și i-a zis:

— Mi-am tăiat piciorul într'o trestie, leagă-mi-l.

Lui Ghiță i s'a făcut milă de cocostărc. A rupt din mânecă un petec, și a legat piciorul cocostărcului. Cocostărcul s'a bucurat foarte mult și i-a zis:

— Am să-ți răsplătesc bunătatea, și eu încă te ajut cu ceva. Vezi, eu am rugat și pe frații tăi, să-mi lege piciorul, ei însă mi-au zis: Legeți-l cine vrea! Și nici eu nu i-am ajutat. Dacă tu însă ai să ascuți și să faci ce-ți spun eu, la noapte vei putea păzi merele de aur, fără să ți se clătească măcar un fir de păr din cap. Cioplește-ți două picioare înalte, din lemn, și fă-ți din sfoară un belciug tare. Celelalte lasă-le în grija mea.

Ghiță a ascultat sfaturile cocostărcului și numai decât s'a pus pe lucru. Cătră seară a fost gata, s'a urcat în picioarele de lemn, s'atunci stătea atât de nalt, ca și turnul bisericii. Iar sfoara și-a sucit-o pe mână. Cocostărcul a sburat la el și i s'a așezat pe umăr.

Când s'a întunecat deja, Ghiță cu câți-va pași mari era afară din sat. A ajuns jos, sub curtea împăratului, și cu picioarele de lemn, a trecut gardul.

La lumina lunii a văzut, în ce loc fenomenal de frumos a ajuns. Pășea pe iarbă moale ca mătasa, între tufe cu frunzele de argint, pe cari înfloreau flori în culoarea curcubeului. În mijlocul grădinei stătea mărul de aur, care era încărcat cu mere de aur lucitoare. În jurul mărului zăceau mii de feciori și militari, prefăcuți în peatră.

Ghiță s'a dus aproape de măr și acolo s'a oprit. Așteptă puțin, și iată că din fundul grădinei, de cătră lac s'a auzit un zgomot în apă, și a apărut o broască uriașă, cât un vas de vin,

Și-a venit țintă către măr. Când a ajuns acolo, a rupt un măr și l-a aruncat în lac.

Ghiță aproape a impetrit, când a văzut acea mătăhală mare și urită. Tremura ca varga și dinții îi clănțaneau în gură atât de tare, de a auzit și broasca.

— Cine-i aici? Cine-i aici? — strigă supărată. — Ori cine să fie, am să-l suflu odată și se preface în peatră.

Cocostârcul de pe umărul lui Ghiță a început să strige cu putere. Broasca a zărit cele două picioare uriașe și de spaimă — a căzut.

— Vai, — zise, — sunt sfârșită! Ce vrei dela mine, tu împăratul cocostârcilor?

— Te 'nghit? Te 'nghit! — strigă cocostârcul și aruncă belciugul în gâtul broastei. Și cum a sugrumat broasca, apa lacului a inundat și-a vărsat grădina 'ntreagă. Din apa lacului au înviat miile de feciori și militari, și umblau veseli prin apă, care le ajungea pân' la genunchi.

Apa lacului a aruncat la suprafață și merele de aur, pe cari le-a ascuns broasca uriașă în fundul lacului. Mulțimea de feciori abea puteau aduna merele de aur. Până dimineața apa s'a retras iarăși în lac.

Vestea despre vitejia lui Ghiță s'a lătit peste nouă mări și nouă țări. Împăratul i-a dat jumătate din împărăție și pe fiica sa de nevestă. Iar poporul l-a numit din acea zi Ghița cel voi-nic.

Ghiță n'a uitat nici de tatăl său, nici de cei doi frați ai săi. Tatălui său i-a dăruit o pădure și o casă mare și frumoasă, pe Anton și Ștefan i-a ridicat la rangul de prinț.

Iar cocostârcul l-a mutat în grădina palatului, pe malul lacului, unde doară și astăzi prinde broaștele.

Așa a fost, poveste a fost: cine crede, Dzeu îl vede!

Augusta Rubenescu.

Tiganul și popa.

Venise postul paștilor. Toată lumea din sat se ducea să-și facă datoria către legea creștinească. Nedeia Tiganul voi să arate și el că nu e păgân. Se duse la popa Nicolae și îi ceru să-l spovedească. Popa primi cu mulțămire, însă îi spuse că trebuie să mărturisească tot ce a făcut în viața lui, să nu ascundă nimic, dacă voiește să fie iertat de Dumnezeu și mântuit de toate păcatele.

Tiganul făgădui și inghenunchind începu să înșire toate faptele sale. El spuse câte găini a furat din sat, cum a fost aruncat de vânt în grădina Românului și s'a pomenit cu traista plină de ceapă, cum a mâncat prunele boierului când l'a trimis cu ele plocon, cum a băgat găscă lui Marin în desagi, cum a încălecat iapa străină și cum a poftit la nevasta tovarășului său Burcea.

Mai spuse și alte multe fapte dar deodată se opri și oftă. — Dar, de ce oftezi, tigan? îl întrebă popa.

— Iacă, oftezi, sântă părinte, că mai am un păcat mare, pe care nu-mi vine să-l spui chiar dacă m'ai trimite drept în Rai.

— Spune, fătul meu, zise popa, că numai mărturisind totul vei putea să fi mântuit.

Tiganul la aceste cuvinte iarăși scoase un oftat din inimă și spuse că într-o seară trântise căciula tată-său de zid încât toți i-a plăns de milă.

— Acesta nu e păcat, fiule, îi zise popa.

— Nu e păcat! Dar capul tatii era în căciulă și trântindu-l de perete bucățele s'a făcut.

— Dacă e așa, zise popa, păcat mare ai făcut, dar nu pierde nădejdea, că voi cere iertare dela Dumnezeu și cum el este bun și îndurător se va milostivi și te va ierta.

— Poate sântă părinte, să mă ierte Dumnezeu, dar de unde să aflu eu iertarea lui?

— Vei afla foarte lesne. El are să trimeată un sfânt a lui pe pământ fără să fie văzut. El are să te apuce de nas și după aceasta să știi că iești iertat.

Apoi popa îi zise să aștepte puțin ca să facă semn la cer ca Dumnezeu să trimită un sfânt.

El ieși afară, și stătu puțin apoi se întoarse cu un rac mare sub patrafir.

— Am vorbit cu Dumnezeu, zise popa, și el a și trimis îndată pe sfânt. Inghenuche și roagă-te.

Tiganul inghenuche, iar popa, — când îi cetea molifta de deslegare, îi acăță racul de nas. Racul începu să strângă tare, iar Tiganul văietându-se zise popii cu mânie:

„De sânt, sânt poate să hie,

„Dar de nas să nu mă ție,

„C'apoi ori cât e de sfânt

„Când l'oiu trânti de pământ,

„Sau de perete l'o'iu da,

„Ca pe tata, dracu-l ia”.

Ioan C. Fundescu.

Moara dracului.*)

— Poveste dela Românii Macedoneni. —

Era ce nu era. De nu era, nu se spunea.

Au fost odată doi frați. Unul era bogat; bogat, bogat, de nu avea unde să-și bage banii; celălalt era sărac, de nu avea nici pâine să mănânce. Nu era destul cu sărăcia, dar îi mai dădea Dumnezeu și copii, o spuză de copii. Și să nu credeți că era un leneș care nu vrea să lucreze, că din zori până'n noapte nu mai curma cu lucrul, dar nimic nu-i folosea, sănătate bună! De punea mâna pe aur, acesta se prefăcea în piatră, așa-i mergeau toate deandosele. În zilele de lucru mai era cum era, dar când venea vre-o sărbătoare, îl apucau frișurile. Așa la Paști: toată lumea, care cu miel, care cu haine noi, numai el sărmanul ședea de-o parte ca un miel flămând. Și când se gândia, ca să se ducă acasă, i se sburlea părul. Că copiii-s copii. Când se ducea într-o astfel de zi acasă se agățau de el:

— Ce ne-ai cumpărat, tată?... unul; ce ne-ai adus, tată?... celălalt; miel nu ne iei? și câte altele.

Ce gândi, ce nu gândi, se scoală, merge la fratele său și-i zice:

— Să-mi dai un miel, altminteri nu plec d' aici!

Frate-său, măcar că era bogat, dar era strâns (sgârcit) ca cheia dracului. Nici nu vrea să audă ce-i grăia frate-său. Dar el ținea una și bună „să-mi dai un miel, ca să-mi bucur și eu familia în ziua de Paști”.

— Na, zise frate-său cel bogat, și du-te dracului cu el!

Săracul, cum nu era tocmai în toată firea, luă mielul pe umăr și plecă la necuratul. Cum mergea el pe drum, se întâlnește cu un pui de drac, care-l întrebă:

— Incotro, șutule?

— La dracu! Nu știi unde șade?

— Cum să nu știu? Nu sunt și eu de-ai lor? Dar nu-mi spui ce cauți pe-acolo?

— Mă duc să le duc mielul acesta de Paști, zise cel sărac.

— Să știi că diavolul se va simți foarte fericit, când va auzi de darul tău.

— Cum așa?

— Tu ești singurul om, care ți-ai adus a-minte și de noi. De aceea vreau să-ți fac un bine. Acolo unde te duci te vor întreba ce să-ți dea. Te vor imbia cu bani: cu sfanți, cu galbeni, dar tu să le spui că nu-ți trebuie.

— Asta nu se poate, să nu primesc bani, zise săracul.

— Ascultă tu de mine, îl răspunse drăcușorul. Tu să ceri moara de piper, care e în asternutul necuratului. Bagă de seamă, asta nu e o moară ca toate morile: orice vei cere dela ea, îți va da. M'ai înțeles?

— Dacă-i așa, atunci e altă socoteală.

Mergând și povestind, ajunseră în Valea Sutului. Acolo dădea mielul lui Scaraotchi, care-l primi cu multă plăcere. Întrebându-l pe sărac, cu ce vrea să-l cinstească, acesta ceru moara cea de piper, Scaraotchi îl imbie cu bani, cu aur, cu pietre scumpe, dar săracul ținea una: moara de piper, sau nimic. Diavolul n'avu încotro, căci trebuia să dea și el ceva, și așa îl dădea moara.

Săracul plecă și cum ajunse într-o livadă, se puse jos și strigă la moară: mănca! Nici nu isprăvisese bine vorba, și mâncările începură să curgă. Dar ce mâncări! Nici împăratul nu mănca așa. După ce se sătură, plecă mai departe spre casă.

Pe drum se întâlni cu un om, care avea joardă în mână.

— Bun întâlnit!

— Bun găsit!

— Dar încotro? Întrebă săracul.

— Nu mă mai întreba! Umblu și eu ca cănele fără stăpân, unde m'a duce drumul. Vorbă scurtă: n'ai vre-o bucată de pâine, că-mi chiorăie matele de foame?

— Altceva nu dorești? răspunse săracul Las' pe mine.

Și numai ce porunci: mănca! Apoi se puse pe mănca, de credeai că se bat doi lupi în gură. După ce s'a săturat bine întrebă:

— Bine, frate, da de unde atâta mănca?

Din morișca aceasta, răspunse săracul. Apoi îi arătă cu deamănuntul, ce moară năzdrăvănească are el.

— Toate bune, zise străinul, dar vezi și eu am joarda asta năzdrăvănească. Când vreau să trimit pe cineva cu scânduri pe lumea cealaltă, n'am decât să zic: năzdrăvește-l, croește-l, și e gata.

Vrei să schimbăm, zise săracul.

— Vreau, răspunse străinul...

*) Academia Română a publicat o adunare de povesti din Macedonia, de dl P. Papahagi, profesor. Povestea ce urmează e împrumutată din publicația Academiei, și e scrisă așa cum vorbim noi, spre a fi înțeleasă de cititori, căci între graiul fraților macedoneni și al nostru sunt oarecari deosebiri.

Cum schimbă însă, hoțul de sărac zise: Nuea, cârpește-l! Și nueaua îl cârpi și bietul străin rămase mort, iar săracul porni mai departe către casă cu morișca și cu nueaua.

Ajunse acasă. Să fi văzut atunci belsug la casa lui! Haine noi pentru ei, nevasta și copii, de nici împăratul n'avea mai frumoase. Apoi mâncări, de nu le poți înșira, încât zi-ceai:

Doamne, da de unde atâta avere și atâta bunătațe în casa aceasta.

Lumea-l știa sărac lipit, așa că nu puțin se mirară oamenii, când îl văzură la biserică împreună cu familia, îmbrăcați toți numai în fir. El își ziseră că nu poate fi lucru curat; iar frate-său cel bogat părea, cu toată avuția lui, un cerșetor pe lângă ei, iar copiii lui niște bă-

ieți de țigani pe lângă niște feciori de ciobani bogați în turme.

Din vorbă 'n vorbă, vestea despre îmbogățirea lui ajunsese până la împăratul. De aceea îl chemă înaintea scaunului împărătesc. Dar îmbogățitul nostru zise: „Cine vrea să mă vadă, să poftască la mine”. Împăratul, mâniaș foc, trimise oastea să-l aducă viu sau mort. Dar care ostaș, cum se apropia de el, cădea la pământ, lovit de nuea. Auzind împăratul, ce se întâmplă, veni el cel îmbogățit și se făcu mic. Îl luă cu vorba bună și se împăcă curând, ba se făcură chiar prietini.

Și-acolo

Eram și eu...

Si'ncălecai pe-un cal roș

Și vă spusei o minciună ca un moș.

Cățeii lui „Sâm-Petru”.

(Poveste).

Și dacă l-am sgândărit nițel pe bietul „taica”, biet să fie de păcate și Dumnezeu să-l ierte, — că de mult putrezește — s'a îndurat de mi-a spus-o și p'asta. Da, eu ca să nu putrezească în mine, o să v'o spun și vouă, de'ti vrea să n'ascuțați. Desfundați-vă urechile cum mi le-am desfumat și eu și fiți cu băgare de seamă!...

Anu, când o fi fost atunci... ci-că cum sta Dumnezeu cu Sâm-Pietru privind la un câne ce se gura pe lângă ei, Sâm-Pietru” ca mai limbut, s'apucă să mai lungească vorba. Pentru ce? Treaba lui!

— „S'asa, Doamne! Mai făcuși și câinele, cum îi zici tu! Bine, de frumos, frumosu-i, însă, nu prea înțeleg, ce rost mai are și ăsta!

— „He! Petre! zice blând Domnul — văd că-ți place să le cam știi toate și mai ales ce fac eu.

Cu toate că asta n'ar cam trebui, dar fiindcă tu porți cheile raiului, trebuie să cunosti și bune și rele, ca să știi pe cine bagi în raiu — iacă ți-o spun și p'asta! Ai văzut, Pietre, că nefrate-meu ăla...

— „Adică, Doamne, vrei să zici dracul?”

— „Cam așa Petre! Ziceam că nefrate-meu ăla, mi-o făcu cât de bună cu Adam și Eva, că a-junsei să-i gonesc din raiu. Ca să trăiască și ei mai ușor, le-am dat oile, căci de, îmi pare rău de ei. Dar ce să-i faci? Au greșit s'a sfârșit!”...

— „Bine Doamne, asta o știu, da, ce-i cu oăinele?”

„Ei, așteaptă Petre, oă ți-ei spune, nu te grăbi,

toate-s la rândul lor. I-am dat lui Adam cele oițe, însă dracul nu se lăsă nici acum de căra lui, și... ca să-o facă rău, se căsnește de-o săptămână să facă lupul, care să mănânce oile — și de aceia am făcut câinele, ca”...

— „Ei acum pricep, Doamne, însă tu iar să-l ajuti, dând viață la ce face el?”

— „Apoi, cum zici Petre, însă să vezi tu, nici de lup n'o să aibă parte, ba chiar o să i se înfunde și o să-i piară pofta de a se mai potrivi cu mine”.

În vremea asta dracul lucra de zor la lup, de curgeau nădușelile droae de pe el. Și cum se scăr-pina cu gheruțele — că începuse să-l mănânce pielea de atâta nădușeală — i se rup trei fire de păr, iar el, ca să nu piardă bunătațe de păr, le lipește drept în fruntea lupului. Când să zică: na că-i bună, lupul la porunca dracului, nici c'a mișcat. Ași! să se miște! Pământul? Ți-ai găsit una ca asta! Și la porunca cui? A împletitului? Atunci „Ucigă-l crucea și tămăia” cu coada între picioare aleargă la Dumnezeu să-l roage, să-i mai ajute... „barim numai asta”. Da, Dumnezeu:

— „Bine, ți-ei face-o și p'asta, însă mă tem că iar o să-ți pară rău ca după capră. Mai bine du-te tu, zi-i să învieze, că înviază, ai să vezi tu”.

Pleacă dracul înapoi, însă de răutăcios ce era, văzându-se și neputincios, zice lupului:

— „Sai, lupule de mănâncă pe Dumnezeu!” Lupul nici atâtica! „Ci, sai odată lupule și mănâncă pe Dum...” Dar nici c'apucă să sfârșească vorba, oă lupul... țâșt! pe draeu, să-l apuce, să-l înbusee.

Dracul văzând primejdia... hulustiuc! în baltă, scăpând cu fața curată.

De atunci, ci-că, dracul umblă cu mare sfială pe pământ, căci unde l-o întâlni lupul, vai de pielea lui, acolo îl face ciopăți. Se mai zice, că lupul de aceea este așa de fioros, de ți se face părul măciucă în cap, când îl vezi, ci-că unde are peri de drac pe el.

În vremea asta, Dumnezeu și cu Săm-Petru se prăpădeau de răs.

— „Ei, văzuși Petre?”

— „Văzui, Doamne! Mari sunt minunile tale!”

— „Mari, mari!! da ai să mai vezi, și ca să nu uiți iacă-ți dăruiesc lupul ție. Tu ai să-i porți de grije”. Pe Sf. Petru îl trecuse o leacă de sudori, când mai auzi una ca asta.

— „Ei, lasă Petre, nu-ți fie frică, că n'o să-ți facă nici un rău. Cu tine o să fie blând ca și cănele ăsta. Lupul este cățelușul tău.”

De atunci și până astăzi și cât o fi pământul, lupii ascultă de poruncile lui Săm-Pietru. S'a o-rânduit Săm-Pietru, să se strângă toți lupii ca să primească poruncile pentru tot timpul anului. Și

dacă se strâng la urlătoare, adică la sfat, vine și Sf. Petru cu o carte mare, în care a trecut pe toți oamenii ce s'au dat în partea dracului prin faptele lor, și orânduiește fiecărui lup de unde și cât are să mănânce fiecare un an de zile, dar numai cei „dați dracului” dela ceilalți oameni, nici cât negru sub unghie, ferit-a sfântul. După ce lupii au mâncat ce le-a dat sf. Petru, apoi mănâncă și pe dracu.

Dacă-i omul bun la Dumnezeu, ne trecut în cartea cea cu rai a sfântului, apoi poate să treacă și prin 20 lupi, fie chiar în mijlocul iernii, că n'are să i se întâmple nimic, iar dacă-i de cel cu musca pe căciulă, s'a isprăvit cu el. De așa-i porunca sfântului.

— Bine, taică-moșu, povestea D-tale de frumoasă, frumoasă-i, da așa o fi cum spui D-ta?

Ascultă tu, mă nepoate, ce-ți spun, de fost, așa este, cum ți-o spun eu ție și cum mi-o spus-o și mie tata. Ce-a făcut Dumnezeu, apoi făcut este, eu n'am să fărâm!

Am dat dreptate taicăi, că de, era tata tatii... însă fiind că o auzirăți dela mine, apoi faceți bu-nătate de spuneți și altora. **L. Brătulescu.**

Țiganul la coasă.

(Anecdotală.)

Un țigan ca toți țiganii
Mester mare în cosit
Umblase o zi întreagă
După lucru, dar zădarnic
Căci nimica, n'a găsit.
Flămânzise Faraonul
De gândea că dracu'l ia
De atâta drum și umblet....
„Stăi” gândi... „Sfinția sa
Popa Nae are lipsă
De cosăși și știu eu bine
Ce mâncări m'asteaptă, Doamne
Vezi hacolo e de mine.
Tot făcându-și socoteala
Iac' ajunge de odat'
La poarta Sfinției sale
Și pe loc a și intrat
Se 'ntâlnește 'n prag cu popa.
„Ce cauți aici cioropină?”
„Hapoi ce să caut părinte
Ia vre-un lucru prin grădină”
— „Șapoi ce să-ți dau țigane
„De-i cosi o zi întreagă?
„Bani nu-ți dau să știi de-acuma
„Dar mâncare treacă-meargă.
Se 'nvoiește deci țiganul
Cu beutură, mâncare,

La dejun, amiază, ojină
Și repaos de culcare....
„Acum poți merge țigane
„Ce mai stai că târgu-i gata?”
„Hapoi ce s'astept părinte
„Sunt flămând, vezi hastai, hasta.
Să-mi dai dintâi ajunul
„Și hapoi hameaz, ojină
„Ca să lucru ziua 'ntrună
„Să nu mai stau de hodină.
— Că vezi bine sărut mâna
„Până-i vreme bună soare
„Că de-o veni iar vre-o ploaie
„N'a fi păgubi prin ogoare?
„Apoi fie cioropină
„Cum ziseși, dar bagă 'n seamă
„Pân' de sear' să-mi dai tot gata....
„Nu ti 'ngriji n'avea teamă
Și s'apucă deci țiganul
La mâncări de 'nfulecat
Și cât ai bătea 'n palmă
Tot a lins, a indopat.
„No-a acum poți merge 'n pace”.
Zise popa bucurat.
„Da să plec” zise, țiganul
„Căci de-acum m'am săturat”.
Pleacă-apoi țiganul nostru

La cosit, dar nici poveste
Să-i treacă prin cap de lucru
— Somnu-i bun pe vremea de-acoste.
Deci pe somn se puse îndată
Şi adoarme de-odat...
— Iată 'n prânz popa să vadă
Ce-a deres şi ce-a lucrat.
— Sub o tufă mare deasă
Durmia dus cioroiul nost
Ca burta la soare întinsă

Căci destul ţinuse post.
„Scoală măi țigane, cioară
„Nu vezi tu că-i la amiază?
„Cum de dormi pe vremea asta
„Când tot omul este treaz?
„Hapoi de părinte” zise
Cioara din somn speriat...
„N'ai știut că după cină
„Nici la tetea n'am lucrat?

Delapaj.

Sunt purcei?

(Anecdotală.)

Ioniță copilașul
Petulant pe cum era,
Când căpăta de mâncare
Tot mereu se murdăria.

Tatăl său, ca orice tată
Când murdărit îl vedea
Mi-l dojenea cu bunețe
Și de purcel mi-l numia.

Odat' mergând împreună
Văd o ciurdă de purcei,
Și Ioniță cum îi vede
Zice: „Tată ce-s acei?”

— „Ce să fie, zice tata,
Sunt purcei pe cum vezi bine”
— „Sunt purcei? — dar nu se poate —
Că nu seamănă cu mine!”

Fărăgău.

Th. A. Bogdan.

DIVERSE

A. — Cum s'a petrecut aseară?
B. — Uf! n'au fost decât secături...
Apropo, de ce n'ai venit?

O doamnă consulta un medic la modă, care
nu-i cercetează limba:

— Doctore, dta nu ești serios... Sânt foarte
bolnavă, am trebuință de liniște... Nu mi-ai exa-
minat limba...

— De prisos, doamnă... Sânt sigur că și ea
are trebuință de odihnă.

Se duce la poliție un căruțaș care și-a în-
găduit să pună mâna pe un client cu care avea
o neînțelegere.

— Puteai să te explici, — îi se zise, cu
domnul, fără să-l lovești.

— Așa-i, am greșit; dar, ce era să fac?
sărisem de pe capră... și nu mă puteam împăca
să sar degeaba.

Tică ducându-se să-și vadă un prieten, îl
găsește pe acesta cetindu-i ultimul volum.
Cum prietenul său era orb d'un ochiu și cum
lui Tică îl plăcea să-și bată joc de toată lumea,
îi zise:

— Ce te ții așa mândru, deschide și celalalt
ochiu când cetești!

— Pentru asemenea prostii și-un ochiu
prea mult! adause prietenul fără să-și plardă
calmul.

— Fie-ți milă și pomană de un biet orb!

— Ai casă, ai copii, moșule?

— Am, 'coniță.

— Câți copii ai moșule?

— Nu știu, păcatele mele, că sunt biet orb!

— Nu cunoașteți vre-un cumpărător; vreau
să-mi vând mașina de scris.

— Nu funcționează bine?

— Ba da, dar face greșeli de ortografie!

ECONOMIE.

....

Asigurările.

De IOAN N. LINGER, secretarul băncii de asigurare. Lugoj.

Ni se face părul pe cap măciucă, iar prin corp ne străbate un fior de groază, când ne gândim, că oare cu puțină este, ca momentele de nefericire să vină cu atâta putere și să sdruncine din temelii atât starea materială cât și sufletească a omenimei?

Da, aceste momente sunt numeroase, și încă prea numeroase, așa că în fiecare clipă trebuie să fim plini de frică, ca nu cumva să cadă asupra capului nostru năpasta, răsbunarea naturii și a momentelor neprevăzute.

Din date statistice culese, m'am îngrozit când am cetit, cât de grozav și-a răzbunat în anul acesta neprevăderea și momentele de nefericire, asupra țării noastre.

Așa statistica ne spune că, în anul curent, numai în luna iunie, în 967 comune au obvenit 1227 cazuri de foc, cari au ruinat pe un timp lung sau chiar pe vecie 1763 familii, lăsându-le pe drum, iar paguba constatată se urcă la enorma sumă de 5,080.582 coroane.

Afară de această pagubă materială au căzut jertfă 13 persoane, cari au căutat să mântuie aceea, ce prin neprevădere și prin eventuala lor neprecauțiune se nimicea văzând cu ochii, tot ce au agonisit o viață întreagă.

Cele zise mai sus, ne spune statistica că, s'au întâmplat în o singură lună; ne spune însă mai departe că în decurs de $\frac{1}{2}$ an adevărat dela începutul anului până la finea lui iunie pagubele cauzate prin foc se urcă la enorma sumă de 21.6 milioane coroane.

Trebuie să ne înspăimântăm când ne gândim la această sumă de bani, când vedem averi muncite o viață întreagă, când vedem familii rămase pe drumuri, și însuș pe om, ca pe cea mai superioară ființă creată de Dumnezeu, — tot nimic în un singur moment. —

Urmează să ne întrebăm: oare cari sunt cauzele esențiale a acestor nefericiri? și nu se pot ele cumva împedea?

Cauzele în cele mai multe cazuri rămân nedescoperite, din motivul, că nu voim a prevedea nefericirea, lăsându-ne la voia întâmplării, fără a ne da seama, că în lumea aceasta suntem înconjurați de dușmani, fără a voi să știm, că fără voința noastră, un moment neprecaut a celor ce ne înconjură, ba chiar al nostru, ne-a adus acolo unde neprevăderea și nefericirea vor să.

Înzădar în momentul din urmă vom triga după ajutor, înzădar ne vom smulge părul din cap și ne vom gândi la neprecauțiunea avută, — căci, e prea târziu.

Multe și multe evenimente obvin în viața noastră, cari nu le pot înșira aci, dar pe cari îndatorați suntem a le preveni în favorul și spre binele nostru propriu.

Puterea de judecată a omenimei în progresul ei învinge pe toate terenele, așa, că chiar nefericirii i-a găsit putere de rezistență, iar urmele nefericirii să le compenseze cu partea materială distrusă prin neprevădere.

În ziua de azi, mijloacele pentru conservarea și dezvoltarea bunurilor noastre materiale și morale, cu nimic nu pot fi mai ușor și mai sigur procurate ca prin asigurări.

Singur acest mod de pază, singur acest sistem de apărare și desdăunare l'a putut descoperi mintea omului.

Au fost și este încă, un ce foarte greu de înțeles, este aproape o imposibilitate de a cunoaște până azi fundamental foloasele și puterea asigurărilor și toate numai din cauza că nu voim a înțelege ce e prevederea și ce e precauțiunea pentru noi înșine.

Când avem însă în fața noastră atâtea cazuri de nefericire, când avem date statistice cari dovedesc enormele pagube ivite, când avem și cunoaștem chiar proverbul nostru românesc „paza bună păzește primejdia rea” și când avem chiar banca noastră românească de asigurare, atunci orice șovăire, orice nepăsare și orice neîncredere trebuie delăturată.

Trebuie să urmărim exemplul popoarelor mai multe ca noi, ba să urmărim exemplul mai multor români de ai noștri cari au înțeles că de fapt asigurarea este indispensabilă și că orice ban vărsat în punga străinului este păcat de el, căci străinul și societățile străine de asigurare au știut numai să ne exploateze, dincontră instituțiunile noastre românești, din prisosul lor, au închinat și vor închina iarăși numai pentru dezvoltarea noastră culturală, o bună parte.

Asigurându-ne așadar avutul nostru nu am făcut altceva, decât am prevenit prin precauțiunea noastră momente de nefericire ca d. e. viață, foc, grindină etc., cari ni-s'ar putea întâmpla.

Asigurarea însă, mai are altă parte bună, o

parte, care este cea mai grea în viață și adică **crutărea**.

Crutărea este rar înțeleasă de oamenii, dar să zicem, că este chiar înțeleasă, însă pe lângă că o înțelegem, trebuie să o și executăm, ceea ce însă la o mie putem lua maximum 5.

Să vedem ce zice asigurarea față de crutăre?

Asigurarea nu face altă nimic, decât impune oamenimei crutărea și aceasta o impune obligator adică silind pe cel asigurat să crute, căci contrarul își ridică un capital, care să crute, căci contrarul să-l agonisească.

Asigurarea ne oferă însă afară de crutărea obligatorie încă și altceva, și adică ne oferă o siguranță, garantându-ne o situație materială bună a familiei în cazul unei nefericiri.

Așa dar ea ne obligă să crutăm și tot ea la un moment neprevăzut ne dă capitalul, care asiguratul și l'a destinat să-l crute în un termen anumit pentru sine și familia sa.

Este vorba însă de crutăre și am zis, că asigurarea ne oferă posibilitatea de a cruta.

Vor fi mulți, cari zic, că depunând o sumă egală la o instituție de bani spre fructificare, le produce mai mult, decât în cazul că s'ar asigura cu acea sumă.

Ași spune un neadevăr, dacă așa contestă aceasta, dar numai atunci, când deponentul ar avea garantată viața în tot decursul termenului propus de el pentru crutăre, și ar avea puterea de a depune regulat fără orice întrerupere, învingând astfel momentele de forță majoră, cari îl silesc de a nu depune sau a ridica sumele sau din sumele depuse.

Să nu uităm însă, că nu am prea avut ocazie în viață de a vedea persoane, cari nu ar fi forțate de împrejurările mai sus amintite și cari de fapt ar putea zice „voesc, vreau și pot”.

Deoarece nimic nu se poate lua ca sigur în viitor și prin urmare nici puterea voinții noastre nu poate fi garantată, urmează, că o persoană decisă la crutăre prin modul depunerii, numai atunci poate ajunge la ținta sa, când ar avea garantată toată siguranța viitorului.

Am zis, că mintea omului a căutat pe toate terenurile să învingă, și așa a căutat să găsească un mijloc prin care să prevină și acestei nesiguranțe a depunerilor, ca adică deponentul respective persoana, care și-a propus să crute, chiar și în cazul unei catastrofe cauzată prin boală sau moarte, — totuși capitalul ce și l'a propus să-l crute să se completeze la suma propusă de el, iar de acest

capital să se bucure la timpul său el însuși sau urmașii lui.

Prin diferite combinații matematice s'a găsit soluția, care dă garanția de a ajunge la capitalul dorit sau propus de crutător, chiar în cazuri neprevăzute, schimbând astfel nesiguranța în siguranță.

Acestui nou sistem de crutăre i-au dat numele de asigurare.

Vedem așadar, că asigurarea nu este altceva, decât o depunere obligatorie, care împiedică însă imposibilitățile.

Acest sistem de crutăre l'au înțeles mai întâi popoare mai culte ca noi, cari l'au îmbrățișat și a cărui rezultat îl avem înaintea ochilor, căci crutând au ajuns ele la o cultură și stare materială cu mult mai bună decât noi, progresând astfel pe toate terenurile.

Au adunat capitale enorme și au format astfel societăți azi mari, cari au fericit mii și mii de familii.

La noi românii cu greu a putut străbate sistemul de asigurare, și aceasta din motivul, că nu am avut o societate de asigurare proprie.

Acum însă și la noi a început a fi adoptat sistemul acesta de crutăre și ce e mai frumos nu numai persoanele culte ci chiar și economii noștri au început a se asigura, așa că mulțămă sprijinului primit din toate părțile și impus chiar fiecărui român, banca noastră românească de asigurare a ajuns de a da o lovitură grozavă societăților de asigurare străine, cari simt, că sumele mari cari li se vărsau lor dela români au început la ei să scadă din zi în zi.

Vă apoi cum banca noastră înflorește, iar românul progresează ca și celelalte popoare, ceea ce pentru străini este un ghimpe în ochi.

Din toate acestea trebuie să deducem, că având în vedere momentele de nefericire la cari suntem expuși prin foc, prin boală și prin moarte, având în vedere recompensă, care ne-o dă societatea noastră de asigurare prin desdăunare și prin garantarea de capital, reabilitând în cazul prim avutului nostru, iar în cazul al doilea înmulțind avutul nostru, trebuie și suntem obligați față de noi înșine și pentru binele și progresul nostru a tuturor, să adoptăm asigurările, iar dela banca noastră de asigurare, ca singura noastră societate de acest soi, să cerem sprijinul ca dela o singură stea românească, care este chemată a ne aduce norocul în casă mântuindu-ne astfel atât pe noi, cât și pe urmașii noștri din ghiarele mizeriei.

NOUTĂȚI MUZICALE

PENTRU COR DE BARBAȚI ȘI COR MIXT

De CONSTANTIN SAVU

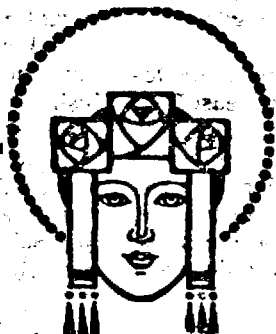
DOR ȘI IUBIRE, CAETUL I.:

1. MOTTO. 2. FRUNZA VERDE NINIFAR, doină din Basarabia, cu solo de tenor. 3. HORA DELA DRĂGĂȘANI. 4. DRAGOSTEA DINTĂI, doină în cinci voci, cu solo de sopran. 5. VARIA, în cinci voci. 6. FA, MARITO!, cântec popular, cu soli de bariton și sopran. 7. FRUNZULIȚA MUȘETEL, cântec pop.

Prețul unui caet 2.50 cor. (Lei 2.80), plus 10 fl. porto postal.

*** LIRA ***

1. MOTTO. 2. GÂNDUL MEU LA TINE SBOARĂ. 3. MIZERIA. 4. DORUL MAMEI. 5. PE MAL. 6. CÂNTEC DE TOAMNĂ. 7. LA OLT. 8. FERENTARUL (ROȘIORUL). 9. MI-E DOR. 10. HERUVIC LA LIT. ÎNAINTE SFÎNTITĂ. 11. RĂDICAT-AM OCHII MEI LA MUNT, priceasnă. 12. CÂNTĂRI LA INMORMÂNTARE (funerale).

De vânzare la „Librăria Concordia”, Arad, str. Deák Ferenc 20
și la „Librăria Diecezană, Arad, strada Deák Ferenc nr. 33.

In atențiunea onor. publici

x **Electricitate în serviciul îngrijirii bolnavilor:** în atențiunea celor suferinzi. Dacă suferiți de *nervozitate, neurastenie, insomnie, migrenă, dureri de spate, dureri de stomac și intestinale, slăbirea inimii, slăbire în urma păcatelor tinereții, reumă podagră și ischias* și dacă ați încercat tot felul de cură și băi scumpe cu renumitul și de către cei mai renumiți medici recomandatul *aparatură terapeutică de vindecare cu electricitate*! Curentul electric dă cu elementele rezerve! Durabil! Funcționează excelent, poate fi întrebuințat ușor. *Prețul 29 cor. Cel mai perfect aparat, 45 cor. Cu elemente uscate, cel mai nou model, 55 cor.* Aparatele sunt provăzute cu aranjamente complete. Garanția pe mai mulți ani. Modul de întrebuințare se alătură. Preț curent ilustrat trimite gratis: *Keleti I., fabrică de aparate electrice p. vindecare și p. articuli pentru îngrijirea bolnavilor, Budapesta, IV., str. Koronaherceg Nr. 17/19.*

x **Pentru o modernă toaletă de primăvară, sau la o haină nouă și o frumoasă pereche de ghețe noi.** Ghețe excelente, frumoase și moderne pentru domni și dame se capătă în culoate întunecată sau neagră, au prețuri foarte ieftine la renumita și mare prăvălie de ghețe a lui *Ioan Vuia*, în Szatmár, str. Deák-Ferencz.

x **Nadler és Dr. Schönfeld fabrică de oroloage pentru turnuri, Budapesta VIII. Prater 9.** O recomandăm în atențiunea On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați lăferează cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. la garanție pentru oroloagele lăferate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru.

x **Iconostasul elegant este decorul cel mai frumos al bisericii.** Deoarece statuele pe iconostas numai omul de specialitate le poate executa, atragem atențiunea comitetelor parohiale să nu se lase înșelați de către meseriași escroci, ci să se adreseze cu încredere în chestia acestor trebuințe bisericesti cunoscutul sculptor *Schmitt János* din Budapesta, X. Köbánya-ut nr. 53 care și-a câștigat cunoștințele în sculptură la academia de sculptură din München. Planuri execută gratis călătoria la fața locului o face pe cheltuielile proprii.

x **Spiritul sărat (Franzbrantwein) a lui Vértess** în folosință e cel mai cu efect 1 stielă 36 fil., 1 cor. 20. fil. și 2 cor. 40 fil. De vânzare în farmacia, drogherii și băcăni. Unde nu există magazin, trimite direct franco farmacia „La Vulturul” a lui Vértess, în Lugoj (Lugos) Nr. 318.

x **În atențiunea cumpărătorilor de pianuri.** Reclamele învetează fel și fel de mijloace de a înșela pe cumpărătorii de pianuri, prin ce apoi și totodată dau publicului credul mărfa poarstă cu prețuri mari. Din această privință se recomandă on. public firmă *Rehner Ferencz și Albert*, Temesvár, Józsefváros Hunyadi-utca, cel mai mare și mai vechiu magazin de pianuri din Ungaria-sudică. Aci se vând pianuri, pianine și harmonii chiar și pe lângă plăți în rate favorabile. Corespondență în limba română.

x **E cumințe economul care în dorința de a ridica în mod considerabil venitele economiei lui de vite, întrebuințarea excelentul lapte igrășător dietetic și praf nutritiv cunoscut sub numele „Bucuria economului”, scutit prin lege.** Acest preparat promovează apetitul, greutatea și grabnica îngrășare a vitelor, îmbunătățește și înmulțește în mod surprinzător laptele. — Cheltuielile acestui praf nutritiv se rebonifică însuși. — Recunoștințe strălucite și primii prime au fost obținute la expozițiile din Roma, Londra, Ostende și Paris. — Un pachet 1 cor. De vânzare acolo, unde se află de vânzare spirul sărat (Franzbrantwein) a lui Vértess sau direct dela farmacia „La Vulturul” a lui Vértess în Lugoj (Lugos), Nr. 318.

x **Cheia secretului.** Nu există muritor, care să nu dorească a-și conserva sănătatea până la adânci bătrânețe, dar puțini sunt cari știu, cum pot s-o obțină acest lucru. Să ne îngrijim stomacul, asta e cheia secretului. Iar, această îngrijire se face ușor și fără picături lugoene „Sf. Maria” și hapurile lugoene „Sf. Maria”. Recomandăm călduros aceste excelente mijloace de casă pentru permanenta întrebuințare. Dela 6 cor. în sus expediază ori unde franco 1/2—1/2 dăzină farmacia „Sf. Maria”, Lugoj (Lugos), piața bisericeii Nr. 171.

x **Păziți-vă de tragerea dinților fiindcă această de multeori e primejdioasă.** De aceea cine are trebuință de a-și trage dinți să meargă la cunoscutul dentist Carl Bernviser, în Brașov, str. Cetății, unde se execută tragere de dinți, învălirea dinților în cauciuc sat aur fără pod, apoi coroane, poduri, tragere de rădăcini și dinți, plombări durabile, pe lângă garanția.

x **Se atrage atențiunea cetitorilor acestui calendar** asupra faptului că fabricantul de grăsuri *Dicses B. Ignác* din Lugoj, str. Nisă Pop și-a mutat atelierul în str. Timişorii Nr. 43, unde are atelier mai mare și provăzut cu excelente puteri de lucru.

x **Se atrage atențiunea cetitorilor acestui calendar** asupra anunțului firmei *Zsibrita testvérek*, fabrică de ciment și pietrii artificiale, publicat în calendarul nostru.

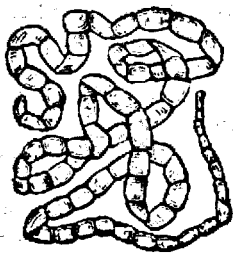
Ludovic Vértés, farmacia „La Vultur“ în Lugos, partea nemțească, Nr. 318;
lângă edificiul gimnazial, înființată la 1789.

Mijloc excelent, totdeauna
proaspăt, preparat după
ordin medical:

PILULELE CuO

al farmacistului Vértés,

mijloc probat în contra limbricului cordelat (panglică) deja în nenumărate rânduri, care e de un efect sigur cu desăvârșire și care față cu alte mijloace în contra limbricilor mai are și favorul, că pacientul nu este de fel obosit și slăbit, nici nu-și ruinează stomacul, cum să întâmplă aproape cu toate mijloacele. Ba din contră acest leac întărește mistuirea și poate fi luat și de copii fără nici o stricăciune. Dar nu strică nici în cazul că nu se află limbric. Limbricul iese cu cap cu tot afară, astfel că nu mai este posibil, ca să se desvoalte din nou.

De unde cunoaștem noi că cineva are limbric cordelat?

O cunoaștem aceasta în faptul, că cel care se simte tare rău, are colică, sgârșiri (spasmuri) de stomac, vomează și are simțuri neplăcute, în timpul iutreg, ca și când i-s'ar urca ceva ca un nod până sus la gât, simte accese de amețire, anemie, lipsă de muncă, aruncă multă flegmă și scuipat, răgăie acreală, simte o mișcare în corp, nu mistuie, abătut etc. Ca semne externe sunt a-se aminti: cearcăne vinete la ochi, o albeață curioasă în retina ochilor, culoare palidă în față, limbă necurată, slăbirea

corpului. — 1 dosă, a-se trimite prețul anticipative, 7 cor. 65 fil. = 10 lei francat. La comande Vă rugăm a-se comunica și etatea.

BEȚIA. Cine voiește a se mântui de aceasta patimă infamă, să întrebuințeze remediul în contra beției care în cele mai multe cazuri cu succes strălucit s'a probat și pe baza receptului medical în Apoteca „La Vultur“ în Lugos Nr. 396, s'a gătit. Fiind fără gust să poate da pacientului, fără ca dânsul să aibă știre despre aceasta. 1 doză 6 cor., 1 doză dublă, care să recere la patima cerbicoasă, 8 cor. 80 fil. = 10 lei.

Gihtul și reuma, ischias, înțepenirea mușchilor, răceala, junghiuri în spete, paraliza, incuierea, durerile de nervi se vindecă prin mijlocul cel mai probat, alinător de dureri și întăritor de puteri Mentholin, 1 sticlă 3 coroane și 5 cor. franco.

Tusa, răgușala, durerile de piept și grumaz, trohnă, influență, tusa măgărească, catarul, organismul respirației să vindecă repede și sigur prin Sucele de ierburi alpine. 1 sticlă cor. 2.50 franco. Pentru scutirea curei thea de ierburi alpine cor. 1.65 franco.

Extract de Sassaparilla și Jodcali. Mijloc excelent p. curățirea sângelui în cazuri de sifilis, podagră, gușă, la scrofule, la boale de piele învechite, peste tot la tot felul de boale ce și au temeiul în sângele stricat. — O sticlă 3.50 cor. și 5 cor. franco

Râni, aprinderi, umflături, să vindecă mai repede prin veritabila alifie engleză pentru râni. Mijloc excelent contra umflăturilor, degerărei, durerilor de bătăie, junghiurilor, rânilor provenite din ridicătură, împunsătură, împuscătură, tăietură și strivitură, contra rânilor provenite din puroaie și arsură, precum și la tot felul de râni externe. 2 doze 4 cor. franco.

Morburi de stomac, cum sunt: lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul

de stomac, greața și vomarea, căreei și peste tot greutatea și slăbiciunile stomacului să delătură repede și sigur prin Esența pentru stomac a farmacistului Vértés. 1 sticlă mare 4 cor. franco.

Pilulele depurative ale farmacistului Vértés, laxativul cel mai avantajos plin de efect, și pelângă aceea cu totul nestricăcios. Pentru efectul lor excelent au devenit deja în cercurile cele mai extinse ca un mijloc de casă neapărat de lipsă. Aceste pilule, la dorință, se capătă zacharicate sau nezacharicate. O doză mare cu ca. 200 pilule, la trimiterea de 2 cor. 40 fil. = 3 lei anticipative, se trimite franco. 6 doze mari — în loc de 12 cor. 40 fil. — numai 9 coroane franco.

Alifie contra pecinginei. Picinginea, atât cea mănătoare umedă, precum și cea uscată, sgrăbunțe de piele îndărătnice, fie cât de vechi, prin întrebuințarea acestei excelente alifii contra pecinginei se vindecă repede sigur. 1 doză 4 cor. 60 fil. franco.

Ulei de urechi de Dr. Brown, vindecă repede și sigur zuzăitul, curgerea urechilor și alte boale de urechi reumatice și nervos, auzul greu, 1 sticlă 4 cor. 25 fil. franco.

Mijloc urinărei în pat. Medicament probat cu efect repede și sigur. 1 doză 10 cor. (12 lei). franco.

Se capătă numai la: LUDOVIC VÉRTÉS farmacia „LA VULTUR“, LUGOȘ Nr. 318 (Bănat).

La expoziția din urmă în Roma, Ostende, London și Paris, distins cu medalia de aur, cruce de onoare și diplomă de onoare.

La comanda postale sub 10 cor. să socotește pentru mandat de espedare (declarațiune) și împachetare 40 fil. Dela 10 cor. în sus la un pachet postal de 5 kilo împachetarea este gratuită și să transmise franco prin Austro-Ungaria și Germania. — Mai puțin de 2 cor. nu să trimite.

Numai Picurile de Stomac ale farmaciei la „Sfânta Maria” în Lugos

sunt recunoscute ca cel mai bun mijloc dietetic popular pentru promovarea apetitului, de-lăturarea boalelor de mistuire și întărirea întregului organism.

Dacă deci suferi de lipsă de poftă, răgăieli, vânturi, anemie, lipsă de sânge, greață, oboseală, hemoroide, durere de cap, apăsări în stomac, sgârciuri în stomac sau alte boale de stomac, slăbiciune, lipsă de somn, amețeli, arsură pe piept, greață, miros rău în gură, dureri în trupul din jos, conturbări de mistuire, apoi cumpără-ți picurile de stomac de mult renumite, întăritoare și alinătoare de dureri ale farmaciei la „Sfânta Maria” în Lugos, numite pe scurt și »Picurile Sf. Maria din Lugos», pentru că în timpul cel mai scurt să te scapi de boale.

1 sticlă mică »Picurile Sf. Maria din Lugos» 44 fileri.

1 » mijlocie 88 fileri, 1 sticlă mare 1 cor. 76 fileri.

12 sticle mici, 6 mijlocii sau 3 sticle mari 6 cor. franco.

24 » » 12 » » 6 » » 10 » 50 fil. franco.

Se trimite dela farmacia la »Sfânta Maria» Lugos, Piața bisericii Nr. 172.

NUMAI PILULELE PURGATIVE

ale farmaciei »Sfânta Maria» în Lugos, numite pe scurt și »Pilule Sf. Maria în Lugos», au efect excelent la scaun greu, scaun neregulat și închiare. Ele promovează mersul scaunului, accelerează mistuirea, curăță sângele, de aceea fiind întrebuințate deodată cu »Picurile Sf. Maria din Lugos» sunt un mijloc preventiv față de cele mai lăzite boale. 1 doză »Pilulele Sf. Maria din Lugos» 50 fil., 12 doze 6 cor. franco. — Se trimite dela farmacia la »Sfânta Maria» Lugos, Piața bisericii Numărul 172.

Esenta de viață înlocuiește pravul de putere a lui d. Damjanas, vindecă sigur, și radical slăbiri de nervi, precum și un mijloc de întărire contra boalelor provenite din înțepenire, murdărie și contra boalelor ulterioare, contra impotenței și a tot soiul de slăbire. 1 carton 6 coroane și 10 coroane franco dela

Farmacia „La sf. Maria” Lugos, Piața bisericii nr. 172.

Suferinzii de piept

acei cari scupă sânge, suferă de paliditate, a-nemicii, cei cari suferă de plămâni, slăbii, scrofuloși, cei cari suferă de slăbie să nu întârzie a întrebuința renumitul sirup al farmaciei »St. Maria». Acest mijloc de casă excelent, probat încetează fle ma, împuținează sudoarea, încetează tuse, are efect binefăcător asupra organelor de răsuflare, promovează mistuirea, întărește, cultivă sângele și vasele și din această cauză e cel mai excelent mijloc nu numai pentru adulți ci și pentru copii. Se mai întrebuințează cu succes contra răsufărei grele, roc itisului (boală engleză), slăbirei, boalelor femeiești, precum și contra oricărui soi de slăbire și scurgere. 1 sticlă cor. 3.50 franco, 4 sticle sunt suficiente pentru o cură obicinuită cor. 10. — franco. Veritabilă numai la

CREMA »AMARANTA»

cu săpun și pudră sunt singurul cu totul nesticăciosul mijloc contra lintitelor, pi-struilor, spuzitureilor, comedonilor și altor necurății ale pielii. Chiar și persoanelor mai bătrâne le face culoarea feței plăcută, tinerească. Efectul e bător la ochi chiar și numai după întrebuințarea primei doze. 1 doză cremă 1 cor., 1 doză foarte mare 2 cor. Săpun 70 fil., Pudră 1 cor. Dela 6 cor. în sus franco, se trimite dela singurul loc de reproducere:

Farmacia la „Sfânta Maria” Lugos, Piața bisericii Nr. 172.

Scapă-l înainte de ce i-ar nimici beția sănătatea și averea. Pe deplin nevătămătoare, efect sigur. Se poate folosi fără ca respectivul să știe despre aceasta. 1 doză totdeauna proaspătă pregătită după rețetă medicală costă cor. 7-50. Veritabilă numai dela

Farmacia la „Sfânta Maria”, Lugos, Piața bisericii 172.

SIBIU

WILHELM ANDREE

DRAGONERWACHE — UNTERSTADT.

CONFECTIONE

Talii, șorturi, jupoane, halaturi, cămeși, pantaloni, haine, îmbrăcăminte și mantale.

MĂRFURI CU METRUL

Material pentru haine, cretoane, zefiruri, pânze, sifoane, delinuri, oxford, barcheturi.

CIORAPI

Ciorapi pentru domni, pentru doamne și p-tru copii, ciorapi scurți, mănuși, albituri-tricot.

DIVERSE

Mărfuri marunte, blănituri, albituri, cravate, naframi de buzunar, bretele, perdele, covoare, corsete, dantele, pânze de dantele, ploiere.

GALANTERII

Reticule, cutițe-portemonais, garnituri p. mâncare, foarfecl, aparate pentru foc, tabachere, brice, aparate pentru ras, lulele, păpuși, jucării, bastoane.

Ghete • Ghete • Ghete

pentru bărbați femei și copii.

LUCRU DE MÂNĂ GARANTAT :: PREȚURI FOARTE IEFTINE.

INSTIINTARE!

Expediare zilnică în orice parte a țării
contra trimiterii înainte a prețului sau
cu ramburs. Comanda poșta 20C. exped. franco.

INSTIINTARE!

Onorată Doamnă!

DACĂ VOIEȘTI SĂ-TI FIE FATA CURATĂ
FRAGETĂ ȘI GRATIOASĂ, FOLOSEȘTE:

MARGIT-CREMA

alui Földes Kelemen

care este fără păreche și neîntrecută în efect,
și a cărei putere constă în alegerea norocoasă
a substantelor necesare pentru conservarea
frumuseții.

Deoarece MARGIT-CREMA se falsifică a-
deseori Vă rugăm să binevoiți a griji de stam-
pila originală, și numai cutii închise și sigilate
cu sigilul propriu să primiți, căci numai pentru
acelea primim garanță.

CREMA-MARGIT nu e stricăcioasă nici
unsă ci e preparată chimică curată, care în
străinătate a făcut senzație generală.

Prețul unui borcan mic 1 coroană.

Săpun 70 fil.

Puder 1-20 cor.

Toate aceste se pot procura dela

Farmacia: Földes Kelemen

ARAD.

Banca generală de asigurare A. C. G. L. "TRANSILVANIA" în SIBIU.

Asigurează pe lângă condițiile cele mai favorabile:

1. In contra pericolului de foc și exploziune, clădiri de orice fel, marfuri, produse de câmp, mobile etc.

2. Pe viața omului in toate combinațiile, precum:

asigurări de capitaluri pe cazul morții și pentru terminuri fixate de zestre și rente.

3. Contra furtului cu spargere.

4. Contra grindinei.

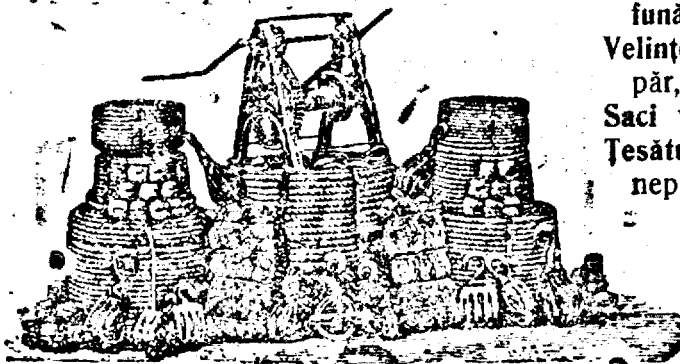
Deslușiri se dau și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Canad, Caraș Severin, Hunedoara, Timiș și Torontal prin

Agentura principală din Arad str. Săchenyi nr 1. et. II., precum și prin agenturile ceruale și speciale.

Wilhelm Wager

torcătorie și funărie mecanică

APATIN (Ungaria).

Recomandă: rețele pentru târguri, pânzerii pentru rufe, unelte pentru gimnastică, rogojini atârna-toare, dăinuș pentru copii, căpestre p. cai, ștreanguri, piedeci, legători p. snopi, totfelul de țesătorii și funării, ațe, ațe p. țesut etc.

Velinte p. cai din lână de oaie, — păr, cânepă, juta. etc.

Saci pentru făină și pentru cereale. Țesături din cea mai excelentă cânepă de Baica.

Revânzătorii primesc rabat

Correspondență în limbile maghiară, germană, sârbă.

TOATE ACESTE SE POT PROCURA DIN FARMACIA „IRIS” A LUI

SZOKOLY SÁNDOR

ARAD, (vis-à-vis de biserica sârbească).

Dacă vorești să-ți fie fața curată fragedă și
: : : : : grațioasă, folosește : : : :

Unsoare de obraz „Iris” 1.50 fil.

Cremă de obraz „Iris” 1.50 fil.

Tusa, răgușeala, durerile de piept, se vindecă
repede și sigur cu SIRUPUL DE TEI. Pentru
gustul lui plăcut și copiii îl iau bucuros. —
: Prețul cu modul de întrebuințare 3 cor. :

Mijloc excelent este pentru suiu, curățirea
sângelui, dureri de oase „Jodkalsarsaparil”.
: Prețul cu modul de întrebuințare 4 cor. :

Femei slabe, anemice și care sufar de flori
neregulate, să nu întârzie a folosi PILULELE
FEROASE. Prețul cu modul de întreb. 3 cor.

Suferinzilor de friguri și de malarie le este
indispensabilă folosirea de PICURI CONTRA
FRIGURILOR cari vindecă în timp scurt. —
: Prețul cu modul de întrebuințare 2 cor. :

SPIRT PENTRU PODAGRĂ
ȘI REUMĂ ,RHEUMATICON’

care după o folosință scurtă vindecă cele mai chinu-
toare dureri. Prețul cu modul de întrebuințare 2 cor.

CAROL BERNWIESER

Plombări din aur, amalgamie (aliaj) de platină, argint și din porțelan identic cu culoarea dintelui.

Coroane, poduri sau șiruri complete de dinți, fără pod din aur, platină sau porțelan.

Îndepărtarea pietrei de dinți, curățirea și înălbirea dinților, străformarea și repararea șirurilor defectuoase de dinți.

Scoaterea dinților și rădăcinilor fără dureri. Cele mai mari dureri de dinți și măsele la moment se încetează.

Avantaj de platire în rate :: Ore de consultații toată ziua.

JUSTIN ARDELEAN

LEGĂTOR DE CĂRȚI

Atelier mai bine aranjat în Arad pentru compactarea Evangheliilor și a altor cărți bisericești, cărți de legi, matricule, albumuri, măpi, protocoale și totfelul de lucrări aparținătoare de bransa această.

Toate medicamentele excelente mai jos înscrise sunt de vânzare numai la farmacia

Rozsnyay Mátyás

ARAD, Piața-Libertății (Szabadság-tér).

Picuri de Radna.

Mijloc excelent contra arderei și strânsurilor de stomac. Imediat încetează durerea, ca și când ar fi tăiat-o. Prețul unei sticle 1 coroană.

Pentru vindecarea sigură și deplină contra arderei de stomac, lipsă de apetit, galbinare, neregularități de mistuire, vănturi și contra a oricăror boale de stomac cel mai sigur mijloc sunt

Picuri de Alpi pentru stomac.

După întrebuințarea unei singure sticle se simțeste deja efectul vindecător, la orice boale de stomac, oricât de învechite ar fi. Prețul unei sticle împreună cu modul de întrebuințare, alăturat fiecărei sticle, 1 cor. 50 fil.

Spirtul-reuma a lui Rozsnyay.

În urmarea puterii excelente de vindecare spirtul-reuma în scurt timp a devenit căutat în întreaga țară, deoarece se întrebuințează cu succes nu numai podagrei și înțepăturilor, ci și contra tuturor boalelor încheieturilor.

Dacă suferi în dureri de stomac, dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum sunt dureri de cap, sgârciuri, arsuri, apăsare în stomac, iritare de vomare, greață, răgăieli, etc. etc., folosește numai decăt:

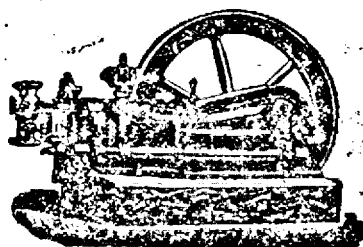
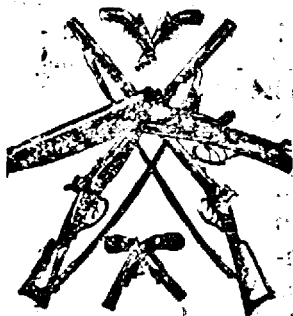
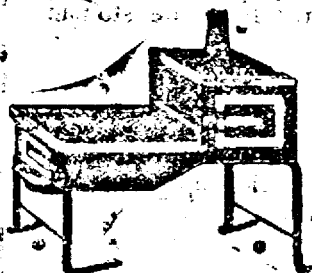
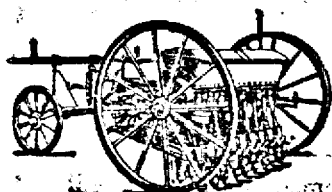
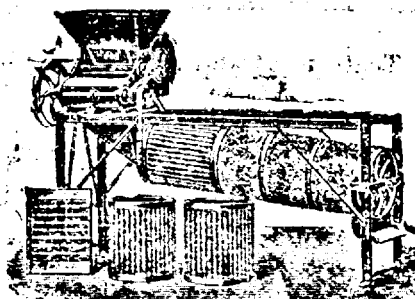
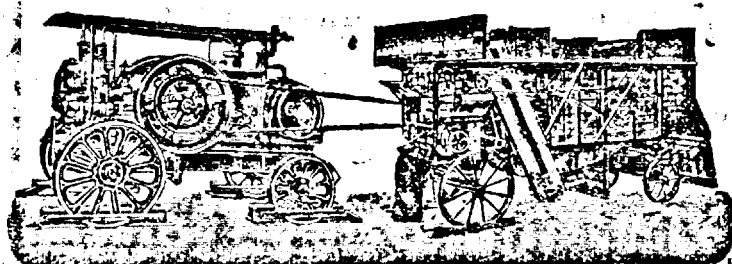
Purgativul de fiere (epehajtó) de ROZSNYAY,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecarea a totfelul de boli în vreme scurtă chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală. — O sticlă costă 40 fileri, o duzină 4 cor. 80 fileri.

Se capătă la singurul preparator:

Farmacia: Rozsnyay Mátyás în Arad.

La cumpărare să fim atenți la numele Rozsnyay.

Cea mai mare firmă românească din Ungaria

FRĂȚII BURZA

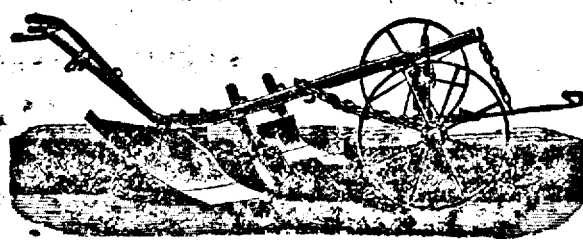
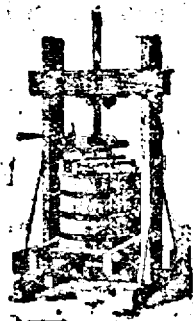
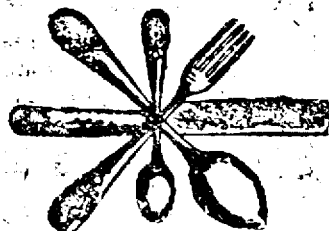
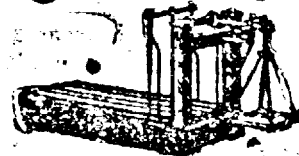
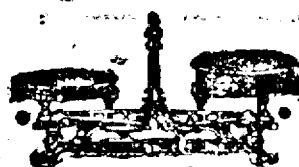
ARAD, Boroș Béni-tér 1. (Casa propri)
Telefon pentru oraș și comitat nr. 694.

Mare depozit de motoare cu
benzină și olein brut, mașini
agricole, gașturi de traserat,
puști, revolvare, praf de pușcă,
pistole, mașini agricole, sape,
coase, hăcițe, lopetă, etc. etc.

AGENTURA GENERALĂ
a fabricii de mașini Ni-
cholson din Budapesta
p. garnituri de traserat și
mașini agronomice.

Cu garnituri pentru traserat și
prospeta p. motoară și mori,
servim bucuros eventual pentru
primirea lucrărilor acestora și
facerea contractului mergem la
fața locului pe spesele noastre

CATALOG LA CERERE SE
MITE GRATIS ȘI FRANCO.

Să nu o cetiți!!!

Fluid-Universal

este un mijloc neîntrecut la junghiuri, reumă, podagră, dureri de cap și de dinți și la mâncărime de piele. 1 sticlă de probă 40 fil., 1 sticlă mare 1.50 cor. Cu poșta se expediază cel puțin 6 sticle mici ori 3 sticle mari.

Capsule Cawa-Santal

mijloc excelent la scurgeri, boale venerice și aprindere de bășică și la scurgeri albe învechite. Efect foarte repede. 1 cutie 3 coroane.

Injectiune dr. Bojta

se poate întrebuința în acelaș timp. Recomandat calduros de către medici. 1 sticlă 1.60 cor., un injector (șprit) pentru bărbați ori femei 1.50 cor. Efect sigur.

SKRIBANEK K. L.

farmacie la „Crucea roșie“

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS

III., Hunyadi-ut n-rul 30. Hunyadi-ut.

Revânzătorii primesc onorarii splendide!

In atențiunea onor. public!

Cine dorește să aibă mobile trainice, solide,
elegante și frumoase, binevoiască a osteni
până în atelierul lui

I. FIBINGER

ARAD, STRADA SINA, NRUL 1.

unde se vor convinge ce lucruri minunate vor afla. Cu
deosebire de remarcat e că lucrează la comanda și dorința
onor pulic fel de fel de mobile sculptate cu motive
românești după modele dorite. Prețuri moderate. La
dorință ser este cu planuri și preliminar de spese.

Urmasul fostului blănar Schlesinger din casa lui Hertzka.

KOVÁCS GÉZA blănar

ARAD, str. Forray (Palatul cont. Nádasdy).

Pregătose surtuce pentru dame, după măsură precum și
tofelul de euptusele pentru haine de femei și bărbați,
și în magazin boa-uri pentru femei, surtuce, căciuli,
manșoane, bunzi, saci pentru picioare, etc. și alte lucruri
în bransa aceasta. Văra primesc pentru păstrare tof-
felul de blănării, pentru care primesc toată răspunderea

Comandele se execută prompt și convenabil.

Vânzare mare de brânză,
..... slănină și vin.

Numărul telefonic: 296.

Adresa telegrafică:

Opreat, Marosvásárhely.

Brânză de munte cu cheag
se capătă din 1 Iulie până
în Aprilie, iar brânză săcu-
iască din 1 Februarie până
în 30 Octombrie.

NICOLAE OPREAN

MURĂȘ-OȘORHEIU, (Marosvásárhely) Fötér.

Nrul notei checului poștal reg. ung. 24958.

.... Fiecare comandă se execută prompt și conștiințios.

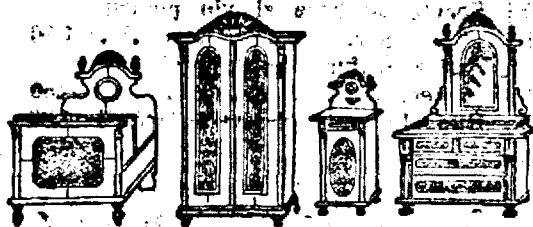
Stahl György

măsar artistic
și de mobile

LUGOJ

str. Bisericei
numărul 15.

Recomandă depozitul său bogat de

MOBILE

Pentru curățirea mobilelor e cel
mai bun reparatorul de mobile
(Möbelreparatour). Se poate cum-
păra tot în acest atelier.

pentru chilii de dormit, sufragerii, ca-
mere pentru bărbați, garnituri de piele
engleză, mobile de fier și alură, căruțe
pentru copii, icoane și oglinzi etc.

Are în depozit și mobile vopsite.

Cel mai ieftin izvor de cumpărare

e bazarul de emulație de
sub TEATRU vis-à-vis de
statua celor 13 martiri

SZINHÁZI VERSENYBAZÁR

Telefon 866.

ARAD

Telefon 866.

Onoratul public poate să cumpere la mine totdeauna mărfuri de vânzare ocazională. — Spre orientare comunic acest mic extras și anume:

Cor.		Cor.	
Cămeși moderne pentru domni	1.98	Gulere	—20
Cămeși netede pentru domni	1.50	Căciule	—60
Cămeși brodate pentru copii	1.80	Corsete	1.50
Pantaloni cu nasturi p. domni	1.16	Batiste de satin (6 bucăți)	—70
Gulere în toate formele	—24	Ciorapi cu călcâi dublu	—26
Manchete albe și colorate	—32	Ciorapi moderni pentru dame	—56
Ploiere	1.80	Umbrele și ploiere cu margini	
Ciorapi bărbătești implețiți	—30	de otoman	3.40
Cravate fine de mătăsă	—36	Bumbac pentru ciorapi	—30
Cămăși pentru lucrători	—90	Tașcă de mână pentru dame	—40
Căciuli bărbătești de stofă	—50	Tașcă de piele americană	1.30
Ghete cu talpa dublă pentru		Cofăr în forma unei harmonici	5.50
domni și dame	1.10	Corfe pentru piață	—50
Cămeși pentru fete	—70	Serviz de bere și vin pentru	
Haine pentru fete	1.10	6 persoane	1.80
Ghete de piele cu băieri	1.70	Cuțite și furcițe de oțel pă-	
Surte	—60	rechea	—50
Cămăși pentru dame	—42	Blid de majolica cu 6 farfurii	1.80

Săpun, pleptene, perii de dinți, de cap și de haine. Obiecte de argint China cu prețurile cele mai moderate. Asortiment bogat de căruțe pentru copii dela 9 coroane în sus. Magazin separat de obiecte de suvenir. Favor pentru fotografiile cumpărătorilor.

Fabrică proprie de păpuși de probă cu 5.50 buc.

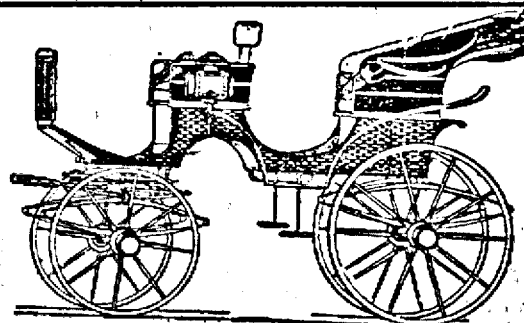
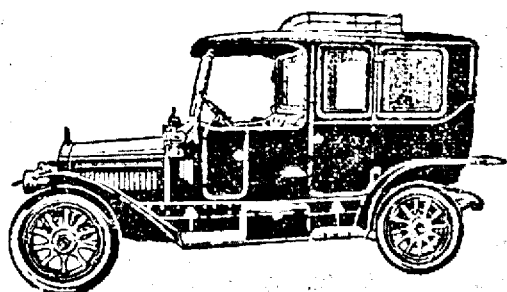
Prima fabrică de trăsură, cu instalațiuni de mașini este a lui

KOVÁCS ISTVÁN

Temesvár-Józsefváros, str. Fröbel 58. (casa proprie).

Fabricant de trăsură și autocaroserie
furnisorul postelor reg. ung. și meha-
nizmelor militare. Mare depozit per-

manent de totfelul de trăsură și calese
noul și folosite. Atelier de reparatură.
Ateliere de făurle, rotărie și de lustruit.

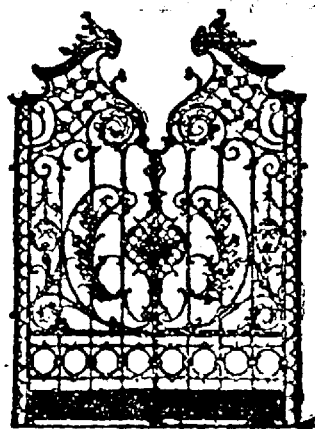

ILIE BURĂ

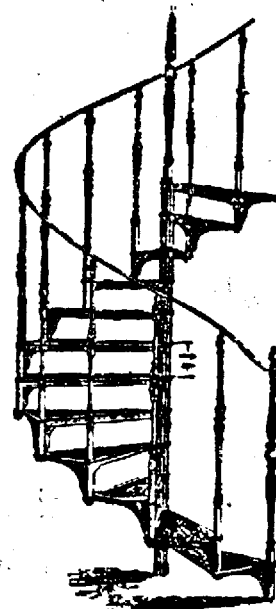
BISERICA-ALBĂ, STR. ORȘOVA NR. 4

(CASA PROPRIE).

LĂCĂTUȘ ARTISTIC
ȘI PENTRU ZIDIRI

Primește orice lucrări de brânză
aceasta precum: strângerea cu fier
a zidurilor, pregătirea de porți și
garduri de fier, balcoane, trepti, în-
grădituri de morminte, cămine și
cupatoare etc. executate artistic și
prompt. Primește totodată spre efep-
tuire totfelul de reparaturi atingă-
toare în brânza aceasta pe lângă
prețuri ieftine și serviciu punctual.

Ludovic Binder

gluvaergiu, ciasornicar și aurar.

(Membru al Uniunii Horlogere).

MEDIAȘ (MEDGYES) MARKT PLATZ N-RUL 11.

Mare magazin de oroloage de Elveția,
de aur de argint, oțel și nichel, oro-

loage de părete și cu pendal. Bijute-
rii fine și articlii de briliante, obiecte

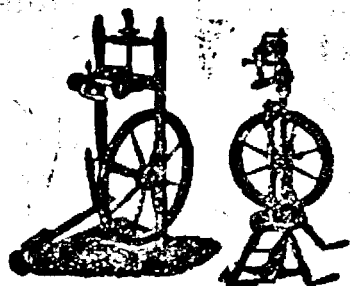
de lux veritabile de argint, și argint de China, articlii optici. În marele meu ate-
lier de bijuterii se execută totfelul de bijuterii, și se reparaază cu specialitate
bijuterii și ciasornice, pe lângă garanță. Prețuri moderate. Serviciu conștiințios.

Premiate cu medalie de aur.

ROATE DE TORS

Ce amăimare fabrică pentru articlii de lemn
și de galantarie provăzută cu motor electric.

EMIL KRAUSS,

SIBIU—Hermannstadt—Nagyszeben Margarethengasse nr. 5.

Execută cele mai bune roți de tors, din lemn bun și
uscat, cu mers liniștit, pentru fiecare bucată dă garanță.
Totodată îmi permit a aduce la cunoștința stim. mușterii că
execut ori-ce lucrări în bransa mea. Lucrări solide și ieftine.

Prima fabrică de instrumente muzicale a lui

BABOS BÉLA

Depozit bogat, și foarte bine sortat de violini artistice noi și vechi și pentru școală, citeră, clarinete și instrumente de suflat, harmonice și părți de instrumente etc.

Gramafone și plăci

asortiment bogat. Corzi (strune) din străinătate cu ton curat pe lângă garanță. Reparaturile se execută conștiințios și artistic. Catalogul ilustrat de prețuri, cu provocare la »Călimdarul« partidului național român, se trimite gratis.

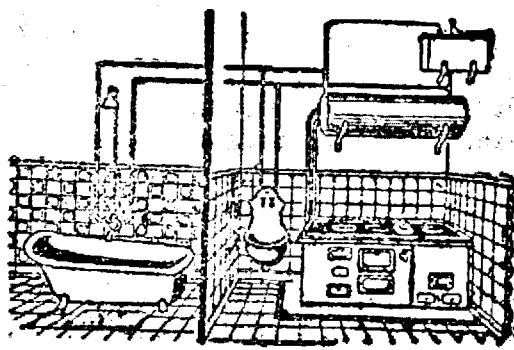
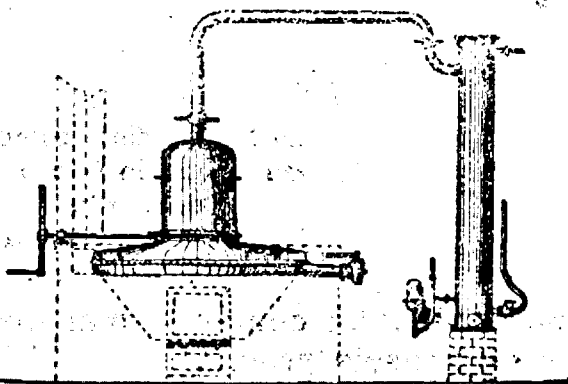
SIBIU, Reispergasse 2, Str. Orezului 2.

SCHUSTER HANS,

HĂRĂGAR

SZÁSZVÁROS, Kórház-ut. 2

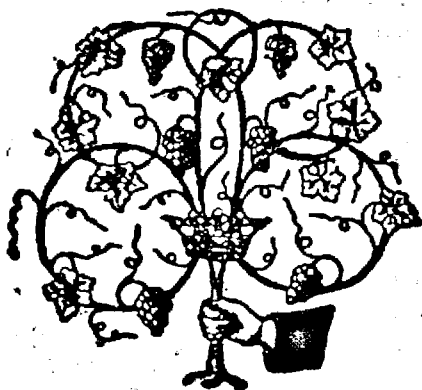
Primește spre efectuare: instrumente de fabricare de spirt, cognac liquer, țuică și instrumente de a condensa acestea. Mare magazină. Tot felul de instrumente și lucruri necesare la fabrici. Vase de aramă roșie pentru hoteluri, birturi etc. Vase de fierț cafea, vase de spălat și curățit. Primește montarea și repararea fântanelor artificiale pe lângă prețuri moderate. Comand. se exec. prompt.

Pepinierele noastre pentru oltoi de viță de viile

au fost și în anul excepționat de frumos scutite de
pernosperă, grindină și esun-
dări, fără larve de gândaci.

Cultivătorii de vii și economii sunt invi-
tați a cerceta oltoii noștri nobilitați
de viță de viile. Catalog de prețuri
se trimite la dorință.

BRÜDER ROTH,

MEDIAȘ-MEDGYES.

NUMAI IN SALONUL DE MODE

GHEORGHE RUMMEL

SIBIIU, HONTERUSGASSE N-RUL 5.

Se execută costumele cele mai bune și strict
englezești, precum și alte haine.

Pune la dispoziția stim.
dame cele mai nouă și
clasice jurnale.

Orice comandă se exe-
cută în 8-10 zile.

La damele din provincie
iau probe în 6 ore de
două ori.

Haine de doliu se exe-
cută în 12 ore.

Convingerea e siguranța cea mai bună! La comande mai mari
mă prezint ori unde pe spesele proprii.

Turtăria și industria artă de ceară alui

IOAN KALAP ARAD

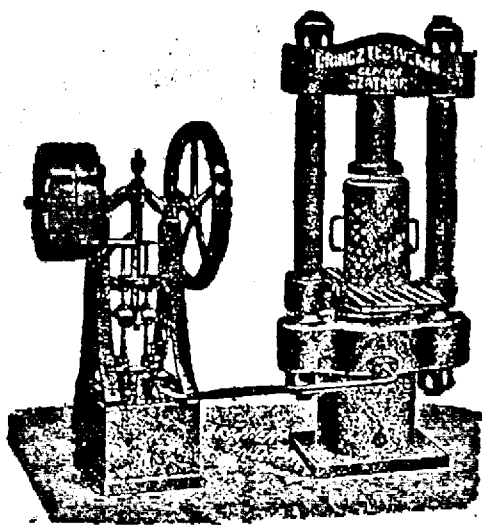
STR. DEÁK FERENC 6. (CASA PROPRIE).

Își recomandă fabricatele sale:
lumini pentru biserici și lux, tă-
măie, smirnă, oleu, cu deosebiri
pe seama bisericilor, pogăci de
cărbuni, cari se pot aprinde la
un fir de chibrit. Oleu și etc în
acest fach. Epitropia și comisio-
neri au rabat mare. Telefon pen-
tru oraș și comitat numărul 863.

PRINCZ TESTVÉREK

ATELIER DE MAȘINI ȘI
PENTRU CLĂDIT MORI
SZATMÁR.

Pregătește petrine și orice mașini
pentru stors olei, mănate cu apă,
mașini de deschlocat, sfărmat și
prese, pe lângă asta cele mai exacte
transmisii cu tracție circumpe-
tială. Instalăm mori pe tain, fori cu
cilindri. Prețuri moderate.

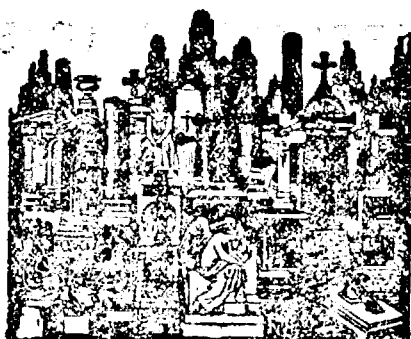

Fabrica de granit, syenit industrie de marmură și ciselare de peatră a lui

IOSIF NAGY, BRAȘOV

STRADA FÂNTÎNEI N-RUL 50.

Primește și execută ori și ce fel de lucrări la clădiri, monumente, mausoleuri în orice fel de stil. Liferează marmuratură pentru mobilaturi.

În urma modernului aranjament de fabricație, prețuri ieftine. Liferez pe lângă garanță și obiecte singurate, cu prețuri convenabile. ::

Din depozitul meu bogat de monumente, în care efectuez vinderi în mare și în mic, liferez colegilor de branșe și obiecte singurate, în prețul de fabrică.

FILIALE: ÎN SZÉKELYUDVARHELY ȘI ÎN SIGHIȘOARA (SEGESVÁR).

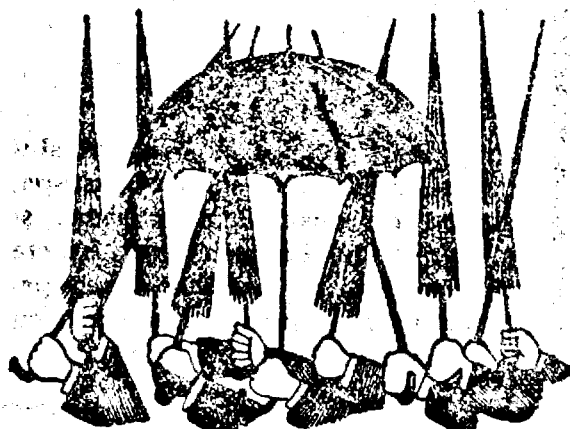
Unde se pot cumpăra cele mai bune și elegante ploiere? Numai la fabrica de ploiere a lui

GUSTÁV SCHMIDT

SIBIIU, PIAȚA MARE.

ÎN PALATUL BODENKREDIT.

Se pot afla noutățile cele mai moderate în tot cazul și ploiere pentru dame și bărbați în executare perfectă și estetică, de calitate cea mai fină și bună cu prețurile cele mai ieftine.

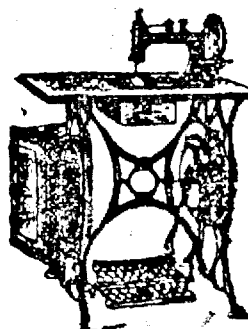
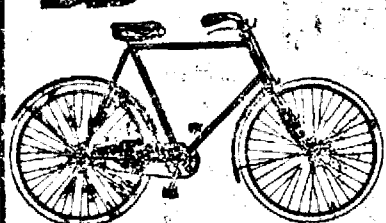
B EREGSZÁSZY ANTAL Z.

atelier mecanic și electrotehnic

Vârșeț-Versecz, strada Deák Ferencz nr. 10.

(Vis-a-vis de biserica românească).

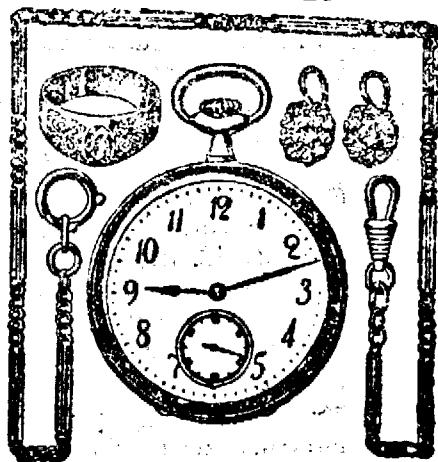
Execută totfelul de lucrări în branșa aceasta și anume: mașini de cusut, biciclete, gramafone, aparate pentru cinematografe, aparate fotografice, instrumente speciale și brevate, precum și introducerea curentului electric și rețea :: telefonică, — cu prețuri ieftine. ::
Serviciu prompt și conștiințios.

Oroloage de turn pentru palate, case comunale, fabrici, locuințe private regulează și aranjază mai favorabil ::

Adolf Hemper

Sibiu—Nagyszeben, Heltauergasse numărul 2.

Recomandă On. public magazinul său bogat asortat cu fabricate excelente de oroloage precise de aur și argint pentru domni și dame precum și bijuterii și obiecte de aur și argint executate modern. Schimbă și cumpără bijuterii vechi obiecte de aur, argint și nestemate. Atelier propriu: pentru lucrări de aurar și reparații de oroloage etc. Comandele se execută prompt și cu cea mai mare punctualitate.

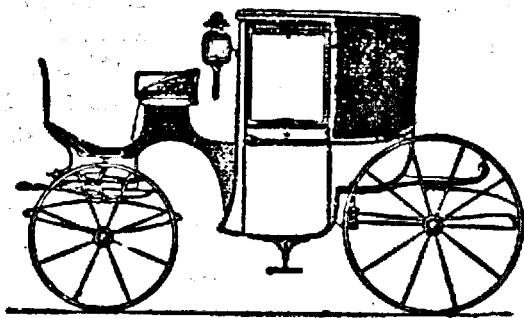
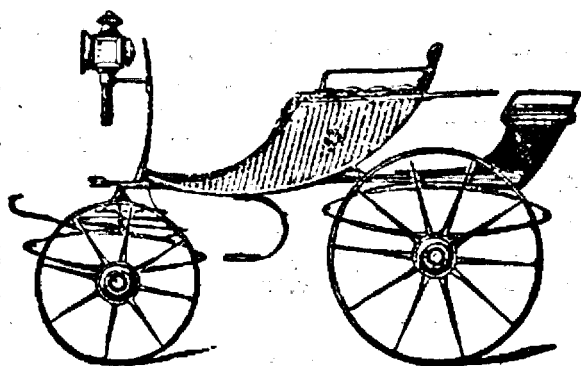

Szeszák S. és Fia,

Fabrică de tră-
suri aranjate cu
electricitate

KOLOZSVÁR, MALOM-UTCA 12. SZÁM.

Mare magazin de trăsură, care îndeplinește orice pretenții; atelier de reparare. Fabrică de calese asortată cu toate mașinile moderne tehnice. În Cluj și jur e unica fabrică, în care se pregătește fiecare parte a trăsurii: fabricăm roate, facem lucruri de fierar, pielar și de lustruit sub conducerea mea personală, cu prețurile cele mai moderate. Ținta noastră principală e: lucrare bună și solidă, dar ieftină. — Serviciu prompt. — Răspundem imediat comandelor din provincie. — Recomandăm diversele părți de trăsură, cari se vând; așa numitele «mântuitoare de noroi» cu șezutul închis bine. Fondat în 1870. Prețurent gratis.

În interesul numai al bărbaților.

Specialități de preservative de gumă și bășică de pește veritabile franceze și americane. Recomandate de către medici „Fatine” și „Semiramis” cele mai fine, mai subțiri și mai sigure fabricații. Scutite prin lege; aceste preservative se află de vânzare exclusiv numai la firma mea. — Prețurile: 12 buc. în pachete originale cor. 4, 8, 10 și 12. Capot american (scurt) cor. 4—6. Bășică de pește 12 bucăți fine cor. 6—10. Nou plusultre cor. 12—16.

COLECȚIE DE MUSTRE.

12 bucăți cor. 6—, 25 bucăți cor. 8—.

Preservative pentru femei Pessarum exclusiv cor. 3—5. Bandage cu coardă de oțel verit. engleze cor. 7—10. Cu pelotă pneumatică sistem Keleti, brev. ces. și reg. cor. 12. Suspensor cor. 1—240. Legătore pentru femei à cor. 5—11. Legătore pentru pânțecă à cor. 16—24. Ciorapi de gumă, à cor. 3—12. Irigator complet à cor. 5—9. Noutate! „Auto vaginal Spray”, cel mai sigur preservativ pentru femei 15 cor. Expedarea se face în mod discret. Catalog ilustrat gratis și franco.

KELETI J.,

fabrică de articole de gumă și pen-
tru îngrijirea bolnavilor.

BUDAPEST, IV., KORONAMERCZEG-UTCA 17. SZÁM.

Ioan Balint János

prăvălie de modă pentru domni și băieți
TIMIȘOARA-FABRIC. PALATUL ORĂȘULUI.

Recomând depozitul meu bogat asortat în pălării de păslă, de paie, panama, florentine ș. a. chipluri de mătăsă, ștofe, șeviot și luster, albituri, gulere, manșete și batiste, cravate, bretele și jertele, umbrele și ploiere, portmonele și tabachere, ghețe în chevraux, chevrett și box, mănuși de piele, glace, sued și ață, colori solide, în fazon modern și exclusiv fabricate de rangul prim ș. a. Borsalino, Ita, Hülckel, Cooperativa, Pichler, Bossi și Böhm, — Ioss & Löwenstein — Lichtmann și Mannheim etc. desfacere în engros și detail dela calitatea cea mai ieftină până la cea mai fină pe lângă prețuri moderate și strict fixate. Rog sprijinul onorabilului public român în deprinderea mea

RÉTAY ȘI BENEDEK

Intreprindere industrială de artă bisericească,
 sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire
 și decorare de biserici.

BUDAPEST, IV. Váci-u. 95 (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare amvoane
 presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce
 este necesar la împodobirea bisericilor. — O-
 dăjdii, prapore, potire candelabre, sfeșnice, etc.
 Liverează statui sfinte, icoane, cruci lucrate
 artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Altare vechi se auresc
 și se renovează.

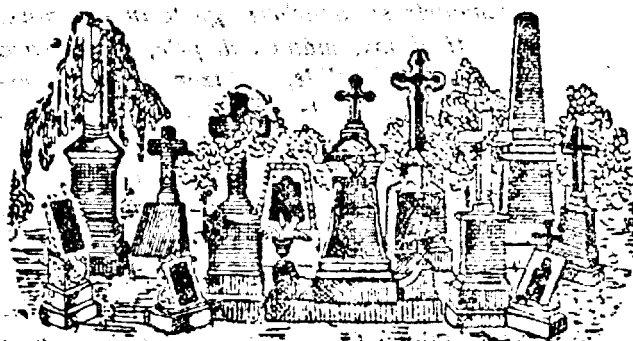
Altare vechi se auresc
 și se renovează.

Cornel Tunner

Industrie de marmoră și granit în

TIMIȘOARA-FABRIC, Ándrássy-ut 22. — TIMIȘOARA-IOSEFIN, Hunyadi-ut. 4.

Filiala: Vârșeț, strada Deák Ferencz numărul 9.

Își recomandă magazinul său bogat asortat cu **pietrii monumentale, table de marmoră, statui, etc.** fabricație proprie în executare de gust frumos și preț moderat. Având un magazin bogat, livrează mai ieftin ca orice concurență.

VALORIZARE DE NISIP!

Cine are nisip mult să ceară în interesul propriu următoarele cataloage și prospecte: F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton. F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână. Cs. G. 4 Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână. B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton. C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și cement.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului. Fabrică de mașini pentru industria de nisip.

Szántó és Beck, ingineri

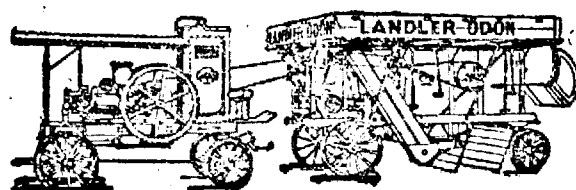
BUDAPEST, VII., VIOLA-UTCA 7 SZÁM.

LEADER

LEADER

...
...
...
...
...

Renomitele motoare cu ulei brut.
Motoare cu benzin, locomobile, îm-
blătitoare excelente, arangamente
pentru mori.

De vânzare pe lângă cea mai deplină
garanță și în rate pe mai mulți ani, la

LANDLER ÖDÖN

MOTORTELEPE

Budapest, VI. Lovag-utca 2. szám.

Noutate! Lucru bun și ieftin!

Cheltuială de lucrare 1½ fileri. Fără control
dăm partea finanțelor. Motoarele pot fi văzute
în lucrare și imediat se expediază. Locomo-
tive și motoare uzate se schimbă. Catalog de
prețuri ilustrat gratis.

...

1908

...

1908

...

ATENȚIUNE!

ATENȚIUNE!

JOHANN KLEIN

MAȘINIST DIPLOMAT.

Atelier de lăcătușerie pentru edificii, mașini și lucrări artistice, atelier pentru reparaturi de mașini, Cépire mantogen și strugărie de metale cu putere motorică proprie în

**Biserica-Albă, (Fehértemplom)
strada Capelei, (casa proprie).**

Aduc la cunoștința On. public, că restaurarea atelierelor mele instalând un motor 14 PH. cu olei brut și 3 noue mașini ajutătoare e terminată.

Renovarea aceasta a atelierelor mele și mașinele ajutătoare cari le-am avut și mai nainte, îmi dau posibilitatea de a liferă stimaților mei mușterii lucrări și mai ieftine și mai exacte.

Lucrările urgente se iau imediat în lucrare.

Totodată aduc la cunoștința celor interesați că mi-a sosit Legătorele original Standart (Manilla) și le vând cu cele mai ieftine prețuri. Pentru binevoitoare număroase comande rog cu stimă

Johann Klein

ROG!

ATENȚIUNE!

ROG!

Pentru evitarea neînțelegerilor, rog a nu confunda firma mea cu alte firme asemănătoare.

MOBILE

în toate stilurile cea
mai solidă executare

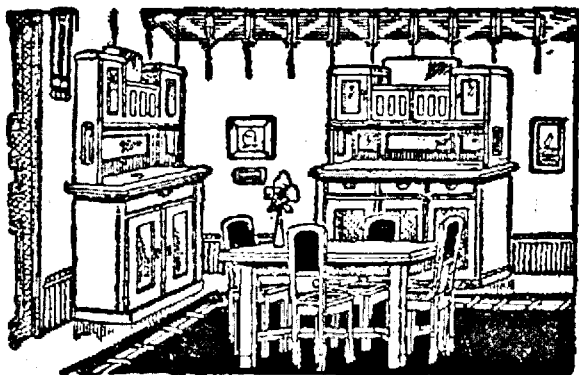
MODERNĂ

pe lângă garanță re-
comandă

EMIL PETRUȚIU

fabrică de mobile

SIBIIU, SALZGASSE Nr. 37.

Expoziție de mo-
bilă zilnic des-
chisă, fără silă de
cumpărare.

Telefon pentru oraș și
comitat Numărul 47.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția
milenară din Budapesta în anul 1896.

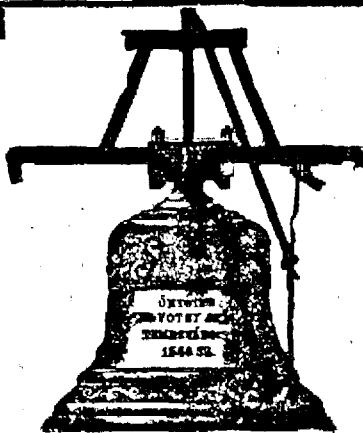

Turnătorie de clopote. — Fabrică de
scaune de fier pentru clopote alui *

ANTONIU NOVOTNYI, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clo-
potelor nouă, precum la turnarea
de nou a clopotelor stricate, spre
facerea de clopote întregi, armo-
nioase pe garanție de mai mulți
ani, provăzute cu ajustări de fier
bătut, construite spre a le întoarce
în ușurință în orice parte, îndată
ce clopotele sunt bătute de o lă-
ture fiind astfel scutite de crepare.
— Sunt recomandate cu deosebire

CLOPOTELE GĂURITE,
de dânsul inventate și premiate
în mai multe rânduri, cari sunt
provăzute în partea superioară —

ca violina — cu găuri ca figura
S și au un ton mai intensiv, mai
adânc, mai limpede, mai plăcut
și cu vibrație mai voluminoasă
decât cele de sistem vechiu, astfel,
că un clopot patentat de 327 kg.
este egal în ton cu un clopot de
461 kilograme patentat după sis-
temul vechiu. Se mai recomandă
spre facerea scaunelor de fier bă-
tut, de sine stătătoare, — spre
preadjustarea clopotelor vechi cu
ajustare de fier bătut — ca și spre
turnarea de toate de metal. — Pre-
țuri-curente ilustrate trimis gratuit

DECORAT CU MEDALIE DE AUR LA EXPOZIȚIA AGRICOLĂ DIN LUGOJ

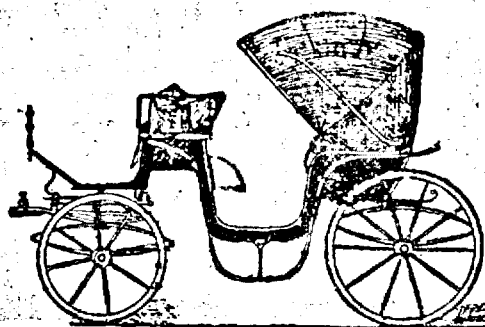
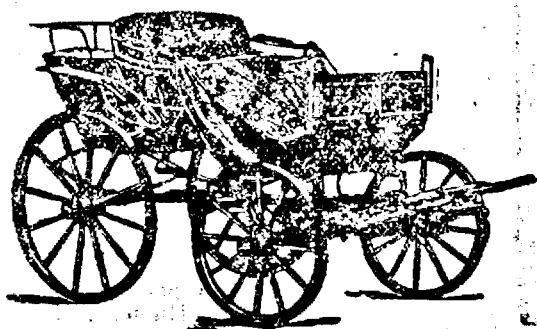
DICSICS B. IGNÁCZ

SUCCESORUL LUI BĂLINT DICSICS. ATELIER DE TRĂSURI, ȘELE ȘI LUSTRIRE

LUGOJ, STRADA NIȚA POPA

LĂNGĂ BISERICA GRECO-ORIENTALĂ ROMÂNĂ.

Pregătește totfelul de trăsuri și căruțe precum și lucrări de dogărie și făurărie.
Reparează trăsuri vechi cu prețuri ieftine.

IOSIF SCHULLER

OPTIC ȘI OROLOGIER

SIGHIȘOARA (SEGESVÁR)

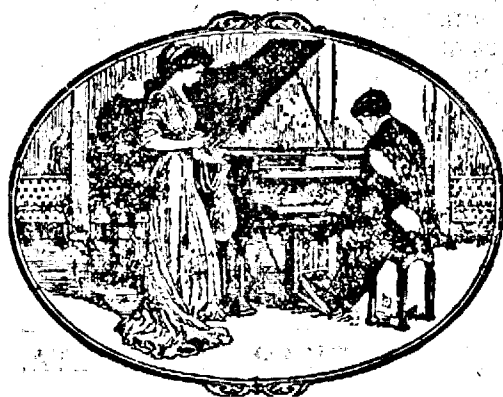
BAYERGASSE NUMĂRUL 20.

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a tot felul de oroloage de buzunar și de părete și oroloage deșteptătoare, precum și articlul optici. Prăvălie de obiecte de aur și argint sig-nate oficios. Inele de logodnă după măsură. Toate lucrările de brânșă aceasta se execută cu specialitate, garanță și cu prețuri ieftine.

De aproape 50 de ani re-
numita firmă de pianine,
pianuri și harmoniuri,

HELDENBERG

Este cel dintâi și unicul magazin de pianuri
și harmoniuri al Transilvaniei, al cărei pro-
prietari sunt specialiști în construirea pia-
nurilor și au diplomă de conservator. Oferă
On. public instrumente alese cu pricepere
dela cele mai bune firme cu cele mai ieftine
prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță.

SIBIIU, STR. HELTAUER Nr. 9

Atelier de curelărie și șelărie

ORENDT G. & FEIRI W.

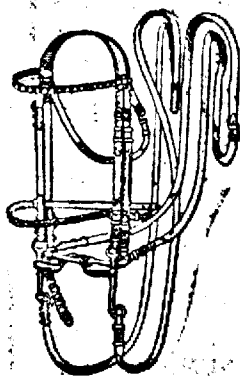
(odinioară societatea curelarilor)

SIBIIU, STRADA CISNADIEI NUMARUL 45.

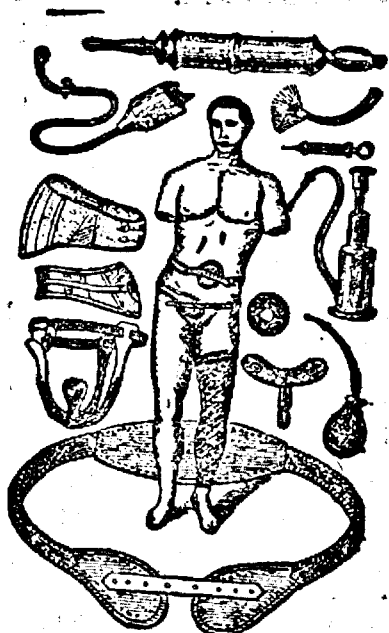
Magazin bogat în articole pentru căruțat,
călărit, vânat, sport și volaj, poclăzi și pro-
covături, portmonee și bretele solide și alte
articole de galanterie, cu prețuri foarte mo-
derate. Depozit permanent în curele de ma-
șini, curele de cusut și legat, Sky (vârzobi).

Recomandă pe urmă cei mai buni jam-
peri de piele fabricație proprie, pentru
civili și militari, cari stau strâns lipite pe
picior. Reparările se execută prompt. Mare
depozit de hamuri pentru cai dela soiu-
rile cele mai ieftine până la cele mai fine,
coperitoare (țoluri) de cai și geamantane
(cofere) de călătorie.

Comandele se efectuează conștiințios.

Urmaşul lui G. Kri-
govski & nepoţi

A. BITTERMANN

MĂNUŞER ŞI BANDAGIST. :: INFIINTAT LA 1847.
SIBIIU, STRADA CISNADIEI 8.

Recomandă legăturile de vătămătură, cu sau fără pană (rugău) pentru orişice vătămătură, suspensorii, legători de pânţec, la însărcinare şi de sănătate, ciorapi de gumă, perini de gumă de şezut şi de călătorie, faşe, irigatoare, articlii chirurgici. Să pregătesc după măsură ţiitoare drept, aparate de picioare şi de întins, corsete orthop, picioare mâncaie şi artificiale, cum şi tot felul de articli pentru îngrijirea bolnavilor, aparţinători branşei de bandagist, în orice execuţie, cu preţurile cele mai ieftine. Pentru formă de potriveală să garantează. Comande din afară prompt. Embalage gratis.

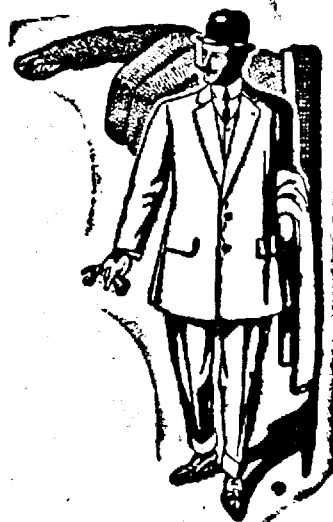
DEPOZIT DE SPECIALITĂŢI FRANCEZE
VERITABILE. EXPEDARE DISCRETĂ.

Premiat: Expoziţia internaţională de modă, Paris 1911, Grand Prix şi medalia de aur.
Premiat: Expoziţia universală din Roma 1911, Grand premiu şi medalia de aur.

LA „CROITORIA UNIVERSALĂ“

I. PETRAŞCU

SIBIIU, STRADA CISNADIEI 30.

Croitorie civilă şi militară.

Mare depozit de stofe engleze şi indigene,
precum şi totfelul de articole militare.

TELEFON NUMĂRUL 30.

EUGEN NICOLA

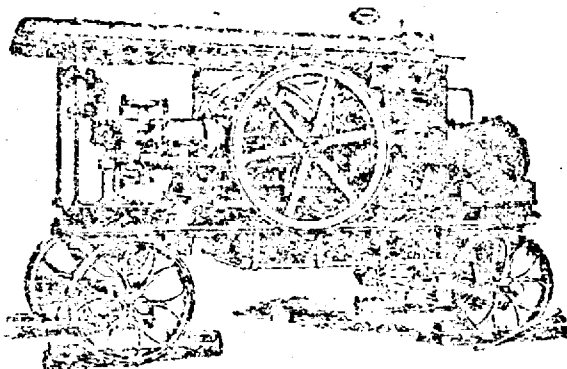
FABRICĂ DE MAȘINI AGRICOLE
BLAJ — (BALÁZSFALVA.)

Aduce la cunoștința mult onoratului public românesc, că și-a reînnoit și mărit fabrica și depozitul său de mașini. □□

Fabrica e aranjată cu cele mai moderne mașini și e în stare a executa orice comande, atât mici, cât și mari.

PRIMEȘTE ȘI EXECUTĂ INSTALAȚII PENTRU MORI.

Execută orice comande pe lângă cea mai mare garanție cu prețuri moderate, cu condițiuni de plată favorabile în rate. □□

ARE IN DEPOZIT TOT SOIUL DE MAȘINI AGRICOLE ȘI MOTOARE.

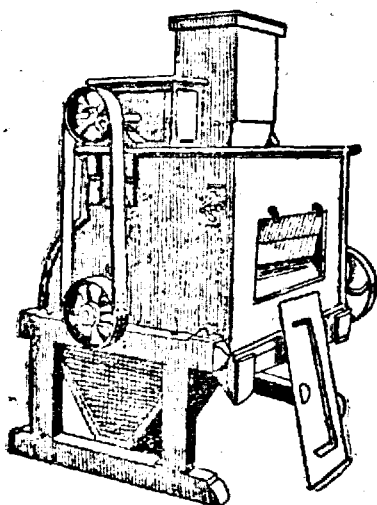
DESLUȘIRI ȘI INFORMAȚIUNI SE DAU LA CERERE GRATUIT :: CATALOG ILUSTRAT SE TRIMITE GRATUIT :: SĂ SPRIJINIM PE ROMÂNII!

Kutsera István

instalator de mori

SZABADKA, Vesselényi-u. 667.

Execută și instalează aranjamente complete de mori și fabrici în provincie. Face planuri singur ori după model, construiește mașini pentru mori și pentru fabrici precum și ciururi pentru bucate, elevatoare, curățitoare, de arpăcași și site pentru alcaliu; străformează, după plan propriu sau modele, prompt și conștiințios, mori și fabrici. Magazin permanent de modele pentru lucrări de orice branșă. Planuri și prospecte gratis. Pentru comande în provincie merg la fața locului pe cheltuiala proprie. — Telefon 279.

De neîntrecut!

Spălătorie aranjată cu mașini electrice pentru curățirea chimică a hainelor, colorarea și spălarea fulgilor de perini.

LUCZA JÓZSEF

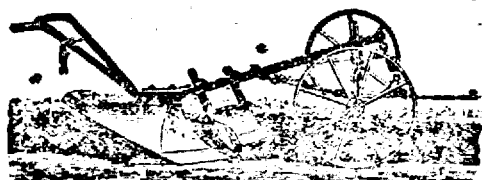
Szeged, Laudon-utca 9. szám.

(Colțul pieței Valeria).

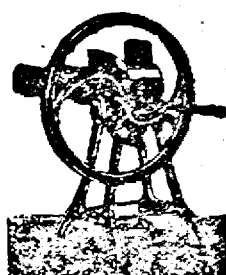
Având sistem propriu de a curăți chimic și a colora, sunt neîntrecut în meseria mea. Colorez haine de domni, dame, copii, dantele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele le spăl cu mare grijă. Pentru doliu colorez haine în negru. Comandele le execut îndată cu mare acuratețe. Baltoane de piele le colorez în colori închise.

EGYI JÁNOS, lăcătuș

măestru lăcătuș. Atelier
de mașini și depozit de
mașini agricole.

Telefon: 67.

AIUD--NAGYENYED, Strada Tövisi-utca (Casa proprie).

Oferă totfelul de mașini agricole, pluguri de oțel invenție proprie, tăietoare de sfecle și secică, despoetoare de porumb, râșnițe de orz, mașini excelente pentru cusut, pentru casă și industrie. Apoi totfelul de lucrări în această branșă pentru zidiri și lăcătușerie cu prețurile cele mai ieftine. Pentru calitatea și perfecta lucrare a mașinilor cumpărate dela mine dau cea mai mare garanță. (He 1527) Prețcurent grătis.

Cel mai mare
atelier de blănărie

BORDY JÓZSEF

Marosvásárhely, Széchényi-tér 52.

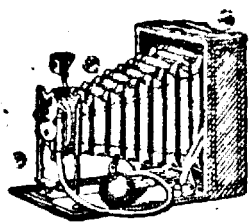
Iși recomandă în atenția
On. public din localitate și
provincie bogatul asorti-
ment de blănărie cu
prețurile cele mai convena-
bile :: Primește orice lu-
crări de blănărie pentru
prefacere, căptuire, căptuși-
rea și colierea mantalelor.

Articole de fabricație pro-
prie: mantale de blană,
blane de călătorie, man-
goane, boale, căciuli pentru
domni și doamne, ultima
modă și lucrate cu gust.

— Prețuri ieftine. —
Serviciu prompt și conștientos.

Numai marfă bună și execuție de primul rang

Guido Kováts

atelier optic, mecanic
și electrotehnic în

Sibiu — Nagyszeben, Helldauergasse Nr. 27.

Recomandă depozitul bogat asortat de ochelari și
zwickeri, lornete de aur și argint, duble, nickel și plumb.

Cele mai fine lornete campestre și
telescoape fraceze de operă etc.

Aparate și utensilii fotografice.

Barometru și termometru.

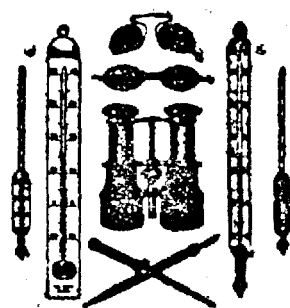
= Gramofone. =

Atelier pentru aparate fizicele pentru școală etc. etc.

Totfelul de cumpene și măsurătoare de fluidități ș. a.
pentru vinars, vin, must, oțet și cumpănă pentru zahar.

Mare depozit de instrumente chirurgicale etc. etc.

Reparările se fac prompt și ieftin. Serviciu conștiințios.

Cel mai mare magazin de blănărie

Ilie Șteflea

Sibiu — Nagyszeben, Piața-mare Nr. 8.

Recomand în atenția onoratului public
de peste tot locul

bogatul asortiment de blănărie

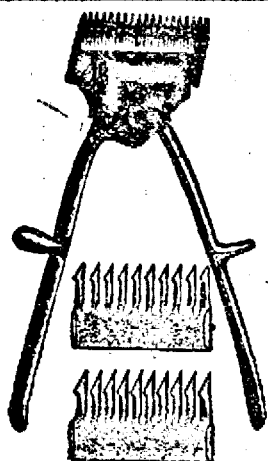
cu prețurile cele mai convenabile.

Articole de prima fabricație proprie: manșoane de
blană, blane de călătorie, manșoane, boale,
căciuli pentru domni și doamne ultima modă
și lucrate cu gust și cu prețuri ieftine.

Primesc orice lucrări de blănărie pentru prefacere,
căptuire, căptușirea și colarea mantalelor.
Numai mări bună și execuție de primul rang.

Primesc pentru îngrijire și asigurare contra moliiilor
peste vară, pelângă garanță, haine de valoare, blăni,
covoare ș. a., acestea vor fi reparate în atelierul pro-
priu și se vor înapoia fără greș.

Magazinul este asigurat contra focului și spargerei.
Serviciu prompt și conștiințios.

NU MAI E LIPSA

ca să tunzi părul ciasuri întregi cu ajutorul foarfecilor și al
piaptănelui. *Fiecare econom* poate comanda pe o carte postală
pe seama familiei

≡ Mașina de tăiat părul Solingen ≡

pregătită din cel mai bun oțel. Foarfecile mașinilor noastre ni-
chelate sunt ascuțite și ciselate cu mare îngrijire și astfel să și
expedează, alăturându-se la o mașină și un piaptăn de tăiat de
5 și 10 mm un feder în rezervă, și olei de uns. Expedierea se
face și cu ramburs, ori trimițându-se banii înainte. (Prețul unei
bucăți 6 coroane, două bucăți se trimit franco (poșta plătită).

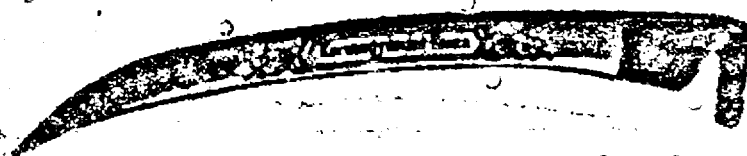
Frații Lengyel Testv.

„ magazin de expediție „

KAPOSVAR.

SOMOGY-M.

Să ne credeți că este în interesul D-Voastră dacă
comandați coasa „Koronagyémánt”

CU COASA „KORONAGYÉMÁNT”

bătuță odată se poate cosi ziua întreagă de oarece e făcută din
oțel-diamant, coase rele și moi nu se găsesc între ele. Pentru
trăinicia fiecei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm.

Prețul: 1 bucăți 1.80 1.90 2.— 2.20 2.40 2.50 2.60 cor.

La comande de 10 bucăți 1 se dă rabat. Comandele se pot face
prin trimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la

LENGYEL TESTVÉREK

: MAGAZIN DE COASE „KORONAGYÉMÁNT” :

KAPOSVÁR, KORONA-UTCA 5 SZÁM.

OLIVIU PASCU

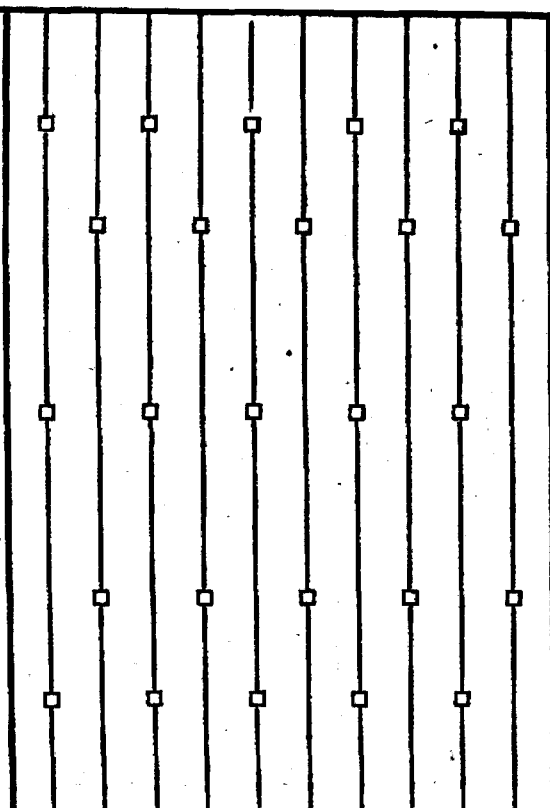
INGINER DIPLOMAT

ORĂȘTIE—SZÁSZVÁROS

— ȘTRADA BERIIULUI Nr. 8. —

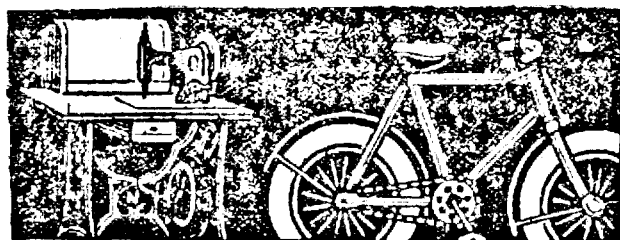

Întreprindere de orice lucrări tehnice și anume :
măsurări de pământ, de păduri, parcelări, co-
recții de hotar, brazde cât și desemnări de
mape și schițe. Pregătește planuri și prelimi-
nare privitoare la orice fel de clădiri și alte
lucrări ; edifică vile, case de locuit, clădiri eco-
nomice, plafoane și poduri de betonarmat,
șosele, trenuri normale, trenuri economice și
industriale, canale, apaducte, jilipe, etc. etc.
Interesații sunt rugați a-se adresa cu încredere
firmei care cu plăcere le va sta la dispoziție.

Cel mai ieftin loc de cumpărat **mașini de cusut** și industriale din țară și străinătate.

Biciclete „ALFA“.
GRAMOFOANE, PLĂCI și părți constitutive.

Coloniale și manufactură precum și obiecte pentru militari.

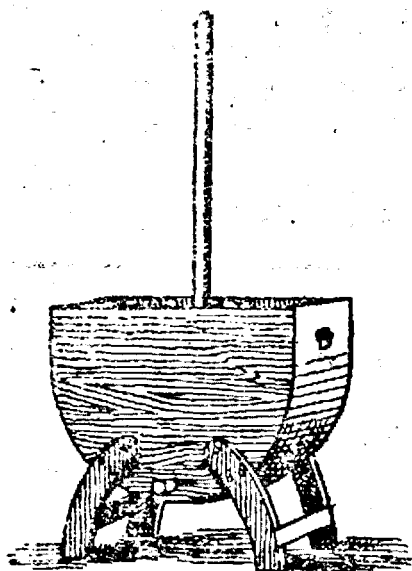
BODOR BÉLA depozitar de mașini

Făgăraș, Honvéd-utca Nr. 11.

Cumpărătorii primesc instrucțiune gratuită în croi și cusut. — Serviciu prompt.

Pentru **20** Coroane

GRUȚAREA FEMEII

e cea mai PRACTICĂ MAȘINĂ DE SPĂLAT, care să nu lipsească din nici o casă mai mică sau mai mare. MAȘINA DE SPĂLAT e răspândită în toată lumea, căci cu ea oricare femeie sau spălătoreasă poate spăla în 3 ore atâtea albituri, fără ca să le rupă, cât ar putea spăla cu mâinile de-abia într'o zi întreagă, și prin aceasta cruțăm vremea necesară pentru înfierbântarea apei, ne cruțăm mâinile de apa prea fierbinte și prea rece. Prospecte cu îndrumări se pot căpăta dela

FABRICANTUL

JAKAB JERGER

Apatin

(Ungaria).

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

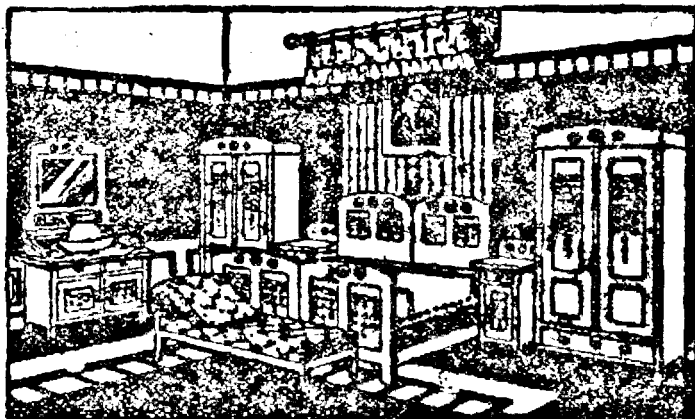
VÂRȘET, strada Kudritzner n-rul 44—46.

Cea mai renumită
mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (VERSÉCZ).

Na 112—120

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

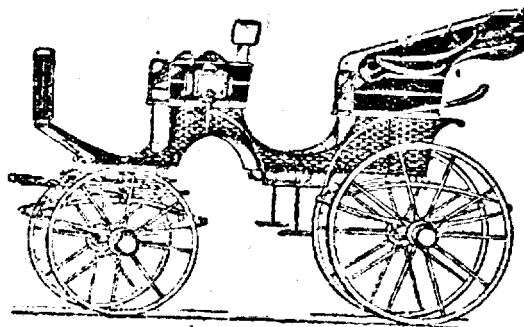
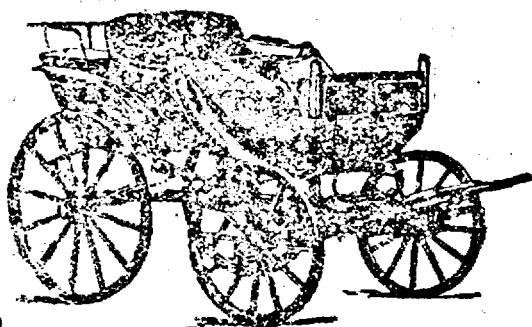
Mare depozit de pianе excelente, covorașe, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

CSABA LAJOS

SZEGED, PÜSPÖK UTCZA

Pregătește totfelul de trăsuri și căruțe precum și lucrări de dogărie și făurărie. Reparează trăsuri vechi cu prețuri ieftine.

Atelier artistic pentru pictarea sticlei
și mozaicuri de sticlă venețiană.

PALKA JÓZSEF

proprietarul crucii de aur papale pentru merite „Pro Ecclesia et Pontifice”.

Fondat în anul 1894.

BUDAPESTA, VII., Baros-utca Nr. 59.

Telefon József 2 — 88.

Pregătește în stilul cel mai modern

ferestre colorate -

pentru biserici în execuție simplă și artistică pe lângă prețuri moderate.

Mai departe efectuați:

:-

mozaicuri venețiene de sticlă

icoane pentru altar, ornamente și statuete pentru pereți în execuție artistică din material venețian. :-

Modele și prospecte trimise gratuit. La dorință se prezintă și în persoană pentru luarea lucrărilor în primire.

Hainele nu se mai strică! și nu mai trebuie curățite cu peria dacă le dai spre curățire la institutul,

Văd. ENGEL VILMOS, IN FĂGĂRAȘ.

Provăzută cu mașini moderne și aranjat pentru curățirea chimică a hainelor, vâpsirea stofelor și curățirea penelor de perini. Pentru curățirea unei îmbrăcăminte de bărbați 8 cor. La comanda dela 10 cor. în sus expedierea se face franco. Hainele de bărbați dame, și copii, perdelele, brodariile, stofele mobilelor sau penele de perini. Paltoane de piele se vâpsesc în colori întunecate, durabile și cu garanță. Vâpsirea hainelor de doliu se execută grabnic.

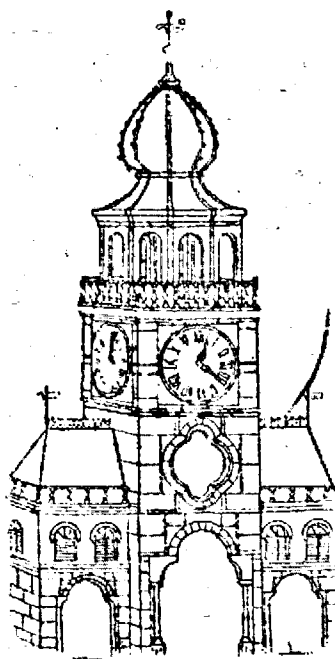
Fabrica nouă de OROLOAGE de TURN

SZÁNTHÓ GYULA

fabriant de oroloage pentru turnuri.

NAGYVÁRAD, Damjanics-u. nr. 30.

(Casa proprie.)

Recomandă introducerea admirabilelor oroloage de aramă, cari trebuiesc trase tot la 2 zile odată, pentru biserici, palate, primării, fabrici și căsărmi. Se pregătesc oroloage pentru prețuri convenabile, garanție mai mulți ani. Repararea oroloagelor de turn se execută cu minuțiozitate.

In atențiunea doamnelor!

Pielea frumoasă a feței e condiția principală a frumseții. Fiecare damă nutrește această dorință ferbinte, dar, regret, luându-se ele după reclamele alarmante, rămâne numai cu dorința. — Cea mai bună dovadă despre bunătatea unui articol este faptul cât este el de răspândit. — Bunătatea neîntrecută a *preparatelor dr.-ului Sihulsky* o dovedește, afară de numeroasele scrisori de recunoștință, faptul că anual expedăm în toate părțile țării și nu numai în Europa, dar și în Asia și America avem numeroși mușterii, cari comandă de-odată sute de pachete, pentru ca să facă economie cu cheltuielile de expediare.

Preparatul dr.-ului Sihulsky nu conține materii vătămătoare; întrebuințarea acestui aparat îndepărtează

pistruele, petele, sgrăbunțele, lucirea și roșata feței.

Preparatele dr.-ului Sihulsky, și a.: **alifie pentru față, cremă de mătase, săpun, pudră de mătase, apă pentru față**, sunt pentru întrebuințare de noapte și ziua.

Feriți-vă de imitații. Preparatele adevărate sunt numai cele provăzute pe tegle și pe împachetarea externă, cu fotografia și iscălitura dr.-ului Sihulsky!

Alifie pentru față de dr. Sihulsky	cor.	1.40	fil.
Săpun	"	70	"
Apă	"	1.40	"
Cremă de mătase	"	1.20	"
Pudră	"	1.20	"
(în orice culoare)			

Cosmeticul lui Puky pentru mâini. deși e preparat nou, se bucură de mare trecere, și ca atare este unicul preparat, chiar și mânilor celor mai neglijate le dă culoare albă ca zăpada și redă pielei o fineță ca de catifea. — Modul de întrebuințare se dă la fiecare sticlă. **Prețul 70 fileri.**

Pentru îngrijirea părului oferim **spiritul pentru păr „Capilloi”** care împiedecă căderea părului și ca un adevărat nutremânt al rădăcinei părului, împiedecă chelia. — Modul de întrebuințare se dă la fiecare sticlă. **Prețul 1 cor. 20 fil.**

„Regenerator pentru păr” redă părului cărunt culoarea originală. **O sticlă 2 coroane.**

Comenzile de peste 10 coroane se expediază franco (posta plătită).

Preparatele mai sunt de vânzare la:

Farmacia MEZEI și ALEXANDER în Kassa

Scriveți adresa corectă. — Comenzile se expediază imediat. — Discreția e asigurată.

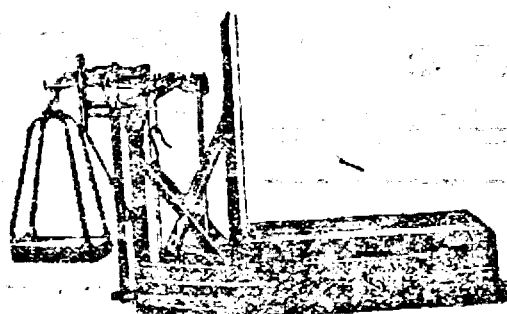
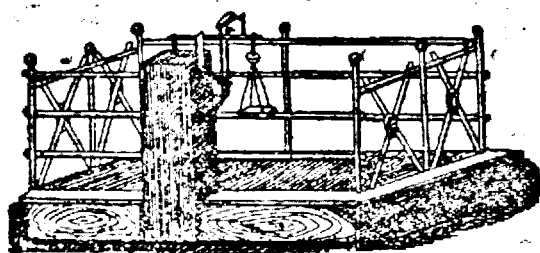
Premiat la toate expozițiile la care a luat parte ca exponent.

VICTOR HESS

Prima fabrică transilvăneană de
bascule cu poduri (cumpene) în

Sibiu—Nagyszeben.

:: Intemeiat la anul 1896. ::

Bascule cu pod de cântărit vite și cară încărcate cu poveri.

Bascule pentru vite cu grilaj de fer și întreg tot din fer.

Cântar de magazin și balanțe decimale construcția cea mai solidă pentru trebuințe economice pentru orașe, comune în toate mărimile și executările pe lângă prețurile cele mai moderate.

===== **Garanție se dă pentru fiecare cântar.** =====

Reparaturi și schimbări, amăsurat specialității, se execută grabnic.
Referințe dela firme și autorități de primul rang, stau la dispoziții.

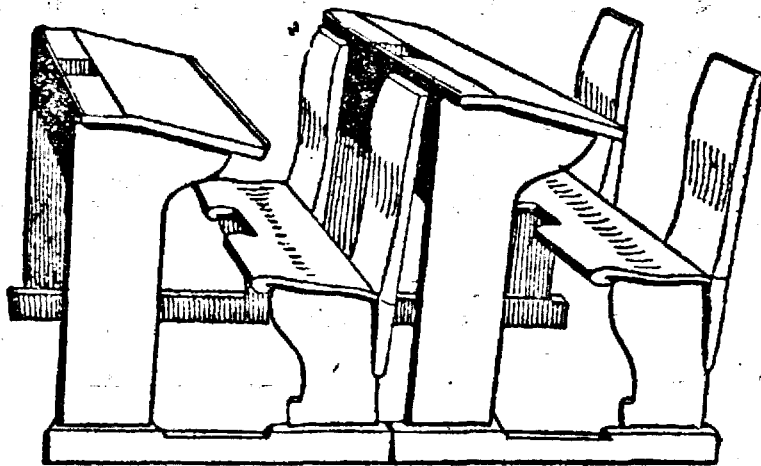
===== **Catalog ilustrat la dorință se trimite gratis și franco.** =====

Cornel Jucu

mare stabiliment de aranjamente moderne de școale și biserici
Lugoș, Str. Hunyadi 11 și Str. Corvin 9.

Telefon
Nr. 24.

Telefon
Nr. 24.

Prima și cea mai veche casă de clavire este a lui

Francisc și Albert Renner

Timișoara-Josefin, Strada Hunyadi Nrul 12.

Mare asortiment de

piane
și
pianine

Bogat asortiment în

harmonii
etc.

Calitatea cea mai bună. — Preturi convenabile.

Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár

(Institut de credit și economii Arad-Cenad)

Sediul : **Arad.**

Filiale:

Măcău (Makó)
Pecica-Maghiară (Ma-
gyar-Pécska)

Filiale:

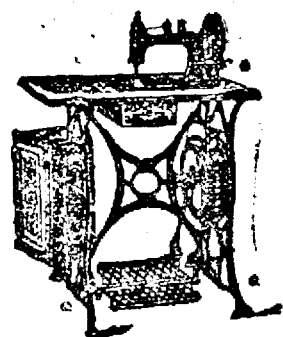
Sân-Nicolau-Mare
(Nagy-Szent-Miklós).

Primește depuneri spre fructificare, cari după starea
cassei la dorința clienților se solvesc și fără abdicare.
Escomptează cambii. Dă avanse pe hârtii de valoare, pe
produse brute și fabricate. Dă împrumuturi pe moșii cu
intabulație, pe contracte legale ale comunelor și corpora-
țiunilor pe lângă condițiunile cele mai favorabile. ::

Direcțiunea.

Cea mai ieftină
sursă
de cumpărat:

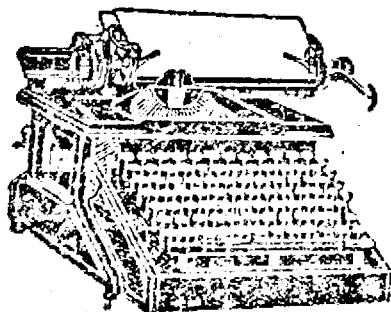

mașini de cusut, biciclete,
mașini de scris și gramofone
la

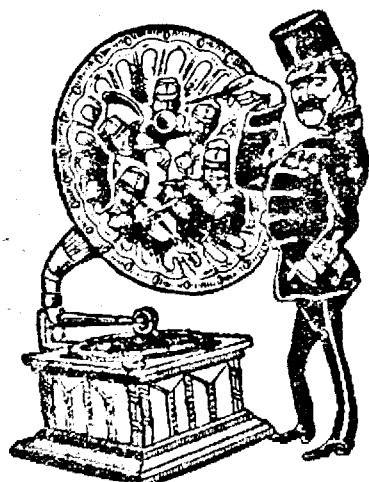
KATZKY és Társa
mechanic

Timișoara-Cetate (Temesvár-Belv.) Mercy-u. 10.

Mare asortiment de
plăci excelente.

Mașini de cusut,
gramofone, ma-
șini de scris, dac-
tilografe și bicie-
lete se reparază
cu prețuri eftine.

CRUCEA ALBĂ

HOTEL DE PRIMUL RANG.

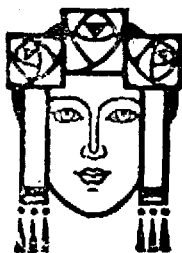
60 de odăi aranjate luxos. Sufragerie,
cafenea cu apartamente mici și mari.
SALĂ PENTRU CONCERT ȘI DANS.

Hotelier: GUSTAV BRAUN, Arad.

KUGEL KÁROLY

FOTOGRAF

Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros)
Strada Jenőfőherceg Nr. 14.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriri de fotografii
familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu pre-
țurile cele mai ieftine. Execută cărți poștale cu fotografii, foto-
grafii pe porțelan pentru petri monumentale, după orice fotografii.
Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios.

Căți români buni vă numiți
Firmele noastre iubite —
Dela români târguiți; —
Firmele lor sprijiniți.

Asociația călțunarilor din Arad

Piața Libertății (Szabadság-tér) Nr. 14. „La cisma roșe“.

Este așa zicând firmă românească pentru că și directorul ei e un român verde — și căți lucrători are toți vorbesc românește — se tuvine dar să-i sprijinim și să ne deprindem odată, ca banii noștri să nu meargă în mâni străine, când și așa la firma aceasta se capătă cele mai bune și mai ieftine încălțăminte, tot lucru de mână nu de fabrică. — Comandele se execută prompt și la dorință se trimit ghiete de probă.

Tot aici se află magazin mare de creme lakkuri în dif. colori.

Probați și veți vedea!

Telefon Nr. 274.

DINTE DINTE DINTE

Plombări din aur, amalgamie (aliaj) de platină, aur și argint și din porțelan identic cu ocloarea dintelui.

Coroane, poduri sau șiruri complete de dinți, fără pod din aur, platină sau porțelan.

Indepărtarea pietrei de dinți, curățirea și înălbirea dinților, străformarea și repararea șirurilor defectuoase de dinți.

Scoaterea dinților și rădăcinilor fără dureri. Cele mai mari dureri de dinți și măsele la moment se încetează.

Avantaj de plătiri în rate.
Ore de consultații toată ziua.

Nagy Jenő, dentist
Kolozsvár (Cluj) Jókai-utca
vis-à-vis cu Clinica (casa proprie).

Indată efect surprinzător
NOU! == NOU! == NOU!

Ianer-Cremă neunsuroasă.

Mai nou product igienic pentru înfrumșetarea și nobilitarea pelei-

Efectul îndată fără exemplu consistă în aceea cumcă pelea obrazului prin aceeași ușoară încordare, consistă asemenea unei neteziuni de marmor alb și finetă, care acu nici prin un alt mijloc de înfrumșetare nu s'a dobândit. — Un mijloc de înfrumșetare prin însușirea aceasta cum e Ianer-Cremă fără grăsimi, agitează în tot locul o senzațiune însufletită. Mai perfect pe terenul pentru îngrijirea înfrumșetării. Nestricăcios! În moment efect. — Pe timpul întrebuințării dispăg petele galbene, bube de înferbințare, bubife, sgrăbunțe și altele pentru necurățirea pielii. — Netezește sbărcitori și semni de bubat. acordă însuși la persoane mai bătrâne o culoare de obraz jună proaspătă și grațioasă; obrazul, grumazul, brațele și mâinile conservă o sfrmuseță și o culoare drăgostoasă Ianer-Cremă fără grăsimi să poate mai vârtos ziua cu succes a se întrebuința. — 1 tegulă 1 coroană.

Ianer Pomadă nr. I. Pomadă de mână și față. Această pomadă curățitoare a obrazului se întrebuințează numai seara înainte de culcare și s'a adeverit folositoare contra tuturor defectelor și scăderilor pielii, îndreptățează toate sovrile de pete, precum: bubife, bube de înferbințare, alunife, pestrue de ficat, pete de însârcinare, arșița soarelui și redă pielii elasticitatea și curăț nia ei. Nu conține nici argint viu, nici plumb. 1 tegulă Nr. I. 1 coroană. 1 tegulă Nr. II de calitate mai bună 2 cor.

Ianer apă pentru față. Mijloc special contra vermușelilor. Această apă curățitoare de față se aplică cu cel mai mare succes, mai cu seamă contra vermușelilor, precum și a stropiturilor, beșicilor de înferbințare, raurilor, eczemului ruginos și tot felul petelor pielii. Ea face pielea frumoasă, albă și moale, îi dă un aspect juvenil, sănătos și redă iarăși elasticitatea ei. Prețul 1 sticlă 1 coroană.

Ianer pud. Ianer pudrul este incontestabil non plus ultra al tuturor pudrelor. Este un pu'er pentru bal, salon, de toate zilele precum și pentru înfrumșetarea pielii care are însușirea nu numai de a acoperi, ci este și absolut nestricăcios. Ianer pudrul este un product perfecționat, care în privința bundității, a fineței și a nestricăciunii este asemenea oricărui pudr indigen și din țări străine. Pentru blondine să ia: oza sau alb; pentru brunete (chamois, gâlbezin) roza sau alb. 1 cutie 1 coroană.

Ianer săpun. Acest săpun servește spre conservarea și nobilitarea pelei, este liber de orice aspreală și exercită influința cea mai bineficioare asupra pelei. La întrebuințarea Ianer-pomadei trebuie mai întâiu să spălăm cu acest săpun, prin ce efectul pomadei se înaintează foarte esențial, 1 bucată 60 bani.

Ianer pastă pentru dinți. Liberă de săpun. Mai toate persoanele cari întrebuințează pastă cu săpun conținătoare, au la marginea dinților o pată acră cafeniu-deschisă; carnea dinților e moale și ușor sângeroasă! Este dară a se recomanda tuturor, cari țin la valoarea dinților sănătoși și frumoși, Ianer-pastă de dinți, fără săpun 1 doză 1 coroană.

Ianer apă pentru gură. (Eau de botor). Cel ce-și spală dinții și gura regulat seara și dimineața cu Eau de botor nu va avea nici când dinți găduși și delătură durerea de dinți. Nu se poate destul recomanda la carne buretoasă a dinților. Tocmai așa se potrivește la dinți cu rădăcini clătinate. Un mijloc sigur contra cărnii dinților ușor sângeroase. Contra putrezirii cărnii dinților. La dureri de dinți reumatice. Foarte prețioasă este la înlăturarea respirațiunii rău mirositoare 1 sticlă 1 cor. 60 fileri.

Ianer pomadă pentru creșterea părului. Aplicată la păr rar sau slab în creștere, ea serește spre înălturarea formațiunii a mătreței, a eczemei, a molilor de păr și a altor asemenea boale de păr, cari în prima linie sunt vina căderii părului, 1 tegulă 2 coroane.

Ianer esență pentru păr. Această întărește părul deja clătinași, înaintează în mare măsură creșterea și contribuie hotărât la înlăturarea mătreței din cap. 1 sticlă 1 cor. 30 fileri.

Ianer vâpseală pentru păr. (Chromatique parisienne.) Rezultat reușit! Nu descolorează! Culoarea naturală a părului! Cel mai non nestricăcios mijloc, care îndată după prima întrebuințare recăștigă culoare naturală a părului încărunșit, alb și roșu, precum părului de barbă și sprâncene după plac brunetă, neagră sau blondină. Aplicarea este foarte simplă și se alăturată în instrucțiunea dată fiecărei cutii. O neisbândă a coloritului după precisa instrucțiunii de întrebuințare desigur nu se întâmplă.

La cumpărare să se spună apriat, ce culoare se poștește (negru, brunet sau băl) pentru părul încărunșit. Un carton 4 coroane.

Ianer apă blondină. Părul nu prea frumos băl, roșu și brunet să poate în timp foarte scurt băl-aurin colora. Apa blondină este pe deplin nestricăcioasă, fluidul e fără culoare și miros, care nu colorează nici pete, dar nici pânzăturile albe. 1 sticlă 4 coroane.

Părul alb nu se poate cu apă blondină colora. Pentru părul alb se cuvine numai Ianer-vâpseală pentru păr.

Comandele se adresează la **RUDOLF IANER,**

Temesvár-Fabric, strada Principală Nr. 72.

RÉTHY JÁNOS

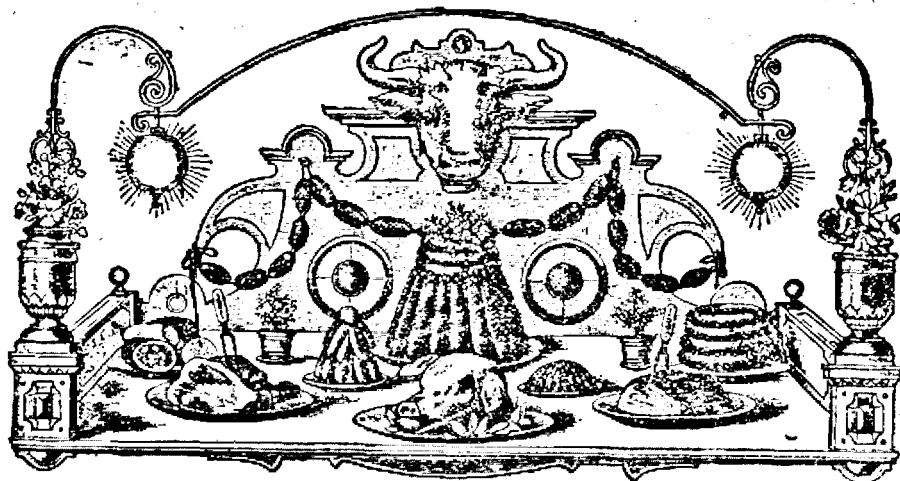
fabrică de cârnățării și de cârnuri
stabiliment cu putere electrică. ::

DÉVA, PIAȚA PRINCIPALĂ.

Oferă bogatul său magazin de cârnuri afumate: în fiecare sezon se capătă carne proaspătă de vită, vițel, porc și miel, cu cele mai ieftine prețuri de zi. Apoi șunțe murate excelent, limbi

de vită vițel și de porc, pecii (kaiserfleisch), coaste afumate, toffelul de cârnățării și mezeluri reci, pregătite în mod foarte gustos, în fabrica proprie. Serviciul cel mai culant se garantează.

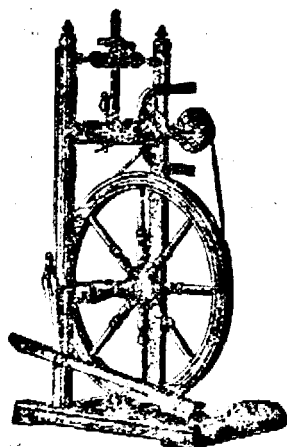
— Preț curent, cu provocare la acest ziar se trimite franco. —

Roți de tors patente

patentate la oficiul de patente reg. ung.

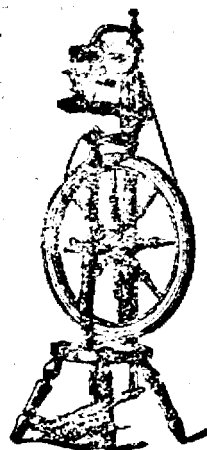
„La o parte cu roțile vechi de tors“!!!

Nr. 1.
costă 6 cor.

Lucrul acesta l-au dorit femeile noastre de mult timp. Roata patentă de tors se poate folosi la tors și todată și ca roată de dăpănat, prin o schimbare simplă roata de tors se poate transforma în roată de dăpănat cu ce se cruță atât bani cât și timp. Roata de tors cuprinde numai un loc, după ce nu e de lipsă să se instaleze lângă roată și o roată de dăpănat și costă roata pentru tors cu roată de dăpănat cu tot **numai 9 coroane.**

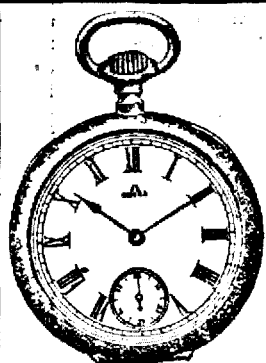
Roata patentă de tors se mână atât la dăpănat cât și la tors cu piciorul, prin ce se face femeii o mare ușurință și își are amândouă mâinile libere. Fiecare roată cumpărată dela mine va fi pregătită din materialul cel mai bun, uscat și garantez pentru funcționarea ei bună și fără greș. Fiecărei roate cumpărate dela mine i se alătură și o instrucțiune de întrebuințare. Roata patentă de tors și dăpănat se poate procura numai dela

Nr. 2.
costă 8 cor.

George Schuster strungărie de lemn cu inst. electrică
Sibiu (Nagyszeben) Burgergasse 17.

Motoare cu benzină și mașini de treierat, locomobile, tăietoare de secică, tăietoare de sfecle, săditoare de cucuruz p. 3 și 4 șire, 4 feluri de mașini pentru despicatul cucuruzului și rășnile. Articlii p. vlierit și teascuri p. struguri, cântare p. mori, zecimale, centimale p. vite și cântare cu pod. PREȚURENT GRATIS

Ceasornice Bijuterii Gramofoane Plăci de gram- mofoane

și pentru plătiri în rate!

Prețuri foarte ieftine.

**PENTRU CEASORNICELE ȘI GRAMOFOANELE
NOUI OFER GARANȚĂ PE 10 ANI; PENTRU RE-
PARATURI GARANTEZ 5 ANI.**

Ceasornice de strapătie dela 5 coroane în sus.

Inele de litere, de argint veritabil, cu pietri lucitoare, potri-
vite pentru orice degete 80 fileri și 1.20 cor., cu pietrii
2 coroane.

NOUȚATE!

NOUȚATE!

Gramofoane cu sunet tare cu 6 plăci (12 cântări), 200 de ace
40 coroane.

Asortiment bogat de lămpi electrice de buzunar, aprinzătoare
mecanice și articlii de football.

Mare atelier de reparaturi pentru ceasornice, bijuterii
și grammofoane.

Cumpăr ori schimb cu obiecte noi aur și argint sdrobot

Schimb de grammofoane și plăci de grammofoane uzate (folosite)

Expediare în orice parte a lumii! Numeroase scrisori de
mulțămită! :: Recepție de plăci românești în permanentă.

Tóth József

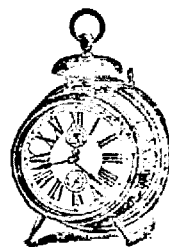
**cronometer și ceasornicar arti-
stic. SZEGED, Dugonics-tér 11.**

ATENȚIUNE!

Caut cântăreți români și cân-
tărețe române cu voce bună,
coruri, orchestre românești pen-
tru recepții, pe lângă plată.

.Prețurent ilustrat gratuit..

CELE MAI CĂUTATE SPECIALITĂȚI A FARMACIEI KREUZ-APOTHEKE

Timișoara—Temesvár, VI.

Tea carpatină p. piept alui dr. Bauer,

mixtură din cele mai excelente ierburi vindecătoare contra lun-goarei, tusei, răgușelei, — durerii de piept, și contra astmei. 1 cutie 50 fileri cu poșta. Cel puțin 6 cutii 3 coroane.

Orientine - regenerator de păr

după o întrebuințare de 3 zile redă culoarea originală a părului, pe lângă aceea e nevătămător. Efect sigur. 1 sticlă 2 cor.

Bureți parisieni

1 bucată 50 fileri.

Cremă-Valeria

face fața și mâinile moi și albe, foarte plăcută. 1 teglă 1 cor.

Pudră-Valeria

indispensabilă și discretă 1 carton 1 coroană.

Fluid-universal

mijloc neîntrecut contra junghiurilor, reu-meii, ghihtului, durerilor de cap și dinți. 1 sticlă de probă 40 fileri; 6 sticle mici 3 cor; 12 sticle mici 5 cor; 3 sticle mari 4 50 fil.

Capsule-Kava-Santal

mijloc excelent contra tuturor boalelor venerice. 1 cutie 3 cor.

Injectiune dr. Bojta,

se î întrebuințează deodată. Recomandat de medici. 1 sticlă 1.60 cor., o p-oască (sprij) p. bărbați sau femei 2. coroane.

Articlii de gumă.

Neverle. amerie. 1 cutie cu 6 buc. 3 cor. Gumă-apără-toarea mamelor, preservativ p. fem-i. de mărime mică, mijlocie și mare, 1 bucată 3 coroane.

Săpun Valeria

foarte fin, 1 buc. 80 f.

Apă de gură Valeria

antiseptic, în-viorează și e foarte plăcută. 1 sticlă 1 cor.

Balsam miraculos veritabil englez

după o rețetă veche excelentă, contra durerilor de stomac, greței, etc. 1 sticlă de probă 50 fil. 12 sticle mici 5 cor.

Prav excelent

pentru vite, porci vaci, cai și gălște, întărește pofta de mâncare a vitelor. — Scutește caii de tuse. Înmuțește și promovează laptele vacilor. Scutește porcii de boli lipicioase și ea întregitor excelent pentru nutirea gălștelor este indispensabil. 1 pachet de probă p. cai și vaci 80 fil. și 1.50 cor; pentru porci 50 fil. și 1 C. Pentru gălște 30 fil. și 70 fil.

Depozit de totfelul de specialități din patrie și străinătate. — Comandele se execută prompt și cu cea mai strictă discrețiune.

GRIJIȚI LA ADRESA EXACTĂ!

Singurul de unde se pot procura este

K. R. SKRIBANEK farmacie la Crucea-roșie (Rote-Kreuz)
TEMESVÁR VI, Colțul str. Raben și Hunyadi nr. 36.

HANS SCHMIDT

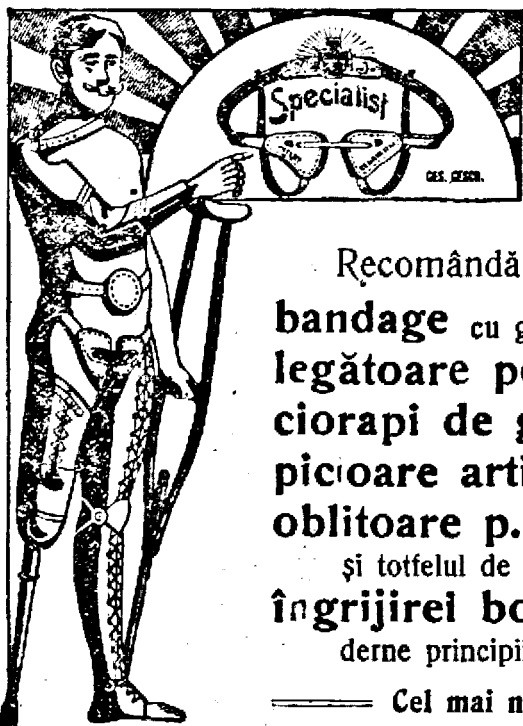
fabricant de salamă și mezeluri

Făgăraș (Fogaras), Transilvania.

Recomandă cele mai bune pregătiri ca:

Salamă de iarnă, calit. I. Salamă de vară, calit. I. (cârnaț uscat). Safaladă de Braunschweig, cal. I. Cârnaț de limbă de Gotha, cal. I. fivă. Caș fert de porc de Paris cal. I. fină. Cârnaț de șuncă, I-a fină. Cârnaț afumat, I-a fini. Cârnați proaspăt, I-a fini. Cârnaț de Debrețin, I-a. Caș de ficat, I-a. Cârnaț presat, I-a. Cârnaț de Paris, I-a. Cârnaț de Polonia, I-a fin. Cârnaț de Cracovia, I-a. Cârnaț de Augsburg, I-a. Safaladă, I-a. Cârnaț african sau negru, I-a. Cârnaț de Frankfurt, I-a fină. Cârnaț de Viena. Grăsime (un-

tură în burduf). Unsoare orășenească, I-a în vase. Slănină albă de pe spate în table. Slănină albă de pe spate pârjolită întreagă. Slănină dela latură de iarnă. Slănină afumată pipărată în table. Slănină afumată pipărată în bucățele (fășii). Slănină de Cluj. Kaiserfleisch sau slănină dela latură. Șuncă, I-a. Șuncă, I-a fără oase rolată. Șuncă rolată. Slănină afumată de șoldan. Coastă afumată, de porc. Gardine afumată. Limbă de vită. Limbă de porc. Carne de porc proaspătă, bine conservată. Carne de pureel. Purcel afumat. Caș săcuesc în burduf. Salamă săcuiască, etc.

Keleti J.

fabrică de bandage și mașini oblitoare pentru corp brev. ces. și reg.

Budapest, IV., Koronaherceg-u. 17.

Fondat în 1878.

Telefon 17-76.

Recomandă fabricatele sale cu brevet ces. reg.

bandage cu gumă-peloltă pneumatică,
legătoare pentru pânțece,
ciorapi de gumă,
picioare artificiale, mâni artificiale, corsete speciale,
oblitoare p. corp mașini de umblat și rezimat precum
și totfelul de articlii în branșa

îngrijirei bolnavilor execută conform celor mai moderne principii de tehnică cu prețurile moderate de fabrică.

— Cel mai nou prețcurent ilustrat gratis și franco. —

CINE VOEȘTE SĂ CUMPERE

ÎNCĂLȚĂMINTE

fabricate în țară într'adevăr fine, comoade, elegante
și durabile acela să cumpere cu încredere dela

IOAN VUIA

Sătmár (Szatmár) Deák-tér.

— In casa lui Keresztes András). —

Ține în magazinul său de ghete bogat asortat
numai ghete și coboate pregătite în țară din
piele fină veritabilă cu prețuri foarte moderate,
fabricate imita e nu are și marfele sale în pri-
vința execuțiunei drăgălașe sunt neîntrecute. —

La dorință se pregătesc totfelul de ghete și cio-
boate după măsură. ::

EMIL TABAKOVITS

ARCHITECT

ARAD, Piața Tököly Nr. 2. (casa propr.)

PRIMEȘTE

și execută prompt totfelul de
lucrări în bransa clădirei în
stil mai mare, planuri, pros-
pecte etc. — Lucrări de artă.

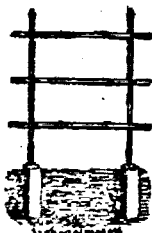

NEUBAUER JÁNOS

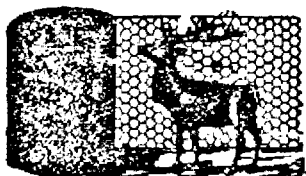
fabrică de garduri de sârmuri
Debrecen, Kétmalom-u. 4. Telefon 768.

Oferă cele mai noi țesături de sârmă, cari la capăt au fir de întepenire, iar în partea deasupra cu spini; garduri de sârmă cu stâlpi brevedați, de ciment-beton de fier; porți simple și decorate, uși, puțină brevedată pentru gunoi.

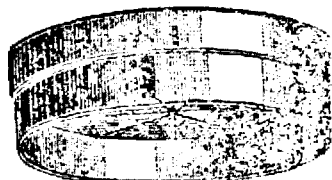
Mai oferă șezut de sârmă p. trăsuri, rețea rablitz p. clădiri, țesături de trestie brevedate p. plafoane, corfe de sârmă, ciururi, apărător de șehintei și execută totfelul de lucrări de sârmă.

Prețuri foarte moderate.

Correspondență în limbile
„maghiară și germană..

PREȚURENT GRATIS ȘI FRANCO.

FUNDAT IN ANUL 1836.

DISTINS LA NUMEROASE EXPOZIȚII.

HORN LAJOS :: APATIN (Bácska)

LIFERANTUL ARMATEI REG. ROMÂNE.
CEA MAI VECHIE FABRICĂ DE INSTRUMENTE MUZICALE IN UNGARIA.

Oferă renumitele și excelente specialități de instrumente muzicale, după sistemul vienez, și anume: instrumente de aramă, de lemn, de suflat, apoi excelente instrumente de lovit și cu arcuș, precum și părți de-ale acestor instrumente.

Garantiez p. lucrare bună și conștientioasă, și mai ales p. sunet curat.

VIOLINI de școală dela 6 cor. în sus, în orice preț.

Asortiment foarte bogat de gramofone. Condiții favorabile de plătire.

REPARATURI SE EXECUTĂ IEFTIN ȘI CU SPECIALITATE

Prețurent gratis :: Correspondență în limbile maghiară, germană și sârbă.

Medicine bune de casă!

Pentru susținerea sănătății toți să folosească

Purgativul de fiere (epehajtó) de Kárpáti.

E dușmanul lui însuș acela, care nu folosește PURGATIVUL DE FIERE (epehajtó) de KÁRPÁTI, care e cel mai bun leac de casă pentru curățirea stomacului, pentru că curățește pe deplin stomacul fără nici o durere, spală și aruncă afară veninul superfluu, prin ce încetează dispozițiunea rea. Cine-l folosește în continuu își asigură sănătatea și buna dispoziție. Gustul e foarte plăcut și dulce, efectul sigur. 1 sticlă cu îndrumări costă 40 fil. În provincă trimițând banii înainte, 12 sticle franco, 4 coroane 80 fileri.

Dacă te doare capul să folosești

Pastilele de Kárpáti

cari în 5—10 minute te scapă de orice durere de cap și migrain 1 sticlă cu 12 pastile și îndrumările de lipsă 1 Cor.

Toate acestea se pot procura numai din

Apoteca „Sfânta—Marie” la

Kárpáti János, Arad

Boros-Béni-tér (Casa Dengl.)

Gheorghe Iancoviciu

prăvălie de modă și galanterie

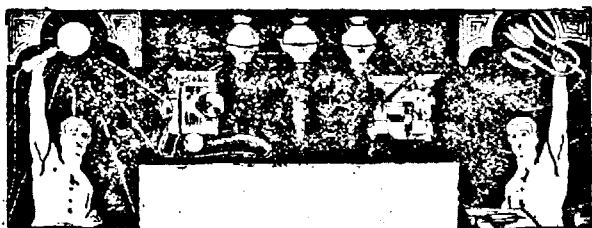
Arad, str. Forray nr. 2/a

Mare magazin de stofe, mătasă, batist, barcheturi, dantele, pânză, ciorapi, plapome, etc. Materii de reverenzi, preoțești, ornate bisericеști,
: prapori. :

Să sprijinim pe români!!!

Se pregătesc
brâuri preoțești
cu 10 cor. bucata.

Prețuri convenabile. Execuție promptă.

INGINER

CAROL GRAEFF,

biron tehnic și întreprindere de instalațiuni

Bistrita, (Besztercze) str. Lemnelor 21.

Execută lucrări pentru iluminatul central cu electricitate, baterii de electricitate, curent slab, conducte și canalizare, în orice mărime și execuțiune. — Liferează motoare, mașini industriale, transmisiuni, aparate medicale și pentru semnale, fiere de călcat cu electricitate, aparate pentru încălzit și fert. — Execută schițe, proiecte prospecte și socoteli de rentabilitate,

Magazin permanent de totfelul de lampe electrice și material de instalațiuni. Proiecte, prospecte și socoteli de rentabilitate gratis fără obligamente.

Plătiri în rate! Ca 1849 Condițiuni favorabile de plătire!

Plătiri în rate!

Pentru lucrările executate garanție pe mai mulți ani.

:-

Întreprinderea aceasta nu e provizorie.

**PRIMA FABRICĂ
DE BĂNCI DE ȘCOALĂ BREV. REG. U.A.G.**

Liferează:

cele mai moderne și mai bune

bănci de școală

brevetate sistem „Feiwel”, „Zahn” și „Rettig”, mobilier pentru școli, aparate de gimnastică, mobilier modern pentru biserici, bănci pentru biserici și mobilier pentru grădiniile de copii.

Fabricarea aranjamentelor de birouri moderne. Prețuri gratis

Aradi első Takarékpénztár

(Prima casă de păstrare aradană).

ARAD, str. Atzél Péter 1.

Edificiul propriu.

Iniințată la 1840.

Cercul de afaceri:

Escontează în modul cel mai favorabil cambii din patrie și străinătate și hârtii de valoare trase prin sorți. Anticipază pe hârtii de valoare și pe mărfuri. Imprumuturi ipotecare proprietarilor de case și de pământ, deasemenea comunelor în bani gata sau în hârtii amănare pe un timp mai îndelungat. Primește angajament de a cumpăra sau a vinde hârtii de valoare la bursa din Budapesta, Viena sau la oricare bursă străină. Primește angajament de a încasa cambii din patrie și străinătate, cupoane și hârtii de valoare trase la sorți. Primește spre păstrare hârtii de valoare, documente și alte lucruri valoroase. Depuneri de bani primește cu cărticele de depuneri spre păstrare, sau în cont-curent și în acest caz din urmă, stă la dispoziție și cu chequeri. Depunerile pe cari cassa e în stare a le plăti, se răsplătesc și fără abdicare.

Direcțiunea Primei bănci de păstrare din Arad.

Cel mai vechiu atelier
pentru repararea biciclete-
lor și mașinelor de cusut.

HAMMER VILMOS

mecanic-electrician.

ARAD, SZABADSÁG-TÉR Nr. 5—6 (casa proprie).

Inițiat în 1891.

Nr. Telefonului 96.

Bogat asortiment în veritabilele mașini de cusut PFAFF, veri-
tabilele VICTORIA suveică rotundă, SINGER și MINERVA, pre-
cum și în renumitele biciclete PREMIER și orig. VICTORIA.
Cel mai estin isvor de cumpărat părți pentru biciclete și mașini
de cusut, gramofone și plăci. Introduce sonerii electrice de
telefon, înștiințătoare de foc și pericole. Ace veritabile englezești
pentru mașini de cusut. — Condițiuni favorabile pentru plătire.

✻ ✻ ✻ MARE ȘI EXPERT ATELIER PETRU RENOVĂRI. ✻ ✻ ✻

Frideric Hönig

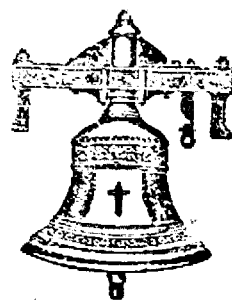
turnătorie, fabrică de
clopote și metal, aranjată
pe motor de vapor.

Arad, strada Rákoczi nr. 11—28. Fondat la a. 1840.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile
condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces.
și reg. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce
alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc
— se face o economie de 20—30 percente la greutatea meta-
lului. Recomandă totodată clopote de fer'ce se pot învârti, și
postamente de fer, prin a căror întrebuințare clopotele se pot
scuti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără
să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor
vechi în coroață de fer, ce se pot învârti cum și turnarea din
nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe
:: :: :: :: :: lângă o suprasolvire neînsemnată. :: :: :: :: ::

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Premiat la anul
1890 cu cea mai
mare medalie
:: de stat. ::

BAIA DE ABURI – SIMAY

este aranjată cu cel mai mare confort și
corespunzătoare cerințelor moderne actuale.

**Baie de aburi pentru dame în fiecare zi di-
mineața precum și Marți și Vineri d. amiazi.**

Despărțământ special aranjat cu băi de aburi,
– vane, – hidroterapie și – electrice pentru
femei. În fiecare despărțământ operatori spe-
cialiști pentru bățături stau la dispozițiunea
On. public. Apa de baie se scoate dintr'o
fântână arteziană dela o adâncime de 330 m.,
care are un deosebit efect asupra sănătății.

MÂNCĂRI GUSTOASE ȘI CALDE.

SERVICIU PROMPT ȘI CURAT.

IN OSPĂTĂRIA „MILLENIU”

vis-à-vis de casa orașului se servește zilnic

bere proaspătă

a firmei „Első magyar sörfőzde r.-t.” bere
neagră bavareză, mâncări și vinuri excelente

LOCUL DE ÎNTÂLNIRE AL FEMĂNILOR DIN LOC ȘI JUR
Întreagă ospătăria s'a renovat și pictat.

Proprietar: SCHUCH FERENCZ.

VINURILE CELE MAI BUNE ȘI ALTE SE.

PREȚURILE CELE MAI MODERATE

„IANER“-FLUID RESTIT

Acest fluid restitutor ține calul până la mari încordări, în curaj răbdare, împiedicându-l să se obosească înainte și spre reîntărire după strapații. Este un mijloc ajutător la tractarea din dăruț. Paralizarea picioarelor din dăruț (dinapoi). Paralizarea conetă într-o inflamațiune a mușculilor, și vânelor tari, mai cu samă a tălpițelor foarte simțitoare ale copitelor.

Dacă numai aceste din urmă sunt atâtea atunci aceea se numește copitel. Intinderea vânelor. Scriintituri, alunecări a diversilor în ciorulul, contra scriintiturilor, dureri reumatice și amortirea soldurilor. a ținea în cal până la cele mai adânci bătrânețe puterea și perzistența și pentru a încunjura înțepenirea este bine din când în când a se spăla cari cu acest fluid restitutor. La

cari, cari se întrebuințează pe pardoseală punem pe tălpile calului vată bine moiată în acest fluid. Prețul unei sticle 2 cor.

„Maria ajutătoare“ alui RUDOLF IANER

TEMEȘVĂR-FABRIC,
strada principală nr. 72.

GARTNER MARK

ARAD, strada Rákoczi numărul 31.

Primește totfelul de lucrări ce se țin de această branșă ca: construirea de grilajuri pt. zidiri și morminte. Totfelul de renovări să execută cu cea mai mare promptitudine și pe lângă prețurile cele mai moderate.

lăcătuș. zidiri
și constructor
de cumpene.

pentru poezieri. Anunțuri fuz.
re urgență. Se pregătește tot felul de
de la cele mai simple până la cele mai fine
Prețuri moderate

POPORUL ROMÂN

DIN ARAD

organul săptămânal politic, al Partidului Național Român din Ungaria și Transilvania. „Poporul Român” apare în fiecare Vineri dimineața pe 12 pagine, și costul abonamentului este numai: a) în Austro-Ungaria, pe un an întreg 4 cor. Pe jumătate an 2 cor. b) în România și străinătate, pe un an întreg 10 cor., pe un jumătate an 5 coroane. În anul 1913 „Poporul Român” a avut:

12.000 DE ABONAȚI.

Deci este cel mai răspândit, și cel mai cetit, cel mai mare și totodată cel mai ieftin dintre toate foile noastre săptămân.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
„POPORULUI ROM.”

ARAD, STR. ZRINYI 1/a.
PALATUL „ROMÂNULUI”.